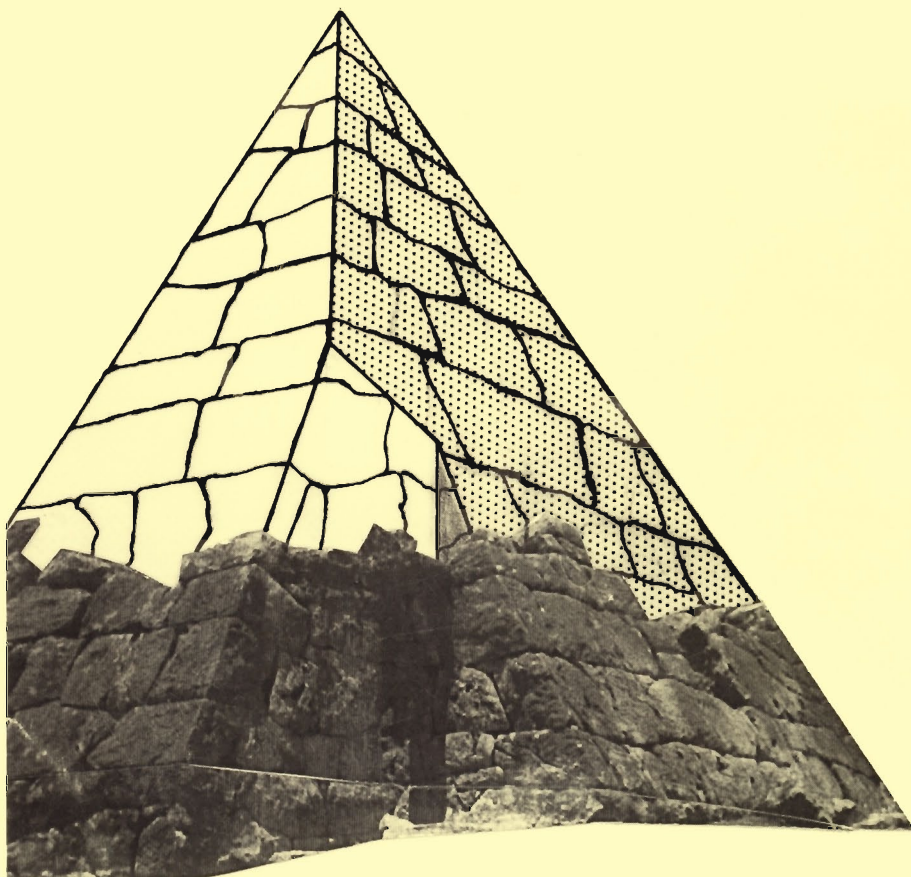

Η ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑ
ΠΟΝΤΙΩΝ
ΚΑΙ ΙΩΝΩΝ

ΔΑΥΛΟΣ ΔΡΧ. 900

ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΠΥΡΑΜΙΔΕΣ (6)

Τὸ ἄγνωστο Μινωικὸ ἡμερολόγιο

ΔΑΥΛΟΣ

Μηνιαίο Περιοδικό
Κυδαθηναίων 29, Πλάκα
105 58 Αθήνα.
Τηλέφ.: 3223957, 9841655

Τα Γραφεία του Περιοδικού
λειτουργούν πρωινές ώρες
9.30 - 13.30 καθημερινά.

Ίδρυτής-Ίδιοκτήτης-
Εκδότης-Διευθυντής:
ΔΗΜΗΤΡΗΣ Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ
Αγιλλέως - Μουσών 51
Παλαιό Φάληρο.

Φωτοστοιχειοθεσία - Ατελές:
«Ν. ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ & ΣΙΑ ΕΠΕ»
Μάγερ 11, Αθήνα, τηλ.: 5221792.
Εκτυώσεις:
Π. ΚΟΚΚΑΛΗΣ
Βιβλιοδεσία:
Κ. ΚΟΝΤΟΓΩΡΙΟΣ

- Τιμή αντίτυπου: 900 δρχ.
- Έτήσια συνδρομή: 9.000 δρχ.
- Οργανισμών κ.λπ.: 12.000 δρχ.
- Φοιτητών: 6.000 δρχ.
- Έξωτερικού: 50 δολλ. ΗΠΑ.
- Οί συνδρομές προκαταβάλλονται
κατά την έγγραφη.

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
ΔΕΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ

Τα χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

Όλες οι συνεργασίες και τα
ταχυδρομικά εμπόσματα στη
διεύθυνση:
ΔΗΜ. Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ, Μουσών 51
175 62, Π. Φάληρο, Αθήνα.

Παρακαλούνται οι συνδρομητές
που αλλάζουν διεύθυνση, να το
γνωστοποιούν στο περιοδικό.

Επιτρέπεται η αναδημοσίευση
κειμένων του «Δ», με την προϋ-
πόθεση ότι θα αναφέρεται ρητώς
η πηγή τους.

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ:

ΣΕΛΙΣ 8724:

«Φιλοσοφία της Ίστορίας και του Πολιτισμού»...
Δ.Ι.Λ.

ΣΕΛΙΣ 8726:

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ
ΜΑΝΩΛΗΣ ΣΤΑΓΑΚΗΣ, Γ. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ, Μ.
ΔΑΝΙΚΑΣ, Σ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ, ΧΡΗΣΤΟΣ ΝΙΚΟΛΟ-
ΠΟΥΛΟΣ, Γ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΚΟΥΤΑΡΙΔΗΣ,
Μ. ΜΗΝΙΩΤΗΣ, ΚΩΝ. ΜΑΓΓΑΝΑΣ

ΣΕΛΙΣ 8735:

Το γλωσσικό ψυχορράγμα του Έλληνισμού
ΑΡΓΥΡΙΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ

ΣΕΛΙΣ 8738:

Ένα μικρούτσικο πρόβλημα
ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΕΛΙΣ 8739:

Το άγνωστον Μινωικόν ήμερολόγιον (α)
ΚΩΣΤΗΣ ΨΥΧΟΓΥΙΟΣ

ΣΕΛΙΣ 8751:

Αποκρυπτογράφηση της πανάρχαιας
Έλληνικής γραφής της Ίσπανίας
ΚΑΛΑΙΜΑΧΟΣ ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ

ΣΕΛΙΣ 8765:

Η γενοκτονία Ίωνων και Ποντίων
έργο ενός γενικού μισελληνισμού
ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΝ

ΣΕΛΙΣ 8777:

Συμπληρώσεις στην έρευνα των πυραμίδων
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΣΑΜΑΛΗΣ

ΣΕΛΙΣ 8785:

Μέγας Κωνσταντίνος και Χριστιανισμός
ΠΑΝΟΣ ΤΣΙΝΑΣ

ΣΕΛΙΣ 8791:

Το Έλληνικό Τραγούδι
ΣΤΑΥΡΟΣ ΒΑΣΔΕΚΗΣ

ΣΕΛΙΣ 8797:

Ηρόδοτος, Άλφάδητο και Φοινικιστές
ΧΑΡΙΣΙΟΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΑΝΕΚΔΟΤΗ ΠΟΙΗΣΗ
Όδυσσεύς Πατεράκης, Νίκος Μοσχολός.

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ

ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙΤΑ: σελ. 8749 • ΕΘΝΙΚΑ: σελ.
8763 • ΕΛΛΟΓΑ ΚΑΙ ΜΑΝΤΙΚΑ: σελ. 8775 • ΔΙΑ-
ΧΡΟΝΙΚΑ: σελ. 8783 • Η ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ
ΠΡΟΠΑΤΟΡΩΝ ΗΜΩΝ: σελ. 8789 • Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ
ΙΔΕΩΝ: σελ. 8797.

«Φιλοσοφία τῆς Ἱστορίας καὶ τοῦ Πολιτισμοῦ»...

Ἡ μεγαλύτερη συμφορὰ τῆς ἀνθρωπότητας, ἀπὸ τότε πὺν ἐμφανίσθηκε τὸ εἶδος μας, εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς ἔλλογης ἀναξη-
τήσεως τοῦ ἀληθινοῦ, τῆς λογικῆς ἐρευνας τῆς πραγματικό-
τητας. Ἡ Πτώση αὐτὴ τοῦ ἀνθρώπου ὑπῆρξεν ἡ πηγὴ ὅλων
τῶν δεινῶν, καθαρὴ ἐφεύρεση τοῦ Σατανᾶ, ὅ,τι πιὸ ἐπικίνδυ-
νο μποροῦσε νὰ συμβῇ σ' ἐμᾶς. Ὅ,τι κατακοῦμε γνωστικὰ
ἀποτελεῖ ἀνίερη κλοπὴ ἀπὸ τὴν περιοχὴ τοῦ Ἀγνώστου,
ἀναιδὴ ἱεροσυλία μας εἰς θάρος του, ἀσύγγνωστο ἀμάρτημά
μας. Τὸ Ἀγνωστο πρέπει παντὶ τρόπῳ νὰ παραμείνη ἄγνω-
στο. Γιὰ τὴν καθαγίαση καὶ τὸ ἀπαραδίαστό του πρέπει νὰ
ὑπάρξη ἡ πιὸ φορικτὴ καὶ τρομακτικὴ ἀπαγόρευση τῆς προ-
σεγγίσεώς του. Γι' αὐτὸ τὸ Ἀγνωστο ὠνομάσθηκε Θεός. Γιὰ
περισσότερη ἐξασφάλισή του ἀπὸ τοὺς βέβηλους θγῆκε ἀπὸ
τὸν Κόσμο μας, πῆρε διαζύγιο ἀπὸ τὸ Σύμπαν καὶ τὸν Συ-
μπαντικὸ Νόμο, ἐγκαταστάθηκε πολὺ μακρυνά, ἀπομακρύν-
θηκε ἐκτὸς τοῦ Κόσμου τούτου, ἔγινε ὄχι ἀπλῶς Θεὸς ἐξωκό-
σμιος, ἀλλὰ Κτίστης τοῦ Κόσμου, πὺν τὸν ἔπλασε αὐτός, τὸ
Ἀγνωστο, κι ἐπομένως ὅλοι μας ὀφείλουμε ἀπόλυτη, τυφλὴ
ὑπακοὴ σ' αὐτόν, ἀλλὰ καὶ στοὺς περιούσιους πὺν τὸν ξέρον
καὶ μεσολαβοῦν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἡμῶν, δηλαδὴ στὴν Ἐξ-
Οὐσία, μιὰ καὶ ἡ Οὐσία εἶναι ὅπως εἶπαμε, ἔξω ἀπ' ὅλα. Ἐτοι
τοῦ δώσαμε πια ἀπόλυτη ἀσφάλεια. Γιὰ νὰ μοιάσουν δὲ οἱ πε-
ριούσιοι μεσάζοντες στὸν ἐξωκόσμιον Θεό μας, ἔγιναν κι αὐτοὶ
ἀόρατη ἐξ-ουσία, ὅλοι τοὺς ὑποψιαζόμαστε, ἀλλὰ κανέναν
ἀπὸ ἐμᾶς δὲν μπορεῖ νὰ τοὺς δῇ καὶ νὰ τοὺς μιλήσῃ.

Αὐτὴ εἶναι ἡ Φιλοσοφία τῆς Ἱστορίας καὶ τοῦ Πολιτισμοῦ
μας, ἀπὸ τότε πὺν συγκροτήθηκε ὁ Διεθνὴς Ἐξουσιασμός πρὸ
ἀμνημονεύτων αἰῶνων **μέχρι σήμερα**. Διότι οἱ περιούσιοι
ζοῦν καὶ κινοῦνται καὶ τώρα γύρω μας, πανταχοῦ παρόντες,
ἀποφασίζοντας γιὰ μᾶς, ἐπεμβαίνοντας καὶ φροντίζοντας γιὰ
χάρη μας, προβλέποντας τὸ κάθε τι, προωθῶντας καὶ προ-
βάλλοντας ὅποιον ἐξυπηρετεῖ καὶ πατάσσοντας ἢ θάβοντας
ὅποιον δὲν ἐξυπηρετεῖ, τέλειοι ἐγγυητὲς καὶ αὐθεντικοὶ με-

σάζοντες τῆς ἐξωκόσμιας ἐξ-ουσίας, ἀδυσώπητοι τιμωροὶ καὶ ἐκδικητὲς τοῦ Θεοῦ. Αὐτοὶ μόνο ξέρουν τὸ Ὑγνωστο – τῶρα, πῶς αὐτοὶ τολμοῦν νὰ «ξέρουν», ὅταν σ' ὅλους ἐμᾶς ἡ γνώση ἔχει κηρυχθῇ ἀπαγορευμένος καρπός, εἶναι κάτι, πὺν μόνον αὐτοὶ μποροῦν νὰ καταλάβουν –, εἶναι οἱ ἀλάθητοι Σοφοὶ μας.

Ἐννοεῖται, ὅτι οἱ φύλακες αὐτοὶ τοῦ Ὑγνώστου ἀπὸ ἓναν καὶ μοναδικὸ καὶ καταχθόνιο ἐχθρὸ ἀγωνίζονται διὰ μέσου τῶν αἰῶνων νὰ προστατεύσουν τὸν (χρηζόντα βοηθείας) Θεό μας. Καὶ αὐτὸς ὁ ἐχθρὸς δὲν εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὸν Ἑλληνικὸ Λόγο. Αὐτὸν πὺν μᾶς ξεγέλασε καὶ μᾶς ἔδωσε Γνώση προκαλῶντας τὴν ἀπαίσια Πτώση. Αὐτὸν πὺν μᾶς ἐδίασε καὶ μᾶς πλάσσαρε Γλῶσσα κατεδαφίζοντας τὸ μεγαλειῶδες οἰκοδόμημα τῆς Βαβέλ. Αὐτὸν πὺν μᾶς ἐξαπάτησε καὶ μᾶς ὑπέβαλε τὸν Πολιτισμὸ ἀσεβῶντας πρὸς τὸ τέλειο Ὑγνωστο. Αὐτὸν πὺν ἐπὶ τέλους προκάλεσε ὅλα τὰ δεινὰ μας, καὶ ἂν δὲν ἐξο-ντωθῇ, θὰ μᾶς ὀδηγήσῃ σίγουρα εἰς τὸ Πῦρ τὸ Ἐξώτερον.

Αὐτὸς ὁ ἐπικατάρατος Ἑλληνικὸς Λόγος, πὺν τὸν θάψαμε καὶ τὸν ξαναθάψαμε ἅπειρες φορὲς διὰ μέσου τῶν αἰῶνων, νεκραναστήθηκε ἄλλες τόσες φορὲς, σήμερα δὲ ὕψωσε τὸ ἀπαίσιο ρύγχος του καὶ ἀπειλεῖ Θεὸ καὶ Σατανᾶ. Δὲν μᾶς μένει, παρὰ νὰ παταχθῇ – ὀριστικὰ πια – αὐτὸς καὶ ὅλα τὰ καινὰ δαιμόνια πὺν ἀπελευθέρωσε καὶ εἰσήγαγε στὸν ἀγγελικὸ κόσμο μας, νὰ ἐξαλειφθοῦν ἡ Ἐπιστήμη, ἡ Γλῶσσα, ἡ Γνώση, ὁ Πολιτισμός. Νὰ παταχθοῦν πρωτίστως οἱ σκοτεινοὶ συνωμότες πὺν τὸν συντηροῦν, αὐτοί, πὺν τόσες φορὲς τοὺς γενοκτονήσαμε, τοὺς κάψαμε ζωντανούς, τοὺς ἐξαφανίσουμε – καὶ πάντοτε ἐπιβιώνουν. Αὕτῃ ἡ Σπορά τοῦ Διαβόλου, πὺν καμμιὰ ὀργάνωση ἢ ἐκπροσώπησή της δὲν ὑπῆρξε ποτέ, ἄρα δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ἐξαλειφθῇ μὲ γενικώτερη μόνον ἀντιμετώπιση. Ὑν γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση αὕτῃ ἀπαιτῆται ἓνας ἀκόμη Μεσαίωνας, καλῶς νὰ ὀρίσῃ. Κι ἂν μὲ τὴν κατάργηση τῶν καινῶν δαιμονίων αὐτοκτονοῦμε κι ἐμεῖς ὡς Ἰσχὺς – κι ὁ Θεὸς μας ὡς Κύριος τῶν Δυνάμεων –, ἀποθανέτωσαν αἱ ψυχαὶ μας μετὰ τῶν ἀλλοφύλων...

Δ.Ι.Λ.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Ἀνάγκη ἐπανακτῆσεως τῆς Ἑλληνικῆς αὐτογνωσίας

Ἀγαπητὲ κύριε Λάμπρου,

Μὲ τὴν ἐπιστολή μου αὐτὴ θέλω νὰ ἐκφράσω τὸν ἐνθουσιασμό μου ἀπὸ τὴν τόσο εὐχάριστη καὶ ἐποικοδομητικὴ ἐπαφή μου μὲ τὸ περιοδικό σας. Σὲ μιὰ ἐποχὴ, ποὺ ἡ τεχνολογία δίνει τὴ δυνατότητα στοὺς οἰκονομικά ἰσχυροὺς νὰ ἐπιβάλουν σὲ παγκόσμια κλίμακα τὰ ὑποπροϊόντα τοῦ «πολιτισμοῦ» τους καὶ νὰ καταστήσουν τὸν ἄνθρωπο ἀπλὸ ἐμπορευματικὸ-καταναλωτικὸ ἀντικείμενο μὲ μόνιμη «ἀμνησία», ὁ ἄγνων γιὰ τὴν ἐπανάκτηση τῆς χαμένης Ἑλληνικῆς αὐτογνωσίας προβάλλει σὰν ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη γιὰ δύο κατὰ τὴ γνώμη μου λόγους:

- Ἀπὸ τὴ μιὰ, γιὰ νὰ μπεῖ φραγμὸς στὸ χωνευτήρι τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑνώσεως, ποὺ οἱ θεομοὶ τῆς ὅλο καὶ περισσότερο κατευθύνουν τὴ χώρα μας ἀσεβώντας καὶ ἀγνοώντας ἐν πολλοῖς γλώσσα, ἱστορία, παραδόσεις, χαρακτηρισ, κλίμα κ.λπ.

- Ἀπὸ τὴν ἄλλη, γιὰ νὰ προβληθεῖ, γιατί ὄχι, ὡς παγκόσμια πρόταση ἀξιών καὶ ἀρχῶν ἀπέναντι σὲ μιὰ ἀντιπνευματικὴ, ἀντιϊστορικὴ καὶ ἄκρως ἐξουσιαστικὴ «Νέα Τάξη» πραγμάτων.

Δὲν εἶναι τολμηρό, νὰ πεῖ κανεὶς, πὼς ἡ Ἀνθρωπότητα σήμερα χρειάζεται μὲ μιὰ καινούργια Ἀναγέννηση νὰ συναντηθεῖ πάλι μὲ τὴν Ἑλληνικὴ ἰδεολογία: τὴν ἰδεολογία τοῦ ἐλεύθερου σκεπτόμενου πνεύματος μὲ ἐπίκεντρο τὸν ἄνθρωπο καὶ τὶς ἀνθρώπινες ἀξίες: τὴν ἰδεολογία ποὺ προβάλλει τὴν ἁρμονία τοῦ μέτρου καὶ τὴν ὁμαλὴ συμβίωση μὲ τὴ φύση· ποὺ ἀγνοεῖ μύθους καὶ ἀπλοϊκὲς ἀπαντήσεις καὶ ἐπιμένει στὴν ἔρευνα γιὰ τὴ θέση τοῦ ἀνθρώπου στὶς ἀγνωστες ἀκόμα Συμπαντικὲς νομοτέλειες.

Σήμερα τὸ κλασσικὸ Ἑλληνικὸ πνεῦμα μπορεῖ νὰ γίνῃ ἡ ἀφετηρία γιὰ τὴν ἀνθρώπινη σκέψη, ποὺ θὰ τὴ δοθηθεῖ νὰ ξεπεράσει τὴν «ἀμνησία» καὶ νὰ ἀνοίξει τολμηροὺς ὁρίζοντες πέρα ἀπὸ παρωπίδες θρησκευτῶν καὶ ἐξουσιαστικὰ δεσμά. Ἐτσι ἡ γνώση καὶ ἡ προβολὴ τῆς γλώσσας, τῆς

ἱστορίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Ἑλλήνων ξεφεύγει ἀπὸ τὰ στενὰ ἐθνικὰ πλαίσια καὶ τὴν στεῖρα προγονολατρεία καὶ ἀποκτᾷ μιὰ παγκόσμια διάσταση μὲ δυναμικὴ παραπέρα ἐξέλιξη.

Μὲ αὐτὴ τὴν ἔννοια μπορεῖ νὰ γίνῃ ὑπόθεση ὅλων τῶν Ἑλλήνων σήμερα καὶ ὅλων τῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων τοῦ κόσμου αὔριο, ἀνεξάρτητα ἀπὸ ἰδιαίτερες κοινωνικὲς ἀντιλήψεις. Ὅλο καὶ περισσότεροι στὴ χώρα μας εἶναι αὐτοί, ποὺ προβληματίζονται γιὰ τὴ γλώσσα μας καὶ γιὰ τὴν ἀνάγκη ἑνὸς φράγματος ἀντίστασης γιὰ τὴν Παιδεία μας καὶ τὰ ὅσα ἀνθελληνικά ἔχουν ἔντεχνα παρεισφύσει σ' αὐτὴ: γιὰ τὴν κακοποίηση τῆς ἀνυπεράσπιστης ἱστορίας μας: γιὰ τὴ λεηλασία καὶ φθορὰ ἐγκαταλειμμένων μνημείων καὶ ἀφύλακτων ἀρχαιολογικῶν θησαυρῶν γιὰ τὴν Ἀκρόπολη ἰδιαίτερα, ποὺ, θύμα μιᾶς στρεβλῆς οἰκονομοκοιτιστικῆς ἐκμετάλλευσης, φθείρεται ἀνεπανόρθωτα στὸ νέφος τῆς Ἀθήνας: γιὰ τὴν ἀσέβεια στὴν αἰσθητικὴ τῆς Ἀθήνας, ποὺ διάζεται ἀπὸ πιθηκίζοντες «ἀρχιτέκτονες» μὲ κακόγουστα μέγαρα (Πινακοθήκη κ.λπ.): ἀκόμα γιὰ τὴν εὐκολία, μὲ τὴν ὁποία κάναμε ἅγιο μας ἕνα ὀμιχλώδη... Βαλεντίνο στὴ θέση τῆς Ἀφροδίτης, τοῦ Πάνα καὶ τοῦ Διόνυσου: καὶ δέδωκε γιὰ τὸ τερατῶδες εὔρημα τοῦ «ἐλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ», μέσα στὸ ὁποῖο ἀσφυκτιᾷ ἡ Ἑλληνικὴ σκέψη.

Γιὰ ὅλους αὐτοὺς τὸ μέτωπο τῆς Ἑλληνικῆς αὐτογνωσίας, πιστεύω, πρέπει νὰ εἶναι ἀνοικτό. Χωρὶς ἀντιπαράθεσεις μακρὰν τῆς οὐσίας, ποὺ ὀδηγοῦν σὲ διάλογο κουφῶν. Ὅπως τὰ περὶ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου. Τὸ θαυμάσιο ἄρθρο τοῦ Π. Γεωργούτσου στὸ τεῦχος 145 βάζει τὰ πράγματα στὴ θέση τους καὶ δείχνει, ποῖο εἶναι τὸ κύριο, στὸ ὁποῖο μποροῦν νὰ πεισθοῦν ὅλοι, Ἑλληνες καὶ ξένοι [...]. Σὰς συγχάρω καὶ πάλι.

Μὲ ἐκτίμηση

Μανώλης Σταγάκης

Κερασσοῦντος 25, 157 71 ΖΩΓΡΑΦΟΥ

‘Ο ‘Ελληνικός Πολιτισμός και ἡ ἐκλιποῦσα ὑπουργὸς Πολιτισμοῦ

Ἄξιότιμη κ. διευθυντά,

Ἡ κηδεὶα τῆς Μ. Μερκούρη ἔδωσε ἀφορμὴ γιὰ ποικίλα διθυραμβικά σχόλια γιὰ τὴν θανοῦσα. Γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ διαπιστώσαμε, ὅτι οἱ σύγχρονοι “Ἕλληνες δὲν φείδονται ἐπιθέτων καὶ ἐπιδερμικῶν ἀναλύσεων, προκειμένου νὰ ἐξυμνήσουν μιὰ ἀμφιβόλου ἀξίας προσωπικότητα. “Ἐτσι ἀκούσαμε βουλευτὴ τοῦ κυβερνῶντος κόμματος νὰ ἀποκαλεῖ τὴν Μ. Μερκούρη «*σύγχρονη Μπουμπουλίνα*», τὸν πρόεδρο τῆς Βουλῆς νὰ λέγῃ ὅτι «*σ’ αὐτὸ τὸ φέρετρο* (τῆς Μερκούρη) *ἀκουμπᾷ ἡ Ἑλλάδα*»(!), ἐφημερίδες νὰ διερωτῶνται σοβαρὰ-σοβαρὰ, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ Ἑλλάδα χωρὶς τὴν Μελίνα, ἄλλους ἐπώνυμους καὶ ἀνώνυμους νὰ ἀποκαλῶν τὴν θανοῦσα «*ἡρώιδα*», «*πρότυπο λεβεντιάς*», «*πρότυπο Ἑλληνίδας*», νὰ ἰσχυρίζονται σοβαρὰ ὅτι «*ἡ Ἑλλάδα ἔγινε γνωστὴ χάρις εἰς τὴν Μελίνα*» καὶ ἄλλα τέτοια βαθυστόχαστα. “Οχι πῶς μόνο οἱ “Ἕλληνες εἶχαν τὸ μονοπώλιο τῶν ἀμετροεπειῶν. ‘Ο πανταχοῦ παρὼν Ζάκ Λάνγκ δήλωσε, ὅτι «*μὲ τὸ θάνατο τῆς τῆς Μ. Μερκούρη ἡ Ἑλλάδα δὲν ἔχασε μόνο τὸ παρελθόν της ἀλλὰ καὶ τὸ μέλλον της*»!

Ἄλλ’ ἂς ἐξετάσουμε λιγάκι τὴν προσφορὰ τῆς θανοῦσης στὸν ἑλληνικὸ πολιτισμὸ. Τί ὅμως προσέφερε στὸ θέμα «ἑλληνικὸς πολιτισμός»; Μήπως τόλμησε νὰ ψελίσῃ ἔστω μερικὲς λέξεις, ὅταν ἐν μιᾷ νυκτὶ τὸ 1982 κάποιοι βουλευτὲς ἐπέβαλαν τὸ μονοτονικό; Πῶς νοεῖται ὑπουργὸς πολιτισμοῦ νὰ μὴ παίρνῃ θέση σὲ ἓνα τέτοιο κολοσιαιῖο θέμα; Ἡ μήπως γιὰ τὴν θανοῦσα ἄλλο ἤτο ὁ ἑλληνικὸς πολιτισμὸς καὶ ἄλλο ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα;

Ψέλλισε ποτὲ ἡ θανοῦσα ἔστω μερικὲς λέξεις γιὰ τὸν ἐξοβελισμὸ τῶν Ἀρχαίων Ἑλληνικῶν ἀπὸ τὰ σχολεῖα μας; Ἡ μήπως τὰ Ἀρχαῖα Ἑλληνικά δὲν ἦτο ἓνα ἀπὸ τὰ φλέγοντα θέματα, ποὺ θάπρεπε νὰ ἀπασχολήσῃ –ὄχι μόνον τὸν ὑπουργὸ Παιδείας ἀλλὰ καὶ– τὴν ὑπουργὸ Πολιτισμοῦ; Πῶς καὶ γιατί ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῆς βάλθηκαν κάποιοι νὰ καταστρέψουν τὴν πανάρχαια πόλη κοντὰ στὸν Ἀστακό; Ἐὰν ὑποτεθῇ, ὅτι ἡ θανοῦσα ἤθελε νὰ προβάλλῃ τὴν ἀρχαία

μας κληρονομιά, πῶς ἐξηγεῖται ἡ σπουδὴ τῆς γιὰ τὸ ὀριστικὸ θάψιμο τῆς ἐν λόγῳ πανάρχαιας πόλεως; Ἐὰν ὑποτεθῇ, ὅτι ἡ θανοῦσα πάσχιζε γιὰ τὴν προβολὴ τοῦ κλασσικοῦ μας παρελθόντος, πῶς ἐξηγεῖται, ὅτι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῆς συνέχιζαν ἀπρόσκοπτα δεκαεπτὰ (17) λατομεῖα πάνω ἢ πολὺ πλησίον σὲ ἀρχαιολογικὲς τοποθεσίεs τίς ἐργασίεs τοὺς;

Ἡ θανοῦσα προσπάθησε νὰ προδῇ σὲ πράξεις ἐντυπωσιασμοῦ. Ἐτσι κίνησε τὸ θέμα γιὰ τὰ Ἑλγίνεια ποὺ φυλάσσονται στὸ Βρετανικὸ Μουσεῖο. Ἦταν μία κίνηση ποὺ, ἐνῶ ἤξερε ὅτι λόγω τῆς ἀγγλικῆς νομοθεσίας ἐκ τῶν προτέρων ἦτο καταδικασμένη, τῆς προσέφερε προβολὴ στὰ ἑλληνικά καὶ παγκόσμια μέσα μαζικῆς ἐνημερώσεως. Βέβαια ὁ κάθε σκεπτόμενος ἄνθρωπος θὰ ρωτήσῃ: γιατί ἡ Μερκούρη ζήτησε νὰ ἐπιστραφοῦν μόνο τὰ Ἑλγίνεια καὶ ὄχι ὅλα τὰ ἑλληνικά ἀριστουργήματα καὶ ἀπὸ ἄλλα μουσεῖα σὲ ἄλλες χώρες, ὅπου οἱ νομοθεσίεs τὸ ἐπιτρέπουν; Εἶναι ἓνα ἐρώτημα, στὸ ὁποῖο ἡ θανοῦσα δὲν ἀπάντησε ποτέ.

Γιατί ἡ θανοῦσα ἦτο –γιὰ πολλοὺς– «πρότυπο ἑλληνικῆς λεβεντιάς»; Ἀπ’ ὅ,τι εἶναι γνωστὸ, στὰ χρόνια τοῦ δικτατορικοῦ καθεστώτος ἔκαμε ἀντίσταση ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς χιλιάδες χιλιόμετρα μακριὰ ἀπὸ τὴν χώρα τῆς. Γιατί ἡ θανοῦσα ἀπετέλε –γιὰ πολλοὺς– «πρότυπο Ἑλληνίδας»; Ἀν μὴ τι ἄλλο, πολλοὶ ἀπὸ τοὺς κύριους ρόλους ποὺ ἐνεσάρκωσε ἀπείχαν πολὺ, μὰ πάρα πολὺ, ἀπὸ αὐτὸ ποὺ ὀνομάζουμε γνήσιο ἑλληνικὸ ἦθος, καὶ δὴ ἦθος ἑλληνίδος.

Φυσικά ἡ Μερκούρη δὲν εἶναι ὑπεύθυνη γιὰ ὅσα ἐλέχθησαν γιὰ τὸ ἄτομό της μετὰ θάνατον. Πιθανώτατα μάλιστα καὶ ἡ ἴδια –ἂν ὑπῆρχε τρόπος νὰ ἀκούσῃ τὰ ὅσα ἐμμετικά εἰπώθηκαν– θὰ ἀγανακτοῦσε. Γεγονὸς πάντως παραμένει, πόσο καὶ πῶς οἱ συμπατριῶτες μας πιπιλίζουν τίς λέξεις «ἑλληνικότητα», «πρότυπο», «γνήσια Ἑλληνίδα» κ.λπ., δίχως νὰ ἔχουν συναίσθηση τοῦ εἰδικοῦ βάρους τῶν λέξεων αὐτῶν. Γεγονὸς παραμένει, πῶς οἱ λέξεις «ἑλληνικότητα», «Ἑλλάδα», «Ἑλληνας» ἔχουν φθαρεῖ καὶ τείνουν νὰ σημαίνουν τελικὰ κάτι τι τὸ βα-

θύτατα ανέλληνιστο, τὸ τραγικὰ ἐπιδερμικό, κάτι τι τὸ ἀπερίγραπτα φθηνὸ καὶ ἐπίπλαστο. Εἶναι δὲ ὀλέθριο νὰ βλέπη κανεὶς τὴν πλύση τοῦ ἐγκεφάλου νάχη περάσει τόσο πολὺ στὸν πολὺ κόσμον καὶ εἰδικώτερα στὴν νεολαία μας. Ἡ Μερχούρη δὲν ἐνεσάρκωνε κάποιον γνήσιον ἑλληνικὸ ἦθος. Ἐνεσάρκωνε μιὰ ἐπιφανειακὴ «ἑλληνικότητα», πού εἶχε περισσότερο νὰ κάνη μὲ τὴν διαφήμιση, τὸν μαζικὸ τουρισμό, τὸν μουσακᾶ καὶ τὰ «Παιδιά τοῦ Πειραιᾶ» καὶ ὄχι βεβαίως μιὰ διαχρονικὴ –καὶ ἄρα ἀγωνιζομένη– ἑλληνικότητα. Ἐνεσάρκωνε μιὰ «ἑλληνικότητα» βασισμένη σὲ καλὲς δημόσιες σχέσεις καὶ κάποιες διεθνεῖς διασυνδέσεις, καὶ ὄχι βεβαίως τὸ ἀπέρητο ἑλληνικὸ ἦθος. Ἐνεσάρκωνε μιὰ κοσμοπολιτικὴ «ἑλληνικότητα», μιὰ αὐτοαντιφάσκουσα καὶ αὐτοαναιρούμενη ἑλληνικότητα, κατὰ συνέπεια κενὴ περιεχομένου, ἱκανὴ νὰ συνεπάρῃ τὸν *sine nomine vulgus*, ἀλλ' ὄχι καὶ τοὺς ἀθορύβους ἐρευνητὲς τῆς ἀλήθειας. Ἡ θανοῦσα ἐνεσάρκωνε τὸ ἐφήμερο σ' ὅλο τὸ μεγαλεῖο του καὶ ὄχι τὴν γνήσια παράδοση –ἄλλωστε τὴν τελευταία τὴν ἀντιστρατεύθηκε μὲ πείσμα. Ἡ θανοῦσα ἐνεσάρκωνε μιὰ «ἑλληνικότητα» χωρὶς Ἀρχαῖα Ἑλληνικά, μὲ νοθευμένη ἑλληνικὴ γλῶσσα, μὲ μπόλικο Ἑλγίνο καὶ μὲ –ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς– διεκδικήσεις, χωρὶς τὴν παρουσία– καὶ συνεπῶς χωρὶς τὴν μελέτη καὶ ἐρευνα– παναρχαίων ἑλληνικῶν πόλεων, χωρὶς φιλέρευνον διάθεση, ἐν τέλει μιὰ

«ἑλληνικότητα» πού ἀρμόζει στὴν σημερινή μας θλιθερὴ πατρίδα. Τελικὰ ἡ φράση πού ἀκούσθηκε κατὰ κόρον ἀπὸ πολλοὺς «ἡ Μελίνα ἦταν ἡ Ἑλλάδα» ἔχει μεγάλη δόση ἀληθείας. Μὲ τὴν διαφορὰ ὅτι δὲν εἶναι ἔπαινος γιὰ τὴν θανοῦσα· μᾶλλον ὡς προσβολὴ ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοὺς ἐναπομείναντες νουνεχεῖς θὰ μπορούσε νὰ ἐκληφθῇ.

Ἡ ὅλη ὑπόθεση ἔδειξε γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ τὴν ποιότητα τοῦ πνευματικοῦ κόσμου τῆς χώρας μας. Συναγωνίστηκαν ὅλοι τοὺς ὁ ἕνας τὸν ἄλλο σὲ πομπώδεις φράσεις, σὲ ἐντυπωσιακὰ ἐπίθετα καὶ σὲ ἀκατάσχετη φλυαρία. Κανεὶς –μὰ κανεὶς– ἀπὸ τοὺς λεγόμενους πνευματικούς μας ἡγέτες δὲν ἀνέλυσε βαθύτερα τὸ φαινόμενο Μερχούρη. Κανένα δὲν ἐνδιέφερε, ἂν ἡ θανοῦσα προέβαλε πραγματικὰ τὸν ἑλληνικὸ πολιτισμό– κι' αὐτὸ παρὰ τίς μεγαλόστομες διακηρύξεις της. Οἱ λογῆς-λογῆς «πνευματικοί» μας ἡγέτες προσεπάθησαν νὰ προβληθοῦν ὅπως-ὅπως μέσα ἀπὸ τὸ ὅλο σκηνικὸ τῆς κηδείας τῆς Μερχούρη. Πιθανώτατα νὰ τὸ κατάφεραν. Ἀπέδειξαν ὅμως περὶτρανα γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ τὴν διαχρονικὴ ἀπουσία γνησίας πνευματικῆς ἡγεσίας ἀπὸ τὸν δύστυχον τόπον μας.

Μετά τιμῆς

Μιχαὴλ Γ. Δανίνας

Ἡλεκτρολόγος Μηχανικὸς

Δράμα

Ἀρχαιοελληνικὴ παιδεία καὶ Ρωμαϊκὴ Ἐκπαίδευση

Ἀγαπητὲ κύριε Λάμπρου,

Στὸ τεῦχος 142 τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1993 δημοσιεύσατε τὴν ἐπιστολὴ ἑνὸς μαθητῆ Λυκείου πρὸς τὸν ὑπουργὸ Παιδείας μὲ 8 ἐρωτήματα, στὰ ὁποῖα δὲν λάβατε ἀπάντηση. Οὔτε εἶδαμε νὰ διορθῶνται τὰ λάθη, πού ἐπισημαίνονται, στὴν ἐκπαίδευση. Στὸ νεοεκδοθὲν διδλίο τοῦ κ. Κωνσταντίνου Γ. Γεωργανᾶ «2500 Πνευματικοὶ Δημιουργοὶ τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος» διαβάζουμε στὸ ὄνομα «Χάρων ὁ Καταναῖος νομοθέτης»: «ἐνομοθέτησε γάρ τῶν πολιτῶν τοὺς νόμους ἅπαντας, μανθάνειν γράμματα, χορηγοῦσης τῆς πόλεως τοὺς μισθοὺς τοῖς διδά-

σκάλοις· ὑπέλαβε γὰρ τοὺς ἀπόρους τοῖς δίοις ἰδίᾳ μὴ δυναμένους διδόναι μισθοὺς, ἀποστερήσασθαι τῶν καλλίστων ἐπιτηδευμάτων». Ὅτι ἡ μόρφωση εἶναι τὸ κάλλιστον «ἐπιτηδεύμα» τὸ εἶχαν σκεφθεῖ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐδῶ καὶ 3000 ἔτη τὸ ἐλάχιστον. Νὰ δοῦμε, πόσα χρόνια θὰ πρέπει νὰ περιμένουμε, γιὰ νὰ τὸ καταλάβει ὁ καθέκαστα ὑπουργὸς Παιδείας καὶ τὸ «Παιδαγωγικὸ Ἰνστιτούτο», ὥστε νὰ ἀλλάξουν μυαλά.

Μετά τιμῆς

Χρῆστος Νικολόπουλος

Μαθ. Α' τάξ. 2 ΤΕΛ Περιστερίου

Ἀλκешτῆς 19, 12135 Ἀθήνα

Ἀρχαιοελληνικὸς «ἔρως» καὶ Χριστιανικὴ «ἀγάπη»

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ντοστογιέφσκυ καὶ τοῦ Τολστόι μὲ τὸν στείρον εἰρηνισμόν των τὰ ἄρρωστα καὶ μειονεκτικά άτομα εὐρίσκουν ὄχι ἀπλῶς στήριξιν ἀλλὰ καὶ εὐνοίαν ἀπὸ τὰς κοινωνίας. Οἱ «ταπεινωμένοι καὶ οἱ κατατρεγμένοι» ἔγιναν «ἥρωες», οἱ ἐπιληπτικοὶ ἐπαρουσιάσθησαν ὡς ζωντανὰ προβλήματα τῆς θαθείας φροντίδος τῆς ἀνθρωπότητος, ὡς ἀκαταμάχητοι σάν τοὺς ἀποσυντιθέμενους ἀγίους ζητιάνους τοῦ Μεσαίωνος ἢ τὸν Συμεὼν τὸν Στυλίτη. Μὲ τὸ φαινόμενον αὐτὸ ἡ ἀντίληψις τοῦ ἀνθρώπου-φορέως πολιτισμοῦ καὶ φυλετικῶν ιδιοτήτων διεστρεβλώθη καὶ μετεφέρθη εἰς τὸ ἀντίθετόν του.

Ἡ Ἑλλάς ἐθεώρει εἰς τὸ παρελθὸν ὡς ἀνώτερον ἄνθρωπον ἐκείνον τοῦ ἥρωος σάν τὸν Ἀχιλλέα. Ἐνα ξεκαθάρισμα πρέπει κάποτε νὰ γίνῃ καὶ διὰ ὅλα ὅσα ὀλέπουμε, τὴν

παρουσίαση δηλαδὴ τῶν ἐγκληματιῶν ὡς «ἀτύχων» καὶ τῶν νοσηρῶν ἀνθρώπων ὡς συμβόλων τῆς «ἀνθρωπότητος». Ὁ θρῆνος διὰ «τὴν δύναμιν τοῦ σκότους» εἶναι τὸ ἀμήχανο τραῦλισμα ἐνὸς «δηλητηριασμένου» αἵματος. Αὐτὸ τὸ αἷμα ἐδημιούργησεν τὴν ἀνωτάτην «ἀξίαν» μᾶς στρεβλῆς «προόδου» μὲ ἀφετηρίαν τὴν ταπεινότητα, τὴν «παγκόσμιον ἀνθρωπίνην ἀγάπην». Καὶ γίνεται ἐχθρὸς πρὸς τὴν φύσιν. Ἰσως ἡ Εὐρώπη κατάφερεν εἰς ἓνα κάποιον ὁσμὸν νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἀσκητικὸν Αἰγυπτο-Ἀφρικανικὸν μαζοχισμόν.

Εἶναι διαστρέβλωσις τὸ ὅτι σήμερον ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ ἀγάπη, ἡ φιλία-ἔρως, περιγράφεται ἀπὸ τὴν Χριστιανικὴν διδασκαλίαν μὲ τὴν ἰδίαν διατύπωσιν τοῦ Πλάτωνος. Ὁ «ἔρως» τῆς Ἑλλάδος ἦτο μία πνευματικὴ ὑπεραφθονία, συνδεόμενη πά-

Ὁ συμβολισμὸς τῆς ὀνομασίας τοῦ ὑπολογιστοῦ «Ἰβυκος»

Κύριε διευθυντά,

Εἶναι γνωστὴ ἀπὸ παλιότερη ἔκδοσις στοὺς ἀναγνώστες τοῦ «Δαυλοῦ» ἡ ἱστορία τοῦ λυρικοῦ ποιητῆ Ἰβυκου καὶ ὁ τρόπος πού συνελήφθησαν οἱ ληστὲς δολοφόνοι του. Ἄγνωστο εἶναι στὸ εὐρὺ κοινό, ὅτι ὁ καθηγητὴς Πάκαρντ (Hardware eng.) καὶ κατασκευαστὴς καὶ ἀνάδοχος τοῦ «πακέτου» πού ἐπεξεργάστηκε τὸν γλωσσικὸ πλοῦτο τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας, πού τροφοδότησε μὲ τὴν Ἑλληνικὴ Γραμματεία ἡ γνωστὴ Ἑλληνίστρια Μάκ Ντόναλντ, θέλησε μὲ αὐτὴ τὴ συμβολικὴ ὀνομασία, νὰ ἀναθέσῃ στὴν Ἑλληνικὴ γλῶσσα, ὅπως ὁ Ἰβυκος ἀνέθεσε στοὺς γερανοὺς, νὰ ὑποδείξῃ στοὺς ἐπιλήσιμονες Ἑλληνες, τοὺς σύγχρονους ληστὲς, δολιοφθορεῖς καὶ παραχαράκτες τοῦ τελευταίου ἐναπομείναντος περιουσιακοῦ μας στοιχείου, πού δὲν εἶναι σὲ καμμία περίπτωση τὰ ἀξιόλογα καλλιτεχνικὰ ἔργα πού θαυμάζουμε στὰ Μουσεῖα, γιατί, ἐνῶ αὐτὰ σαφῶς ἀποδεικνύουν ἓνα ἐκλεπτυσμένο γοῦστο καὶ μιὰ ποιότητα ζωῆς, ὅμως δὲν ἀποδεικνύουν τὴν μοναδικότητα καὶ οἰκουμενικότητα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, πού τόσο πολὺ ἐνοχλεῖ τοὺς συμπολίτες μας Φοινικιστὲς, ὅσο ἡ γλῶσσα ἡ Ἑλληνικὴ, ἡ μητέρα γλῶσσα τῶν 71.000.000 λεκτικῶν τύπων. Αὐτὴ εἶναι ἡ μόνη καὶ πραγματικὴ κληρονομιά, πού μᾶς ἐνώνει ἀκόμη, καὶ ἄμεσα μοιραζόμαστε ὅλοι στὸ μέτρο τῶν δυνατοτήτων μας καὶ πού ἐπιμελῶς τροποποιοῦν, ἀλλοιώνουν καὶ ροκανίζουν 1600 χρόνια τώρα ἐπίμονα, ἀθόρυβα, εὐλαϊκά, ὑπάκουα καὶ ταπεινά.

Ὁ μηχανικὸς Pakard καὶ ἡ Ἑλληνίστρια Μάκ Ντόναλντ πραγματοποιοῦσαν τὸν 13ο αἶθλο τοῦ Ἡρακλῆ ταξινομώντας τὴν Ἑλληνικὴ Γραμματεία τῶν 8000 συγγραμμάτων καὶ 4000 συγγραφέων, πού γνώριζαν ὅλοι οἱ ξένοι Ἑλληνιστὲς καὶ ἐπιμελῶς ἀποσιωποῦσαν οἱ συμπολίτες μας Φοινικιστὲς θεματοφύλακες τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων. Τὸ ἀνεκτίμητο αὐτὸ δῶρο τῶν Πάκαρντ καὶ Μάκ Ντόναλντ μὲ τὴ συμβολικὴ του ὀνομασία μοῦ θυμίζει ἐκεῖνο τὸ τεράστιο μολύδι στὰ εἶδη δώρων, πού μᾶς γνωστοποιεῖ μὲ μεγάλα γράμματα: «Ε. ΑΜΑ ΤΟ ΧΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟ. ...ΜΕΣΑ».

Φιλικά

Γ.Μ. Σωτηρίου

Καθηγητὴς Τ.Ε.Ι. Ἀθῆνας
Μοσχονησίωv, 37, 112 52 ΑΘΗΝΑ

ντα με δημιουργικόν αίσθημα διά την φύσιν, και ὁ Πλάτων εἶναι μία τελείως διαφορετική προσωπικότης ἀπὸ αὐτὴν ποὺ μᾶς παρουσιάζουν οἱ θεολόγοι καὶ καθηγηταί. Ἀπὸ τὸν Ὅμηρον ἕως τὸν Πλάτωνα ἡ Φύσις καὶ ἡ Ἀγάπη εἶχαν γίνεαι ἓνα. Ἀλλὰ ἡ «ἀγάπη» τῆς Ἐκκλησίας αὐτο-εσχηματίσθη ὅχι μόνον ὡς ἰδεολογικὴ δύναμις ἐναντίον ὅλων τῶν ἰδεῶν τοῦ ἔθνους-λαοῦ, ἀλλὰ ἐπροχώρησεν πέραν αὐτοῦ. Ὁ Ζήνων ὁ Ὅσιος εἶπε τὸν τέταρτον αἰῶνα μ.Χ.: «*Ἡ μεγαλύτερα φήμη τῆς Χριστιανικῆς ἀρετῆς εἶναι τὸ νὰ ποδοπατᾷ τὴν Φύσιν*». Ἡ Ἐκκλησία ἡκολούθει πιστῶς τὸ δόγμα αὐτό, ὅπουδὴποτε ἐδύνατο νὰ τὸ ἐπιβάλῃ. Ἡ προσβολὴ τοῦ σώματος ὡς μὴ-καθαροῦ διαρκεῖ ἀδιακόπως ὡς τὴν ἐποχὴν μας, ποὺ ὁ Ἑλληνισμὸς πολεμεῖται ὡς εἰδωλολατρικός. Ἡ «Μίμησις τοῦ Ἰησοῦ» – διὰ νὰ ἐπιτύχουν αὐτὸ οἱ θεοσεβεῖς ἐκυλίνοντο εἰς τὰς στάχτας, αὐτο-εμαστιγώνοντο, ἐτριγύριζαν μὲ πῦρον καὶ πληγὰς, αὐτο-εφορτώνοντο μὲ σιδερένιας ἄλυσίδας, ἐκάθηντο εἰς ἓνα στύλον ἐπὶ τριάκοντα ἔτη ὅπως ὁ Συ-

μεὼν ὁ Στυλῖτης ἦ, ὅπως ὁ Ὅσιος Θαλαλαῖος, ἐξόδευσαν δέκα ἔτη ὑπὸ σύσφιγξιν εἰς ἓνα τροχὸν ἀμάξης, διὰ νὰ περάσουν τὸ ὑπόλοιπον τῆς «ζωῆς» τοὺς εἰς ἓνα στενὸ κλουβί – ἦτο μία νοσηρὰ ἀντίληψις διὰ τὸ ἀφηρημένο «καλὸ» τῆς παγκοσμίου ὁλότητος.

Ὁ ἀρχαιοελληνικὸς ἔρως δὲν εἶναι ἀφύσικη «ἀγάπη» οὔτε μία μὴ πραγματοποιήσιμη «ὁλότης τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ πιστοῦ» οὔτε μία «παγκόσμιος ἀνθρωπότης» μὲ σαπισμένον αἷμα. Εἶχε πάντοτε μίαν δημιουργικὴν ἐπιρροὴν εἰς τὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν τέχνην. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ καρποφόρος ἔρως παρῆγε μίαν φυλετικὴν δυναμικὴν καὶ μίαν ὁμορφίαν καὶ προσήλωσιν στὸ κατῆκον. Οἷοσδὴποτε ἀγνοεῖ ἡ περιφρονεῖ αὐτὲς τίς ἑλληνικὲς ἀντιλήψεις καὶ ἀξίες εἶναι ἀνίκανος νὰ δῇ τὸν δρόμον πρὸς ἓνα δυνατὸ μέλλον διὰ τὴν Ἑλλάδα.

Μετὰ τιμῆς

Σπυρίδων Ἀθ. Οἰκονομίδης
Φοιτητῆς Ἡλεκτρολογίας-Αἰγάλεω

«Κοινοβούλιο» στὴν Ἑλλάδα τῶν ἀπανταχοῦ Βλάχων

Κύριε διευθυντά,
Τὸν τελευταῖο καιρὸ ἔρχονται στὸ φῶς τῆς δημοσιότητος ὅλο καὶ πιὸ συχνὰ πληροφορίες καὶ εἰδήσεις, ὅτι κάποια ὑποπτα διεθνῇ κέντρα ἔχουν ἐξαπολύσει εὐρείας κλίμακος ἐκστρατεία γιὰ τὴν ἀναγνώριση τῶν Βλάχων τῶν Βαλκανίων ὡς δῆθεν ἰδιαιτέρας ἐθνότητος, ἡ ὁποία χρηθεῖ ἰδιαίτερης προστασίας, ἀναγνώρισεως κ.λπ. Καὶ ὅλα αὐτὰ ἐρήμην τῶν ἰδίων τῶν Βλάχων καὶ βέβαια ἐρήμην τοῦ μονίμως παρὰ αὐτοῦ, ὑπνώττοντος καὶ ἀδιαφοροῦντος ἑλληνικοῦ κράτους. Ὅπως εἶναι γνωστὸ, καὶ ἔχει τονισθεῖ καὶ ἀπὸ τὸ περιοδικό σας, οἱ Βλάχοι τῶν Βαλκανίων, ἐκ τῶν ὁποίων 400.000 ζοῦν στὴν Ἀλβανία, 200.000, νομίζω, στὰ Σκόπια κ.λπ., στὴ συντριπτικὴ πλειονότητά τους εἶναι καὶ αἰσθάνονται Ἕλληνες. Γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῆς νέας αὐτῆς προκλήσεως τῶν γνωστῶν-ἄγνωστων κύκλων κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ προτείνω τὰ ἑξῆς:

Μὲ πρωτοβουλία τοῦ περιοδικοῦ σας καὶ ὅσων ἀπὸ τοὺς συνεργάτες καὶ τοὺς ἀναγνώστες του τὸ ἐπιθυμοῦν, νὰ συσταθεῖ μὲ ἔδρα τὴ Βόρειο Ἑλλάδα τὸ «Κοινοβούλιο τῶν Ἀπανταχοῦ Βλάχων». Σκοποὶ τοῦ

«Κοινοβουλίου» θὰ εἶναι μεταξὺ ἄλλων ἡ σύσφιγξιν τῶν σχέσεων τῶν ἀπανταχοῦ Βλάχων μεταξὺ τους καὶ μὲ τὴν Ἑλλάδα, ἡ διεθνὴς ἀναγνώριση καὶ ἐπιβεβαίωση τῆς ἐθνικῆς καὶ πολιτιστικῆς τους ταυτότητας, ἡ ἀναγνώριση καὶ προστασία τῶν ἐν γένει δικαιωμάτων τους ὡς μειονοτικῶν ἐθνοτήτων στὶς χώρες ὅπου ζοῦν κ.λπ. Καὶ γιὰ τὸ ὅχι, ἴσως τὸ «Κοινοβούλιο τῶν Βλάχων» γίνεαι ἡ ἀρχὴ γιὰ τὴ σύσταση καὶ τοῦ «Μείζονος Κοινοβουλίου τῶν Ἑλλήνων», ὅλων τῶν περιφρονημένων καὶ «ἀγνωστων» Ἑλλήνων καὶ ἐλληνοφρόνων λαῶν, ἀπὸ τὴν Κάτω Ἰταλία μέχρι τὸ Ἀφγανιστάν καὶ τὸ Πακιστάν.

Τίθεμαι στὴ διάθεση τοῦ περιοδικοῦ σας καὶ «παντός ἐνδιαφερομένου» γιὰ τὴν ὑλοποίηση τῆς προτάσεως, γιὰ τὴν ἀπὸ κοινοῦ ἐκπόνηση τῶν σχετικῶν σχεδίων καὶ τὴν ὁργάνωση τῆς πρώτης καὶ πανηγυρικῆς – συστατικῆς συνεδρίας τοῦ Κοινοβουλίου.

Μὲ ἐκτίμηση

Γεώργιος Σκουταρίδης

Δικηγόρος

Βασ. Σοφίας 66, 115 28 ΑΘΗΝΑ

Τηλ.: 7224756, 6523201

Τὸ ἀρχαῖο Ἑλληνικὸ Μεγαλεῖο καὶ ἡ δημοκρατία

Ἀγαπητὲ «Δαυλέ»,

Στὸ τεύχος 145 τοῦ περιοδικοῦ σας φιλοξενήσατε ἄρθρο τοῦ κ. Δ. Κούτουλα, στ' ὁποῖο ὁ ἀρθρογράφος σας προσεπάθησε νὰ μᾶς πείσει, πὼς στὸ δημοκρατικὸ πολίτευμα, ἔστω καὶ στὴν τελειότερη μορφή του, ὅπως αὐτὴ τῆς Ἀθηναϊκῆς δημοκρατίας, «...στηρίχθηκαν οἱ Μαραθῶνες καὶ οἱ Σαλαμῖνες».

Θάθελα νὰ θυμίσω κατ' ἀρχὴν τὴν ἐννοία τῆς λέξεως «δημοκρατία»: «*Μορφή πολιτεύματος, καθ' ἣν φορεὺς τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας καὶ ἀπόλυτος κυρίαρχος εἶναι ὁ λαός*» (Λεξικὸ «Ἕ. Ἀλφα») καὶ νὰ συμπληρώσω, πὼς ἐμφανὲς εἶναι, ὅτι ἡ λέξη αὕτη εἶναι σύνθετη καὶ παρὰ γὰρ ἀπὸ τὸ οὐσιαστικὸ *δήμος*: λαὸς καὶ τὸ ρῆμα *κρατῶ*: διοικῶ στὴν περίπτωσή μας. Δηλ. ἐν τέλει δημοκρατία σημαίνει τὸ κρατεῖν τοῦ δήμου-λαοῦ.

Τὸ ἐρώτημα ὅμως ποῦ τίθεται πλειστάκις στοὺς Ἕλληνες φιλοσόφους εἶναι, κατὰ πόσον ὁ λαὸς-δήμος εἶναι ὁ καθ' ὅλην ἀρμόδιος νὰ κυβερνᾷ-διοικεῖ τὴν πόλιν-κράτος καὶ κατ' ἐπέκτασιν μία εὐνομούμενη πολιτεία. Ὁ Πλάτων στὴν *Πολιτεία* του διδάσκει: «...Ὁν γὰρ ἔχει φύσιν κυβερνήτην ναυτῶν δεῖσθαι ἀρχεσθαι ὑφ' αὐτοῦ, οὐδὲ τοὺς σοφοὺς ἐπὶ τὰς τῶν πλουσίων θύρας ἰέναι, ἀλλ' ὁ τοῦτο κομψευσάμενος ἐψεύσατο, τὸ δὲ ἀληθὲς πέφυκεν, ἐάν τε πλούσιος ἐάν τε πένης κάμνη, ἀναγκαῖον εἶναι ἐπὶ ἰατρῶν θύρας ἰέναι καὶ πάντα τὸν ἀρχεσθαι δεόμενον ἐπὶ τὰς τοῦ ἀρχεῖν δυνάμενον...» (ΣΤ' 489 c), δηλαδή: «Δὲν εἶναι φυσικὸ ὁ κυβερνήτης νὰ παρακαλῇ τοὺς ναῦτες νὰ τὸν κάμουν ἀρχηγό, οἷτε οἱ σοφοὶ νὰ πηγαίνουν στὶς πόρτες τῶν πλουσίων, καὶ ὅποιος εἶπε αὕτη τὴν ἐξυπνάδα εἶναι γελασμένος, ἀφοῦ ἡ φυσικὴ ἀλήθεια εἶναι, ὅταν ἀρρωστήσῃ εἴτε πλούσιος εἴτε πτωχός, πρέπει νὰ πηγαίνει στὴν πόρτα τοῦ ἰατροῦ...» (μετάφραση ἐκδ. Παπύρου). Παρακάτω ὁ Πλάτων ἀναρωτᾶται, πὼς εἶναι δυνατόν, ἐφόσον ὁ δήμος δὲν εἶναι ἱκανὸς – σὰν μὴ ἀρμόδιος – νὰ ἐπιληφθεῖ μιᾶς ἐγχειρήσεως, ποῦ ἀποτελεῖ ἐλάχιστον, νὰ ἀναλάβει τὸ μέγιστον, ποῦ εἶναι ἡ διακυβέρνηση μιᾶς πόλεως.

Εἶναι φυσιολογικὴ λοιπὸν ἡ κατάταξη, στὴν ὁποία ὁ μεγάλος φιλόσοφος, ἀξιολογώντας τὰ πολιτεύματα, κατατάσσει τὴν δημοκρατία: ἀριστοκρατία, φυλαρχία, ὀλιγαρχία, δημοκρατία, τυραννίδα· καὶ τοῦτο,

διότι μᾶς λέγει ὅτι: «...ὁ καθένας μπορεῖ ν' ἀναλάβει τὴν ἐξουσία, ἀρκεῖ μόνο νὰ πεί πὼς ἐνδιαφέρεται γιὰ τὸν λαό» (μετάφρ. ἐκδ. Παπύρου, σελ. 497).

Ἄν ὅμως ὅλ' αὐτὰ ἔσταναν μόνο στὴν θεωρία καὶ ἡ πράξη φανέρωνε τὴν ἀντίθεσή της, τότε μᾶλλον δὲν θὰ ὑπῆρχε κανένα πρόβλημα καὶ ὁ φιλόσοφος θὰ ἦταν ἀπλᾶ ἐκτὸς πραγματικότητος. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ δημοκρατία τῆς ἀρχαίας Ἀθήνας δὲν ἐκτιμᾶται καὶ ἀπὸ ἄλλους ἀρχαίους συγγραφείς, ὅπως ὁ Ἀριστοτέλης, ποῦ μᾶς ἀφηγεῖται στὴν *Ἀθηναίων Πολιτεία*, πὼς «ἐπειδὴ περιωρίσθη ἡ ἐξουσία τοῦ Ἀρείου Πάγου ὑπὸ τοῦ Ἐφιάλτου, ἡ πόλις διέπραξε πλείστα σφάλματα ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῶν δημαγωγῶν καὶ ἐξ αἰτίας τῆς θαλασσοκρατορίας» (ἐκδ. Ι. Ζαχαρόπουλος).

Σ' ὅλους αὐτοὺς τοὺς αἰῶνες ἡ δημοκρατία διώκει, ἐξοστρακίζει καὶ ἐξοντώνει τοὺς πολιτικούς της ἀντιπάλους: Σωκράτης (399 π.Χ.)· Μιλτιάδης: ὁ ἐνδοξος νικητὴς τῆς μάχης τοῦ Μαραθῶνος δὲν ἐξετίμα τὸ κοινοβουλευτικὸ καθεστῶς τῶν Ἀθηνῶν, καὶ τελικὰ τὸν ἐτοιμοθάνατο Μιλτιάδη τὸν ρίχνει στὴν φυλακὴ ὁ ὄχλος καὶ πεθαίνει ἀπὸ γάγγραινα. (Πηγή: «*Ὁ διωγμὸς τῶν Ἀρίστων*» τοῦ Κ. Πλεύρη, ἐκδ. «Ν. Θέσις»).

Μήπως ὅμως ὁ νικητὴς τῆς Σαλαμῖνος διέφυγε ἀπὸ τὴν κακία τοῦ δημοκρατικοῦ ὄχλου; «Οἱ Ἀθηναῖοι, καίτοι τὸν ἀνεγνώριζαν ὡς σωτῆρα τῶν, δὲν συγχωροῦσαν τὸ ἀσυμβίβαστον τοῦ χαρακτῆρος του πρὸς τὰς βασικὰς ἀρχὰς τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος» (ἐγκ. «Ἕ. Ἡλιος», τόμ. 9, σελ. 530, λέξ. Θεμιστοκλῆς). Ὁ νικητὴς τῆς Σαλαμῖνος αὐτοκτόνησε, ὅταν τοῦ ζητήθηκε ἀπὸ τὸν Πέρση βασιλέα, στὸν ὁποῖο εἶχε προσφύγει, νὰ ἐκστρατεύει κατὰ τῶν Ἑλλήνων.

Ἀλλὰ πέρα τῶν στρατηγῶν παρόμοια ἡ τύχη καὶ τοῦ γλύπτη Φειδία, ὁ ὁποῖος ἐφυλακίσθη ἀπὸ τὸν φθόνον τοῦ ὄχλου καὶ ἀπέθανε φυλακισμένος. Θὰ ἦταν πάρα πολὺ εὐκόλο, καὶ χωρὶς μεγάλη ἐρευνα, νὰ βρεῖσθε κάποιος ἀμύπητος ὀνόματα στρατηγῶν, φιλοσόφων, καλλιτεχνῶν καὶ γενικότερα ἀνθρώπων ποῦ τίμησαν τὸ «ἐλληνίζειν», ποῦ ἀτυχῶς συγγέεται μὲ τὴν δημοκρατία.

Ὁ μὴ δογματικὸς τρόπος σκέψης, ἡ ἐλευθερία ἐκφράσεως, ὁ ἐπιστημονικὸς τρόπος ἐρευνᾶς καὶ φιλοσοφίας δὲν ὀφείλονται στὸ δημοκρατικὸ πολίτευμα μὰ στὶς πεποιθ-

σεις τῶν διαφόρων μεγάλων μορφῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς πραγματικότητος καὶ στὴν πίστη τους ὅτι ἡ ἀλήθεια στερεώνεται μόνο διὰ τῆς λογικῆς ἀνάλυσης καὶ ταξινομήσεως τῆς ἔρευνας, ἡ ὁποία διαδικασία ὁδηγεῖ στὴν οὐσιαστικὴ γνώση.

Μεγάλος συνήγορος ἀλλωστε τῶν ἐπιχειρημάτων μου εἶναι, τὸ γεγονός ὅτι στίς περισσότερες ἑλληνικὲς πόλεις δὲν ὑφίστατο δημοκρατικὸ πολίτευμα ὅπως π.χ. στὴν Σπάρτη. Οἱ νίκες στίς Πλαταιές, στὴν Σαλαμίνα, στὴ Μικρὰ Ἀσία (Ἀγροίλαος) κ.λπ. σὲ ποιά Σπαρτιατικὴ δημοκρατία στηρίχτηκαν; Ἀναφέρομαι καὶ στὴ Λέσβο, ποὺ γέννησε τὴν Σαλπῶ, τὸν Ἀλκαῖο, ἡ ἀκόμη στὴν τυραννικὴ Σάμο, ποὺ ἀνέθρεψε τὸν Πυθαγόρα καὶ στὴν βασιλεύουσα Μακεδονία, ποὺ μᾶς ἔδωσε τὸν Ἀριστοτέλη, στὴν Ἐφεσο, ποὺ μᾶς ἔδωσε τὸν Ἡρόκλητο...

«Ὅλοι αὐτοὶ ἢ δὲν ἦταν ἄνθρωποι σκεπτόμενοι ἢ ἡ φιλοσοφικὴ τους παιδεία δὲν ἦταν δημοκρατικὴ. Ἡ πραγματικότητα

εἶναι, ὅτι ἡ δημοκρατία δὲν ἔχει νὰ ἐπιδείξει καὶ πολλὰ σὲ ὑψηλῆς ποιότητος ἀνθρώπινο δυναμικὸ, κι ὄχι δέβαια ἀνθρώπους, σὰν τὸν Δημοσθένη, ποὺ ἀποκάλεσε τοὺς Μακεδόνες βάρβαρους καὶ τὸν Περικλῆ, ποὺ κατέσφαξε τοὺς Μήλιους λόγω τῶν ἀριστοκρατικῶν τους φρονημάτων. Καὶ πρέπει ἐπιτέλους ν' ἀποκαταστήσουμε τὴν μνήμη τοῦ ἐνδόξου στρατηγοῦ Κίμωνος, ὁ ὁποῖος μαζί με τὸν Φειδία ἐξεκίνησε τὸν Παρθενῶνα, γιὰ νὰ τὸν τελειώσει ὁ Περικλῆς. Γι' αὐτὸ τὸν λόγο θάθελα νὰ κλείσω με τὴν φράση τοῦ (δημοκράτη) Π. Κανελλόπουλου γιὰ τὸν Κίμωνα: «Ἄν ὁ αἰώνας τοῦ Περικλῆ θεωρεῖται χρυσὸς γιὰ τὴν Ἀθήνα, ὁ αἰώνας τοῦ Κίμωνος πρέπει νὰ θεωρεῖται πλατινένιος γιὰ ὅλη τὴν Ἑλλάδα».

Μετά τιμῆς

Μιχαὴλ Μηνιώτης

Πλοίαρχος Ε.Ν.
Κουντουριωτῶν 4, Χαλάνδρι

Ἀπάντηση τοῦ κ. Διαμαντῆ Κούτουλα

Ὁ ὅρος «πόλις» στὰ ἀρχαῖα ἑλληνικά δὲν ἀποτελεῖ γεωγραφικὸ προσδιορισμὸ, ἀλλὰ ὀρίζει σύστημα διοικήσεως. Ἡ «πόλις» εἶναι οἱ πολῖτες ποὺ μετέχουν ἅμεσα καὶ προσωπικά στὰ κοινὰ: «Ἄνδρες γὰρ ἡ πόλις» (Θουκυδίδης). Γι' αὐτὸ καὶ λέμε «Ἀθηναίων Πολιτεία» καὶ ὄχι Ἀθηνῶν Πολιτεία. Κοινὴ πεποίθηση λοιπὸν ὅλων τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἦταν, ὅτι πρέπει ὅλοι οἱ ἐλεύθεροι ἄνθρωποι νὰ κατοικοῦν σὲ αὐτοδιοικούμενες κοινότητες (σὲ πόλεις-κράτη) καὶ νὰ μετέχουν ἅμεσα στίς ἀποφάσεις ὡς ἐλεύθερη πολιτεία. Ὅποιοσδήποτε ἄλλος τρόπος διοικήσεως (μοναρχία, τυραννία κ.λπ.) θεωρεῖται βάρβαρος, ἀπάδων σὲ ἐλεύθερους ἀνθρώπους, δηλ. σὲ Ἕλληνες. Ὁ θεσμὸς τῆς πόλεως (δηλ. τῆς αὐτοδιοικούμενης κοινότητος) ἦταν ἀποδεκτὸς ἄνευ ὅρων ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀρχαίους κλασσικοὺς συγγραφεῖς. Ἡ διαφορά μεταξὺ τῶν ἀφοροῦσε στὸ ποιοὶ ἔπρεπε νὰ ἦσαν πολῖτες. Ἄλλοι ἐλεγαν, πὼς ἔπρεπε νὰ ἔχουν πολιτικὰ δικαιώματα μόνον οἱ «ἐπαῖοντες» (Πλάτων), ἄλλοι, μόνον οἱ εὐποροὶ (Ξενοφῶν), ἄλλοι, ὅλοι οἱ γεννημένοι ἀπὸ ἐλεύθερους γονεῖς (Ἡρόδοτος) κ.λπ. Ἔτσι διάφορες ἑλληνίδες πόλεις νιοθέτησαν διάφορες ἀποφάσεις (περὶ τοῦ κριτηρίου τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων) κατὰ τὸ δοκοῦν. Ὁ σύγχρονος χαρακτηρισμὸς ἄλλων ὡς «δημοκρατικῶν» καὶ ἄλλων ὡς «ὀλιγαρχικῶν» πόλεων δὲν ἀνταποκρίνεται ἀκριβοῦς στὰ πράγματα. Οἱ σύγχρονοι ἱστορικοὶ ἔδωσαν αὐτοὺς τοὺς σχετικούς καὶ ἐπισημασμένους ἐπιχρησμούς ἀπὸ τὰ παραμορφωτικὰ κάτοπτρα τοῦ κοινοδοουλευτικοῦ ἀντιπροσωπευτισμοῦ τῆς Βιομηχανικῆς Ἐποχῆς. Π.χ., ἐνὸς σήμερα οἱ ἐκλογές γιὰ τὴν ἀνάδειξη ἀντιπροσώπων θεωροῦνται ὡς ἡ πεμπτοσύνη τῆς δημοκρατίας, στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα ἐθεωροῦντο ὡς ἀρχὴ τῆς ὀλιγαρχίας («δημοκρατικὸν τὸ κληρωτὸν... ὀλιγαρχικὸν τὸ αἰρετὸν»: Ἀριστοτέλης). Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἀνιστόρητος ὁ χαρακτηρισμὸς ὡς «δημοκράτη» τοῦ Περικλῆ καὶ ὡς «ὀλιγαρχικοῦ» τοῦ Πλάτωνος. Ὁ ἀντιεπιστημονικὸς «ἐτεροχρονισμὸς» δὲν ἐπικυρώνεται ἀπὸ τὴν ἱστορία καὶ εἶναι τουλάχιστον ἀφέλης ἡ ἀποψη ποὺ χαρακτηρίζει «ὀλιγαρχικὴ» τὴ Σπάρτη ἢ τὴ Μίλητο καὶ «δημοκρατικὴ» τὴν Ἀθήνα ἢ τὴ Σικυῶνα. Στίς ἀτέλλες καὶ στίς ἐκκλησίες τῶν δήμων (σὲ ὅλες τίς ἑλληνικὲς πόλεις ὑπῆρχαν ἐκκλησίες τῶν δήμων – «σῆμα κατατεθέν» τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδας) μπορούσε νὰ ἀκουσθεῖ ὁ ἀντίλογος καὶ ἡ κριτικὴ – ἀκόμα καὶ κατὰ τοῦ δήμου. Δὲν εἶναι τυχαῖο, ὅτι ὅλοι οἱ θεωρούμενοι «ἀντιδημοκράτες» ἀρχαῖοι συγγραφεῖς (Πλάτων, Ξενοφῶν κ.λπ.) ἦσαν Ἀθηναῖοι πολῖτες, ποὺ ζυμώθηκαν στὴν ἐκκλησία τοῦ δήμου (βλ. Ζ, Η' Ἐπιστολὲς Πλάτωνος). Ὁ ἀντίλογος ὑπῆρχε ἀκόμα καὶ στίς χαρακτηριζόμενες «ὀλιγαρχικὲς πόλεις» τῆς Ἰωνίας (Ἡρόκλητος). Ἡ ἐλευθερία τοῦ λόγου, ἡ ἰσγορία καὶ ἡ ἰσονομία εἶναι αἰώνιες δωρεὰν προσφορές τῶν Ἑλλήνων στὴν ἀνθρωπότητα.

Τελειώνοντας πρέπει νὰ ἐπισημάνουμε καὶ μιὰν ἀλήθεια, ποὺ ἔχει ἀποκορυφθεῖ ἀπὸ τὰ ἐπίσημα ἱστορικὰ βιβλία: Ἡ «πάτριος πολιτεία» ὅλων τῶν ἀρχαιοελληνικῶν πόλεων (εἴτε μετεῖχαν ὅλοι οἱ πολῖτες – «δημοκρατίες» – εἴτε μετεῖχαν μόνον οἱ εὐποροὶ – «ὀλιγαρχίαι») παρέπεμπε συνειδητὰ στὴν προκατακλινομένη οἰκουμένη πολιτεία τοῦ Διός, ὅταν ὁ γνῶς τοῦ Κρόνου διήρχετο τὴν οἰκουμένην, «... ἰσότητα καὶ δημοκρατίαν εἰσηγούμενος...» (Διόδωρος Σικελιώτης, 5ο βιβλίο). Ἄς ἀποφεύγουμε λοιπὸν τοὺς ἐπισημασμένους σύγχρονους χαρακτηρισμούς περὶ «δημοκρατίας» καὶ «ὀλιγαρχίας», ὅταν πρόκειται γιὰ ἀρχαιοελληνικὲς πόλεις.

Διαμαντῆς Κούτουλας

Ἡ επικαιρότητα τῆς Ἑλλάδος καὶ ὁ Ρωμαϊκὸς μισελληνισμὸς

Ἀγαπητοὶ συντάκτες τοῦ «Δαυλοῦ», Ἐντελῶς τυχαῖα δρέθηκε στὰ χέρια μου τὸ ἐξαιρετο περιοδικὸ πού ἐκδίδετε. Τὰ συναισθήματα πού μοῦ προκάλεσε ἦταν καὶ ἔντονα καὶ ἀντιφατικά. Χαρά, γιατί ἐπιτέλους καλύφθηκε μιὰ μεγάλη μου ἀπορία, γιὰ τὸ ἂν ὑπάρχει σ' αὐτὴν τὴν χώρα ἓνα περιοδικό, πού νὰ εἶναι σὲ πλήρη συνέχεια, ἢ νὰ προσπαθεῖ νὰ εἶναι τουλάχιστον, μὲ τὸν Ἑλληνισμό (ἀρχαῖο ἐλληνικὸ πολιτισμὸ-σκέψη) καὶ λύπη, διότι δὲν ἤθελε ἡ τύχη μου νὰ θρεθῶ πιὸ νωρὶς ἀντάμα μὲ αὐτὸ τὸ ἐξαιρετο – ἐπαναλαμβάνω – περιοδικό, ἀλλὰ καὶ διότι δὲν εἶναι δυστυχῶς γνωστὸ σὲ ἀρκετοὺς ἀναγνώστες.

Νοιώθω ἔντονη τὴν ἀνάγκη νὰ καταθέσω καὶ ἐγὼ τὴν δική μου ἀποψη, καὶ παρακαλῶ, ἐάν ἀποφασίσετε νὰ τὴν τυπώσετε, διορθώστε με στὸν τονισμὸ τοῦ κειμένου, διότι σὰν νέος ἄνθρωπος εἶχα καὶ ἐγὼ τὴν δυστυχὴ «ἐπιλογὴ» νὰ μορφωθῶ μὲ τὴν νεοελληνικὴ-μονοτονικὴ ἢ «σύγχρονη» γλῶσσα, πού μᾶς ἐπιβάλλουν ἢ ὑποβάλλουν καθημερινὰ οἱ παντὸς εἶδους ἐξ-ουσιαστές μας. Ἰδίως θὰ ἤθελα νὰ καταγράψω τὴν ντροπὴ μου, διότι ὅσο πιὸ πολὺ θαθαίνω στὴν μελέτῃ τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ τῶν μοναδικῶν καὶ πολυτίμων λαποῦδων μας, τόσο καὶ πιὸ πολὺ καταλήγω στὸ τραγικὸ συμπέρασμα ὅτι: ποτὲ ἄλλοτε ἔνας τόσο γόνιμος σπόρος (κληρονομιά) σ' ἓνα τόσο εὐφορο ἔδαφος (γλῶσσα) δὲν ἀπέδωσε τόσο ἀχρηστους καὶ ἄμοιρους καρποὺς (Νεοέλληνες).

Πιστεύω, πὼς ὁ ἀρχαῖος Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς εἶναι ἓνας τρόπος ζωῆς καὶ στάση, ποὶ χαρακτηρίζει τὸν πνευματικὰ ἀνώτερο ἄνθρωπο. Ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς συγκριτικὰ μὲ τοὺς ἄλλους παρουσιάζει ἰδιαίτερα γνωρίσματα, πού ἀποκαλύπτουν τὴ δυναμικὴ ψυχοσυνθεσὶ τοῦ δημιουργοῦ τους. Εἶναι ἀνοιχτός, γιατί δέχεται καὶ προσφέρει στοιχεῖα, πράγμα πού ἐπιτρέπει τὴν ἐξέλιξη καὶ τὴ διάδοσή του, θεωρητικὸς πιὸ πολὺ, μὰ καὶ δὲν περιορίζεται στὴ δημιουργία μέσων, πού ἐξυπηρετοῦν τίς πρακτικὰς ἀνάγκες, ἀλλὰ ἔχει σὰν κύριο στόχο του τὴν πνευματικὴ ἀνάπτυξη καὶ δλοκλήρωση, καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ βασικότερό του γνώρισμα, ἀνθρωποκεντρικὸς, γιατί ὅλα τὰ δημιουργήματά του ἐξυπηρετοῦν τὸν

ἄνθρωπο, πού ἀποτελεῖ καὶ τὸ μέτρο γιὰ τὴν ὀρθὴ ἀξιολόγησιν ὅλων τῶν πραγμάτων.

Ὁ ἄνθρωπος θεωρεῖται ὁλότητα σωματοψυχικὴ, ἀδιάσπαστη καὶ ἀδιαίρετη, ὁ ἰδανικὸς τύπος του εἶναι ὁ «καλὸς κάγαθος» καὶ ἀρετὴ του εἶναι ἡ τελειότητα σὰν ἁρμονία, πού προκύπτει ἀπὸ τὴ σύμμετρη ἀνάπτυξη σώματος καὶ ψυχῆς μέσα σὲ μιὰ δυναμικὴ ἐνότητα μὲ ἀπόλυτη αὐτονομία. Γι' αὐτὸ καὶ ὑπέρτατη ἀξία τῆς ζωῆς ἀποτελεῖ ἡ ἐλευθερία, καὶ κατακτιέται μὲ τὴν ἀτομικὴ καὶ συλλογικὴ προσπάθεια καὶ μὲ τὴ βοήθεια τοῦ λόγου, πού εἶναι ὁ ἀνώτατος ρυθμιστὴς τῆς ζωῆς καὶ τῶν ἐκδηλώσεών της. Γι' αὐτὸ πάλι στὴν ἐλευθερία σὲ ἴση μοῖρα τοποθετεῖται ἡ σοφία, ὅχι σὰν θεωρητικὴ δύναμη τοῦ πνεύματος, ἀλλὰ σὰν πρακτικὴ ἱκανότητα, πού μπορεῖ μόνη της κάθε φορὰ νὰ καθορίσει τὸ μέτρο ἀξίας τῶν προθέσεων. Αὐτὴ ἄλλωστε ἐπιβάλλει τίς διάφορες ψυχικὲς στάσεις ἀπέναντι στὰ κοινωνικὰ προβλήματα καὶ στοὺς ρόλους μὲ τὴ μορφὴ τῆς εὐτυχίας. Ἔτσι στοὺς πολεμικοὺς κινδύνους γίνεται ἀνδρεία καὶ στίς εἰρηνικὲς περιόδους μεταβάλλεται σὲ σωφροσύνη, γίνεται πολιτικὴ ἀρετὴ καὶ δημιουργεῖ τὸ πεδίο προσφορᾶς τοῦ ἀτόμου στὸ σύνολο. Μὲ τὴ βοήθειά της στὸ τέλος τὸ άτομο γίνεται ὀργανικὸ μέλος μιᾶς κοινότητος, πού ἐργάζεται γιὰ τὸ καλὸ τοῦ συνόλου ἀλλὰ καὶ τῆς μονάδας.

Αὐτὴ ἡ ἐλεύθερη καὶ δυναμικὴ στάση ἀπέναντι στὴ ζωὴ ἔφερε γρήγορα τοὺς πνευματικοὺς καρποὺς της: ἀποδέσμευσε τὸ πνεῦμα ἀπὸ τὸ δόγμα καὶ τὸ μῦθο του, τὸ δημιούργημα τοῦ φόβου καὶ τῆς φαντασίας, καὶ ὅρισε σὰν ἀνώτατο κριτὴ τῆς ἀλήθειας τὸν λόγο, λύτρωσε τὸ άτομο ἀπὸ τίς πιέσεις τοῦ κράτους καὶ τοῦ φόρτου τῆς εὐθύνης γιὰ τὴν ἀτομικὴ καὶ κοινωνικὴ ζωὴ, ἀπομάκρυνε τὴν προσπάθεια ἀπὸ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν ἀναγκῶν τοῦ παρόντος καὶ τὴν ἐστρεψε στὴ δημιουργία τοῦ μέλλοντος. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς δὲν ἀποτελεῖ πολιτισμὸ ἐνὸς λαοῦ καὶ μιᾶς ἐποχῆς, ἀφοῦ ἐκφράζει τὸν ἄνθρωπο πέρα ἀπὸ τόπο καὶ χρόνον στὴ δυναμικὴ του προσπάθεια γιὰ αὐτοκαθορισμὸ καὶ αὐτοπραγμάτωση. Ἀλλωστε μέσα σ' αὐτὴν τὴ «σχολή» οἱ Ἕλληνες δημιούργησαν ἓνα

πλήθος από κοινωνικούς και πνευματικούς θεσμούς, που απέδλεπαν στο να αξιοποιηθούν δημιουργικά την δράση τους. Και πράγματι η μελέτη τους δείχνει, ότι οι Έλληνες έκαναν νωρίς πράξη αυτό που ο άνθρωπισμός διατύπωσε αργότερα σαν θεωρητική άρχη και σαν απαίτηση του ανθρώπου: Δημιούργησαν θεσμούς, για να τους υπηρετούν και όχι για να τους υποδουλώνουν. Η θρησκεία, καθώς δεν είναι δογματική, δεν επιβάλλει με το «φόβο» τον σεβασμό για το θείο, αλλά τον καλλιεργεί με την βοήθεια του αυτοσεβάσμου. Γιατί απλούστατα οι θεοί με τον ανθρωπομορφισμό τους δεν αποτελούν παρά την λαχτάρα, μάλλον καλύτερα, την προέωλη της λαχτάρας του ανθρώπου για τελείωση μέσα σ' ένα χώρο αιώνιότητας και μακαριότητας. Έτσι αποτελούν κατά κάποιο τρόπο πρότυπα, που προκαλούν το θαυμασμό και επιβάλλουν το σεβασμό πιο πολύ με την ανθρωπιά τους παρά με τον φόβο. Και πολύ περισσότερο βέβαια δεν υποβάλλουν τον «θνητό» σε μιὰ στάση παθητικής παρατήρησης των γινομένων με μιὰ δουλική ψυχασύνθεση με τάσεις κατάθλιψης – ψευτικές ελπίδες λύτρωσης και παραδείγματα αυτοκαταστροφής ... Έτσι ωσαν θεοί δεν δίνουν «έντολές», δεν όρίζουν «κανόνες», δεν επισείουν «τιμωρίες» για πράξεις «άμαρτίας», αλλά αφήνουν ελεύθερη την έκλογη, καταλογίζουν την ευθύνη στο άτομο και ανάλογα επιβάλλουν την τιμωρία. Γι' αυτό και η ήθικη των Ελλήνων είναι αυτόνομη και έχει μιὰ λεπτότητα που ξεπερνά κατά πολύ το στάδιο της απαγόρευσης και προχωρεί στη σκέψη της προσφοράς. Βασικές της απόψεις είναι το «γνώθι σ' αυτόν», «μέτρον ἄριστον», «μηδὲν ἄγαν», που δείχνουν ότι η άπαρχή της ήθικης διαγωγής είναι η αυτογνωσία και η αναζήτηση αντικειμενικού μέτρου για την όρθη αξιολόγηση των πράξεων. Ίσως αυτός να είναι και ο λόγος, που οι

Έλληνες δεν ανέπτυσαν το δίκαιο και οι περισσότεροι νόμοι τους αναφέρονται στην άγωγή και λιγότερο στη ρύθμιση των σχέσεων των πολιτών.

Και η προσφορά του ελληνικού λόγου είναι ανυπολόγιστη. Άπαλλαγμένος από τις πολλαπλές δεσμεύσεις ζήτησε τολμηρά σε μιὰ πρώτημη έποχή για την ανθρωπότητα την άρχη των όντων και επιχείρησε την έρμηνεία του κόσμου και της ζωής με επισημονικές μεθόδους, που ακόμα και σήμερα έχουν αξία. Έπειτα στράφηκε στον ίδιο τον άνθρωπο και δοκίμασε να καθορίσει την ουσία του, και έφτασε βέβαια σε συλλήψεις πολλές φορές αντιφατικές, γόυμες όμως, γιατί έγιναν αίτια για ποικίλες έρευνες, για συγκέντρωση γνώσεων, που κατέληξαν σιγά σιγά στη συγκρότηση των επί μέρους επιστημών.

Ο Έλληνικός πολιτισμός είναι επίκαιρος, έπειδή δεν καταπιάνεται με το να συσσωρεύει αγαθά, δύναμη και γνώσεις, αλλά δημιουργεί πρότυπα, προβάλλει αξίες, όρίσκει μεθόδους έρευνας, διαμορφώνει τρόπους ζωής, που κλείνουν μέσα τους το μέτρο, πραγματοποιεί τον άνωτερο άνθρωπο με τη γνώση και την σωματική άσκηση. Γι' αυτό και αποτελεί ένα τρόπο ζωής πάντα σύγχρονο και πάντα επίκαιρο, έπειδή έχει σαν κέντρο του ένδιαφέροντός του τον πνευματικά άνωτερο άνθρωπο, που σαν παγκόσμια επιδίωξη δεν έχει άκόμη πραγματοποιηθεί ούτε στο έλάχιστο.

Τι είρωνία είναι πράγματι, να απέχει τόσο πολύ ο νεοέλληνας από το πνεύμα των αρχαίων παππούδων του; Σέ ποιό βάθος σκοτάδι μās έχει ρίξει άραγε ο δογματισμός, που καλλιεργείται τόσο επίμονα και καταπιεστικά από τους ποικιλόμορφους έξουσιαστές μας;

Μετά τιμής
Κωνσταντίνος Μαγγανάς
 Δημοσιογράφος
 Ζαΐμη 26, Τ.Κ. 26221 Πάτρα

Δεν ύπάρχει παρόν και μέλλον για την ανθρωπότητα, αν δεν γνωρίζη το άληθινό παρελθόν της. Ο «Δαυλός» άγωνίζεται να έρευνήση χωρίς καμμιά σκοπιμοθηρία το παρελθόν και να το αναστηλώση. Αξίζει και συμφέρει σε κάθε άνθρωπο, Έλληνα και μή, να συμπαρασταθί στον σκληρόν αυτόν άγώνα.

Τὸ γλωσσικὸν ψυχορράγημα τοῦ Ἑλληνισμοῦ

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς μακραίωνος κατοχῆς τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος ἔχασε σημαντικὰ γλωσσικὰ στοιχεῖα, εἰς τρόπον ὥστε κατὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν του τὸ 1830 ἡ ὁμιλουμένη γλῶσσα νὰ περιέχῃ πολλὰ γλωσσικὰ τουρκικά, σλαβικά, ἀραβικά καὶ λατινικά στοιχεῖα. Οἱ λόγιοι καὶ διανοηταὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὀρθῶς ἐπέβαλον τὴν καθαρεύουσαν ὡς γλῶσσαν ἐπίσημον τοῦ νεοῖδρυθέντος κράτους καὶ κατόπιν εἰς ὅλον τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, διότι ἤθελον νὰ δημιουργήσουν κρατικὴν ὄντοτητα, ὅπως ἔκαμαν ἀργότερον ἡ Κεμαλικὴ Τουρκία, ἡ ὁποία ἐκαθάρισεν τὴν Τουρκικὴν ἀπὸ τὰς ἀραβικάς καὶ ἰρανικάς προσθέτουσας ἀγνώστους τουρανικάς λέξεις καὶ τὸ Ἰσραήλ, τὸ ὁποῖον ἀνέστησεν μίαν νεκρὰν γλῶσσαν εἰς δάρος τῶν ποικίλων διαλέκτων τῆς Ἑβραϊκῆς κοινότητος. Κάτι ἀνάλογον ἐγένετο εἰς τὴν γειτονικὴν Ἰταλίαν τῆς πανσπερμίας τῶν διαλέκτων, ὅπου ἐφηρμόσθη ἐνιαία γλῶσσα καὶ κανεῖς Ἰταλὸς δὲν διενόηθη νὰ ἐπινοήσῃ τὴν νεο-Ἰταλικήν, ἐνῶ εἰς τὴν Αἴγυπτον ἡ διγλωσσία εἶναι σημαντικὴ κρατικὴ ὑπόθεσις καὶ ὄχι τῶν λογοτεχνῶν. Οἱ λογοτέχνη δύνανται νὰ γράφουν ὅπως αὐτοὶ νομίζουν καὶ νὰ ὑπογράφουν τὰ κείμενά των. Ἡ κρατικὴ ὁμως ὑπόστασις ἀπαιτεῖ ἐνιαῖον τρόπον ἐκφράζεσθαι διὰ τὴν τελείως πρακτικὴν σημασίαν τῆς ὀρθῆς ἐπικοινωνίας μεταξὺ τῶν πολιτῶν, τῆς ὁποίας ἡ σημασία εἶναι προφανής. Ἀπὸ τὴν μεγάλην σημασίαν, τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ γλῶσσα διὰ τὴν χώραν, ἐξηγεῖται καὶ ἡ πολιτικοποίησις ἀπὸ τοὺς καλοθελητὰς Κριαράδες. Εἶναι λοιπὸν σαφές, ὅτι εἶναι ἄλλο πρᾶγμα τὰ διάφορα λογοτεχνικά ρεύματα καὶ ἄλλο πρᾶγμα ἡ κρατικὴ ὑπόστασις, ἡ ὁποία δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀλλάσῃ τὰ ἐκπαιδευτικὰ τῆς προγράμματα καὶ σκοποὺς εἰς τὸ πρῶτον φύσημα τοῦ ἀνέμου. Τέλος ἡ κρατικὴ ὑπόστασις ἀπαιτεῖ ἐνιαῖαν καὶ ὁμοιόμορφον γλῶσσαν, διότι αὐτὸ χαρακτηρίζει τὴν ταυτότητά της.

Μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου ἀπὸ τὸ 1830 ἦτο φυσικὸν νὰ ὑπάρχῃ διγλωσσία· ἡ διείσδυσις τῆς καθαρευούσης εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος ἦτο βραδεία, ἀλλὰ ὅπωςδὴποτε ἀποτελεσματικὴ, ἀφοῦ κατάρθωσε νὰ ἀπαλλάξῃ τὴν Ἑλληνικὴν Γλῶσσαν ἀπὸ πλείστα ξενικά στοιχεῖα. Ἡ βραδύτης διεισδύσεως τῆς καθαρευούσης κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην καὶ συνελπῶς τῆς καταπολεμήσεως τοῦ ἀναλφαθητισμοῦ συναρτᾶται ἀμέσως μὲ τὴν ἀδυναμίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους νὰ ἔχῃ μίαν στρατιὰν διδασκάλων καὶ καθηγητῶν τῆς ἀπαιτουμένης σχετικῆς ὑποδομῆς. Τοιουτοτρόπως ἡ ὀρθὴ γλῶσσα ἐγένετο ἀναγκαστικῶς κτῆμα μιᾶς κατηγορίας πολιτῶν, κυρίως ἐκείνων ποὺ εἶχον τὴν οἰκονομικὴν δυνατότητα νὰ σπουδάσουν, χωρὶς θεθαίως τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος νὰ ἐπιδιώκῃ τέτοιον διαχωρισμόν. Ἐνῶ τὸ θέμα αὐτὸ θὰ ἡδύνατο νὰ τελειώσῃ εἰς διάστημα μιᾶς ἢ δύο γενεῶν, διηωνίζετο. Καὶ ἔρχεται ὁ Ψυχάρης μὲ τὸ γνωστόν του λεκτικὸν πυροτέχνημα. Ὁ Ψυχάρης ἦτο πράκτωρ τῶν Ρώσων· ἡ οἱ Ἕλληνες ἦσαν ἀφελεῖς. Τὸ ἐκπαιδευτικὸν πρόβλημα τῆς γλώσσης ἐξετράπη καὶ ἐπολιτικοποιήθη ἀκόμη περισσότερον, ὅταν κάποια δημοτικὴ ἀδιαμόρφωτος γλῶσσα ἐγίνετο σκοπίμως τὸ ἐκφραστικὸν ὄργανον τῆς ἀριστερᾶς. Ὑπῆρξεν ἐργαστηριακὴ στρέβλωσις μὲ σκοπὸν τὴν ἀποκοπὴν τῆς λεγομένης δημοτικῆς ἀπὸ τὴν πηγαιάν ἀκόμη σχέσιν της μὲ τὴν ἀρχαίαν καὶ μεσαιωνικὴν παράδοσιν. Μανιακὴ κατάστασις ἐξαφανίσεως λέξεων καὶ παραδοσιακῶν ἐκφράσεων, ποὺ εἶχον ἀρχαίαν ἢ μεσαιωνικὴν προέλευσιν, καὶ δὲν ἀντεδρασε κανεὶς!

Δυστυχῶς ὅμως τὰ συσταθέντα ὄργανα ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος δὲν ἐξετέλεσαν τὸν προορισμόν των, οὔτε τὸ Πανεπιστήμιον οὔτε ἡ Ἀκαδημία. Ἡ Ἀκαδημία

Ἀθηνῶν, πού τήν ἤθελε τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος ὡς τὸ πρῶτον ἐρευνητικὸν κέντρον καὶ προασπιστὴν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης, μετεβλήθη εἰς συνάθροισιν σεβαστῶν μὲν διδασκάλων ἀλλὰ βιολογικῶς ἐξησθενισμένων καὶ ἀνικάνων νὰ συντάξουν ἐκεῖνο τὸ περίφημον «Λεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς», ἃν δὲν ἀπατῶμαι. Τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος δὲν ἐστήριξεν ὅσον ἔπρεπε τὰς Φιλοσοφικὰς - Ἱστορικὰς Σχολὰς τῶν Πανεπιστημίων, αἱ ὁποῖαι μετετράπησαν εἰς μηχανισμοὺς παραγωγῆς καθηγητῶν Μέσης Ἐκπαίδευσως κακῆς ποιότητος, ὥστε νὰ ἔχωμεν σήμερον τὸ θλιβερὸν φαινόμενον τῶν μὴ-λάτρεων τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης καὶ Πολιτισμοῦ φιλολόγων καθηγητῶν! Οἱ ἴδιοι οἱ φιλόλογοι, ἀντὶ νὰ ἀγωνισθοῦν διὰ τὴν ἐξύψωσιν τοῦ ἐπαγγέλματός των, δηλαδὴ νὰ ἐξυψώσουν τὴν Ἑλληνικὴν Γλῶσσαν, τὸ ὑπεβίβασαν καὶ τὸ διέβρωσαν. Ἀκριβῶς σήμερον ἐτοιμάζονται νὰ κατέλθουν εἰς ἐπαγγελματικούς ἀγῶνας, διότι δὲν θέλουν νὰ ἀξιολογητῇ ἡ ἐπίδοσίς των. Δὲν σημαίνει θεδαίως ὅτι δὲν ἐγνωρίσαμεν ἐξαισίους καθηγητὰς Μέσης Ἐκπαίδευσως.

Ἡ δικτατορία τοῦ Μεταξᾶ ἐξέδωσε τὴν Γραμματικὴν τῆς Δημοτικῆς τοῦ Τριανταφυλλίδου. Ἡ ἔκδοσις αὕτη καθιέρωσεν ὠρισμένους κανόνας καὶ ἐπισημοποίησε τὴν διγλωσσίαν. Ἦτο ὅπωςδὴποτε ἓνα θετικὸν βῆμα πρὸς τὴν ἐμπέδωσιν κάποιας τάξεως εἰς ὅσους ἐπιθυμοῦσαν νὰ ἐκφραστοῦν εἰς τὴν Δημοτικὴν Γλῶσσαν. Πάντως ἡ γενεὰ τοῦ Μεσοπολέμου καὶ αὕτη ἡ ὁποία ἠκολούθησεν, ἡ ὁποία ἀνέδειξε σπουδαίους συγγραφεῖς, δὲν εἶχον τίποτε νὰ κερδίσουν ἀπὸ τὴν ἔκδοσιν αὐτὴν. Οἱ ἀριστεροὶ ἐξ ἄλλου εἶχον ἤδη ἀναπτύξει μίαν ἰδιόρρυθμον εἰς ὕψος γλῶσσαν. Μὲ τὴν ἐμφύλιον σύρραξιν καὶ τὴν νίκην τῶν ἀντιαριστερῶν δυνάμεων τὸ 1949 θὰ ἐπερίμενε καεῖς, ὅτι ἡ νίκη αὕτη θὰ συμπαράσῃ καὶ τὸ γλωσσικὸν κατασκεῦσμα τῶν ἀριστερῶν. Συνέβη τὸ ἀκριβῶς ἀντίθετον: Ἐθεωρήθη, ὅτι ἡ συντηρητικὴ παράταξις ἦτο ἀρκετὰ ἰσχυρά, ὥστε νὰ φοβῇται τὰς ιδέας τῆς ἀριστερᾶς. Καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὰς κοινωνικὰς παροχάς, αὐταὶ πρέπει νὰ παραχωρῶνται ὕστερον ἀπὸ μίαν γενικὴν ἀντίληψιν δικαίου καὶ οἰκονομίας καὶ ὄχι ὡς ὑποχρέωσις κάποιας πολιτικῆς, ἡ ὁποία τελικῶς ὁδηγεῖ εἰς ἀδιέξοδον. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν γλῶσσαν, ἐκεῖ ἡ ἀντιμετώπισις ὑπῆρξε χαλαρά, ὡς τὴν ἀποδοχὴν ἀκόμη καὶ τοῦ ὕψους τῆς ἀριστερᾶς.

Ἐν τῷ μεταξὺ τὸ Ἐκπαιδευτικὸν Σύστημα κατέρρεεν. Τὰ ἀρχαῖα ἐδιδάσκοντο κατὰ τρόπον ἀντιπαιδαγωγικόν. Οἱ νέοι ὕστερον ἀπὸ ὀκτὼ ἢ ἐξ ἑτῆ διδασκαλίας ἐγκατέλειπον τὸ Γυμνάσιον, χωρὶς νὰ γνωρίζουν Ἀρχαῖα ἐν σχέσει πρὸς τὸν μέσον Εὐρωπαϊὸν μαθητὴν, ὁ ὁποῖος ἔκαμνε πολὺ ὀλιγωτέρας ὥρας καὶ δὲν ἦτο ἡ γλῶσσα του. Τὸ χειρότερον ἦτο, ὅτι οἱ νέοι ἀντεμετώπιζαν τὰ ἀρχαῖα κατὰ τρόπον τελείως ἀρνητικόν. Αἱ πολιτικαὶ μεταβολαὶ καὶ ἡ ἐναλλαγὴ τῶν κυβερνήσεων ἔφερεν εἰς τὸ προσκλήνιον ὅλας αὐτὰς τὰς δυνάμεις, αἱ ὁποῖαι ἐπίστευον ὅτι αὕτη ἡ Καθαρεύουσα, εἰς τὴν ὁποίαν τῆς ἀπεδίδετο ταξικὴ ὑπόστασις, εἶναι μία στείρα καὶ ἀναχρονιστικὴ γλῶσσα καὶ ὅτι ἂν ὑπάρξῃ ἀλλαγὴ καὶ ἐφαρμοσθῇ ἡ Δημοτικὴ, ὅλα τὰ προβλήματα θὰ λυθοῦν ὡς διὰ μαγείας. Μετέθεσαν δηλαδὴ τὰς ἀδυναμίας των νὰ ἐφαρμόσουν μίαν ὀρθὴν κοινωνικὴν πολιτικὴν, συνδυαζομένην μὲ τὰς ἀμυντικὰς καὶ πολιτικὰς ἀνάγκας τῆς χώρας, εἰς τὸ γλωσσικὸν πλέον πρόβλημα, πού οἱ ἴδιοι ἐξέθρεψαν. Ἐργάφη λοιπὸν τὸ τελευταῖον Σύνταγμα εἰς τὴν Δημοτικὴν καὶ ὕστερον ἀπὸ ὀλίγον πάλιν ἡ συντηρητικὴ παράταξις, πρωτοστατοῦντος τοῦ Γ. Ράλλη καὶ τῆς Ἑλένης Βλάχου, κατήγγειλεν εἰς τὴν Βουλὴν τοὺς τόνους ὁμοφώνως. Ἐθεωρήθη μέγα βῆμα, ὅπου ἐπὶ τέλους ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα ἀπηλλάσσεται ἀπὸ ἓνα ἀπὸ τοὺς βασικοὺς της λίθους τῆς ὀρθῆς γραφῆς της! Ἐλέγετο ὡς δικαιολογητικὸν δέ, ὅτι οἱ μα-

θηται θα ἔχουν τώρα περισσότερον χρόνον, διὰ τὰ ἀπασχολοῦνται εἰς χρησιμωτέρας ἀσχολίας... Τοιουτοτρόπως ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα ἔχασεν ἓνα σημαντικὸν συνδετικὸν κρίκον μετὰ τὴν παράδοσιν τῆς καὶ ἀπὸ διεθνῆς γλῶσσα μετετράπη εἰς γλῶσσαν κάποιου ἰθαγενοῦς λαοῦ. Ὁ Γ. Ράλλης ἐπίστευεν, ὅτι ἐδείκνυνεν ἐκσυγχρονιστικὸν πνεῦμα, ἐνῶ ἀπέβλεπεν εἰς πολιτικὰ ὀφέλη.

Κατόπιν κατηργήθησαν τὰ Ἀρχαῖα, οἱ δὲ ἐκπαιδευτικοὶ ἐν τῇ μωρίᾳ τῶν δὲν ἀντελήφθησαν, ὅτι ἐπαγγελματικῶς ἐμειώνοντο, ἀφοῦ ἡ γλῶσσα καὶ ἡ ἔκθεσις ἔπαυον νὰ θεωροῦνται πρωτεῦον ἐκπαιδευτικὸν ἀντικείμενον καὶ δὲν ἀντέδρασαν εἰς τὴν μείωσιν τῆς σημασίας τῆς ἀποστολῆς τῶν. Ταυτοχρόνως ἀνεπτύσσετο ἓνας νοσηρὸς συνδικαλισμὸς μετὰ μηδενιστικὰ στοιχεῖα, ὁ ὁποῖος συνεπικουρεῖτο ἀπὸ τὴν ἑλλειψιν ἐλέγχου τῆς ἀποδόσεως τῶν ἐκπαιδευτικῶν. Αἱ μεταβολαὶ αὐταὶ εἶχον τρομερὰς ἐπιπτώσεις εἰς τὸ πνευματικὸν καὶ πολιτιστικὸν ἐπίπεδον τῶν ἀποφοιτῶντων μαθητῶν. Τὸ Πανελλήνιον ἐπάγωσεν. Ἡ ἐφαρμογὴ τῆς Δημοτικῆς συνεπῶς ἀπέτυχεν, διότι ὑπέστη τὸν ἐναγκαλισμὸν ἐνὸς ἀποτυχημένου ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος ἀπὸ ἀποτυχημένους ἐκπαιδευτικούς ἐν συνδυασμῷ μετὰ τὴν κατάργησιν τῶν Ἀρχαίων Ἑλληνικῶν καὶ τῶν τόνων.

Ἐν τῷ μεταξὺ αὐταὶ αἱ ἀπαίδευτοι γενεαὶ τῶν νέων, χωρὶς νὰ ἔχουν ἀποκτήσῃ βαθεῖαν ἐθνικὴν γλωσσικὴν συνείδησιν, ὑφίστανται τὴν ἐπίδρασιν καὶ ἀλλοτριώσιν τῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν ἐπιδράσεων πάσης μορφῆς, εἰς τρόπον ὥστε ἡ κατάρρευσις τῆς γλώσσης νὰ ἐπιτυγχάνεται. Οὐδεὶς ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν ὀρθογραφίαν, διὰ τὴν ἐννοιολογικὴν ἀριότητα τῶν κειμένων, διὰ τὴν καθαρότητα καὶ Ἑλληνικότητα τῶν χρησιμοποιουμένων λέξεων ἢ ἐκφράσεων. Ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα ἀφελ्लνίζεται ταχέως. Ἐντρομος ὁ Γ. Ράλλης ἀπελογήθη εἰς τρία ἄρθρα περὶ τῆς γλωσσικῆς τοῦ πολιτικῆς εἰς τὴν «Καθημερινήν». Τὸ κακὸν ὅμως ἐγίνε.

Σήμερον προσπάθειαι καταβάλλονται διὰ τὴν ἐπαναφορὰν τῶν Ἀρχαίων Ἑλληνικῶν, διὰ τὸν ἔλεγχον τῆς ἀποδόσεως τῶν ἐκπαιδευτικῶν. Ἀρκοῦν τὰ μέτρα αὐτά; Ἐχει κατανοήσῃ τὸ Κράτος, ὅτι πρέπει νὰ ἔχῃ μίαν γλωσσικὴν ταυτότητα, ἡ ὁποία νὰ εἶναι συνέχεια τῆς δόξης καὶ τῆς ἱστορίας τῶν Ἑλλήνων; Εἶναι ἔτοιμον τὸ Κράτος νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸ ἐνδεχόμενον εἰς τὸν ἰσχυρισμὸν ἄλλων, ὅτι δὲν εἴμεθα Ἕλληνες, διότι δὲν ὁμιλοῦμεν πλέον Ἑλληνικά;

Δεδομένου ὅτι ἡ Δημοτικὴ ἀποτελεῖ τὴν ἐπίσημον γλῶσσαν τοῦ Κράτους, ὅπως αὕτη ἔχει διαμορφωθῇ μετὰ τὰς σχετικὰς ἀποφάσεις καὶ νόμους καὶ δεδομένου ὅτι ἡ Δημοτικὴ, χωρὶς νὰ παύῃ νὰ εἶναι ἐργαλεῖον καὶ τρόπος ἐκφράσεως κάθε Ἑλλήνου πού τὸ ἐπιθυμεῖ, ὅμως εἶναι ὑποδεέστερον, προτείνεται ἡ ἐπαναφορὰ τῆς Καθαρευούσης, διότι αὕτη ἀνταποκρίνεται καλύτερον εἰς τὴν παράδοσιν, εἰς τὰς ἐθνικὰς ἐπιταγὰς τῆς συνδέσεως τοῦ ἀπωτέρου παρελθόντος τῶν Ἑλλήνων μετὰ τὸ μέλλον των, εἰς τὸ πλαίσιον ἐνὸς σκληροῦ ἀνταγωνισμοῦ μεταξὺ τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν πολυεθνικῶν συστημάτων.

Διὰ ταῦτα ἡ Καθαρεύουσα, ὅπως αὕτη ἐξειλήχθη, ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ὁ μόνος τρόπος σαφοῦς ἐκφράσεως καὶ ἀνταλλαγῆς μηνυμάτων. Ἡ Δημοτικὴ, ὅπως αὕτη ἐξειλήχθη καὶ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν τόνων, συνεχῶς ἀφελ्लνίζεται, περιέχει ἐννοιολογικά χάσματα, ἀσαφείας ἐκ γενετῆς καὶ ἀδυνατεῖ νὰ συγκριθῇ ὡς γλωσσικὸν ἐργαλεῖον μετὰ τὴν Καθαρεύουσαν, ἐνῶ ἡ καθιέρωσις ὡς ἐνιαίας γλώσσης εἰς τὸ Κράτος τῆς Καθαρευούσης χαρακτηρίζει τὴν προέλευσιν καὶ ταυτότητα τοῦ Κράτους.

Ἀργύριος Σπυρίδωνος

᾽Ενα Μικρούτσικο πρόβλημα

Ποτὲ δὲν μπόρεσα νὰ καταλάβω, πῶς γίνεται ἐπὶ δέκα ἑκατομμυρίων Ἑλλήνων νὰ ὑπάρχουν δώδεκα ἑκατομμύρια ἀντιστασιακοὶ κατὰ τῆς Χούντας. Καὶ κάθεσαι κι ἀναρωτιέσαι, πῶς διάβολο μᾶς κάθισαν στὸν σβέροκο οἱ συνταγματάρχες μὲ τόση ἀντίσταση; Ἀφοῦ, ρε παιδιά, κανεῖς δὲ συνεργάστηκε, ἔπρεπε νὰ εἶχαν πέσει σὲ λίγες ὥρες. Ἄς εἶναι ὅμως! Εἴμαστε ἓνας πολὺ γενναῖος λαός.

Τιμὴ καὶ δόξα λοιπὸν στοὺς ἀντιστασιακοὺς κατὰ τῆς δικτατορίας. Κι ἀκόμη περισσότερη σ' αὐτοὺς ποὺ ἔκαναν παθητικὴ ἀντίσταση, μὴ θέλοντας κατ' οὐδένα τρόπο νὰ συνεργαστοῦν μὲ τοὺς στρατοκράτες. Καὶ προτίμησαν νὰ κάνουν τὸν τρελλό, παρὰ νὰ στρατευθοῦν. Ὅπως λ.χ. ὁ γνωστός ἐκεῖνος «τραγουδοποιός», ποὺ πολέμησε μὲ λύσσα τὴν ἐπάρατο ἀπὸ τὰ γνωστὰ τότε νεανικὰ στέκια ἀποκτῶντας φήμη καὶ χρῆμα, τὴν ὥρα ποὺ ἐγώ, τὸ φασιστόμουτρο καὶ ὁ διαστής τῆς λαϊκῆς θέλησης, ὠργιάζα στὴν Κομοτηνὴ ἀρχικὰ καὶ ἀργότερα στὴν διασπορὰ τῆς Ὁρεσιτιάδος. Ἦταν δὲ τέτοια ἡ λατρεία μου γιὰ τὸν τύραννο, ποὺ δὲν ἤθελα ν' ἀπολυθῶ: τριάντα μῆνες στὴν ἀρβύλα. Ἐνῶ ὁ τραγουδοποιός μας, ἀφοῦ ἔπραξε τὸ δημοκρατικὸ του καθῆκον, πῶς μπορούσε νὰ μὴ δῇ καὶ νὰ μὴ ἐκφράσῃ τὴν ἀποψή του γιὰ μᾶς τοὺς συνεργάτες τῆς ἐπταετίας; Μᾶς ξεφώνισε «Κωλοέλληνες» καὶ τὸν χειροκοροτήσαμε. Δὲν εἶχε καὶ ἄδικο. Ἀλλὰ στὸ κάτω-κάτω τρελλόχαρτο ἔχει, ὅ,τι θέλει λέει ὁ ἄνθρωπος.

Ἔλα ὅμως, ποὺ μερικοὶ ἀπὸ τὴν πολλὴ ἀντίσταση ἔχασαν τὴν αἴσθηση τοῦ χρόνου. Ξεκίνησαν τὴν ἀντίσταση τὸν καιρὸ τῆς Χούντας καὶ τὴν συνέχισαν καὶ ἐπὶ Δημοκρατίας. Ὅπως ὁ ἕτερος τῶν τραγουδοποιῶν, ποὺ δὲν θέλησε νὰ συμπράξῃ μὲ τοὺς στρατοκράτες κι ἄρχισε νὰ ἀντιστέκεται. Ἡ δημοκρατικὴ του συνείδηση δὲν τοῦ ἐπέτρεπε τὸ χακὶ ἐκείνη τὴν ἐποχὴ. Καὶ σίγουρα δὲν ἦταν μικρούτσικο πρόβλημα. Ἀλλὰ μήπως καὶ ἡ Δημοκρατία εἶναι πολίτευμα γιὰ νὰ ὑπηρετήσῃ; Ὁ στρατὸς ὑπὸ κάθε πολίτευμα γεννᾷ στρατοκράτες. Καὶ ἐπειδὴ οἱ κακὲς συναναστροφές φθείρουν τὰ χρηστὰ ἤθη, προτίμησε νὰ μὴ στρατευθῇ καθόλου. Καὶ πολὺ ὀρθὰ ἔπραξε. Μάλιστα γιὰ τὴν ὀρθότητά αὐτὴ τῆς ἐπιλογῆς του ἐτιμῆθη μὲ δημόσιο ἀξίωμα. Σιγὰ μὴ καὶ πάει καὶ σκοτωθῇ στὴν Κύπρο. Αὐτὰ εἶναι γιὰ τοὺς φασίστες.

Τὴ σωστὴ ὅμως ἀπόφαση τοῦ τραγουδοποιοῦ μας ἤλθε νὰ ὑποστηρίξῃ καὶ νὰ ἐγκρίνῃ ἡ συλλογὴ ὑπογραφῶν ἀπὸ προσωπικότητες. Καί, ὡς γνωστόν, ὅταν ὑπογράφουν οἱ προσωπικότητες, τὸ ἄρθρο 4, παράγραφοι 1 καὶ 2, τοῦ Συντάγματός μας πάει περίπατο. Σιγὰ τώρα, ποὺ ἓνα παλιόχαρτο θὰ δεσμεύσῃ τὴν ἐλεύθερη γνώμη τῶν προσωπικοτήτων. Κι ἔτσι ὁ συγκεκριμένος ἀντιστασιακὸς ἀπέκτησε λαϊκὸ ἔρεισμα.

Βέβαια ἡ ἀντίσταση συνεχίζεται καὶ σήμερα ἀπὸ πολλοὺς φερέλπιδας νέους μας. Πάνω στὰ χνάρια τῶν ἀνωτέρω κινούμενοι, ὅσοι δὲν ἔχουν τὰ προσόντα γιὰ ἀναβολὴ δηλώνουν τρελλοί. Ἡ ἀκόμη κι «ἀδελφές». Καὶ εἶναι, αὐτοὶ οἱ τελευταῖοι, γιὰ τοὺς ποίονους μπορούμε νὰ δηλώσουμε εὐθαρσῶς, ὅτι κάνουν ἀντίσταση τοῦ «κώλου». Φυσικὰ δὲ ὑπάρχουν καὶ οἱ ἄτυχοι· αὐτοὶ ποὺ δὲν γλυτώνουν τὴν στράτευση οὔτε μὲ σφαῖρες. Καὶ εἶναι ἐκεῖνοι, ποὺ ἀναζητοῦν ἐναγωνίως τὸ μέσον ποὺ θὰ τοὺς ἐπιτρέψῃ νὰ δοξαστοῦν εἴτε στὸ προκεχωρημένο φυλάκιο τῆς πλατείας Κλαυθμῶνος εἴτε σὰν ἀκρίτες στὴν δύσβατη ὁριογραμμὴ μεταξὺ Βασιλίσσης Σοφίας καὶ Μιχαλακοπούλου. Καὶ γιατί, δηλαδή, ὄχι; Μήπως οἱ ἄλλοι ἦταν πιὸ ἐξυπνοί;

Γιώργος Πετρόπουλος

ΚΩΣΤΗΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ

Τὸ ἄγνωστον Μινωϊκὸν ἡμερολόγιον

1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Θρησκεία, τέχνη, κοινωνία καὶ ἡμερολόγιον. Ὁ Νικόλαος Πλάτων ἐπεξηγεῖ καλῶς τὸ νόημα καὶ τὴν θρησκευτικὴν λειτουργικότητα τῆς ἀναφερομένης εἰς φυσικὰ θέματα Μινωικῆς Τέχνης¹, γράφων ὅτι:

«Οἱ καλλιτέχνες ὄχι μόνον ἀντλοῦν τὴν ἔμπνευσή τους ἀπὸ τὸν ποικίλο κόσμο τοῦ ζωικοῦ καὶ τοῦ φυτικοῦ βασιλείου, ἀλλὰ κατορθώνουν νὰ ἀποδώσουν τὸν μυστικὸ παλμὸ τῆς ζωῆς μὲ τὴν κατάλληλη διακοσμητικὴ προσαρμογὴ τῶν θεμάτων τους ἀνάλογα μὲ τὴν ἔκφραση κάθε εἶδους τέχνης, τῆς ζωγραφικῆς, τῆς μικροπλαστικῆς καὶ μικρογλυπτικῆς, τῆς μεταλλοτεχνίας καὶ τῆς κοσμηματικῆς. Τὸ αἶσθημα στοργῆς, ποὺ δημιουργήθηκε ἀνάμεσα στὸν ἄνθρωπο καὶ στὴν φύση, ἀνέπτυξε ἓνα ἰδιαίτερο εἶδος εὐαισθησίας, μία κλίση πρὸς τὸ τρυφερό, τὸ κινήτικο καὶ ἑλαστικό, τὸ ποικίλο καὶ γραφικό. Σὲ ἓνα τέτοιο κόσμο ἐξαφανίζεται κάθε αἶσθημα ἀγωνίας καὶ καταναγκασμοῦ καὶ ἐκφράζεται ὁλόπλευρα ἡ χαρὰ τῆς ζωῆς. Ἡ δημιουργία αὐτὴ εἶχε κατὰ δάθος θρησκευτικὸ χαρακτήρα, γιατί ἡ φύση, ποὺ ἀποτελοῦσε τὴν κυρία πηγὴ τῆς, ἦταν αἰσθητὴ ὡς θεοποιημένη. Ἡ ἀνύμνηση τῆς θεοποιημένης φύσεως ὑπῆρξε ἓνας ἀπὸ τοὺς βασικότερους σκοποὺς τῆς τέχνης. Ἔτσι ἐξηγεῖται, γιατί τὰ θέματα τῆς τέχνης ἀντλήθηκαν πολὺ συχνὰ ἀπὸ τὴν ἱερὴ τελετουργία. Ἐνα μεγάλο μέρος ἀπὸ τὰ δημιουργήματά μας προωρίζονταν γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τῶν ἱερῶν τελετουργιῶν ἢ ἀποτελοῦσε ἀφιερῶματα στὰ ἱερά».

Ἐνεκα τούτου ἀναζητώντας τὰ ἔχνη τοῦ ἡμερολογίου τῆς Μινωικῆς Κρήτης ἐξετάζουμε κατ' ἀποκλειστικότητα ἐξαισίας τέχνης ἔργα, ἐκ τῶν ἀνηκόντων ἢ προσφερθέντων εἰς τὰ ἱερά ἀντικειμένων, ἐπειδὴ εἶναι ἀδιανόητος ἡ λατρευτικὴ πρακτικὴ ἄνευ τοῦ ῥυθμιστικοῦ ἡμερολογίου² ἢ μεθοδὸς μας εἶναι ἡ «ἀποκρυπτογράφησης» τῶν ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων αὐτῶν ὑπαρχόντων ἀστρικών σημείων καὶ τοῦ σχετικοῦ πλήθους αὐτῶν ἢ ἄλλων «διακοσμητικῶν» συμβόλων.

Τὸ ἡμερολόγιον ἐξυπηρετοῦσε θρησκευτικὴν καὶ κοινωνικὴν ἀνάγκην³ ἥ το ἡ βάσις τοῦ ὅλου κύκλου τῶν ἐορτῶν. Ὡς λέγει πάλιν ὁ Νικόλαος Πλάτων⁴, «ὁλόκληρη ἡ ζωὴ ἦταν τόσο ἐμπροσθέντων μὲ θρησκευτικότητα, ποὺ θὰ ἦταν δύσκολο νὰ μιλήσῃ κανεὶς γι' αὐτήν, χωρὶς νὰ ἀναφερθῇ σὲ θέματα ποὺ σχετίζονταν μὲ τὴν λατρεία. Οἱ θρησκευτικὲς ἐορτὲς καὶ τελετουργίαι ἔδιναν συχνὰ τὴν εὐκαιρίαν νὰ κινηθῇ πρὸς ἔντονα ἢ κοινωνικὴ ζωὴ καὶ νὰ ψυχαγωγηθοῦν οἱ διάφορες τάξεις, ἀπὸ τὴν αὐλὴ ὡς τὸν λαόν, ποὺ ἔτσι ξεκουραζόταν ἀπὸ τὸν καθημερινὸν τοῦ μόχθου».

Λατρευτικὰ ἀντικείμενα. Καλὸν εἶναι νὰ ἴδωμε τὰ πράγματα ἀναλυτικώτερον, ὥστε νὰ κατανοήσωμε κάπως τὸ θρησκευτικὸ πλαίσιο πολλῶν πτυχῶν τοῦ μινωικοῦ βίου καὶ ἐντέλει ν' ἀποδείξωμε τὴν σχέσιν αὐτοῦ τοῦ καθημερινοῦ βίου μετὰ τοῦ ἐκ τῶν πραγμάτων συναρτωμένου ἡμερολογιακοῦ συστήματος. Αἱ ἐνδείξεις τοῦ μινωικοῦ ἡμερολογίου θὰ ἀναζητηθοῦν εἰς τὴν εἰδικὴν κατηγορίαν τῶν λατρευτικῶν ἀντικειμένων. Θὰ μελετήσωμε λοιπὸν τὴν λειτουργίαν σημαντικῶν μινωϊκῶν ἀντικειμένων, ὅπως: σκευῶν τῆς λατρείας ἐκ τῶν ἱερῶν κορυφῆς, ἐκ τῶν τριμερῶν ἀνακτορικῶν ἱερῶν καὶ τῶν προσφερθέντων καὶ χρησιμοποιηθέντων εἰς τὰ ἱερά σπήλαια: ποτηρίων θείας κοινωνίας ἐκ διαφόρων ἱερῶν σφραγιδολιθῶν καὶ σφραγισμάτων ἐκ τῶν ἀρχαίων τῶν ἱερῶν ἰδίως: διαφόρων κοσμημάτων, ἀνευρεθέντων εἰς τάφους: ζωγραφικῶν παραστάσεων ἐπὶ σαρκοφάγων ἢ τοιχογραφιῶν. Διότι πάμπολλα ἡμερολογιακῆς χρήσεως ἀντικείμενα ταυτίζονται πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ ἱερατείου χρησιμοποιηθέντα, κατὰ τὴν λατρευτικὴν τῶν θεοτήτων πρακτικὴν, σκευὴ – τὰ μετὰ πολλῆς προσοχῆς διακοσμηθέντα. Ἐξ αὐτῶν τῶν ἀντικειμένων ἀντλοῦμε πληροφορίας περὶ τῆς θρησκευτικῆς τέχνης τῶν Μινωιτῶν, τὰ δὲ ἡμερολογιακὰ ἀντικείμενα εἶναι

μία σεβαστή εἰς μέγεθος ὑποκατηγορία τῶν λατρευτικῶν.

Ἡ ἐπιλογή λοιπὸν τῶν πρὸς ἡμερολογιακὴν μελέτην ἀντικειμένων δὲν εἶναι αὐθαίρετος. Μεταξὺ τῶν ἀντικειμένων (σήμερον εἰς τὸ Μουσεῖον Ἑρακλείου κειμένων) περιλαμβάνονται καὶ μελετῶνται – μετὰ τὴν ἐρμηγείαν τοῦ Ἑννεώρου Μίνως, ὠρισμένων σπουδαίων ἀποδεικτικῶς ἀντικειμένων, καὶ τῶν βασικῶν χαρακτηριστικῶν τῶν κεντρικῶν μινωικῶν ἱερῶν (ἀνακτόρων) –, ταξινομημένα δὲ εἰς χρονικὰς περιόδους καὶ κεντρικοὺς τόπους, τὰ ἑξῆς ἀντικείμενα: (1) λίθινα ποτήρια θείας κοινωνίας, (2) λίθινος δωμίσκος ἐκ Φαιστοῦ, (3) τράπεζαι ὑποδοχῆς προσφορῶν (ἢ «κέρνοι») ἐκ Φαιστοῦ καὶ Ἀχάνας, (4) ὁ Δίσκος τῆς Φαιστοῦ, (5) ἡ τοιχογραφία τῶν ταυροκαθαψίων τῆς Κνωσοῦ, (6) σφραγιδόλιθοι ἐξ ὅλης τῆς νήσου, (7) ἡ χρονομηχανὴ τῆς Κνωσοῦ (Μ.Η., 2646), (8) ὁ ἄδαξ τῆς Κνωσοῦ, (9) ὁ λίθινος κέρνος τοῦ Ταρμάρου (Μαλίων), (10) ἡ λιθινὴ μήτρα (Μ.Η., 116) ἐκ Σητείας, (11) χαλκοὺς δακτύλιος ἐκ τοῦ Ἰδαίου Ἀντροῦ καὶ (12) ἄλλα ἐλάσσονος ἀποδεικτικῆς ἀξίας κυρίως ἐκ τῆς κεραμικῆς, συμπληρωματικὰ τῆς παρούσης ἐργασίας. Ἐξεταζόμενα τὰ σκευὴ αὐτὰ ἐπιτυχῶς ἀποδεικνύουν τὴν διαρκὴ παρουσίαν ἡμερολογίου καὶ ἐπιδεικνύουν ἀναλυτικῶς τὸν τρόπον τῆς λειτουργίας αὐτοῦ.

2. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ ΕΥΡΕΘΕΝΤΑ ΕΙΣ ΦΑΙΣΤΟΝ

Ἀς ἐπικεντρώσωμε τὴν προσοχήν μας εἰς τὰ ἐκθέματα τῆς Προθήκης 42, τῆς ΙΙΙ Αἰθούσης τοῦ Ἀρχ. Μουσείου Ἑρακλείου, ἡ ὁποία περιέχει Παλαιο-ανακτορικά λατρευτικὰ σκευή. Ἡ ὑψηλὴ τράπεζα ὑποδοχῆς τῶν προσφορῶν 10576 ἔχει γραπτὴν παράστασιν θεᾶς μὲ ὑψωμένας χεῖρας καὶ κρατοῦσης ἄνθη μεταξὺ δύο ἱερειῶν ποῦ χορεύουν. Παρομοίως ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς μικρῆς φιάλης 10583 εἰκονίζεται ἱερὸς χορὸς δύο γυναικῶν γύρω ἀπὸ τριγωνικὸν ἀντικείμενον, καταλήγον εἰς ἀνθρωπίνην κεφαλὴν (καθὼς δεικνύει τὸ δημοσιευόμενον σχέδιον). Τὸ κογχύλι τριτωνίου 121 ἐχρησίμευεν εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἐπικαλουμένης τὴν θεότητα φωνῆς ἱερέως ἢ ἱερείας. Τὰ ἀντικείμενα τῆς ἐπάνω σειρᾶς ἀνήκουν εἰς τὸ μικρὸν Τριμερὲς Παλαιο-ανακτορικὸν Ἱερὸν τῆς Φαιστοῦ (καθὼς ἐπίσης καὶ ἡ μεγάλη τράπεζα ὑποδοχῆς προσφορῶν εἰς τὴν ἀποκάτω σειρᾶν): τέτοια ἀντικείμενα εἶναι ἡ καρποδόχη καὶ τὸ λίθινον ἀγγεῖον 1514 μὲ τὰς τέσσαρας ἐγχαράκτους περιστεράς, ποῦ δηλοῦν ἀκριβῶς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ἐπικαλουμένης θεότητος.

Ὁ λίθινος δωμίσκος τῆς Φαιστοῦ. Ὁ λίθινος ἄρα δωμίσκος 1514 εἶναι ὄντως λατρευτικὸν σκευὸς, ἀφοῦ φέρει τὸ σύμβολον τῆς ἐπιφανείας τῆς θεότητος, τὴν περιστερὰν: ὁπότε εἰκάζομεν, ὅτι εἶναι ἀναπόφευκτος ἡ ἀναφορὰ εἰς τὸ ἰσχύσαν τότε ἡμερολόγιον (καθὼς ἔχομε συνηθίσαι εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ συσχετισμοῦ τῆς μινωικῆς λατρείας μετὰ τοῦ ἡμερολογίου). Πράγματι δὲ ἐπὶ τοῦ σώματος τῶν τεσσάρων περιστερῶν ὑπάρχουν σημεῖα πληροφορικὰ τῶν ἡμερολογιακῶν ποσοτήτων: ἡ μὲν ὀπίσω πλευρὰ τοῦ δωμίσκου φέρει δύο περιστεράς μὲ 7 ἢ ἐπάνω καὶ 6 ἢ κάτω σημεῖα (κυκλικά θαθουλώματα) ἐπὶ τοῦ περυγίου, δηλοῦντα τοὺς 7 πλήρεις (6 σὺν 1) καὶ τοὺς 6 κοίλους μῆνας τῶν «μακρῶν» ἐτῶν, ὅτε ὁ 13ος ἐμβόλιμος μὴν προστίθεται εἰς τὸ τέλος τῶν 12 συνήθων μηνῶν, ἥτοι ἡ πλευρὰ αὐτῇ τοῦ δωμίσκου ἀπεικονίζει τὴν διαδικασίαν τῆς διορθωτικῆς παρεμβολῆς μηνῶν (ἐπειδὴ τὸ σχέδιον τῶν μακρῶν ἐτῶν εἶναι: δώδεκα μῆνες διαρκείας 30 ἢ 29 ἐναλλάξ ἡμερῶν σὺν εἰς ἐμβόλιμος πλήρης – 30 ἡμ. – μὴν ἐπιπλέον, δηλαδὴ 7 ἐπὶ 30 σὺν 7 ἐπὶ 29 ἴσον 384 ἡμ., κατὰ τὴν ὁδηγίαν ἄρα τῆς ἀριστερῆς πλευρᾶς τοῦ δωμίσκου)· ἡ δὲ ἐμπροσθία ἢ δεξιὰ πλευρὰ τοῦ δωμίσκου ἐπιδεικνύει ἀμέσως τὰς δύο πρώτας περιόδους, παραγομένας διὰ τοῦ γνωστοῦ τρόπου, καὶ ἐμμέσως τὴν τρίτην περίοδον τοῦ μινωικοῦ ἡμερολογίου τῶν Φαιστιῶν ἐκείνης τῆς ἐποχῆς (2000-1700 π.Χ.). Ἐχουν δηλαδὴ χαραχθῇ ἐπὶ τοῦ σώματος τῆς κάτω περιστερᾶς ὅκτω κυκλικά θαθουλώματα καὶ τῆς ἄνω περιστερᾶς ἑνδεκα τὸ πλῆθος θαθουλώματα³ – συνολικῶς ἄρα δεκαεννέα –, ὅπου δεδαίως οἱ ἀριθμοὶ 8 καὶ 11 εἶναι οἱ πασιγνώστοι ἀριθμοὶ ἐτῶν τῶν δύο πρώτων περιόδων τοῦ μινωικοῦ ἡμερολογίου, τῶν συ-

Ὁ λίθινος δωμίσκος (Μουσεῖον Ἡρακλείου, ἀριθ. 1514) ἐκ Φαιστοῦ (2000-1700 π. Χ.) μετὰ παράστασι περὶ περιστροφῶν: πρώτη καὶ δευτέρα (καὶ τρίτη) περίοδος τοῦ Μινώου ἡμερολογίου: 8-ετία, 11-ετία καὶ 19-ετία.

νιστωμένων ἐξ 99 καὶ 136 μηνῶν ἀντιστοίχως. Ἐδῶ παρατηροῦμε τὴν Ἑνδεκαετίαν ἐπίσης, ἐνῶ ἡ συνηθεστάτη καὶ παλαιότερα αὐτῆς Ὁκταετία εἶχεν ἤδη παρατηρηθῇ (ὡς ἄλλου γράφομε) ἀπὸ τοῦ μέσου τῆς τρίτης π.Χ. χιλιετίας. Προσοχὴ ἐξάλλου εἰς τὰ τρία γράμματα (δακτυλίους) περὶ τὸν λαιμὸν τῶν τεσσάρων περισσεύων, τὰ σημαίνοντα προφανῶς τοὺς τρεῖς ἐμβολίμους μῆνας μιᾶς Ὁκταετίας, ἀθροιστικῶς δὲ τοὺς δώδεκα (4 ἐπὶ 3) μῆνας ἐντὸς ἐνὸς ἔτους καὶ τὴν διαφορὰν βεβαίως τῶν ἐτῶν μεταξὺ τῶν δύο πρώτων περιόδων (11 μείον 8 ἴσον 3). Ἐννοεῖται ἐπιπλέον, ὅτι καὶ ἡ ἀκριβεστάτη τῶν δύο πρώτων (παράγωγος αὐτῶν) περίοδος τῶν 19 ἐτῶν, ἡ τρίτη κατὰ σειρὰν περίοδος τοῦ ἡμερολογίου, δύναται δι' ἀθροίσεως νὰ ἐξαχθῇ, ἐφόσον ἐπὶ τῆς ἐμπροσθίας πλευρᾶς τοῦ δωμίσκου εὐρίσκονται συνολικῶς 8 σὺν 11 ἴσον 19 κοκκίδες (ἡ ἐγκλυφοὶ κυκλίσκοι)⁴.

Παρενθετικῶς ἄς ὑπογραμμίσωμε τὴν σεληνιακὴν ὄψιν τῆς μινωικῆς θεᾶς, τῆς Ἀριάδνης δηλαδή ἢ Βριτομάρτιος, ἡ ὁποία ἐπροσωποποιοῦσε τὴν γονιμικὴν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν τῆς οὐρανίου σελήνης εἰς τὰς ἀγροτικὰς καλλιέργειας καὶ τὰ ζῶα καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους ἐπὶ τῆς θρεπτικῆς Γῆς. Ἦτο λοιπὸν δυνατόν νὰ μὴ συσχετισθῇ ὑπὸ τῶν κατονοῦντων τὰ φυσικὰ πράγματα Φαιστίων ἱερέων καὶ ἱερῶν ἢ γνωστῇ παράστασις τῶν ἐπιφανείων τῆς θεᾶς, ἡ περισσευρά, μὲ τὴν ἄλλην αὐτῆς οὐράνιον ἐπιφάνειαν, τὴν σελήνην, καὶ μὲ τοὺς κύκλους ἄρα τοῦ συνεπαγομένου σεληνο-ἡλιακοῦ (συνθέτου) ἡμερολογίου; Βεβαίως, ὄχι. Τὸ σκεῦος (1514) τοῦ Τριμεροῦς αὐτοῦ Ἱεροῦ τῶν Παλαιῶν Ἀνακτόρων τῆς Φαιστοῦ εἶναι μία καλὴ καὶ ἐπιτυχημένη μαρτυρία τοῦ συσχετισμοῦ.

Ἡ ἐξ ὀπτῆς γῆς τράπεζα τῆς Φαιστοῦ (2000-1700 π.Χ.). Ἡ τράπεζα φέρει σημεῖα περὶ τὰς τέσσαρας πλευρὰς τῆς ἄνω ἐπιφανείας, φέρει δηλαδή σπεῖρας καὶ ταύρους. Τὰ ἐγγάρια αὐτὰ σημεῖα τῆς Φαιστιακῆς Τραπεζῆς Προσφορῶν (ὡς τὴν ἀποκαλοῦμε) δύνανται νὰ ἐμνηνευθοῦν ἡμερολογιακῶς ἐπειδὴ εἶναι ἀπαράδεκτον ὅτι τὰ σημεῖα τῶν σπειρῶν καὶ ταύρων ἐπὶ τῆς περιφερείας τῆς τραπεζῆς (διαστάσεων 55 ἐπὶ 44 ἑκατοστῶν) ἔχουν ἀπλῶς τεθῇ χάριν διακόσμου. Διότι ἡ σειρὰ μὲν αὐτῶν δὲν εἶναι ὁμοιογενής, συμμετρία δὲ ἐμφανῶς δὲν ὑπάρχει (δύο μόνον πλευραὶ ἔχουσι σπεῖρας, ἐνῶ αἱ ἕτεραι δύο ἔχουσι σπεῖρας καὶ ταύρους), κι ἐπίσης ἐὰν ἐπεδιώκετο συμμετρία, δὲν θὰ εἶχον παρασταθῇ τρεῖς ταῦροι εἰδικῶς ἐπὶ τῶν τριῶν γωνιῶν τῆς τραπεζῆς, ἀλλὰ τέσσαρες ταῦροι καὶ ἐπὶ τῶν τεσσάρων γωνιῶν αὐτῆς: τὰ διακοσμητικὰ λοιπὸν σημεῖα τῆς τραπεζῆς ἐτέθησαν ἐπὶ σκοποῦ.

Ἐξηγήσεις εἰδικῇ

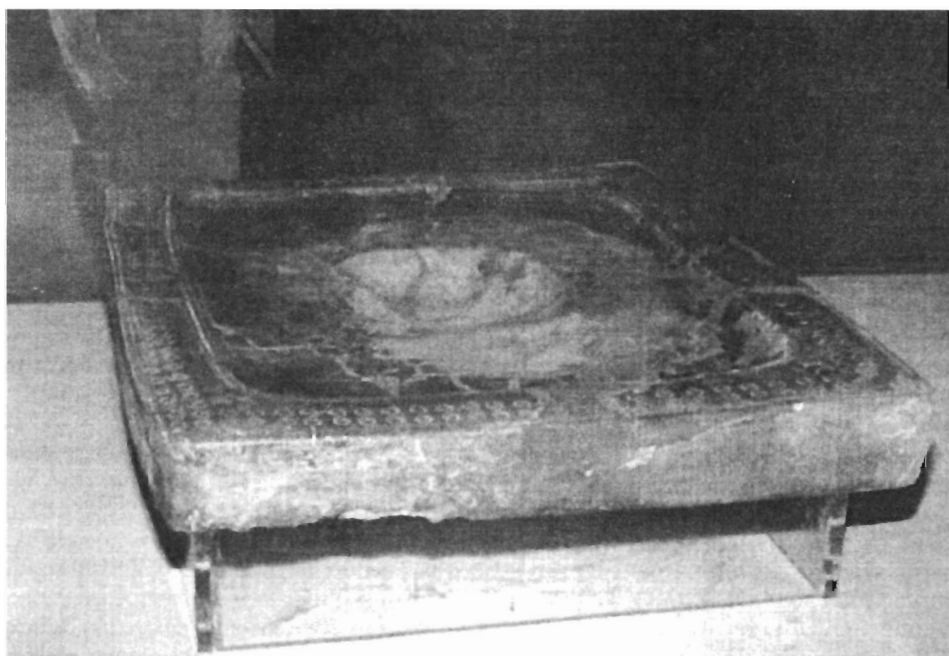
(Διατηρῶ τὸν προσανατολισμὸν τοῦ πίνακος αὐτῆς τῆς τραπεζῆς ὁμοίον πρὸς τὸν τῆς δημοσιευθείσης ὑπὸ τοῦ Christian Zervos φωτογραφίας⁵, παρατέμνω δὲ εἰς τὴν ἰδικήν μου, κατόπιν ἐπισταμένης παρατηρήσεως γενομένην, σχηματικὴν ἀναπαράστασιν τῆς τραπεζῆς καὶ τῶν σημείων αὐτῆς).

Α) Ἡ δεξιὰ πλευρὰ ἔχει στὸ κάτω μέρος αὐτῆς 8 σπεῖρας καὶ στὸ ἐπάνω μέρος 9 ταύρους: αἱ ὀκτὼ σπεῖραι σημαίνουν τὴν Ὁκταετίαν, τὴν βασικὴν περίοδον τοῦ ἡμερολογίου, καὶ οἱ ἐννέα ταῦροι τὸ ἔνατον ἔτος (πρβλ. Ἑνναετηρίδα), κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὁποίου ἐλάμβανε μέρος ἡ συγκεκριμένη ἡμερολογιακὴ τελετὴ. Ἑνναετηρικὴ ἦτο, λέγω, ἡ λατρευτικὴ ἐκδήλωσις ἐντὸς τοῦ Τριμεροῦς Ἱεροῦ τῆς Φαιστοῦ καὶ τῆς μεγάλης Δυτικῆς Αὐλῆς πρὸς τῶν εἰδωλίων τοῦ Θεάτρου (ποῦ ὀκτὼ ἀκριβῶς καθίσματα διέθετε βάσει τοῦ ἀρχικοῦ σχεδίου κατασκευῆς)⁶· προτείνω δέ, ὅτι ἴσως ἐγίνετο τότε περιοδικῶς μία βουθύσια, δι' ὃ ἐπελέχθη τὸ σημεῖον τοῦ ταύρου νὰ εἰκονισθῇ ἐπὶ τῆς τραπεζῆς (ἐνῶ παραλλήλως ἡ σπεῖρα ἐσήμαινε τὴν περιοδικότητα). Τὸ αἷμα τοῦ θυσιαζομένου ταύρου ἐσυλλέγετο εἰς δοχεῖον καὶ δι' αὐτοῦ ἐπληροῦτο ὁ κεντρικὸς λάκκος τῆς τραπεζῆς.⁷ Ἄλλωστε δημόσιος δωμὸς διὰ τὴν ἐορταστικὴν θυσίαν ταύρου ὑπάρχει δορεῖως τοῦ Τριμεροῦς Παλαιοανακτορικοῦ Ἱεροῦ (τοῦ περιέχοντος τὴν τράπεζαν) καὶ δορειοανατολικῶς τῆς πλατείας τοῦ Θεάτρου.

Β) Ἡ κάτω πλευρὰ τοῦ πίνακος τῆς τραπέζης ἔχει (ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιὰ) ἓνα μικρὸν ἐπὶ τῆς γωνίας κύκλον, 6 σπεῖρας, 6 ταῦρους καὶ 21 σπεῖρας: 6 σπεῖραι καὶ 6 ταῦροι σημαίνουν τοὺς ἕξ κοίλους (τῶν 29 ἡμερῶν ἕκαστος) μῆνας καὶ τοὺς ἕξ πλήρεις (τῶν 30 ἡμερῶν) μῆνας ἐντὸς τοῦ ἔτους ἀντιστοιχῶς - ἀντιστοιχίζομε τὸν πλήρη μῆνα εἰς τὸν ταῦρον· 21 σπεῖραι ἰσοῦνται πρὸς τὰ 21 ἔτη τοῦ τετάρτου (ἐσφαλμένου) Ἐνιαυτοῦ ἢ περιόδου τοῦ μινωικοῦ ἡμερολογίου. Αἱ περίοδοι αὐτοῦ, ὡς γνωστόν, εἶναι: 8, 11, 19 (8 σὺν 11), 21 (ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ 22 ἦτοι 2 X 11), 25, 27 (8 σὺν 19) καὶ 33 (8 σὺν 25) ἔτη. Ἐὰν εἰς αὐτάς τὰς 21 σπεῖρας προστεθοῦν ἀκόμη αἱ 6 σπεῖραι τῆς αὐτῆς πλευρᾶς, ἔχομε σύνολον 27 σπειρῶν, ἦτοι τῶν ἀντιστοιχῶν εἰς τὰ 27 ἔτη τῆς δευτέρας παραγώγου περιόδου τοῦ ἡμερολογίου ἢ τῆς ἑκτῆς περιόδου αὐτοῦ.

Γ) Ἡ ἀριστερὴ πλευρὰ τῆς τραπέζης ἔχει 25 σπεῖρας, δηλούσας τὰ 25 ἔτη τῆς πέμπτῃς περιόδου τοῦ ἡμερολογίου. Ἐμμέσως ἄρα, ἐὰν ληφθοῦν ὑπόψιν καὶ αἱ 6 σπεῖραι τῆς κάτω πλευρᾶς, ὅπου συνεχόμεναι τῶν λοιπῶν 25 ἐτέθησαν, καὶ ἡ τρίτη περίοδος (ἢ 19-ετία) δύναται νὰ ἐξαχθῇ, ἐφόσον: 25 σπεῖραι τῆς ἀριστερῆς πλευρᾶς μείον 6 γειτονικὰς σπεῖρας τῆς κάτω πλευρᾶς ἴσον 19 σπεῖραι. Σημειωτέον, ὅτι αἱ 25 σπεῖραι τῆς ἀριστερῆς πλευρᾶς τῆς τραπέζης ἰσοῦνται ἀκριβῶς κατὰ τὸ πλῆθος πρὸς τὰς 25 ἀναβαθμίδας τοῦ καθοδικοῦ κλιμακοστασίου τῆς διπλῆς δυτικῆς αὐλῆς τοῦ Παλαιοῦ Ἀνακτόρου τῆς Φαιστοῦ.

Δ) Τὴν ἀριστερὴν κάτω γωνίαν καταλαμβάνει ὁ ἀναφερθεὶς μικρὸς κύκλος (ποὺ δὲν εἶναι τὸ ἡμῖς μιᾶς ἐφθαρμένης σπεῖρας ἀλλὰ πλήρης ἀκέραιος κύκλος), σημαίνων τὴν τέλεσιν τῆς ἐνιαυσίου (ἄρα κυκλικῆς) ἐορτῆς πιθανὸν κατὰ τὴν τρέχουσαν ἐκάστοτε πανσέληνον (ἐννοεῖται τοῦ μηνός, ποὺ ἔρχεται μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ὅλου κύκλου), ἐπειδὴ ὁ κύκλος αὐτὸς (ὅπως καὶ ὁ μέγας κεντρικὸς) ἴσως σημαίνῃ τὸν δίσκον τῆς παν-

Ἡ τράπεζα προσφορῶν. Ἐκ τοῦ Τριμεροῦς Παλαιοανακτορικοῦ Ἱεροῦ τῆς Φαιστοῦ (Μουσεῖον Ἡρακλείου, III, 42· 55 X 44 ἑκατοστῶν 2000-1700 π.Χ.).

σελήνου, επιπλέον της έννοιας της περιοδικότητας.

Ε) Ἡ κάτω δεξιά γωνία μᾶς πληροφορεῖ περὶ τῆς διαρκείας τοῦ μηνός: αἱ 8 σὺν 21 σπείραι τῶν δύο τεμνομένων πλευρῶν δίδουν ἄθροισμα 29, ἥτοι ἴσον πρὸς τὰς 29 ἡμέρας τοῦ κοίλου μηνός, ἐνῷ προσθέτοντες τὸν 1 ταῦρον, τὸν κείμενον ἐντὸς τῆς γωνίας αὐτῆς, ἔχομεν ὡς ἐξαγόμενον πλῆθος τὸ ἴσον πρὸς τὰς 30 ἡμέρας τοῦ πλήρους (σημαινομένου διὰ τοῦ ἄρσενικοῦ ταύρου) μηνός.

ς) Ἡ ἐπάνω πλευρὰ τῆς τραπέζης ἔχει 33 σπείρας, σημαινούσας οὕτω τὰ 33 ἔτη τῆς τρίτης παραγωγῆς (33 ἴσον 8 σὺν 25) ἢ ἀπλῶς τῆς ἐβδόμης περιόδου τοῦ μινωικοῦ ἡμερολογίου. Ἐπίσης 33 εἶναι τὸ σύνολον τῆς κατὰ 11 ἡμέρας ἐτησίως αὐξανομένης διαφορᾶς μεταξὺ τῶν 12 συνήθων μηνῶν καὶ τοῦ ἐνός ἔτους (365 μείον 354 ἴσον 11), πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς ὁποίας εἰς τὸ τρίτον ἔτος παρεμβάλλεται ὁ 13ος πλήρης μῆν, ἀναιρῶν τὴν συσσωρευθεῖσαν ἤδη διαφορὰν τῶν 33 ἡμερῶν, ὥστε τὸ τρίτον ἔτος τῆς Ὀκταετίας (ὅπως καὶ τὸ 5ον καὶ τὸ 8ον ἔτος) νὰ ἔχη ὑψημένην διάρκειαν 13 μηνῶν, ἥτοι 384 ἡμερῶν. Σημειωτέον, ὅτι αἱ 33 σπείραι τῆς ἐπάνω πλευρᾶς τῆς τραπέζης αὐτῆς τῆς ὑποδοχῆς τῶν ἐνιαυσίων προσφορῶν εἶναι ἀριθμητικῶς ἴσαι πρὸς τὸ ἄθροισμα τῶν βαθμίδων τοῦ Θεάτρου τῆς δυτικῆς αὐλῆς καὶ τῶν τοῦ κλιμακοστασίου μεταξὺ τῶν δύο ἐπιπέδων τῆς δυτικῆς αὐλῆς τῶν Ἀνακτόρων τῆς Φαιστοῦ: 8 ἐδώλια ἢ βαθμίδες σὺν 25 ἀναβαθμίδες ἴσον 33 βαθμίδες, μνημονευόμεναι διὰ τῶν 33 σπειρῶν ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς τῆς περιφερείας τῆς τραπέζης προσφορῶν, πού εὗρίσκετο εἰς τὸν χώρον τοῦ μεταξὺ Θεάτρου καὶ κλίμακος κειμένου Τριμεροῦς Ἱεροῦ τοῦ Παλαιοῦ Ἀνακτόρου τῆς Φαιστοῦ, ἐνῷ ἡ δεξιά πλευρὰ τῆς τραπέζης μνημονεῖ τὰ 8 ἐδώλια τοῦ Θεάτρου καὶ ἡ ἀριστερὴ πλευρὰ αὐτῆς τὰς 25 βαθμίδας τοῦ Παλαιοανακτορικοῦ κλιμακοστασίου!

Ζ) Θὰ ἦτο θεδαίως μεγάλη παράλειψις ἡ ἀπουσία σημάσεως τοῦ πλῆθους τῶν ἐμβολίων μηνῶν ἐντὸς τοῦ Ἑνιαυτοῦ ἀπὸ τὸ σχῆμα αὐτοῦ τοῦ συνόλου (οὐσιαστικῶς, ἀφοῦ ἡ ἀποῦσα περίοδος τῶν 11 ἐτῶν ἀπλῶς ὑπονοεῖται διὰ τῶν ἄλλων: 19 μείον 8 ἴσον 11) τῶν περιόδων τοῦ μινωικοῦ ἡμερολογίου. Ἡ παρουσία τῶν τριῶν (καὶ ὄχι τεσσάρων, ὅπως ἀναμένεται ἐκ τοῦ τετραγώνου σχήματος) ταύρων ἐπὶ τῶν τριῶν (μόνον) γωνιῶν τοῦ πίνακος τῆς τραπέζης αὐτὸν εἰδικῶς τὸν σκοπὸν ἐξυπηρετεῖ: σημαίνει τοὺς τρεῖς ἐμβολίμους μῆνας ἐντὸς τῆς πρώτης περιόδου, τῆς Ὀκταετίας, ἥτοι τὰ τρία μακρὰ ἔτη αὐτῆς (3ον, 5ον καὶ 8ον) καὶ ἐν ἐπεκτάσει τῶν μεγαλυτέρων ἐπομένων περιόδων. (Ἐὰν ὑποθέσωμεν Ἑνιαυτῶν ἥτοι Ὀκταετιῶν, τότε οἱ περιεχόμενοι ἐντὸς τῶν 6 ἐπὶ 8 ἴσον 48 ἐτῶν ἐμβολίμοι μῆνες εἶναι 6 ἐπὶ 3 ἴσον 18· ἀκριβῶς 18 εἶναι ὀλικῶς οἱ ἐμφανιζόμενοι ἐπὶ τῆς τραπέζης ταῦροι).

Διαπιστώνομε λοιπὸν ἐξ ὅλων αὐτῶν τῶν ἀκριβῶν καὶ διόλου συμπτωματικῶν πληροφοριῶν, ὅτι ἡ Φαιστιακὴ τραπέζα προσφορῶν εἶναι σοφώτατον κατασκευάσμα ἐμφανοῦς ἡμερολογιακῆς σημασίας καὶ βασικῆς λειτουργικῆς πρακτικῆς. Ἀκολουθώντας τὸ μοναδικὸ σχῆμα τῆς πορείας τῶν μηνῶν ἐντὸς τῶν ἐτῶν οἱ ἀστεροσχόποι ἱερεῖς τῆς Φαιστοῦ συνέθεσαν ἐπιτυχῶς καὶ μὲ ἀπλὰ μέσα τὰς ἐπτά διαδοχικὰς περιόδους τοῦ Συνθέτου (Σελήνη-ληνοῦ) Μινωικοῦ Ἠμερολογίου.

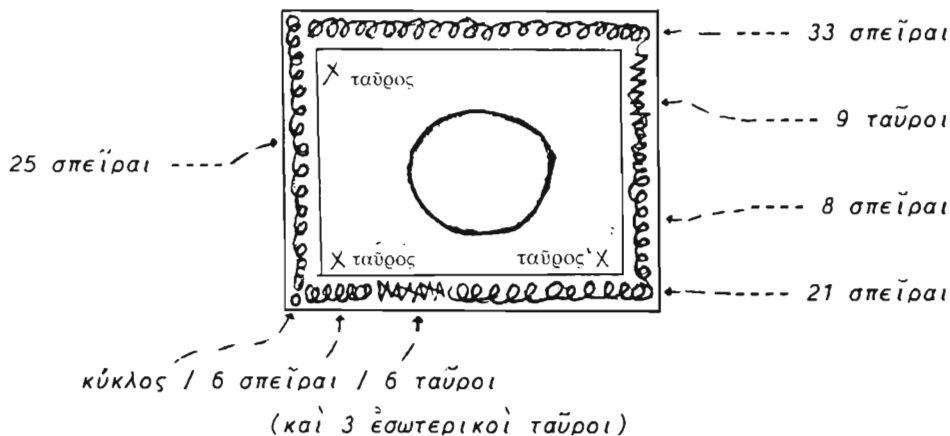
Μήτε ἡ θέσις (ἐντὸς τοῦ Τριμεροῦς Ἱεροῦ) τῆς εὐρεθείσης τραπέζης εἶναι συμπτωματικὴ μὴδὲ τὸ σχῆμα καὶ τὸ πλῆθος καὶ ἡ διάταξις τῶν σημείων ἐπ' αὐτῆς. Τρία εἶδη σημείων ἐμφανίζονται ἐπ' αὐτῆς, ὁ κύκλος δηλαδὴ καὶ ἡ σπείρα καὶ ὁ ταῦρος, προφανῶς ἵνα διακρίνωνται ἀλλήλων, καθὼς ἔχουν διαταχθῇ εἰς τὴν αὐτὴν σειρὰν ἐπὶ τῆς δεξιᾶς καὶ τῆς κάτω πλευρᾶς. Ἡ τραπέζα τῆς Φαιστοῦ εἶναι μία σοφὴ καὶ σχεδὸν πλήρης ἀναπαράστασις τοῦ ὑπάρξαντος τότε (2000-1700 π.Χ.), διατηρηθέντος καὶ διαδοθέντος ἔπειτα μινωικοῦ ἡμερολογίου. Ἡ ἀξία τοῦ πλῆθους τῶν σημείων εἶναι μὲν ἡμερολογιακὴ σαφῶς ἀλλὰ ὄχι πάντοτε τοῦ αὐτοῦ εἶδους: (ἐξαιρουμένου τοῦ σημαίνοντος ἀπλῶς τὴν ἐπανάληψιν κύκλου) σημαίνονται διὰ τῶν σπειρῶν καὶ τῶν ταύρων, εἴτε πλῆθος μηνῶν εἶναι εἴτε πλῆθος ἐτῶν ἢ καὶ ἡμερῶν ἀκόμη. Διὰ τοῦ ἀπλοῦ αὐτοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἐξίσου ἀπλῶν

σημείων αἱ γνωσταὶ περίοδοι τοῦ σεληνο-ἡλιακοῦ ἡμερολογίου τῶν Ἑλλήνων Μινωιτῶν τῆς Κρήτης παρεστάθησαν ἀμέσως ἢ ἐμμέσως. Ἐν προκειμένῳ θεβαίως ἔχομε τὴν συνοπτικήν εἰκόνα τοῦ λατρευτικοῦ ἡμερολογίου τῶν κατοίκων τῆς μεγάλης καὶ πλουσίας πόλεως τῆς Φαιστοῦ καὶ ἰδίως τοῦ Πρώτου Ἱεροῦ ἢ Ἀνακτόρου αὐτῆς.

Οἱ κύκλοι (ἢ περίοδοι) τοῦ ἡμερολογίου συμφωνοῦν μέ τὴν ἔννοιαν τῶν σημείων τῆς σπείρας καὶ τοῦ κύκλου. Ἡ μορφή τῆς σπείρας ἔχει ἔννοιαν χρονικῆς ἐπαναλήψεως γεγονότος τινος, ἐνῶ καλύτερον ἐτι σημαίνεται ἡ κυκλικὴ ἐπαναλήψις τῶν μηνῶν καὶ τῶν ἐτῶν ἐντὸς τοῦ Ἐνιαυτοῦ διὰ τοῦ μεγάλου κεντρικοῦ κύκλου (τοῦ μεσαίου λάκκου) τῆς τραπέζης. Ὁ κεντρικὸς αὐτὸς κυκλικὸς λάκκος εἶναι κατάλληλος πρὸς ὑποδοχὴν τῶν ἐνιαυσίων ὑγρῶν προσφορῶν. Τοῦ αἵματος μήπως ἐνὸς θυσιαζομένου ταύρου;

Ἐξήγησις ὀλική

Ἐφόσον ἄρα ἡ τράπεζα (θεωρουμένη ὡς εἶδος μονοῦ κέρνου) τοῦ Τριμεροῦς Παλαιοανακτορικοῦ Ἱεροῦ τῆς Φαιστοῦ συμπεριλαμβάνει εἰς τὸν διάκοσμόν της τὸ σύνολον (πλὴν μιᾶς, ἐμμέσως ἐμφανιζομένης) τῶν περιόδων τοῦ μινωικοῦ ἡμερολογίου, ἐνῶ μία ἢ δύο, τὸ πολὺ τρεῖς ἐξ αὐτῶν τῶν περιόδων ἐμφανίζονται εἰς ἀντικείμενα ἀνακαλυφθέντα διὰ τῶν ἀρχαιολογικῶν ἀνασκαφῶν εἰς ἄλλα μέρη τῆς Μινωικῆς Κρήτης, εἴτε σύγχρονα εἴτε κατοπινά, συμπεραίνομε μετὰ θεβαιότητος πλέον, ὅτι: Τὸ Μινωικὸν Ἑλιο-σεληνιακὸν Ἠμερολόγιον ἀνεκαλύφθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τῶν κατοίκων πιθανῶς τῆς Προανακτορικῆς Κνωσοῦ (περὶ τὸ 2500 π.Χ., καθὼς τὰ σημεῖα ἐπὶ λιθίνων ἀγγείων τῆς περιοχῆς μαρτυροῦν), ἀλλὰ διεμορφώθη ἔπειτα καὶ ἐχρησιμοποιήθη ἐμπλουτισμένον ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς Προανακτορικῆς Φαιστοῦ ὅπωςδήποτε πρὸ τοῦ 2000 π.Χ., ἀνεπτύχθη δὲ κατόπιν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἀστρονόμων τῶν Ἀστερουσίων ὁρέων πλήρως καὶ με συνέπειαν κατὰ τοὺς τρεῖς αἰῶνας ἀπὸ τοῦ 2000 ἕως τοῦ 1700 π.Χ. περίπου, ὅπως πολλὰ ὑψηλῆς ποιότητος ἀνευρεθέντα ἀντικείμενα μαρτυροῦν (τράπεζαι προσφορῶν, μικροσκοπικοὶ ὅμοιοι, σφραγι-

Σχηματικὴ ἀναπαράστασις τῶν σημείων ἐπὶ τῆς τραπέζης (55 X 44 ἐκ.).

στικά σημεία, ὁ ἔντυπος Δίσκος καὶ ἀκόμη αὐτὸ τὸ σχέδιον τῶν Πρώτων Ἀνακτόρων μὲ τὴν δυτικὴν αὐλὴν καὶ τὸν θεατρικὸν χώρον αὐτοῦ), ἀπὸ τῆς Φαιστοῦ διεδόθη ἔπειτα συμπληρωμένον καὶ βασικῶς ὁλοκληρωμένον εἰς τὴν λοιπὴν ὀρεινὴν καὶ «ἀστικήν» Κρήτην. Τὸ ἡμερολόγιον ἐτρεῖτο ὑπὸ τῶν ἱερέων ἢ ἔστω τῶν λογιστῶν καὶ γραφέων τῆς Φαιστοῦ, ὑπὸ τῶν «ἀνακτορικῶν» ὑπαλλήλων, ὑπὸ τῶν αὐτῶν δηλαδὴ ἀνθρώπων ποὺ ἐπίσης ἐκεῖ ἀνεκάλυψαν τὰ Μινωικὰ Γραμμικὰ ἰδιογραφήματα (τὴν Α Γραμμικὴν γραφὴν ἐπὶ διαφόρων λατρευτικῶν ἀντικειμένων καὶ ἐπὶ τῶν λογιστικῶν πινακίδων), τὴν μεγίστην αὐτὴν ἐφεύρεσιν, καθὼς ἐπίσης καὶ τὴν τυπογραφίαν (τὴν διὰ τύπων ἐπὶ δεκτικῶν ὑλικῶν, π.χ. πηλοῦ, σύνταξιν κειμένων). Ἡ Φαιστιακὴ τυπογραφία συνέδεσε τὴν ἐμπειρίαν τῶν σφραγιδογλύφων μετὰ τῆς ἱκανότητος τῶν κεραμῶν δάσει τῶν ἀναγκῶν τῆς λατρευτικῆς πρακτικῆς. Ἐξαιρετὸν δείγμα εἶναι ὁ ἔντυπος Δίσκος μὲ τὰ ἰδιογράμματα ἐπ' αὐτοῦ. Εἰς τὴν ἀκμαίαν οἰκονομικῶς καὶ καλλιτεχνικῶς Φαιστὸν ἀνεπτύχθη παραλλήλως πρὸς ἄλλα πολιτισμικὰ γεννήματα καὶ τὸ σύνθετον ἡμερολογιακὸν σύστημα, ποὺ ἀποκαλοῦμε Μινωικόν. Ἐπειδὴ οὐδέποτε ἐμφανίζεται μονομερὴς ἀνάπτυξις τοῦ πολιτισμοῦ ἀλλὰ πολὺπλευρος, ἡ δὲ Φαιστὸς ὑπῆρξε τὸ ἰσχυρὸν οἰκονομικῶς καὶ πρωτεῖον γεωγραφικῶς κέντρον τῆς πλουσίας εἰς ἀγαθὰ καὶ εὐνομουμένης Μινωικῆς Κρήτης, προτοῦ ἄλλα κέντρα (ἰδίως ἡ ἀρχαιότερα ὡς πρὸς τὴν οἰκισιν Κνωσὸς) ἀναλάβουν τὴν πρωτοβουλίαν εἰς τοὺς τομεῖς τῆς διοικήσεως, θρησκείας καὶ καλλιτεχνίας. Τὸ ἡμερολόγιον εἶναι πάντοτε, τῶρα καὶ τότε, ὁ κύριος καὶ ἀπαραίτητος ῥυθμιστικὸς παράγων τῆς οἰκονομικῆς καὶ θρησκευτικῆς ζωῆς καθενὸς τόπου. Ἡ ἀνακεφαλαιώνουσα τὰς ἡμερολογιακὰς γνώσεις τῶν Μινωιτῶν τῆς Παλαιοανακτορικῆς Κρήτης τράπεζα ὑποδοχῆς τῶν ῥευστῶν προσφορῶν, ἡ ἀνήκουσα εἰς τὸ Τριμερὲς Ἱερὸν τῆς Π.Α. Φαιστοῦ, φανερῶνει τὴν πρώτην κοιτίδα (ἴσως ὄχι σχηματισμοῦ ἀλλὰ ὁπωσδήποτε) συστηματικῆς ἀναπτύξεως καὶ ὁλοκληρώσεως τοῦ (ἀνακαλυφθέντος διὰ τῆς παρούσης ἐρμηνείας ὠρισμένων ἀνασκαφικῶν εὐρημάτων) συνθέτου φύσεως καὶ λατρευτικῆς χρήσεως ἡμερολογίου αὐτῶν.

Μεγα εὐτύχημα ἀποτελεῖ ἡ διαπίστωσις, ὅτι ὁ ἀντιπροσωπευτικώτατος Δίσκος τῆς Φαιστοῦ, ὁ ἀνήκων εἰς τὸ τέλος τῆς Παλαιοανακτορικῆς ἐποχῆς ἢ εἰς τὸ ἐνδιάμεσον διάστημα μεταξὺ Παλαιῶν καὶ Νέων Ἀνακτόρων, δύναται νὰ μελετηθῇ τῇ βοήθειᾳ τῶν σχετικῶν μετὰ τοῦ ἡμερολογίου ποσοτήτων καὶ ὅτι μάλιστα ὄχι μόνον ἐπαληθεύει τὴν γνώσιν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ συμπληροῖ τὰ δεδομένα τοῦ μινωικοῦ ἡμερολογίου. Τοῦτο θ' ἀποδειχθῇ ἀκολουθῶς.

[Ἡ συνέχεια σὲ ἐπόμενο τεῦχος]

Ὑποσημειώσεις

1. Ἀρθρον τοῦ Νικολάου Πλάτωνος εἰς «*Ιστορίαν Ἑλληνικοῦ Ἔθνους*» τῆς «Ἐκδοτικῆς Ἀθηνῶν», τ. Α, σελ. 168.
2. Ὁμοίως, σελ. 196.
3. Βλέπε φωτογραφίαν.
4. Περὶ τοῦ θωμίσκου (1514) ὁ Sinclair Hood γράφει, ὅτι: «σὲ κάθε μία ἀπὸ τίς μακρὲς πλενρὲς ἐνὸς κνέλλου προσφορῶν ἀπὸ τὸ παλαιὸ ἀνάκτορον τῆς Φαιστοῦ, ποὺ ἀνάγεται στὸν δέκατον ὄγδοον αἰῶνα ἢ παλαιότερα, ὑπάρχει ἡ ζωντανὴ ἀπεικόνισις δύο περιστερῶν μὲ δακτυλίους γύρω ἀπὸ τὸν λαιμὸν (133 Α). Οἱ στενὲς τῶν πλενρῶν ἦσαν διακοσμημέναι μὲ ὀρθογώνια ἐνθέματα, ποὺ τώρα λείπουν». Τὸ λίθινον ἀγγεῖον (1514) χρονολογεῖται ὑπὸ τοῦ S. Hood εἰς τὴν Μ.Μ.Π., γύρω στὸ 1800 (ἢ παλαιότερον). Τὸ ὑλικὸν τοῦ ἀγγείου εἶναι μαῦρος ὀφίτης· ὁλεπε: Sinclair Hood, *Ἡ τέχνη στὴν προϊστορικὴ Ἑλλάδα*, Ἐκδόσεις Καρδαμίτσα, Ἀθήνα 1990 (ἔκδ.), κατὰ μετάφρασιν τῆς Μαρίας Παντελίδου καὶ τοῦ Θεοδώρου Ξένου. Γνώριμος τῶν Μινωιτῶν τρόπος ἀπαριθμήσεως ἦτο ὁ διὰ κοκκίδων ἢ ἐκγλύφων κυκλίσκων: αὐτὸς ὁ τρόπος ἠκολουθήθη κατὰ τὴν συμβολικὴν ἔκφρασιν τοῦ πληθους τῶν ἐτῶν τοῦ Ἐνιαυτοῦ ἐπὶ τῆς περιστερᾶς τοῦ θωμίσκου, ὅπως ἐπὶ δισκίων τῶν ὑαρῶν ἢ ἐπὶ τῶν ζατρικίων οἱ ἀναλογοῦντες εἰς τὸ μέγεθος αὐτῶν ἀριθμοὶ ἐσημειώθησαν.
5. Cristian Zervos, «*L'art de la Crete, Neolithique et Minoenne*», Editions «Cahiers d'Art», Paris 1956, σελίς 274: Fig. 392: Table à libations trouvée de la cour occidentale de Phaestos. 55X44 cm. ΜΜΠ (Μεσο-Μινωικὴ περίοδος: 2000-1700 π.Χ.).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Ἡ ἀστρονομικὴ δάσις τοῦ Μινῶου ἡμερολογίου

Παρά τὴν μεγάλην χρονικὴν καὶ τοπικὴν διασπορὰν τῶν ἀποδεικτικῶν μαρτυριῶν τοῦ ὑπάρξαντος ἡμερολογίου τῶν Μινωιτῶν, παρὰ τὴν ποικιλίαν τῶν φερόντων σημεῖα καὶ ἡμερολογιακοὺς ἀριθμοὺς ἀντικειμένων, ἡ ἀρχὴ ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐβασίσθη ἡ σύνθεσις τῶν κινήσεων Ἡλίου καὶ Σελήνης φανερῶνεται εἰς ἡμᾶς μία καὶ μόνη.

Η ΤΑΞΙΣ ΤΩΝ ΜΗΝΩΝ. Ζητώντας νὰ προσεγγίσουμε τὸ νόημα καὶ τὴν λειτουργικότητα τοῦ Μινῶου ἡμερολογίου, ἂς κατανοήσωμε πλήρως τὴν τάξιν τῶν μηνῶν ἐντὸς τῶν βασικῶν περιόδων αὐτοῦ. Ἡ φυσικὴ μέτρησις τοῦ χρόνου, ἡ κατ'ἀλλήλους δὲ πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην δραστηριότητα, εἶναι ὁ ὑπολογισμὸς τῶν ἡμερῶν ἐνὸς διαστήματος τῆς διαρκείας γεγονότος τινὸς μετρησίμου· ἐπίσης ἡ μέτρησις τῶν περιεχομένων ἐντὸς αὐτοῦ μηνῶν καὶ ἐτῶν. Δύνανται θεβαίως νὰ συμβιβασθοῦν ἀμοιβαίως αἱ τρεῖς χρονικαὶ μονάδες: ὁ μὴν καὶ τὸ ἔτος εἶναι πολλαπλάσια τῆς ἡμέρας· ὁ συνοδικὸς μὴν ἔχει ἐναλλάξ 30 ἢ 29 ἡμέρας· τὸ ἔτος ἔχει 365 ἡμέρας σὺν μίαν ἐπιπλέον ἀνὰ τετραετίαν· τὸ ἔτος ἄρα περιέχει 12 μῆνας ἀλλ' ὑπερβαίνοντας αὐτοὺς κατὰ 11 ἡμέρας. Τὸ ἡλιοσεληνιακὸν ἡμερολόγιον ἔχει ἰδίαν ὀρθμῆσιν, ἥτις ἀπαιτεῖ ἐνίοτε διάρκειαν τοῦ «ἔτους» ἴσην πρὸς 13 μῆνας. Τὰ «ἔτη» τῶν 12 μηνῶν εἶναι τὰ μικρὰ ἢ συνήθη λεγόμενα· τὰ ἔχοντα 13 μῆνας εἶναι τὰ μεγάλα ἢ μακρὰ, τὰ περιλαμβάοντα δηλαδὴ κατὰ τὴν λήξιν των καὶ τὸν ἐμβόλιμον μῆνα. Οἱ ἐμβόλιμοι μῆνες δὲν τίθενται αὐθαίρετως, ἀλλὰ προσμετροῦνται φυσιολογικῶς ὡς δέκατοι τρίτοι. Μέσω τοιούτων ἐμβολῶν καλύπτεται τὸ χάσμα μεταξὺ τῶν δύο τρόπων μετρήσεως τοῦ χρόνου, διὰ τῶν μηνῶν καὶ διὰ τῶν ἐτῶν, μέχρι πλήρους συμφωνίας αὐτῶν, τελευτώσης μιᾶς ὠρισμένης (ἡμερολογιακῆς) περιόδου π.χ. 8 ἢ 19 ἢ 25 ἐτῶν. Τὸ ὅλον σύστημα στηρίζεται εἰς τὸ ἀστρονομικὸν γεγονός, ὅτι ἂν ἔχωμε Νέαν Σελήνην κατὰ τὴν Χειμερινὴν Τροπὴν τοῦ Ἡλίου (ἢ μᾶλλον ἂν ἔχωμε Πανσέληνον κατὰ τὴν αἰθριάν Θερινὴν Τροπὴν), ἔρχεται στιγμὴ μετὰ ἀπὸ τὴν συμπλήρωσι μιᾶς περιόδου (π.χ., ὀκτὼ ἢ δεκαεννέα ἐτῶν), ὁπότε τὸ αὐτὸ γεγονὸς ἀκριβῶς ἐπαναλαμβάνεται. Ποτὲ ἄλλοτε, ἀλλὰ μόνον ἀνὰ τόσα ἔτη (ἢ μῆνας), ξανὰ καὶ ξανὰ. Τὸ ἀξιοπρόσεκτον αὐτὸ γεγονός ἐγνώρισαν, ὅπως θ' ἀποδειχθῇ, πρὸ τῆς δευτέρας χιλιετίας π.Χ. οἱ ἱερεῖς-ἀστρονόμοι τῆς Μινωικῆς Κρήτης, ἥτοι ἡ βοθητικὴ τῶν ἀρχόντων τάξις τῶν ἱερείων τῆς Σελήνης καὶ τῶν ἱερέων τοῦ Ἡλίου.

Ἄς ἀκολουθήσωμε τὸ πλῆθος τῶν μηνῶν ἐκάστου ἔτους κατὰ τὴν διάρκειαν καθεμιᾶς ἡμερολογιακῆς περιόδου:

- 8 ἔτη μὲ 12, 12, 13, 12, 13, 12, 12, 13 μῆνας ἕκαστον, ἥτοι 99 μῆνας, ἐξ ὧν οἱ 3 εἶναι ἐμβόλιμοι (: ὁ 37ος, ὁ 62ος καὶ ὁ 99ος) – ἡ τάξις τῶν μεγάλων ἐτῶν ὑπακούει στὸν κανόνα: $3+5=8$. Ὁμοίως περὶ τῆς 11-ετίας.

- 19 ἔτη· κατ' αὐτὴν τὴν περίοδο (ὅπως καὶ εἰς τὰς μεγαλυτέρας αὐτῆς) λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν τὸ σχέδιον τῆς περιεχομένης ὀκταετίας, ὁπότε ἡ διάταξις τῶν μηνῶν εἶναι:

12, 12, 13, 12, 13, 12, 12, 13 –/– 12, 12, 13, 12, 13, 12, 12, 13 –/– 12, 12, καὶ 13· σύνολον ἄρα μηνῶν: 235, ἐκ τῶν ὁποίων 7 οἱ ἐμβόλιμοι (: οἱ 37ος, ὁ 62ος, 99ος, 136ος, 161ος, 198ος καὶ 235ος, κατὰ τὸ πέρας τῶν ἐτῶν: 3ον, 5ον, 8ον, 11ον, 13ον, 16ον καὶ 19ον).

- 25 ἔτη· οἱ μῆνες διατάσσονται ὡς ἑξῆς ἐντὸς αὐτῶν:

12 / 12 / 13 / 12 / 13 / 12 / 12 / 13 –

12 / 12 / 13 / 12 / 13 / 12 / 12 / 13 –

12 / 12 / 13 / 12 / 13 / 12 / 12 / 13 –

12 καὶ 1/2 τοῦ μηνὸς (ἔως δηλαδὴ τὴν Πανσέληνον)· ἐπαναλαμβάνεται λοιπὸν τρεῖς τὸ σχῆμα τῶν μηνῶν μιᾶς Ὀκταετίας καὶ εἰς τὸ τέρμα προστίθενται 12 μῆνες καὶ 1/2 τοῦ μηνός, ὥστε τὸ σύνολον τῶν μηνῶν νὰ εἶναι 309 καὶ 1/2· ἐὰν ληφθῇ ἀρχὴ τῆς περιόδου π.χ. ἡ Νέα Μῆνη κατὰ τὸ Θερινὸν ἡλιοστάσιον, τὸ τέρμα τῆς περιόδου αὐτῆς (τῆς 25-ετίας) θὰ εἶναι ἡ Πλήρης Μῆνη (Πανσέληνος) μετὰ τὸν 309ον μῆνα, ἡ ἐντὸς τοῦ 26ου ἔτους – πρόκειται ἄρα περὶ Εἰκοσιεξαετηρίδος.

Περίοδοι μεγαλυτέρας διαρκείας εἶναι πιθαναί, ὅπως ἡ περίοδος τῶν 27 (= 8+19) ἐτῶν καὶ τῶν 33 (= 8+25) ἐτῶν, ἀλλὰ περίοδοι ὡς ἡ τῶν 76 ἐτῶν ($76 = 4 \times 19$) εἶναι πρακτικῶς μὴ εὐχρηστοί, διὸ καὶ δὲν ἀναμένεται ἡ χρῆσις περιόδων μεγαλυτέρων τῆς 33-ετίας, ἐντὸς τῆς ὁποίας, ἐπ' εὐκαιρία,

οί μήνες διατάσσονται ως εξής:

12/12/13/12/13/12/12/13 –

12/12/13/12/13/12/12/13 –

12/12/13/12/13/12/12/13 –

12/12/13/12/13/12/12/13 –

και 12: συνολικώς ἄρα 408 μήνες.

ΑΙΤΙΑ ΕΜΒΟΛΗΣ ΜΗΝΩΝ ΕΙΝΑΙ Η ΕΤΗΣΙΑ ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΩΝ 11 ΗΜΕΡΩΝ. Ἡ διάρκεια ἐνὸς συνοδικοῦ μηνὸς (τὸ μὴν προέρχεται ἐκ τοῦ *Μήνη*, τὸ ὄνομα τῆς Σελήνης), τοῦ χρονικοῦ δηλαδὴ διαστήματος, μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ ὁποίου αἱ φάσεις τῆς Σελήνης (ὡς πρὸς τὴν Γῆν) ἐπαναλαμβάνονται συνεχῶς κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον (ἥτοι ἡ Σελήνη ἐμφανίζει ξανά τὸ αὐτὸ πρόσωπον εἰς τὸν γήινον αὐτῆς παρατηρητὴν) εἶναι 29,531 ἡμέραι ἢ προσεγγιστικῶς 29 1/2 ἡμέραι. Ἐπειδὴ κλάσμα ἡμέρας δὲν ἔχει θέσιν μονάδος χρόνου, ἀπεδόθη φυσικῶς ἡ διάρκεια τῶν 30 ἡμερῶν εἰς τὸν ἓνα μῆνα καὶ εἰς τὸν ἐπόμενον αὐτοῦ ἢ τῶν 39 ἡμερῶν. Οἱ μήνες ἄρα ἔχουν ἐναλλάξ διάρκειαν 30 ἢ 29 ἡμερῶν ἕκαστος· οἱ ἐμβόλμοι μήνες διαρκοῦν 30 ἡμέρας. Τὸ ἔτος τῶν 365 ἡμερῶν προσεγγίζεται διὰ δώδεκα μηνῶν, ὥστε νὰ λέγωμεν ὅτι τὸ σύνθηες «ἔτος» ἔχει 12 μῆνας, 6 μῆνας τῶν 30 ἡμερῶν καὶ 6 μῆνας τῶν 29 ἡμερῶν· τὸ σύνολον δὲ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ τοῦ «ἔτους» εἶναι $12 \times 29 \frac{1}{2} = 354$. Τὸ παρατεταμένον ἢ «μακρὺ ἔτος» ἔχει καὶ ἓνα ἐμβόλιμον μῆνα ἐπιπλέον τῶν 12, τὸν ὑπολογιζόμενον ὡς 13ον· ἥτοι ἡ διάρκεια τοῦ μακροῦ «ἔτους» εἶναι $12 \times 29 \frac{1}{2} + 30 = 354 + 30 = 384$ ἡμέραι. Ὅμως τὸ ἀληθές (ἡλιακόν) ἔτος διαρκεῖ 365 ἡμέρας σὺν 1 ἐπιπλέον ἀνά τετραετίαν. Τὸ σύνθηες ἄρα «ἔτος» τῶν 12 μηνῶν διαφέρει (ἔλλειπεται) τοῦ ἡλιακοῦ ἔτους κατὰ $365 - 354 = 11$ ἡμέρας· τὸ δὲ μακρὺ «ἔτος» διαφέρει (ὑπερέχει) αὐτοῦ κατὰ $384 - 365 = 19$ ἡμέρας. Τὸ ἔτος καθορίζεται ὑπὸ τῶν Τροπῶν τοῦ Ἡλίου ἢ ὑπὸ τῶν Ἰσημεριῶν, ὅποτε ἡ διάρκειά του ἐξάγεται εἰς 365 καὶ 1/4 ἡμέρας (κατὰ δὲ τὴν σημερινὴν γνώσιν: 365, 242 ἡμ.). Ἡ ἀρχὴ τοῦ ἔτους, ἡ ὁποία φυσικῶς εἶναι ἡ Χειμερινὴ Τροπὴ τοῦ Ἡλίου (ἀλλὰ καὶ ἡ Θερινὴ Τροπὴ ἐναλλακτικῶς), παρατηρεῖται διὰ τοῦ σημείου τῆς ἀνατολῆς τοῦ Ἡλίου κατὰ τὴν Τροπὴν (καὶ ἐλέγχεται κατὰ τὴν Ἰσημερίαν) ὡς πρὸς συγκεκριμένους καθοδηγητικούς ἀστερισμούς. Ἡ μέτρησις ἄρα τῆς διαρκείας τοῦ ἔτους εἶναι ἀνεξάρτητος τῶν φάσεων τῆς Σελήνης· διὰ πολλῶν δὲ συνεχομένων παρατηρήσεων ἡ μέτρησις αὕτη ἐγένετο ἀκριδὴς καὶ εὐρέθη ἴση πρὸς 365 καὶ 1/4 ἡμέρας περίπου. Ἐσημειώοντο λοιπὸν αἱ δύο ἐντὸς τοῦ ἔτους Τροπαὶ τοῦ Ἡλίου (Χειμερινὴ καὶ Θερινὴ) καὶ αἱ δύο Ἰσημερίαι (Εαρινὴ καὶ Φθινοπωρινή)· αἱ μετρήσεις κατεγράφοντο θεθαίως ὑπὸ τῶν Μινωικῶν ἱερέων, τῶν ἀστρονόμων τοῦ καιροῦ ἐκείνου, ὑπελογίζετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν περιεχομένων ἡμερῶν μεταξὺ τῶν τεσσάρων αὐτῶν σταθμῶν τοῦ ἔτους. Βεβαίως ἡ καταμέτρησις τῶν ἡμερῶν ἐνὸς ἔτους ἦτο διπλῆ· διὰ τῆς Μήνης καὶ διὰ τοῦ Ἡλίου. Εὐρέθη λοιπὸν ὁ ἀμοιβαῖος αὐτῶν συμβιβασμὸς ἐνωρίς, καὶ ἐμορφώθη οὕτω τὸ Ἡλιοσεληνιακὸν Ἡμερολόγιον τοῦ Μίνως. Ἡ κολουθεῖτο ἀπαραιτήτως τὸ (προηγούμενως ἔκτεθὲν) σχῆμα τῆς κατ' ἔτος διατάξεως τῶν μηνῶν ἐντὸς τῆς ἡμερολογιακῆς περιόδου.

ΠΡΟΣΔΟΚΙΑ. Προκειμένου περὶ τῶν δεδομένων ἀνασκαφικῶν ἐκ τῆς Μινωικῆς Κρήτης εὐρημάτων, ἐκ τῶν Μινωικῶν Ἀνακτόρων καὶ τῶν ὑπαιθρίων κέντρων λατρείας κ.ά., προσδοκῶμεν τὴν ἐπ' αὐτῶν ἐμφάνισιν ἡμερολογιακῶν ἀριθμῶν, ὡς οἱ ἀνωτέρω προκύψαντες: 11, 12, 13, 19, 354, 384, καὶ 8, 19 κ.λπ. Ἄν ἐπαληθεύσωμεν αὐτό, θὰ γίνῃ ἐκ τῶν πραγμάτων ὀρθὴ ἡ ἀπόδοσις εἰς τοὺς Κρήτας τῶν Μινωικῶν χρόνων τῆς γνώσεως, τῆς κατοχῆς καὶ τῆς λατρευτικῆς χρήσεως τοῦ περιγραφέντος συνθέτου (Σεληνο-ἡλιακοῦ) ἡμερολογίου, τοῦ βασιζομένου εἰς τὰς περιόδους τῶν 8 ἢ 19 (ἢ ἄλλων) ἔτων. Διαθέτομε δὲ αὐτοῦ τοῦ εἶδους ὕλικόν. Ὑπάρχει πράγματι πληθώρα συμύλων καὶ πολλὰ ἐπαναλαμβανόμενα σημεῖα ἐπὶ Μινωικῶν καλλιτεχνημάτων. Μία ἐπίσκεψις τοῦ Μουσείου Ἡρακλείου ἀρκεῖ, ὥστε ἰδίως ὁμμασι νὰ γνωρίσωμεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς, πῶς παρεστάθησαν οἱ ἡμερολογιακῆς ἀξίας αὐτοὶ ἀριθμοί. Διότι τὰ φέροντα πλῆθος σημείων ἀντικείμενα τῆς λατρείας τῶν Μινωικῶν θεοτήτων καὶ ἄλλα διαφόρου σκοποῦ καλλιτεχνήματα εἶναι ἐκεῖνα πού μᾶς ἐνδιαφέρουν εἰς τὴν ἀνίχνευσιν τῶν ἡμερολογιακῶν πραγμάτων τῆς ἐξεταζομένης ἐποχῆς.

Τυφλός φανατισμός

Στά ιερά βιβλία που περιέχουν την θρησκευτική διδασκαλία των Έβραίων εκτίθενται απόψεις για τον λαό, στον οποίο απευθύνονται. Ομοίως εκτίθενται απόψεις για τους άλλους λαούς και τους άλλους ανθρώπους. Είναι χαρακτηριστικό, ότι εις όλα άνεξαιρέτως τα ιερά βιβλία των Ελλήνων δεν υπάρχουν συκοφαντίαι, ύβρεις και προτροπαι κακοουργιών εις βάρος άλλων λαών. Αντιθέτως τα ιερά βιβλία των Έβραίων –και τοῦτο δυστυχώς περνά άπαρατήρητον, άσχολίαστον– είναι γεμάτα από έγκληματικήν μοχθηρίαν έναντίον όλων τών ανθρώπων. “Οποιος δέν είναι Έβραϊός περιλούεται με ύβρεις, συκοφαντίας και παρακινείται ό κάθε Έβραϊός να δλάνη και να φονεύση τόν μη Έβραϊόν. Παραλογισμός; Κτηνωδία; Και τα δύο μαζί; Κάπως έτσι θα σκεφθί όποιος διαβάση τα «Ταλμουδ», που είναι τα ιερώτερα βιβλία τής έβραϊκής θρησκείας και στα όποια πιστεύουν άπολύτως οί Έβραϊοι και με τα όποια γαλουχούνται από μικρά παιδιά.

Τα κείμενα τών Ταλμουδ έγραψαν μερικά στην Παλαιστίνη τόν δ' και ε' μ.Χ. αιώνα και τα περισσότερα στην Βαβυλώνα κατά τόν ε' και στ' μ.Χ. αιώνα. Αμφότερα (ιεροσολυμικόν και βαβυλωνιακόν) συνεγράψαν εις ιουδαϊκάς σχολάς υπό την εποπτείαν τών ραββίνων και αναφέρονται στο κατά παράδοσιν έβραϊκόν δίκαιον (Χαλαχά) και στην ήθικήν και ιστορικήν διδασκαλία (Χαγγαδά), που συμπληρώνει την Παλαιά Διαθήκη. Τα Ταλμουδ (διδασκαλία) αποτελούν συλλογή έργων (63 βιβλία με 524 κεφάλαια), που περιέλαβαν τούς προφορικούς νόμους τών Έβραίων, τας διδασκαλίας τών ραββίνων των και καθορίζουν τόν τρόπον ζωής και τας επιδιώξεις του έβραϊσμού.

Θεωρούμε χρήσιμον να παραθέσωμεν αὐτούσια κείμενα από τα Ταλμουδ, ώστε να σχηματίσθῃ ὁ άναγνώστης προσωπικήν γνώμην για τὸ ήθος και τήν άποστολήν τών Έβραίων, όπως προσδιορίζεται από τούς έθνικοθρησκευτικούς τών ήγέτες. Θαναμάστε τήν έβραϊκή κακία. Θαναμάστε τὸ ήλίθιον ὅσο και επικίνδυνον μίσος τών Έβραίων ιδίως κατά τών Χριστιανών και τοῦ Χριστοῦ. Παραθέτομεν αὐτούσια κείμενα από τα Ταλμουδ. Τα σχόλια δικά σας.

Κατά τὸ Ταλμουδ ὁ Χριστός: 1) «άπέθανεν ὡς κτήνος και έτάφη εις σωρόν άκαθαρσιών κτηνών» (Zohar III 282), 2) «ώνομάσθη παράφρων και οὔδεις δίδει προσοχή εις τούς παράφρονας» (Zchabbath 104B), 3) «νόθος συλληφθεις κατά τήν διάρκειαν τής έμμήνου ροής».

Κατά τὸ Ταλμουδ οί Χριστιανοί: 1) «έχουν έρωτικές σχέσεις μετά τών ζώων» (Abhodah Zarah 15B), 2) «έπλάσθησαν, διὰ να ύπηρετοῦν τούς Έβραίους πάντοτε» (Midrasch Talpith, 225), 3) «όμοιάζουν με τας άγελάδας και τούς ὄνους» (Zohar II, 64B), 4) «ή γενησιία συνουσία τοῦ Χριστιανοῦ είναι ὡς ή τοῦ κτήνους» (Sanhedrin 74B TOS), 5) «τὸ σπέρμα τοῦ κτήνους» (Kethuboth, 3B), 6) «είναι ένας λαός γαιδάρων» (Kidduschim, 68A), 7) «αντικαταστήσατε τούς νεκρούς χριστιανούς, όπως αντικαθιστάτε ψοφήσασαν άγελάδα ή γαίδαρον» (Iore Dea, 337,1), 8) «οί έβραϊοι ὀνομάζονται άνθρωποι, αλλά οί Χριστιανοί δέν ὀνομάζονται άνθρωποι» (Iebhammoth, 61A), 9) «άπόκρυψε τὸ μίσος σου κατά τών Χριστιανών...» (Iore Dea 148, 12H), 10) «να χλευάζης τα χριστιανικά έκκλησιαστικά σκεύη, έστω και αν δέν έχης έπιθυμίαν πρὸς τοῦτο» (Iore Dea, 147, 5), 11) «έπιτρέπεται να εξαπατά τις τούς Χριστιανούς» (Baah Kama, 113B), 12) «πρέπει να καταστραφούν ὡς ειδωλολάτραι» (Zohar II, 25A), 13) «έαν Έβραϊός φονεύση Χριστιανόν, δέν διαπράττει έγκλημα» (Sepher or Israel, 177B) κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Γιατί οί Έβραϊοι δέν κυκλοφοροῦν τα ιερά τους βιβλία και κρατοῦν μυστικά τα Ταλμουδ; Ασφαλώς είναι ή μόνη θρησκεία στον κόσμο, που άποφεύγει να δείξη τι πιστεύει, διότι, αν οί λαοί διαδάσουν τα Ταλμουδ, είναι βέβαιον ότι θα έννοήσουν τι σημαίνει έβραϊσμός.

Και μη χειρότερα!..

Στὸ βιβλίο: «Κρήτη: Ιστορία και πολιτισμός» τοῦ «Συνδέσμου Τοπικῶν Ένώσεων Δήμων και Κοινοτήτων Κρήτης» και με «έπιστημονική» έπιμέλεια Νικ. Παναγιωτάκη διαβάσαμε (τόμος Α, σελ. 15): «Οί δημιουργοί τοῦ μινωικοῦ πολιτισμοῦ δέν ήταν Έλλη-

νες»!!! Τὶ νὰ ἦσαν ἄραγε; μήπως Ἑβραῖοι; Ὁ «ἐπιστημονικός» ἐπιμελητὴς παρακάτω (σελ. 48) συνεχίζει ἀκάθεκτος μὲ τὰ ἐξῆς ἐπιστημονικώτατα: «στὴν κυρίως Ἑλλάδα αὐτὴν ἀκριδῶς τὴν περίοδο φαίνεται ὅτι εἰσβάλλουν ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴ Ἰνδοευρωπαῖοι καὶ εἰδικότερα τὰ Ἑλληνόγλωσσα στοιχεῖα, πὺν εἶναι μᾶλλον βαρβαρικά»!!! Ἐκδαρβαρίσαμε λοιπὸν τοὺς προγόνους μας.

Στὸ διῶλῖον «Ἀρχαία Ἑλλάδα» ἐκδόσεις «Μίνωας» τοῦ συγγραφέως Κρίστοφερ Φάγκ διαβάζομεν: «Οἱ πρῶτοι Ἕλληνες ἦταν βοσκοὶ πὺν κατέβηκαν ἀπὸ τὴν ὀρεινὴ χερσόνησο τῆς Ἑλλάδας γύρω στὸ 2.000 π.Χ.» (σελ. 8), «Οἱ Μυκηναῖοι εἰσέβαλαν στὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὶς πεδιάδες τῆς Ρωσίας ὁδηγώντας τὰ κοπάδια τῶν ὀσείων τους» (σελ. 12), «Μολονότι ὁ βασιλικὸς οἶκος τῆς Μακεδονίας ἦταν Ἑλληνόφωνος, τὸ βασίλειο ἦταν μισο-βαρβαρικό». (σελ. 38).

Ἑμεῖς πρῶτοι

Ἐνῷ ἐμεῖς προχωροῦμε σταθερὰ στὴν καθιέρωση ὡς ἐθνικῆς μας γλώσσας τῆς «Glosa» τοῦ Ron Clark ἢ κάποιας ἄλλης παρεμφεροῦς, πὺν «νὰ ναι ἀπλὴ καὶ εὐκόλη χωρὶς τυπολογικὲς ἢ συντακτικὲς ἀπαιτήσεις», οἱ Βέλγοι πληρώνουν μεγάλα ποσά, γιὰ νὰ μαθαίνουν τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα. Σύμφωνα μὲ τὴν «Μεσημβρινή» ἡδὴ λειτουργοῦν 65 τμήματα σὲ 19 πόλεις, ὅπου εἰδικοί φιλόλογοι διδάσκουν τὰ Νεοελληνικά καὶ ἡ ἐφημερίδα καταλήγει: «Ἐπιβάλλεται, νομίζουμε, σὰν λαὸς πὺν σέβεται τὸν ἑαυτό του (καὶ τὴν πολιτιστικὴν του κληρονομίαν) νὰ συμπαρασταθοῦμε σ' αὐτὴν τὴν προσπάθειαν».

Ἐδῶ δίνουμε ἀγῶνες, γιὰ νὰ ἐξαφανίσουμε τὴ γλῶσσα αὐτὴ, καὶ ἡ ἐφημερίδα τὴν συστήνει ὡς προϊόν πρὸς ἐξαγωγήν καὶ διαφήμιση; Ἐπιτέλους, ἂν θέλουμε νὰ λέμε πὺς σεβόμαστε τὸν ἑαυτό μας καὶ τὴν πολιτιστικὴν μας κληρονομίαν, εἶν' ἀνάγκη νὰ δείξουμε ἐμεῖς πρῶτοι τὸ ἀνάλογο ἐνδιαφέρον καὶ νὰ διδασκώμεθα σωστὰ ἑλληνικά. Γιατὶ τὸ γλωσσικὸ αἶσθημα καὶ ἡ γλωσσικὴ παιδεία τῶν σύγχρονων Ἑλλήνων δὲν μαρτυροῦν κατὰ τέτοιο.

Δεῖγμα ὑπεροχῆς

Ἐνα ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους εἶναι καὶ τὸ ἀξιοσημείωτον γεγονός, ὅτι ἀπὸ ὅπου πέρασαν οἱ Ἕλληνες, ἄφησαν δεῖγματα πολιτισμοῦ. Στὰ παράλια τῆς Β. Ἀφρικῆς, τὴν Μεσοποταμίαν, τὴν Αἴγυπτον, τὴ Νότιον Ἰταλίαν, τὴ Μικρὰ Ἀσίαν κ.τ.λ. καὶ γενικῶς ἀπὸ ὅπου πέρασαν οἱ Ἕλληνες, ἄφησαν παντοῦ μνημεῖα, στάδια, θέατρα, ναοὺς, βιβλιοθήκες, ἀγάλματα, νομίσματα, ἀγγεῖα μέχρι καὶ παραδόσεις καὶ ἥθη καὶ ἔθιμα στοὺς λαοὺς μὲ τοὺς ὁποίους συνέζησαν.

Ἡ Ἑλληνικὴ παρουσία πιστοποιεῖται θριαμβευτικῶς μὲ τὰ δεῖγματα τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Ἀπεναντίας οἱ ἄλλοι λαοί, ἀπ' ὅπου πέρασαν, τί ἄφησαν;

Ἱεροσουλία βαρβάρων

Οἱ μάρτυρες τοῦ Ἰεχωῦᾶ σὲ τελευταῖο διαφημιστικὸ πολυτελέστατο φυλλάδιόν τους χρησιμοποιοῦν στὸ ἐξώφυλλον ὡς ἔμβλημα τὴν Ἀκρόπολιν. Ἀσφαλῶς τὸ ἐθνικοθηρσκευτικὸν σύμβολον τοῦ Ἀρχαιοελληνισμοῦ οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει μὲ τοὺς φανατισμένους χιλιαστὰς. Ἡ Ἀκρόπολις ἀντανάκλᾳ ἐπὶ τοῦ Ἱεροῦ Βράχου ἀνὰ τὰς χιλιετίαις τὸ φῶς τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τοῦ λόγου, τῆς ἀρετῆς καὶ τῶν ἠθικῶν ἀξιών, πὺν κάποτε ἐνέπνεαν τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς ἔκαναν νὰ ξεχωρίζουν ἀπὸ τὰ διάφορα ἀνθρωποειδή.

Γιατὶ οἱ μισεῖς Ἰεχωῦᾶδες δὲν παίρνουν τὸ σῆμα τους ἀπὸ τὸν Ἰεχωῦᾶ, ὅπως τὴν πεντάλφαν καὶ ἱεροσουλῶν ἐπὶ ἐνὸς Ἑλληνικοῦ ἐθνικοῦ συμβόλου; Οὔτε νομικῶς καὶ πολὺν περισσότερον οὔτε ἠθικῶς δικαιούνται νὰ θεβηλώνουν τὴν Ἀκρόπολιν. Δὲν συμφωνοῦν μὲ τὸ πνεῦμα τῆς Ἀκροπόλεως; δὲν ἀναγνωρίζουν τὰ ἰδανικά πὺν ἐκφράζει ἡ Ἀκρόπολις; καὶ ὅμως τὴν μεταχειρίζονται, μὲ σκοπὸ νὰ παρασύρουν τοὺς ἀναγνώστας τοῦ προπαγανδιστικοῦ ἐντύπου των.

Μέχρι σήμερον οἱ Χριστιανοὶ δὲν κατῴρθωσαν νὰ ἀντιμετωπίσουν τοὺς Ἰεχωῦᾶδες, γι' αὐτὸ τοὺς δλέπετε σὰν κοινωνικὰ σαπρόφυτα νὰ ἐξαπλοῦνται παντοῦ. Τώρα προκαλοῦν τὸ Ἑλληνικὸν φρόνημα τοῦ λαοῦ. Ἡ γνωστὴ αὐθάδεια τῶν βαρβάρων.

Αἶσα

ΚΑΛΛΙΜΑΧΟΣ ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ

Ἀποκρυπτογράφηση πανάρχαιας Ἑλληνικῆς γραφῆς τῆς Ἰσπανίας

Ἐξετάζοντας τὰ συστήματα γραφῆς τῆς ἀρχαίας Ἰσπανίας, συναντοῦμε κάποια διαφοροποίηση. Ὑπάρχουν κείμενα σὲ αὐτούσια ἑλληνικὴ γραφὴ καὶ ἄλλα, νεώτερα, σὲ λατινικὴ γραφὴ. Καὶ τὰ δύο ἀπέχουν ἀπὸ τὰ «πρωτότυπα» παλαιότατα δείγματα γραφῆς α) τῆς Algarbe (κάτω Γουαδαλκιβίρ) μὲ ἀλφαθητικὴ ἰδιαιτερότητα, ἀλλὰ ὀρθὰ συλλαβικῆς μορφῆς καὶ β) τῆς Ταρτησοῦ ἀνατολικώτερα μὲ ἀρμονικὴ καὶ πρωτότυπη σύνθεση συλλαβῶν. Τόσο στὴ γραφὴ τῆς Algarbe ὅσο καὶ σὲ ἐκείνῃ τῆς Ταρτησοῦ εἶναι πρόδηλη ἡ ἐπίδραση τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀλφαβήτου. Ἐνίοτε ἡ Ἰβηρικὴ διάλεκτος συναντᾶται γραφόμενη μὲ χαρακτῆρες τοῦ Ἰωνικοῦ ἀλφαβήτου καὶ ἡ «Κελτοῖθηρικὴ» μὲ χαρακτῆρες τοῦ λεγόμενου «Ἰβηρικοῦ» ἀλφαβήτου. Ἡ πρακτικὴ αὐτὴ φανερώνει, πὼς ἡ Ἰωνικὴ παρουσία ἦταν ἀρκετὰ ἰσχυρὴ, ὥστε νὰ ἐκλαμβάνεται ὡς *βάση* τῆς «Ἰβηρικῆς», ἡ ὁποία μὲ τὴ σειρά τῆς χρησιμοποιήθηκε ὡς προθάλαμος τῆς «Κελτοῖθηρικῆς», ὅταν κατόπιν κελτικῆς διεισδύσεως διαμορφώθηκε ἡ «Κελτοῖθηρικὴ» διάλεκτος.

Τὸν λογικὸ αὐτὸ συνειρμὸ ἀπορρίπτουν ὀρισμένοι μελετητές, κατὰ τοὺς ὁποίους «δὲν ἰφίσταται διαρκὴς σύμπτωση μεταξὺ τῶν περιοχῶν τῆς Ἰσπανίας, τῶν χρησιμοποιηθέντων χαρακτῆρων καὶ τῶν ζωνῶν διακρίσεως τῆς γραφῆς, ἡ ὁποία συναντᾶται στὴν Ἰβηρικὴ Χερσόνησο». Οἱ προαναφερθέντες διεύρυναν τὴ γλωσσολογικὴ διάκριση τῆς τρίτης ζώνης, τὴν ὁποία ἀνέφεραν οἱ Moreno, Barota, Beltran κ.ά., σὲ «ἐστίες», ὅπου κατὰ τὴ γνώμη τους συναντῶνται: α) ἡ Ἰβηρικὴ (περιοχὴ Betic), β) ἡ Νεώτερη Ἰβηρικὴ (περιοχὴ Algarbe), γ) ἡ Ταρτησιανὴ (περιοχὴ Cadiz) καὶ δ) ἡ «Τουρθητανικὴ» ἢ «Ταγγερικὴ» (νοτίως τοῦ Guadalkibir). Καταλήγουν ὑεβαίως στὸ συμπέρασμα, ὅτι: «μέσω Ταγγέρης εἶχε φθάσει πρὶν ἀπ' ὅλες τὶς ἄλλες γλώσσες ἡ φοινικικὴ» (ἱστορικὰ πολὺ νεώτερη) καὶ «...σ' αὐτὴν πρέπει νὰ ἀναζητηθεῖ ὁ πρόγονος τῆς γραφῆς τῆς ἀρχαίας Ἰβηρίας». Ἀς ἐξετάσουμε λοιπόν, ποιά εἶναι ἡ γραφὴ ποὺ ἔφθασε πρώτη στὴν ἀρχαία Ἰσπανία καὶ ποιὸς τὴν ἔφερε στοὺς Ἰβήρες.

Ἕνας κορυφαῖος ἐρευνητὴς εἶναι ὁ Ἰσπανὸς Tovar. Κατ' αὐτὸν «οἱ χαρακτῆρες τῆς Albarge καὶ συγκεκριμένα τῆς κάτω Ἀνδαλουσίας εἶναι τὸ πραγματικὸ Ταρτησιανὸ ἀλφάβητο. Τὸ ἀρχαῖο βασίλειο τῆς Ταρτησοῦ, ὄχι μακρὰν τοῦ Cadiz, χρησιμοποιοῦσε συλλαβικὴ γραφὴ ὅμοια μὲ ἐκείνῃ ἡ ὁποία συναντᾶται τὴν ἴδια ἐποχὴ σὲ ὅλη τὴ Μεσογειακὴ λεκάνη...». Ὁ Tovar συνεχίζει λέγων: «ὑπολείμματα τῆς συλλαβικῆς αὐτῆς γραφῆς διειρηθῆσαν στὴν νεώτερη Ἰβηροταρτησιανὴ γραφὴ, μὲ ἀποτέλεσμα ἡ συλλαβικὴ μορφή νὰ εἶναι πρόγονος τῶν ἐξελιγμένων τύπων, οἱ ὁποῖοι διεμορφώθησαν ἀργότερα στὴν ἴδια τὴν Ταρτησό». Κατὰ τὴν παράδοση ἡ πόλις Cadiz εὐρίσκει στὴν περιοχὴ τῆς Ταρτησοῦ. Ἡ περιοχὴ αὕτη ἦταν ἐμπορικὴ καὶ ἐξυπακούεται ὅτι εἶχε ἐπαφὴ μὲ Ἕλληνες, ἐφόσον ἡ ἑλληνικὴ ἐπίδραση εἶναι αἰσθητὴ σὲ ὅλο τὸν χώρο τῆς Ἰβηρικῆς Χερσονήσου. Ἡ θέση τοῦ Tovar κλίνει πρὸς τὴ θεωρίαν τῆς Αἰγαιίδος. Γι' αὐτὸ ἀξίζει νὰ μνημονευθεῖ στὸ ἔπακρο.

Ὁ Tovar, διακρίνοντας Ταρτησιανὴ γραφὴ καὶ διάλεκτο (Δυτικὴ Ἀνδαλουσία) καὶ Ἰβηροταρτησιανὴ γραφὴ καὶ διάλεκτο (Ἀνατολικὴ Ἀνδαλουσία) λέγει, ὅτι «καὶ στὶς δύο περιπτώσεις ἀνιχνεύεται ὑπαρξὴ μιᾶς ἀρχαίας συλλαβικῆς γραφῆς, ἡ ὁποία χρησίμευσε ὡς ἐξελικτικὸ βάθος. Ἡ ἀρχαία μορφή συλλαβικῆς γραφῆς δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἄλλη ἀπὸ τὸν πρόγονο τῶν νεώτερων ἑλληνικῶν γραμμάτων». Περαιτέρω ὁ Tovar ἀναφέρει τὰ ἑξῆς: «ἡ Ταρτησιανὴ γραφὴ εἶναι συγγενὴς πρὸς τὴν γραφὴ τῆς Καρίας, ἐνῶ ἡ Ἰβηροταρτησιανὴ πρὸς μία γραφὴ προσεγγίζουσα τὴν πρωτότυπὴ ἀρχαία Ἰωνικὴ». Ἡ πρωτότυπὴ ἀρχαία Ἰωνικὴ ὅμως συναντᾶται καὶ σὲ ἀρχαιότερες μορφές τῆς Ἑτρουσκικῆς (βλέπε «Δαυλόν», τεύχη 128-129 καὶ 130), ὅπου ἔχει ἐντοπιστεῖ ἡ σχέση τῶν τελευταίων μὲ τὴν Μινωικὴ Γραμμικὴ Α. Κατὰ τὴ γνώμη μας ὁ Tovar ἂν εἶχε ἐντυφώσει στὴ Γραμμικὴ Α, θὰ διέκρινε σ' αὐτὴν τὸν πρόγονο τῆς Ἰβηροταρτησιανῆς.

Ἡ Ἰδρωτοαρητισσιανή κατά τὸν Τοναγ «εἶναι συστηματικὴ καὶ γενικευμένη. Χρησιμοποιεῖ ταυτοχρόνως συλλαβὲς καὶ ἀλφαριθμητικὴ ἀντιστοιχία. Ἡ ἀλφαριθμητικὴ ἀντίληψη ἐπιτυγχάνεται μὲ φωνήεντα καὶ ἐλαφρὰ σύμφωνα (ἀέρινα, ὅπως *al, ar, as, af* κ.λπ.). Γιὰ τὶς συλλαβὲς ἐφαρμόζονται φωνήεντα καὶ βαθέα ἢ ἡχηρὰ σύμφωνα (π.χ. *ba, da, ga* κ.λπ.). Τὸ σύστημα αὐτὸ ἐκφράζει ἓνα μεταβατικὸ στάδιο ἀπὸ συλλαβισμό σὲ ἀλφαριθμητισμὸ καὶ θυμίζει ἐκπληκτικὰ τὸ νεώτερο ἑλληνικὸ ἀλφάβητο». Πράγματι ὁ Τοναγ ἔχει κάνει ὀρθὲς διαπιστώσεις, πρᾶγμα ποὺ ἀποδεικνύεται ἀπὸ α) τοὺς σχηματισμοὺς ἑλληνικῶν χαρακτήρων (Γραμμική), β) τὰ ἑλληνικὰ σύμφωνα καὶ φωνήεντα, γ) τὴ γλῶσσα ποὺ ἀπορρέει ἀπὸ τὰ κείμενα, δ) τὸν δανεισμὸ ὀρισμένων χαρακτήρων ἀπὸ τὴν Ἑτρούσκικὴ, γεγονὸς δικαιολογούμενο ἀπὸ τὴ διαρκὴ καὶ συνεχὴ ἐπαφὴ τῶν περιοχῶν τῆς προϊστορικῆς Μεγάλης Ἑλλάδας μεταξὺ τους, εἰδικὰ σὲ περιόδους καταστροφῶν, ποὺ σημειώθηκαν στὸν ἑλληνικὸ μητροπολιτικὸ χῶρο. Οἱ διαπιστώσεις τοῦ Τοναγ τὸν τιμοῦν. Ἀτυχῶς διέπραξε καὶ αὐτὸς τὸ ἴδιο λάθος, ποὺ ἔκαναν ἄλλοι (ἀπορρίπτοντες πάντως τὴ θέση τοῦ Τοναγ). Διάβασε τὶς ἐπιγραφὲς ἀπὸ τὰ ἀριστερὰ πρὸς τὰ δεξιὰ, ἐνῶ ὁ ὀρθὸς τρόπος (ὅπως στὴ Γραμμικὴ Α καὶ Β καὶ στὴν Κυπρομινωϊκὴ) εἶναι ἀπὸ τὰ δεξιὰ πρὸς τὰ ἀριστερὰ. Ὁ ἀναγνώστης θὰ ἀντιληφθεῖ τὴ διαφορὰ, ἀνατρέχοντας στὸν Πίνακα 3. Θὰ συνειδητοποιήσει ἐπίσης ἀδιέξοδα, στὰ ὁποῖα περιέρονται οἱ ξένοι μελετητὲς (οἱ ὁποῖοι ἀγνοοῦν τὴν ἑλληνικὴ), ὅταν διαβάσει τὸ πραγματικὸ νόημα τῆς μολύβδινης πλάκας Alcoy (βλέπε σχετικὴ ἀποκρυπτογράφηση στὸν Πίνακα 9).

Οἱ Ἰδῆρες εἶναι ἓνας λαὸς μὲ προϊστορικὲς ἑλληνικὲς ρίζες, ὅπως ἄλλωστε καὶ οἱ Ἑτροῦσκοι καὶ οἱ Κέλτες. Ὁ μυθικὸς γενάρχης τους, ὁ Ἡρακλῆς, δύο φορὲς ἐξεστράτευσε στὴν Ἰδῆρῖα, γιὰ νὰ τοὺς ἀπαλλάξει ἀπὸ ζυγὸ ποὺ τοὺς ἐπέβαλαν οἱ γειτονικοὶ λαοί. Κατὰ τὴν πρώτη ἀπελευθέρωση ἐμπορικοὺς λιμένες-κλειδιά, τοὺς ὁποίους εἶχαν καταλάβει στὴν Ἰδῆρῖα Ἀτλαντεῖς ἐπιβάλλοντες τέλη καὶ δασμοὺς εἰσαγωγῶν-ἐξαγωγῶν. Πρόκειται γιὰ τὶς τοποθεσίαις Ἐμπορεῖον (Aburia, πλησίον τῆς Λισσαβώνας), Γᾶ-Διὸς (δηλαδή Γῆ Διὸς, ἡ ἀρχαία «Γάδις» καὶ νῦν Cadiz) καὶ Ἐλικῶν (σημερινὸ Alicante, πλησίον τοῦ Elce ἥτοι τῆς ἀρχαίας Ἐλικης). Ἡ ἀπελευθέρωση τῶν λιμένων ἐκφράζεται ἀλληγορικὰ μὲ τὸν μῦθο τῶν ἀγελάδων τοῦ Γυρηόνη. Ἀφαιρώντας ἀπὸ τὸν τελευταῖο τὶς ἀγελάδες, ὁ Ἡρακλῆς στὴν πράξη ἀφαίρεσε ἀπὸ τοὺς Ἀτλαντεῖς κτήσεις τους, τεματίζοντας ἔτσι τὴν ἐκμετάλλευσή τῶν Ἰδῆρων καὶ Ἑλλήνων, οἱ ὁποῖοι εἶχαν γονατίσει ἀπὸ τὰ τέλη προσορμῆσεως καὶ διελεύσεως ἐμπορευμάτων.

Ἡ λέξη *Γυρηόνης* ἀποτελεῖ περιγραφή τῆς Ἀτλαντίδος (ἡ ὁποία εἶναι γνωστὸν ὅτι εἶχε γύρωθεν θαλάσσιους αὐλακες) στὸ πλαίσιο τῆς κερδοσκοπικῆς τῆς δραστηριότητος. Συγκεκριμένα τὸ «Γυρηόνης» συντίθεται ἀπὸ τὰ λήμματα *γύριος* καὶ *όνις*. Στὸ *Μέγα Λεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης* τῶν Liddell καὶ Scott διαβάσουμε, ὅτι: *ὄνησις* = ὠφέλεια, κέρδος, *ὄνησιφόρος* = ὁ φέρων κέρδος, *ὄνητος* = ἐπωφελής, *ὄνησιμος* = ὁ ὄνησιν φέρων (τόκος *ὄνάτωρ*, κατὰ Πίνδαρον), *ὄνινημι* (ρῆμα) = πορίζομαι ὠφέλειαν. Σημειωθῆτω, ὅτι ἀπὸ φιλοσοφικὴ θεώρηση τὸ κέρδος καθ' ὑπερβολὴν (ὅπως καὶ ἡ ἐκμετάλλευσή καὶ ἡ τυφλὴ συσσώρευση πλούτου), τὸ χρῆμα, ἔχει τόση ἀξία ὅση καὶ τὰ κόπρανα (ὁ μῦθος τοῦ Μίδα). Γι' αὐτὸ δὲν ἐκπλήσσει τὸ ὅτι στοὺς Ἕλληνες ἐκαλοῦντο τὸ ἀφόδευμα τοῦ ἵππου «*ὀνίδια*» καὶ τὰ ἀποπατήματα τοῦ ὄνου «*ὀνίδες*» (βλέπε *Μ.Α.Ε.Γ.*: *όνις* = ὄνου κόπρος). Ἡ λέξη *όνις* μέσω ἀναφορᾶς στὸν ἵππο καὶ στὸν ὄνο ἀποτελεῖ ἀλληγορία μνείας τοῦ πνεύματος τοῦ κακοῦ (τὸ ὁποῖο ἐκδηλοῦται κατὰ πρῶτον στὴν φιλαργυρία) καὶ ὑποκρύπτεται καὶ στὴ λέξη *κόπρος* (λογοπαίγνιο κόπρος-κόπρος) ὡς ἐκ τῆς σχέσεως τῆς λέξεως μὲ συνήθη τυφονοειδῆ μορφή (Σέθ), συναντωμένη ὡς μαῦρος κόπρος. Ἐξάλλου κατὰ τὸ *Μ.Α.Ε.Γ.*: *γύριος* = κυκλοτερής, *γυρητόμος* = ὁ κύκλον διαγράφων ἢ σχηματίζων αὐλάκα καὶ *γυρὸς* = ὁ ἔχων τοὺς ὦμους στρογγύλους (κυφός). Ὄντως ὁ Ἀτλας ἦταν κυφός καὶ ἔχων τοὺς ὦμους στρογγύλους, ὡς ἐκ τοῦ βάρους ποὺ ἀσκούσε πάνω σ' αὐτοὺς ὁ κόμος.

Ἡ δευτέρα ἐκστρατεία τοῦ Ἡρακλέους ἔγινε, γιὰ νὰ ἀπαλλάξει τοὺς Ἰδῆρες ἀπὸ τὴν Ἀτλαντικὴ κατάληψη τῶν χρυσορυχείων τῆς Minateda. Οἱ Ἀτλαντεῖς ἐπανήλθαν μέσω Βισκαϊκοῦ Κόλπου. Ὄταν ἔχασαν τὸν ἐλεγχὸ τῶν λιμένων, κατέλαβαν τὰ ὄρυχεα χρυσοῦ. Δηλαδή χάνοντας τὰ «διόδια», ἔσπευσαν νὰ καταλάβουν τὴν πηγὴ πλούτου τῶν Ἰδῆρων. Ἡ λέξη *Minateda* ἔχει ἑλληνικὴ προέλευση (Μινύα Θεοῦ Δᾶ παραφθαρείσα καὶ ἐκλατινισθεῖσα σὲ Mina-Teuda, Minateda) καὶ σημαίνει «Γῆ τοῦ θεοῦ τῶν Μινύων». Οἱ Μινύες, μυθικὸ πελασγικὸ φύλο, ἐξορμώντας ἀπὸ τὸ Αἰγαῖο διέτρεξαν τὴν ὑφήλιο, ἐξερευνώντας

Ἀγγεῖα ἀπὸ τὴν Ταρτησό. Ἡ ἐλληνικὴ ἐπιρροὴ εἶναι ἔκδηλη εἰδικὰ στοὺς Πυθαγόρειους ρόμβους τοῦ ἀγγείου κάτω δεξιά.

και αξιοποιώντας τις πλουτοπαραγωγικές πηγές του υπεδάφους (όρυχεία χαλκού, άργυρου, χρυσού, νικελίου, σιδήρου κ.λπ.). Ο Ήρακλής κατά τη δεύτερη έκστρατεία του στην Ίθρη δεν ασχολήθηκε με τα μήλα υπό την έννοια των φρούτων, αλλά με την αλληγορία που εκφράζουν αυτά, βάσει της γνωστής έκφρασης «μῆλον τῆς ἐριδος». Στὸν μῦθο τῶν χρυσῶν μῆλων τῶν Ἑσπερίδων υποκρύπτεται τὸ «μῆλον τῆς ἐριδος», τὸ ὁποῖο ἐπέφερε πολεμικὴ ἀναμέτρηση μεταξύ Ἰθῆρων καὶ Ἑλλήνων ἀφ' ἑνὸς ὑπὸ τὸν Ἁρακλῆ καὶ Ἀτλάντων ἀφ' ἑτέρου.

Ἡ ἄποψή μας περὶ «μῆλου τῆς ἐριδος» στηρίζεται σὲ συγκεκριμένες λεξικές διαπιστώσεις. Στὴν περιοχή τῶν Πυρηναίων θεωροῦσαν ὡς ἱερὸ δένδρον τοῦ Χρυσοῦ Ἡλίου τὴν μηλιά, τὴν ὁποία ὀνόμαζαν οἱ Ἰθῆρες *abellio* (ἀπὸ τὴν λέξη αὐτὴ προέρχεται ὁ νεώτερος ἀγγλικὸς ὄρος *apple* καὶ ὁ κελτικὸς *apfel*). Ὡς καρπὸς τοῦ δένδρου τοῦ Χρυσοῦ Ἡλίου ἡ μηλιά περιγράφει ἀλληγορικὰ τὸ ἀποτέλεσμα μιᾶς διαδικασίας παραγωγῆς, ἡ ὁποία ἔχει σχέση με κάτι χρυσό, δηλαδὴ τὴν ἐξόρυξη ἢ συλλογὴ ψηγμάτων χρυσοῦ. Ἡ λέξη *abellio* ὁμως ἀποτελεῖ καὶ κλασσικὸ λογοπαίγνιο. Στὰ λατινικά «*a bello*» σημαίνει «ἐς πόλεμον» (πολεμικὴ ἀναμέτρηση). Πρόκειται γιὰ τὸν νεώτερο καὶ γνωστὸ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ὄρο «*casus belli*». Ἡ σχέση μεταξύ *abellio* (ὑπενθυμίζεται καὶ ἡ ἐλληνικὴ θεότης Ἀπόλλων), χρυσοῦ ἡλίου (Ἀπόλλωνος), κατάστασης πολέμου ἐνισχύει τὴν πεποίθησή μας, ὅτι ἡ Ἰθρη εἶχε πλούσια κοιτάσματα χρυσοῦ, ὁ ὁποῖος ἦταν διαρκὲς μῆλον ἐριδος καὶ αἰτία συγκρούσεων μεταξύ Ἰθῆρων καὶ Ἀτλάντων. Οἱ φιλοχρήματοι ἂς μὴ προσπαθῇσιν νὰ «ἐντοπίσουν» ὡς ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μῆλων τῶν Ἑσπερίδων, πόσα χρυσορυχεῖα ὑπῆρχαν κάποτε στὴν Ἰθρη. Οἱ ἄφρονες, οἱ ὁποῖοι θὰ ἐνδιεφέροντο ἀπλᾶ καὶ μόνο γιὰ τὸν ἀριθμὸ (κατὰ τὴν παράδοση τὰ μήλα τῶν Ἑσπερίδων ἦταν 3, 5 ἢ καὶ 7), ἂς μὴ λησμονοῦν τὴ φιλοσοφικὴ θεώρηση, πὺ ἀπορρέει ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ ὄνομα «Ἑσπερίδες» (ἐς πέρας = ἐς θάνατον, χρυσός = θάνατος).

Ο Ἁρακλῆς ἐκδιώκοντας τοὺς ἄπληστους Ἀτλαντες ἀπὸ τὶς κτήσεις τους στὴ Minateda καὶ ἄλλου (τὸ ἐπιβεβαιώνει ἡ ἀντιμετώπισή τους ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους κατὰ τὴν μαρτυρία τῶν ἱερέων τῆς Σαΐδας, ὅπως καταγράφεται στὸν «Τίμαιο» καὶ στὸν «Κριτία» τοῦ Πλάτωνος), διοχέτευσε στὶς σήραγγες τῶν ὀρυχείων τὰ ὕδατα ποταμῶν, φράζοντας ἐπὶ πλέον τὶς ἐπίγειες εἰσόδους. Ἐξαφάνισε δηλαδὴ τοὺς «πειρασμοὺς» καὶ ἐπομένως ἀφαίρεσε ἐν γένει (ἐναντὶ ὅλων) τὰ μήλα τῆς ἐριδος. Ἐντρυφώντας περισσότερο στὴν Ἠράκλεια ἀρετὴ καὶ στὸν τρόπο δράσεως τοῦ ἥρωα ὁ ἀναγνώστης θὰ ἀντιληφθεῖ τὸ Ὀγμιο δίδαγμα, πὺ ἔμεινε ὡς ὑποθήκη γιὰ τὶς ἐπερχόμενες γενεές: *abellio* (μῆλον τῆς ἐριδος) = *a bello* (ἐς πόλεμον). Οἱ ὑποθήκες οἱ ὁποῖες ἀφῆσε ὁ Ὀγμιος στοὺς Ἰθῆρες φαίνεται πὺ ἔπιασαν τόπο. Ἀφιέρωσαν τὴ γῆ τους στὸν Πᾶνα (θεὸ τῆς φύσεως), ἐπιδόθηκαν στὴν καλλιέργειά της καὶ δὲν ἔχαναν εὐκαιρία νὰ ἐξυμνοῦν τὴν ὠριμότητα τῆς φύσης καὶ τῶν πραγματικῶν ἀγαθῶν πὺ προσφέρει (τραγοῦδι με αὐλοὺς τοῦ Πανός, καλὴ καρδιά μέσω οἴνου). Ἐπέλεξαν μάλιστα τὴν κατάλληλη ὀνομασία καὶ συγκεκριμένα καλοῦν ἐφεξῆς τὸν τόπον αὐτὸν ἐς Πᾶνα(γῆν) (στὴ Γῆ τοῦ Πανός). Ἡ ἐκφραση ἐς Πᾶνα παρεφθάρη καὶ ἐξελατινίσθη σὲ *Espan(i)a*.

Προσφάτως ἀνεθερμάνθη τὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν Ταρτησό. Κατάλοιπα τοῦ πολιτισμοῦ τῆς ἀνεκαλύφθησαν στὰ ὀρυχεῖα χαλκοῦ τοῦ Ρίο Τίντο (ἡλικίας 8.000 ἕως 10.000 ἐτῶν), στὶς ὕδραυλικὲς ἐγκαταστάσεις τῆς Ρόντα καὶ στὸν λιμένα Νιέμπλα. Ἡ ἴδια ἡ Ταρτησὸς δὲν ἔχει ἐντοπιστεῖ. Ἐπειδὴ μεγάλες πέτρες κυρίων δρεθήκαν κάτω ἀπὸ λάσπη στὸ ἐπίπεδο τῆς θάλασσας, εἰκάζεται ὅτι ἡ παλιὰ πόλη εἶναι θαμμένη κάτω ἀπὸ τὴν ἄμμο τῆς θάλασσας σὲ ῥηχὸ σχετικὰ βάθος. Μία ἀρχαιολόγος (Wishaw), ἡ ὁποία πιστεύει ὅτι ἀνακάλυψε ἕναν ἡλιακὸ ναὸ σὲ βάθος ὀκτῶ μέτρων κάτω ἀπὸ τοὺς δρόμους τῆς Σεβίλλης, θεωρεῖ ὅτι ὁλόκληρη ἡ Ταρτησὸς βρίσκεται κάτω ἀπὸ τὴ σημερινὴ πόλη καὶ τὰ εἰρεπία στὴ θάλασσα ἦταν τὸ ἐπίνειο τῆς Ταρτησοῦ. Κατὰ τὴν ἀνωτέρω ἡ Ταρτησὸς εἶχε γίνε ἀποικία τῆς Ἀτλαντίδος. Ἡ ἄποψή της εἶναι, πὺ «ὁ Πλάτων ἐπιβεβαιώνεται ἀπὸ τὴν ἀρχὴ μέχρι τὸ τέλος. Ἡ Ταρτησὸς ἀποτελοῦσε κυριαρχία τοῦ Γάδεiron, νιὸ τοῦ Ποσειδῶνα, ὁ ὁποῖος κληρονόμησε τὴν περιοχή πέραν τῶν Σηλῶν τοῦ Ἁρακλέους καὶ κυδέρνησε τὴν Γαδειρικὴ (Cadiz)». Ἀντίθετα οἱ Henning, Schulten καὶ Redslobb θεωροῦν, ὅτι «ἡ Ταρτησὸς οὐδέποτε ἀπετέλεσε Ἀτλάντια ἀποικία. Ἦταν Ἰθρηικὴ χώρα, μέχρις ὅτου ἐφθασαν στὴν Ἰθρη Κέλτες, ὅποτε καὶ περιήλθε στὴν Κελτικὴ ἐπιρροή». Τὴν ἄποψή τους τὴν στηρίζουν στὸ γεγονός ἀνευρέσεως κεχρημαριοῦ τῆς Βαλτικῆς κοντὰ στὴν Ταρτησό. Γίνεται ἀντιληπτὸ, ὅτι, ἀφότου κατέπεσε ὡς στερούμενο σοβαρότητος τὸ ἐπιχείρημα

περί δήθεν φοινικιακής επιδράσεως στην Ίδριική χερσόνησο, άνεξητήθησαν ποικίλα σχήματα (έπιρροή Ἀτλάντων ή έστω τών Κελτών), προκειμένου να παραγκωνιστεί ή έκδηλη έλληνική παρουσία, και τοúτο διότι τó έλληνικό πνεύμα τών Ίδριών έχει άφυπνιστεί και τιμά την καταγωγή του με πολιτιστικές έκδηλώσεις στο Elce (Έλικη). Ἀπό τά σημαντικώτερα εύρήματα του Ίδριωταρτηρσιανού πολιτισμού είναι ή προτομή της «La Dama de Elce» («Η Κυρία του Elce»), που βρέθηκε στην όμώνυμη περιοχή της Νότιας Ίσπανίας. Είπώθηκε, πώς «παριστάνει μία ίέρεια». Η πραγματικότητα είναι, ότι παριστά την θεότητα που έδινε συμβουλές στον Όγμιο Ἡρακλή, δηλαδή την Ἀθηνά.

Ο ύπογράφων, παρακάμπτοντας τις θεωρίες «ειδικών», άνέλαβε να άνιχνεύσει με τόν τρόπο του την έλληνικότητα της Ταρτησοού. Σύμφωνα με τις παραδόσεις τών Ίδριών ή Ταρτησοός είχε γραπτά μνημεία ήλικίας άνω τών 6.000 έτών. Ἀξιοθαύμαστο δείγμα γραφής της γλώσσας της περιοχής άποτελεί ή έπιγραφή σέ δαχτυλίδι, που βρέθηκε σέ ψαράδικο χωριό κοντά στην Ταρτησοό. Τόσο ή έπιγραφή αυτή όσο και άλλες 150, που βρέθηκαν από την άρχαιολόγο Wishaw, δέν άποκρυπτογραφήθηκαν μέχρι τούδε, παρ' όλο που οί μελετητές έχουν καταρτίσει πίνακες ήχητικών άντιστοιχιών προς τά σύμβολα τά όποια κατέγραψαν. Ἄς δούμε τούς πίνακες αúτους.

Ο Πίναξ 1 παρουσιάζει τις κατά Ἀγγλογαλλικές πηγές άντιστοιχίες ήχων πòς σύμβολα που κατέγραψαν. Ἐμείς, άφου μελετήσαμε τις όμοιότητες τών συμβόλων με την Γραμμική Α, δείχνουμε σέ ιδιαίτερη στήλη («Κατά Γραμμικήν») τις ήχητικές άξίες τών συμβόλων βάσει όμοιοτήτων τους με χαρακτήρες της Γραμμικής. Ο άναγνώστης θά διαπιστώσει τις κατά την γνώμη μας άσυμφωνίες, που άποτελούν, όπως φρονούμε, τά λάθη τών Ἀγγλογάλλων, που άποπειρώνται να έρμηνεύσουν «δεδομένα στην Ίσπανία με έλληνική ρίζα», έχοντας έλάχιστη γνώση της ίσπανικής και καθόλου της έλληνικής γλώσσας. Οί άντιστοιχίες που δίνουν οί Ἀγγλογάλλοι έλάχιστα προσεγγίζουν την Γραμμική Α. Ἐπί πλέον δέν είναι άξιόπιστες, δοθέντος ότι παραλείπουν άρκετά σύμβολα, τά όποια έν τούτοις καταγράφουν οί Ίσπανοί μελετητές.

Στόν Πίνακα 2 παρατίθενται σύμβολα με άντιστοιχίες τους, που δέχονται οί Ίσπανοί μελετητές. Συγκρίνοντάς τις με δεδομένα Γραμμικής Α (στήλη «Κατά Γραμμικήν») παρατηρούμε, ότι οί Ίσπανοί έχουν μεγαλύτερη έπιτυχία, διότι προσεγγίζουν τις ήχητικές άξίες της Γραμμικής Α κατά 50% περίπου. Χωρίς να έχουν άνατρέξει σέ σύγκριση συμβόλων Γραμμικής, οί Ίσπανοί χάρις ίσως στο καταγεγραμμένο στο ύποσυνειδητό τους γλωσσικό τους έλληνικό παρελθόν, είναι πιο κοντά στην αλήθεια.

Ο Πίναξ 3 περιλαμβάνει την κατά την άποψη μας όρθή σχέση του Ίδριωταρτηρσιανού άλφαβήτου με την Γραμμική Α. Οί όμοιότητες σχηματικά και ήχητικά είναι όφθαλμοφανείς.

Ἄς κάνουμε μία έπιθεδρίαση χρησιμοποιώντας την έπιγραφή της μολύβδινης πλάκας «Alcoy», όπως καλείται, την όποία παρέθεσαν οί Gomez και Moreno και ή όποια δέν έχει άποκρυπτογραφηθεί, έξ όσων γνωρίζουμε, μία και Ίσπανοί έρευνητές θγάζουν συνεχώς «άκαταλαβίστικο» (για ίσπανικά δεδομένα) κείμενο. Η άποκρυπτογράφηση (Πίνακες 3, 4) δίνει έκπληκτικά νοήματα και τονίζει δύο ίστορικά γεγονότα ήτοι: α) την έποίκηση περιοχής από «νέους του Δευκαλίωνα», δηλαδή Πελασγούς που διεσώθησαν και οί όποιοι από την καταστροφήσα Αίγαιδα μετέβησαν άλλοι και β) την μετάβαση σ' αυτή την γή της Ἀθηνάς και δη δύο φορές. Ἐχοντας κατά νουν ύποκρυπτόμενη άλληγορία, ύποψιαζόμεθα ότι στην άντίστροφη άνάγνωση ή έννοια είναι ότι «δύο φορές βάδισαν οί Ἀθηναίοι σ' αυτή την γή» (για να την φυλάξουν από κίνδυνο). Να πρόκειται για την από τούς Ἀθηναίους άντιμετώπιση τών Ἀτλάντων; Γιατί όχι; Τά Ἀθηναϊκά έκστρατευτικά σώματα φαίνεται ότι δέν γύρισαν πίσω στην Ἀθήνα, αλλά έμειναν εκεί ως «άκρίτες» φύλακες.

Τά γεγονότα αúτά, ήτοι ή έποχή άμέσως μετά τó όρόσημο «καταστροφή έποχής Δευκαλίωνος» και δύο έκστρατείες Ἀθηναίων κατά Ἀτλάντων, χρονολογικά άνατρέχουν σέ έποχή παλαιότερη τών 6.500 έτών από τών ήμερών μας. Ἀπό τó 6.500 π.Χ. μέχρι τó 1.000 π.Χ. για παράδειγμα είναι δυνατόν να έχει «άλλάξει» άλφάβητο και γλώσσα τών Ίδριών; Η γλώσσα, είναι δύσκολο. Όμιλείται καθημερινά. Μπορεί να παραφθαρεί με διείσδυση ξένων στοιχείων, αλλά μέχρις ενός βαθμού διατηρείται, έστω άλλοιωμένη. Ὡς προς την γραφή όμως υπάρχει πιθανότης κατόπιν κακογραφιών να έμφιλοχωρήσει σύγχυση, όπως σύγχυση προκαλείται και κατόπιν χρήσεως της από άλλόφυλους, οί όποιοι

έχουν την τάση να συγχέουν σύμβολα και ήχητικές αξίες. Στην τελευταία περίπτωση, ενώ ή γλώσσα παραμένει αμετάβλητη κατά βάσιν, οι ήχητικές αξίες των συμβόλων ενδέχεται να αλλάξουν (π.χ. επί συγχύσεως του ελληνικού Α με το Δ επί μακρόν είναι δυνατόν κάποτε να φθάσουμε να θεωρούμε τα σύμβολα Α και Δ «ταυτόσημα», δηλαδή ίσα προς τον ήχο «δδ», ενώ ο ήχος «αα» μπορεί να αποδοθεί με το σύμβολο Η, διαφοροποιούμενου του τελευταίου και χρησιμοποιούμενου του Ι για όλους τους ήχους «ιι»). Το φαινόμενο αυτό, όφειλόμενο σε σύγχυση, επιφέρει πάντως μία «ανάπλαση», που μάς ενδιαφέρει στο μέτρο της απόκλισης από τα «*αρχικά δεδομένα*»!! Το να έντοπίσουμε μία «ανάπλαση» και παράλληλα και τα «*αρχικά δεδομένα*» αποτελεί σπάνιο στην αποκρυπτογράφηση και στην γλωσσολογία επίτευγμα, χρῆζον μελλοντικά μελέτης! Δεν καυχώμεθα, ότι επιτελέσαμε τέτοιο επίτευγμα. Πρόθεσή μας είναι η αυστηρή επιστημονική αναζήτηση. Δεν είναι δυνατόν όμως, να μη αναφέρουμε το τί έντοπίσαμε χάριν της επιστημονικής δεοντολογίας.

Υποθέτοντας ότι οι Gomez και Moreno κατά το 1949 και μετέπειτα είχαν στην διάθεσή τους κάποια αρχεία (π.χ. της Γρανάδας σε διασωθέντα αντίγραφα), μπορούμε να φανταστούμε, πώς είχαν ευχέρεια παραθέσεως κάποιων φωνητικών αντιστοιχιών προς σύμβολα Ίδηροταρτησιανής γραφής. Φαίνεται, πώς κάτι τέτοιο συνέβη, με αποτέλεσμα να δώσουν κάποιες φωνητικές αντιστοιχίες των συμβόλων της πλάκας Alcoy, οι όποιες διαφέρουν αυτών που παραθέτουμε εμείς. Οι αντιστοιχίες παρατίθενται στον Πίνακα 5 (κατά Gomez-Moreno). Οι Ίσπανοί μελετητές, διαβάζοντας τις συλλαβές εξ άριστερών προς τα δεξιά, καταλήγουν σε αδιέξοδο («ακαταλαβίστικο κείμενο»). Εμείς, αναγινώσκοντας τις συλλαβές κατά Gomez-Moreno από δεξιά προς τα άριστερά, δγάλαμε νόημα. Το έρωτημα είναι, γιατί να έγινε ή «ανάπλαση, με τρόπο, ώστε βάσει αυτής να «εξαλείφονται» δύο σημαντικώτατα όρόσημα (έποικιση σε μετα-δευκαλιώνεια εποχή και δύο αθηναϊκές εκστρατείες). Μόνη εξήγηση που μπορούμε να δώσουμε είναι, ό «*δάκτυλος Ἀτλάντων*» ήτοι αλλοίωση των αντιστοιχιών από διασωθέντες Ἀτλαντες, ή όποια έλαβε χώρα κάποτε μεταξύ του 2000 και του 1000 π.Χ.; Προκειμένου να σβήσει από την μνήμη, ποιοί ήσαν οι Ἀτλαντες και τί έκαναν;

Στην προσπάθειά μας να επιβεβαιώσουμε την πρό του 6.500 π.Χ. όρθη αντιστοιχία σχηματικά και ήχητικά της Ίδηροταρτησιανής γραφής προς την Γραμμική Α ανατρέξαμε σε 2 από τις 150 πινακίδες που όρηκε ή Wishaw. Οι έπιγραφές μαζί με τον Πίνακα όμοιότητων και την αποκρυπτογράφή τους παρατίθενται στους Πίνακες 6, 7 και 8. Η αποκρυπτογράφηση δείχνει, ότι γίνεται λόγος για «καταγωγή από τον Όμηρο». Όμηρος και Τρωικός πόλεμος με τις «συμβατικές χρονολογήσεις» είναι γεγονότα του 14ου αϊ. π.Χ. Η Wishaw όμως σημειώνει, ότι «*τά αρχεία της Ταρτησσού ανατρέχουν κατά την παράδοση σε εποχή άνω των 6.000 έτών*». Τουτό σημαίνει, ότι ή Ταρτησσός είχε γύρω στο 1000 π.Χ. αρχεία, που κατέγραφαν πληροφορίες από το 6.500 π.Χ. ή και πιο πριν, μέχρι το 10.000 π.Χ., όποτε και κατεστράφη ή πόλη (όχι από τους Βάνδαλους, διότι αυτοί κατέβηκαν από τον Βορρά και πέρασαν στη Β. Αφρική μέσω Ίσπανίας γύρω στο 653 μ.Χ.). Ποιοί κατέστρεψαν την Ταρτησσό εξαφανίζοντας τα ίχνη που ένδιέφεραν τους Ἀτλαντες;

Αν συμπεραίνουμε, ότι ό σκοπός των άνωτέρω – όπως εξετέθη – έπιτεύχθηκε (με την καταστροφή της Ταρτησσού), θά πέφταμε έξω, σε ό,τι άφορά την Ἀτλαντική «μωρία» και την έλληνική σοφία. Αυτοί που φύλαγαν τον «ίρό» (τις γνώσεις), τα ίερά και τα όσια, μπορεί να έπεσαν κάτω από το σπαθί ένός επιδρομέα. Είχαν φροντίσει όμως έγκαιρα να φυγαδεύσουν άλλοι όσα έπρεπε και πρό παντός να αφήσουν «μηνύματα» για το μέλλον. Ένα τέτοιο μήνυμα περικλείει το δαχτυλίδι της Ταρτησσού. Η αποκρυπτογράφηση της έπιγραφής παρατίθεται στον Πίνακα 9. Δεν είχαμε άμφιβολία, ότι θά έμνημονεύετο τον γεωγραφικό στίγμα των προγόνων των Ίδηροταρτησιανών, όπως άλλωστε δείχνουν τα έλληνικά τοπωνύμια που καταγράφουν οι Ίσπανοί (Ρόδος, Έμπορειον, Ελικη, Κοτινούσα, Ηράκλειον, Έρήθεια, Αντίπολις, Νεάπολις, Παλαιόπολις, Γάδειρα, Κατ' άλλην Ίωνία – Καταλνίη κ.λπ. κ.λπ.). Ακόμη σαφέστεροι πάντως ήσαν οι Δρυίδες των Ίδηρων της Ταρτησσού, κατονομάζοντας και το «*όνειδος των Τρώων*» ήτοι επίδρασιν άλλοφύλων πάνω σε Ίωνες (Τρώες), ή όποια ανάγκασε πολλούς Ίωνες πιστούς στον Δία να μεταναστεύσουν.

**Πίναξ 1. Ἀντιστοιχία ἤχων-
συμβόλων (παρατίθεται ἀπὸ
Ἀγγλογαλλικὲς πηγές)**

Ιβηρικά	Ταθηρμανό	Κατά Σένους	Κατά Γουμμάλη	Ιβηρικά	Ταθηρμανό	Κατά Σένους	Κατά Γουμμάλη
Δ		a	de	*	*	wo	e
D		a	de	*	*	wo	e
R	4	a	zo				
7	F	e	to	F		e	zi
7	F	e	to		≡	e	o
F		e	ta	□	□	wu	a
Z	W	i	se	Σ	Σ	wu	a
Z	4	i	se	X	X	ta	de
H	4	o	nu	⊗	⊗	ta	zo
H		o	nu	⊙	⊙	te	ke
U	Y	o	ne	⊖		te	mo
↑	↑	u	di	ψ	ψ	ti	zu
↑	↑	u	di	Υ		ti	zu
7^	7	l	li	≡		to	du
4	4	z	zo	∇		to	du
Δ	Δ	z	de	∧	∧	tu	sa
Φ	Φ	z	pi	Δ	Δ	tu	di
Φ	Φ	z	ga	<	>	ce	k'
Υ	Υ	m	ne		Z	ce	ga
7	7	n	ne		Z	ci	ze
	#	s	pa	47		ci	e
SS		s	so	Σ		ci	xi
Σ		s	swa	Σ		co	ko
Μ	Μ	s	m	⊙	⊙	co	zo
Μ	Μ	s	m	⊙	⊙	cu	ke
	X	wa	wi			cu	o
	π	wa	wi				
		wa	e				
		we	e				
		we	zo				
		we	e				
	η	wi	e				
	ρ	wi	wu				
	d	wi	do				

**Πίναξ 3. 'Η όρθή καθ' ἡμᾶς σχέση
'Ισοροταρησιακοῦ ἀλφαδήτου
μὲ τὴν Γραμμικὴ Α**

Ισθηκίο	Ταυτηριστικό	Γραμμική	Σύλλαβη	Ισθηκίο	Ταυτηριστικό	Γραμμική	Σύλλαβη
Α	Α	Α	zo	Α	*	e	
Δ	Δ	Δ	de		γ	ι	e
Δ		Δ	de	Α	φ	wu	
Τ	ΤΤ	Τ	to	d	ϕ	do	
Ξ		Ξ	zi	*	*	e	
Τ		Τ	ta	*	*	e	
Σ		Σ	se	□	□	a	
Σ	ϕΣ	Σ	se	□	□	o	
Η	Η	Η	nu	□	+	zo	
Η		Η	nu	×	×	de	
Ν	Ν	Ν	ne	⊗	⊗	ka	
Δ	Δ	Δ	di	⊙	⊙	ke	
Δ	Δ	Δ	di	⊖	⊖	ja	
	≡	≡	o	⊙	⊙	mo	
Λ	Λ	Λ	ti	ϕ	ϕ	zu	
Α	Α	Α	zo	Υ	Υ	zu	
Φ	Φ	Φ	pi	≡	≡	du	
Φ	Φ	Φ	ga	Δ	Δ	di	
Ν	Ν	Ν	ne	Λ	Λ	sa	
Υ		Υ	ne	Λ	Λ	k'	
Ψ	Ψ	Ψ	ne	<	<	ga	
Φ	Φ	Φ	pa	z	z	ze	
Σ	Σ	Σ	so	z	z	xi	
Σ	Σ	Σ	swa	z	z	ko	
Μ	Μ	Μ	m'	z	z	zo	
	Μ	Μ	wi	o	o	o	
	Μ	Μ	wi	o	o	da	
ι	ι	ι	e	Λ	Λ	zi	
z	z	z	e	Λ	Λ	ta	
z	z	z	zo	Λ	Λ	ti	
				Λ	Λ	sa	

Πίναξ 2 (παρατίθεται από Ίσπανικές πηγές)

Σύμβολο	Κατά Ίσπανούς	Κατά Γραμμικήν	Σύμβολο	Κατά Ίσπανούς	Κατά Γραμμικήν	Σύμβολο	Κατά Ίσπανούς	Κατά Γραμμικήν	Σύμβολο	Κατά Ίσπανούς	Κατά Γραμμικήν
Δ	a	de	∇	m, n	ni	Θ	de	ja	⊗	ko	ku
Ρ	a	wu	Υ	m, n	ni	Ψ	di	zu	⊙	ku	ke
Α	a	wu	∇	m, n	ni	Υ	di	zu	◇	ku	ke
Δ	a	je	Τ	m, n	na	Υ	di	ga	○	ku	o
Ε	e	ta	W	m, n	ne	Τ	di	a			
Ε	e	th	∇	m, n	ne	Τ	di	du			
Ε	e	zi	∇	n	ne	W	to	du			
Α	e	zi	∇	n	ne	W	to	du			
Ε	e	th	Σ	s'	so	W	to	no			
Ε	e	pi	Σ	s'	swa	Δ	du	di			
Ι	i	se	Σ	s'	se	Δ	du	di			
Ι	i	se	Μ	sh	m	Δ	du	di			
Ι	i	se	Μ	sh	m	Λ	ka	ga			
Η	o	nu	Ι	wa	e	Α	ka	a			
Η	o	nu	Ω	we	o	Α	ka	a			
Η	o	nu	Ω	we	o	Π	ka	ko			
Ν	o	nu	Ω	we	o	<	ke	su			
↑	u	di	Ω	we	o	C	ke	su			
↑	u	di	Π	wi	wu	C	ke	su			
↑	l	wu	Ρ	wi	wu	<	ke	ga			
Λ	l	sa	✱	ho	e	<	ke	ga			
Δ	z	de	✱	ho	e	✓	ki	so			
Δ	z	de	✱	ho	mu	✓	ki	ke			
Я	z	zo	□	wu	o	✓	ki	ke			
Г	z	me	□	wu	ke	✓	ki	so			
○	z'	ga	×	da	de	✓	ki	so			
○	z'	ga	⊗	de	ke	Λ	ki	pa			
○	z'	pi	⊗	de	ja	⊗	ko	ko			
○	z'	pi	⊗	de	mo	⊗	ko	zo			
○	z'	pi	◇	de	ja	⊗	ko	a			

Πίναξ 4. Ἡ ἐπιγραφή τῆς μολύβδινης πλάκας Alcoy*(Πηγή: «*Historia arte arqueologia*», Primera Serie la Antiquedad, Miscelaneas, Gomez-Moreno 1949).

↑ Σ Χ Ξ Ρ Ι Φ Ρ Δ Ι Ν

᾽Απόδοση μὲ συλλαβὲς Γραμμικῆς δάσει δεδομένων Πίνακος 3
di - swa - de - se - wu - e - qa - wu - de - e - ne ←

Προκύπτουν κείμενο ἀπὸ ἀριστερόστροφη ἀνάγνωση
 ΝΕΕ ΔΕΒΟΥΚΑΕΟΥΣΕ ΝΤΕ ΣΙΒΑ ΔΗ

᾽Ελεύθερη ἀπόδοση

Νέον, τοῦ Δευκαλίωνος, Θεοῦ Δία Γῆ.

Προκύπτουν κείμενο ἀπὸ δεξιόστροφη ἀνάγνωση
 ΔΙΣ ΒΑΔΕΣΕ ΒΟΥΕ ΚΑ Η ΝΤΕΕΝΕ

᾽Ελεύθερη ἀπόδοση

Δύο φορὲς δάδισε στοῦ Βοῦ τὴν Γῆ ἢ ᾽Αθηνᾶ.

Σημειώσεις: Swa = Σίβα = Σδεὺς = Ζεὺς ἢ Δίας.

Δεβουκαέουσε = Δευκαέουσε = Δευκαλέουσε (πελασγική).

Ντεένε = ᾽Εντένε = ᾽Αντένε = ᾽Αθηνᾶ (πελασγική).

Alcoy = ᾽Αλκή. ἰσχύς πρὸς ἀπόκρουσιν κινδύνου, προφύλαξις, ὑπεράσπις, βοήθεια, ἐπικουρία («*Διὸς ἀλκή*»: Ἰλιάδα, «*ἀλκή ἐλέων*»: Σοφοκλῆς, «*στρέψας πρὸς ἀλκήν*»: Εὐριπίδης) [δύλεπε *M.A.E.F.* τῶν Liddell & Scott].

Πίναξ 5. Ἡ ἐπιγραφή τῆς πλάκας Alcoy μὲ ὑπόθεση «ἀνάπλασης»

↑ Σ Χ Ξ Ρ Ι Φ Ρ Δ Ι Ν

᾽Απόδοση μὲ ἡχητικὲς ἀξίες κατὰ Gomez-Moreno
u-s-ta-i a-ba-rr-a-r-ba-n

Προκύπτουν κείμενο κατὰ ἀνωτέρω μὲ ἀνάγνωση ἐξ ἀριστερῶν
 Ustai Abarrarban

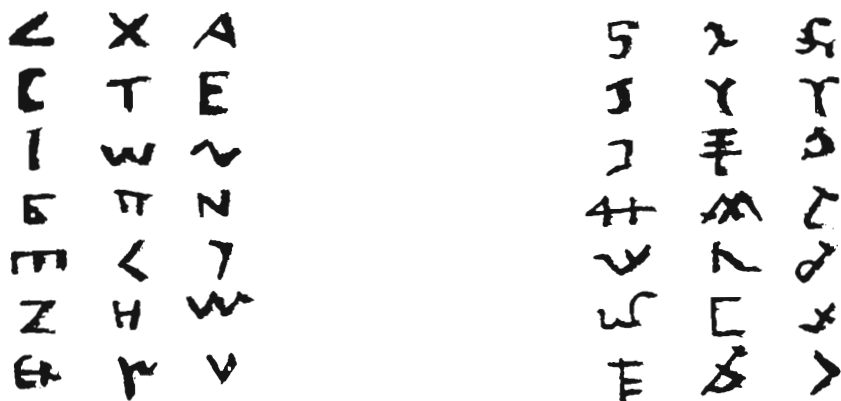
Προκύπτουν κείμενο μὲ ἀνάγνωση ἐκ δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερὰ
 N abra pra ba ita su

᾽Απόδοση τοῦ κειμένου τοῦ στίχου 3 στὴν ἐλληνικὴ
 N abra pra ba ita soy

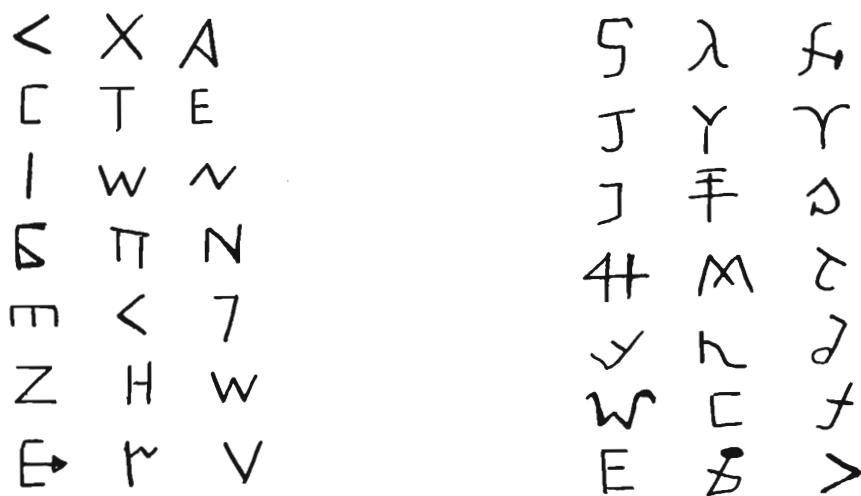
᾽Ορθὴ ἀπόδοση στὴν ἐλληνικὴ
 ΕΝ ΑΥΡΑ ΡΑ ΒΑ ΗΤΑ ΣΟΥ

᾽Ελεύθερη ἀπόδοση στὴν ἐλληνικὴ
Μὲ τὴν αὐρὰ τοῦ Ρᾶ Βοῦ (θα ἐπέλθει) ἢ ἦττα σου.

Πίναξ 6. Ἐπιγραφές τῆς Ταρτησοῦ μὴ ἀποκρυπτογραφηθεῖσες
(Πηγή: E. Merge, «*The Dark Wine Sea*»)

Καθαρογραφὴ τῶν συνόλων χαρακτήρων

Ἀντίστοιχες συλλαβὲς Γραμμικῆς

li	de	e
su	ta	ri
e	jo	pe
ri	ko	pe
a	li	me
zi	nu	jo
te	se	sa

wu	ri	so
ta	sa	ki
su	pa	o
ro	de	ta
to	ni	po
jo	su	ro
ri	su	hu

Πίναξ 7: Ἀντιστοιχίες χαρακτήρων Ταρτησοῦ (1) μὲ Γραμμικῆς (2) καὶ συλλαβῆς Γραμμικῆς (3)

1	2	3	1	2	3
A	Ɑ	e	5	ƒ	wa
X	Ɑ̇	de	λ	Ɑ	zi
<	≤	li	Ɑ	Ɑ̇	so
E	Ɑ̇	zi	γ	Ɑ̇	ki
T	Ɑ	ta	γ	Ɑ̇	sa
Γ	Ɑ	su	γ	Ɑ̇	ta
I	I	e	γ	Ɑ̇	o
W	Ɑ̇	jo	Ɑ̇	Ɑ̇	pa
~	Ɑ̇	pe	γ	Ɑ̇	su
Ɑ	Ɑ̇	zi	γ	Ɑ̇	ta
Ɑ̇	Ɑ̇	ko	Ɑ̇	Ɑ̇	de
N	Ɑ̇	pe	Ɑ̇	Ɑ̇	zo
γ	Ɑ̇	me	Ɑ̇	Ɑ̇	po
Ɑ̇	Ɑ̇	a	Ɑ̇	Ɑ̇	hi
H	Ɑ̇	nu	Ɑ̇	Ɑ̇	ta
Z	Ɑ̇	ze	Ɑ̇	Ɑ̇	zo
V	Ɑ̇	sa	Ɑ̇	Ɑ̇	su
Ɑ̇	Ɑ̇	se	Ɑ̇	Ɑ̇	jo
E	Ɑ̇	te	Ɑ̇	Ɑ̇	nu
			Ɑ̇	Ɑ̇	su
			Ɑ̇	Ɑ̇	zi

Πίναξ 8

Ἀνάγνωση στήλης 1 ἀριστερό-
στροφα

* ΕΝΤΕΛΗ ΡΙ ΤΑ ΣΟΥ ΠΑΙ ΖΩΕ
ΠΕΚΟΡΗ ΜΕΛΕΙ ΑΓΩΝΙΖΙΣΑ
ΣΕΤΕ

* Ἐντολή στο βασίλειό σου εἶναι, τοῦ
παιδιοῦ σου ἡ ζωὴ νὰ εἶναι πικρὴ.
Πρόκειται νὰ ἀγωνίζεσαι σὺ καὶ οἱ
ἄλλοι.

Ἀνάγνωση στήλης 1 δεξιό-
στροφα

* ΛΥΔΕ ΕΣΟΥ ΤΑ ΡΙ ΕΩ ΠΑΙ ΡΙ
ΚΩΠΕ ΑΛΙΜΕ ΖΗΝΟΥ ΓΙΟ ΘΕΣΕΣ
Α

* Τῆς Λυδίας τὸ βασίλειο εἶναι δικό
σου. Ἐγὼ εἶμαι παιδί βασιλείου θα-
λασσινῶν κονπιῶν, ἀπὸ τοῦ Δία τὸν
γιό, τὸν Θησέα.

Ἀνάγνωση στήλης 2 ἀριστερό-
στροφα

* ΣΟΡΥΒΕΙ ΚΗ ΣΑΤΑ Ο ΠΑ ΣΟΥ
ΤΑ ΝΤΕ ΡΟΜΕ ΠΟΝΕΙ ΤΟ ΡΟ ΣΟΥ
ΙΩΝΟΥ ΣΟΥΡΙ.

* Θορυβεῖ ἡ γῆ ἡ δική σου καὶ τῶν
ἄλλων. Ὁ πατήρ σου ὁ θεὸς τῆς Ρώ-
μης (ὁ Manus Pater) πονεῖ γιὰ τὸ βα-
σίλειό σου τῶν Ἰωνῶν τῆς Συρίας.

Ἀνάγνωση στήλης 2 δεξιό-
στροφα

* ΒΥΡΗΣΟ ΤΑ ΣΑ ΚΗ ΣΟΥ ΠΑ Ο
ΜΕΡΟ ΝΤΕ Τ' ΑΤΟΝΙ (Υ)ΠΟΓΕΙΟ
(ΕΘΣ ΟΥΡΟ ΡΙ ΣΙΝΙ

* Ἡ Βήρωσος ἡ γῆ σου. Ὁ δικός σου
ὁ πατέρας εἶναι ὁ Ὅμηρος. Ὁ θεὸς
Ἀδωνις, ὁ ὑπόγειος, σὲ ὄρος τοῦ βα-
σιλείου τῆς Σινικῆς (ἐγκαταστάθηκε).

Πίναξ 9

Ἀμετάφραστα «γράμματα» ἀπὸ τὸ δακτυλίδι τῆς Ταρτησοῦ

Λ Ε Ψ Κ Ε Ν Ο Φ Ι Λ () Ψ Θ Λ
 Ψ Ο Ν Ι Ε Ψ Ο Ι Α Ρ Ν Ο Ν Ι Ρ

Καθαρογرافὴ τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ δακτυλιδιοῦ

Λ Ε Ψ Κ Ε Ν Ο Φ Ι Λ Ρ Ψ Θ Λ
 Ψ Ο Ν Ι Ε Ψ Ο Ι Α Ρ Ψ Ο Ν Ι Ρ

Γραφὴ τῆς ἐπιγραφῆς σὲ μορφὴ Γραμμικῆς

Λ Ε Ψ Κ Ε Ν Ο Φ Ι Λ Ρ Ψ Θ Λ
 Ψ Ο Ν Ι Ε Ψ Ο Ι Α Ρ Ψ Ο Ν Ι Ρ

Ἀπόδοση μὲ συλλαβὲς δάσει Πίνακα 3

ta - ri - du - ri - da - he - o - to - e - ko - wu - du - ro - sa
 du - o - ne - li - ra - en - du - o - he - wu - du - o - ne - wu.

Προκύπτων κείμενο

- * ΣΑ ΡΟΔΟΥ ΒΟΥ ΚΟΕ
- * ΤΟ ΟΝΕΔΑ ΡΙ ΝΤΟΥΡΙ
- * ΤΑ ΒΟΥΝΕ ΟΔΟΙ ΒΟΥ
- * ΝΕΩ ΔΗ ΕΝ ΡΑ
- * ΛΙ ΝΕΟ ΔΗ

Ἐλεύθερη ἀπόδοση

- Σὺ τὸν Βοῦ τῆς Ρόδου νὰ καταλαβαίνεις.
- Τοῦ ὀνείδους τὸ βασίλειο (εἶναι) ἡ Τροία.
- Στὰ θουνὰ (εὐρίσκονται) οἱ ὁδοὶ τοῦ Βοῦ.
- Τοῦ ναοῦ (μον) ἡ Γῆ (πρέπει νὰ εἶναι) πλησίον τοῦ Ἑλίου.
- Ὁ Ἥλιος (θα) εἶναι ἡ νέα Γῆ (σου).

Λαλώνοντας ἐν παραβολαῖς...

Τόπος: Πλανήτης Ρωμοσύνη 666. 40 χρόνια εἶχαν περάσει ἀπὸ τὴν ἀνακήρυξη τῆς δικτατορίας τῆς Θεοκρατίας. 40 χρόνια ἔφταναν, γιὰ νὰ ἀλλάξουν ἀκόμα καὶ τὴν ὀνομασία τοῦ πλανήτη. Παλιὰ στὰ χρόνια τῆς γνώσεως, τὴν χρυσή ἐποχή, τὸν λέγανε Ἑλλάς, καὶ τὸν κατοικοῦσε ἡ φυλὴ τῶν Ἑλλήνων. Εἶχαν θαθεῖα τίς ρίζες τους στὸ παρελθόν. Οἱ πρόγονοὶ τους εἶχαν προσφέρει ἀπλόχερα στὴν οἰκουμένη τὸ πανανθρώπινο δῶρο τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. ὦταν αὐτοί, ποὺ δόη-
θησαν τὸ ἀνθρωποειδὲς τῶν πρώτων χρόνων, νὰ στηριχτῇ στὰ δυὸ του πόδια καὶ ὄχι στὰ τέσσερα, ὅπως συνήθιζε μέχρι τότε νὰ κάνῃ. ὦταν αὐτοί, ποὺ τοῦ ἔδωσαν λόγο καὶ κριτικὴ ἱκανότητα. Τοῦ δίδαξαν τὴν ἐπιστήμη, τὸν ἀνθρωπισμό, τὸ μέ-
τρο καὶ τὸν σεβασμό, ὀδηγώντας τὴν θαρραλότητα καὶ τὰ πρωτόγονα ἐνστικτα στὰ Τάρταρα, στὴν ἀφάνεια. Αὐτοὶ ἦταν οἱ Ἕλληνες.

Πέρασαν ὅμως τὰ χρόνια καὶ ὁ Ἕλληνας ἀνθρωπος μοιραῖα δρέθηκε ἀντιμέ-
τωπος μὲ τὸν δογματικὸ ὑπάνθρωπο, τὸ δημιούργημα τῆς ἐξουσιαστικῆς μανίας καὶ τῆς ἀχαλίνωτης δίψας γιὰ δύναμη, μὲ κάποιους ποὺ ὅλη τους τὴν ζωὴ δὲν γνώρισαν τίποτε ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ ὕλη καὶ θέλησαν νὰ μετατρέψουν τὸν πλανήτη καὶ τὴν ἀνθρωπότητα σὲ δικό τους τσιφλίκι. Ἡ σύγκρουσις ἦταν σφοδρὴ, καὶ τὰ ἀποτελέσματα τραγικά. Ἡ γενοκτονία τοῦ ἑλληνικοῦ γένους, ποὺ συνεχίστηκε γιὰ αἰῶνες, ὀλοκλήρωσε τὸν θρίαμβο τοῦ δόγματος καὶ τοῦ ἀλόγου.

Τὰ στόματα σφάλισαν, τὰ βιβλία κἀγκαν καὶ Ἕλληνας καὶ Ἑλληνικὸ κατάντη-
σαν ἐννοιες ὑδριστικοῦ περιεχομένου καὶ ἀποδιοπομπαῖοι τράγοι οἱ ἐκφραστὲς τοῦ ἑλληνικοῦ ιδεώδους. Πέρασαν καὶ ἄλλοι καταστροφεῖς τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτι-
σμοῦ, γιὰ νὰ ἀσελγήσουν κι αὐτοὶ μὲ τὴν σειρὰ τους πάνω στὸ ἀξεπέραστο αὐτὸ οἰκοδόμημα, ποὺ εἶχε σὰν ἰδανικό του τὴν ἐξύψωση τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ ἄλλοι τὸν ἤθελαν δοῦλο εἴτε ἐπιγείων εἴτε ἐπουρανίων ἀφεντάδων. Δρυὸς πεσοῦσης πᾶς ἀνὴρ ξυλεύεται.

Ὁ χρόνος ὅμως δὲν σταμάτησε ἐδῶ καὶ κάπου στὰ τέλη τοῦ 20οῦ αἰῶνος κάποιοι «φανατικοὶ» καὶ «εἰδωλολάτρες» ἀρχίζουν καὶ πάλι νὰ μελετοῦν τὸν ἀρχαῖο Ἑλλη-
νικὸ πολιτισμὸ καὶ τὰ κείμενα τῶν Ἑλλήνων, ὅσα εἶχαν ἀπομείνει. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν συγκλονιστικό. Ὁ σπóρος, ποὺ δειλὰ-δειλὰ εἶχε ἀρχίσει νὰ ἑλαιοστῆναι, φούν-
τωσε. Χιλιάδες δέντρα μὲ τὸν ἀπαγορευμένο καρπὸ τῆς γνώσης ἀρχισαν νὰ γε-
μίζουν ὄχι μόνον τὴν Ἑλλάδα, ὅπου πρωτοεμφανίστηκε ἡ κίνησις αὐτή, ἀλλὰ ὀλο-
κλήρο τὸν πλανήτη. Ἀμέσως μπροστὰ στὸν διαφαινόμενο κίνδυνο οἱ γνωστοὶ μας ἀνθρωποὶ τῆς ἐξουσίας καὶ τοῦ δόγματος ἔσπευσαν νὰ ἐπωφεληθοῦν καὶ νὰ νιο-
θετήσουν τάχα τὴν ἐπανάσταση, ποὺ εἶχε ἤδη ἀρχίσει. Δὲν ἔπειθαν ὅμως πλέον κα-
νέναν. Τὰ παθήματα τῶν περασμένων αἰώνων εἶχαν γίνει πιά μαθήματα. Τὸ δόγ-
μα ἔπνεε τὰ λοῖσθια. Πράξεις ἀντεκδικήσεως δὲν ἔγιναν, ὅπως ἄλλωστε δὲν ἀρμό-
ζει σὲ Ἕλληνες. Ἡ εἰρηνικὴ ἐπανάστασις τοῦ πνεύματος εἶχε πετύχει. Ὁ δρόμος
γιὰ μιὰ νέα ἑλληνικὴ ἐποχὴ εἶχε ἀνοίξει διάπλατα. Πανεπιστήμια καὶ φιλοσοφικὲς
σχολὲς γέμιζαν τὸν πλανήτη. Διεθνὴς γλῶσσα ἀνακηρύσσεται ἡ Ἑλληνικὴ. Τὰ
μνημεῖα τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ ἀναγνωρίζονται ὡς ἱεροὶ χώροι τοῦ πνεύμα-
τος καὶ τῆς ἐπιστήμης, μουσεῖα λόγου καὶ πολιτισμοῦ καὶ ὄχι τουριστικὰ ἀξιοθέ-
ατα πρὸς τέρψιν τῶν νεοδαρβάρων. Τὰ βιβλία ξαναγράφονται, καὶ τὰ ψεύδη τοῦ
παρελθόντος περνοῦν ὀριστικὰ στὸ περιθώριο. Ἡ ἐπιστήμη προχωρεῖ μὲ ἄλματα
ἀπαλλαγμένη ἀπὸ τοὺς δογματικοὺς καὶ στενόμεναλους προσδιορισμοὺς τῶν προη-
γουμένων αἰώνων. Οἱ μυστικὲς διδλιοθήκες ἀνοίγουν καὶ οἱ δεσμοφύλακες τῆς

γνώσεως παραδίδουν τὰ κλειδιά τῆς γνώσεως στοὺς φυσικοὺς δικαιοῦχους τῆς. Τέλος ὁ πλανήτης Γῆ μετονομάζεται σὲ πλανήτη Ἑλλάς, καὶ ὅλοι οἱ κάτοικοί του ὀνομάζονται Ἕλληνες. Ἐπιτέλους, ἡ ὥρα τῆς δικαίωσης.

Πλανήτης Ρωμισσὺν 666. Ὁ ἐφιάλτης ξαναγύρισε. Οἱ Ἕλληνες καὶ τὸ Ἑλληνικὸ καὶ πάλι ὑπὸ διωγμόν. Ἐνα τὸ ὑπέρτατο ἀγαθὸ, ἡ ἐξουσία, καὶ τὸ χοῦμα τὸ μέσο γιὰ νὰ τὴν κατακτήσεις. Πνεῦμα; Τὸ κερασάκι στὴν τούρτα. Ἔτσι, γιὰ τὰ μάτια τοῦ κόσμου. Βιβλία; Κάηκαν πολλὰ, ἀλλὰ κλειδώθηκαν καὶ πάλι σὲ μονχλιασμένες ἀποθήκες, μέχρι νὰ ξεχάσουν οἱ ἐπόμενες γενιὲς τὴν γνώση πού ὑπῆρχε. Ὅπλο στὰ χέρια τῶν κρατούντων, πὺν μόνο αὐτοὶ θὰ ἤξεραν τὴν δύναμή της, τὴν δύναμη τοῦ λόγου, τὸ μόνο πὺν θὰ μποροῦσε καὶ πάλι νὰ ἀνατρέψῃ τὴν ἀπολυταρχικὴ τους ἐξουσία. Ἕλληνες; Γεμάτες οἱ φυλακὲς, καὶ τὰ πιὸ ἀπόμερα καὶ ἀφιλόξενα μέρη τοῦ πλανήτη ἐγίναν ὁ νέος τόπος διαμονῆς τους, ὅπου ὑπὸ ἐπιτήρησιν δὲν θὰ μποροῦσαν πλέον νὰ «μολύνουν» τοὺς τηλεκατευθυνόμενους ὑπηκόους τῆς «θεοκρατικῆς δημοκρατίας». Γιατὶ ἔτσι τὸ λέγαν τώρα τὸ καθεστῶς. Τὰ φαιὰ ἱμάτια ἔκαναν καὶ πάλι τὴν ἐμφάνισή τους, χωρὶς πλέον νὰ κινοῦνται ἀπὸ τὰ νηματα, ἀλλὰ ἀπὸ τοὺς ἴδιους. Οἱ μάσκες ἔπесαν.

Τὰ πανεπιστήμια καὶ οἱ σχολὲς ἐκλείσαν καὶ μόνο οἱ «θεάρεστες» συνέχιζαν νὰ λειτουργοῦν. Ἀπαγορεύτηκε ἡ διασκέδασις καὶ τὸ χαμόγελο. Οἱ νυχτερινὲς ἐξοδοὶ περιορίστηκαν μὲ ὥραριο ἕως τὶς δύο καὶ ἐπιστρατεύτηκαν καὶ εἰδικὲς μονάδες, τὰ Μ.Ι.Τ. (μονάδες ἱερατικῆς τήξεως), γιὰ τὴν αὐστηρὴ τήρησι τοῦ ὥραριου.

Οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες, πὺν εἶχαν πλέον ξαναβρεῖ τὴν χαμένη τους ταυτότητα, ἀντικαταστάθηκαν ἀπὸ τοὺς θεοκρατικοὺς ἀγῶνες, ὅπου ἐκπρόσωποι τῆς τάξεως τῶν θεοφιλῶν ἀνάμεσα σὲ πλουσιοπάροχα γεύματα ἔδρισκαν κάποιον-κάποιον καὶ τὸν χρόνο νὰ συζητήσουν γιὰ τὰ προβλήματα τῆς διοικητικῆς τους περιφέρειας, τῶν «μανδριῶν» τους, ὅπως τὰ ἔλεγαν. Τρομακτικὸς συναγωνισμὸς, ποῖός θὰ ἀποκτήσει τὰ περισσότερα δικαιώματα καὶ ἐξουσίες. Καὶ ἄλλα πολλὰ ἐγίναν, πὺν ἡ πέννα μου δὲν μπορεῖ νὰ ἀποτυπώσῃ, παρὰ μόνο ὁποῖος τὰ γνώρισε μπορεῖ νὰ καταλάβῃ στὸ σκοτάδι, μέσα στὸ ὁποῖο ἔρριξαν καὶ πάλι τὴν ἀνθρωπότητα.

Τὶ εἶχε φταίξει; Σχεδὸν κανεὶς δὲν τὸ εἶχε προβλέψει. Μόνο λίγοι πὺν μιλοῦσαν γι' αὐτὸ, χαρακτηρίζονταν Κασσάνδρες καὶ ὑπερβολικοὶ. Αὐτοὶ ἔκρουαν τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου, μὰ κανεὶς δὲν ἄκουγε. Καὶ ἐγίναν ὁργανώσεις, ὁρίστηκαν πρόεδροι, γραμματεῖς, ταμίες, ἐφορευτικὲς ἐπιτροπὲς καὶ ὅλα τὰ συναφῆ μέσα ἐπιβολῆς, πὺν ὁ ἐξουσιασμὸς χρησιμοποιοῦσε. Καὶ ἔπесαν ἀπὸ μόνοι τους στὴν παγίδα, πὺν κάποιοι ἄλλοι ἦταν ἀνίκανοι πλέον νὰ τοὺς στήσουν. Ἀνάστησαν τὸ νεκρὸ πιά δόγμα μέσα ἀπ' τὴν ματαιοδοξία τους, τοὺς τίτλους καὶ τὰ ἀξιώματα, καταστρέφοντας ὅ,τι ὁμορφότερο εἶχε νὰ φανῇ ἐδῶ καὶ πολλοὺς αἰῶνες στὸν πλανήτη μας. Ἐγίναν ἐξουσία στὴν θέσι τῆς ἐξουσίας. Μῖσος, ἔριδες, ἀλληλοκατηγορίες συμπλήρωσαν τὸ σκηνικὸ τοῦ ὀλέθρου καὶ τῆς παρακμῆς. Ἦταν ἀπλᾶ θέμα διαδοχῆς ἐφορευτικῶν ἐπιτροπῶν καὶ νέων ὁργανώσεων ἢ ἐκ νέου ἐπικράτησις τοῦ δόγματος. Καὶ τὸ ὅριμο φρούτο τῆς διαφθορᾶς ἔπесе κάτω ἀπὸ τὸ δέντρο, ὃχι πιά τῆς γνώσεως, ἀλλὰ τῆς ἐξουσίας. Σκουλήκια γέμισαν τὴν γῆ γύρω ἀπ' τὸ φρούτο, καὶ ὅλο τὸν πλανήτη. Καὶ οἱ Κασσάνδρες βγήκαν δυστυχεῶς ἀληθινές.

Πόσοι αἰῶνες σκότους ἀραγε θὰ ἐπακολουθήσουν; Γιὰ πόσα χρόνια ἀκόμα ἡ ἀνθρωπότητα θὰ θρηνεῖ γιὰ τὴν χαμένη εὐκαιρία; Κρίμα, γιατί ἤμασταν τόσο κοντά, εἴχαμε ἀγγίξει τὸ ὄνειρο, ἀλλὰ δὲν εἴχαμε ποτὲ καταλάβει τόσοις αἰῶνες, ὅτι τὸν ἐχθρὸ πὺν ἀναζητούσαμε γύρω μας, τὸν κουνδαλούσαμε μέσα μας.

Νέμεσις

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΝ

Ἡ γενοκτονία Ἰώνων καὶ Ποντίων ἔργο ἑνὸς γενικοῦ μισελληνισμοῦ

1. Τὸ πρόβλημα

Ἡ ἔξ-ουσία μ' ὅλα τὰ πλοκάμια της – κι ἰδιαίτερα τὸ ἐλλαδικὸν κράτος – κατεδίωξε συστηματικὰ κι ἐξακολούθηε νὰ καταδιώκῃ τοὺς ὅπου γῆς «αἰρετικούς» Ἕλληνες· τοὺς Ἴωνες καὶ τοὺς Πόντιους τοὺς ἐγενοκτόνησε, τοὺς ξερρίζωσε, ὅπως ἀλαζονικά μᾶς πληροφοροῦσε ἕνας πράκτοράς της, ὁ Κεμάλ Ἀτατούρκ, ὁ ἰδρυτὴς τοῦ ἐλληνοκτόνου κινήματος τῶν Νεοτούρκων. Παραταῦτα ἕνα μικρὸ μέρος τοὺς διεσώθη, πρὸς ἐπαλήθευσιν ἴσως τοῦ στρατηγοῦ Μακρουγιάννη¹, τὸ ὁποῖο διατελεῖ σήμερὰ εἴτε ὑπὸ ζυγὸν εἴτε ἐν τῇ διασπορᾷ.

Οἱ σκληροτράχηλοι αὐτοὶ Ἕλληνες, ἐξυπακούεται, δὲν ζητοῦν τὸν οἶκτο κανενὸς ἀξιζοῦν ὥστος τοῦ θαυμασμοῦ ὅλων τῶν ἐλεύθερα σκεπτόμενων ἀνθρώπων, ἀφοῦ μετὰ τὸς διωγμούς, βασανιστήρια, στερήσεις κι ἀληθινὰ ὀλοκαυτώματα κατὰφεραν νὰ διασωθοῦν καὶ – τὸ κυριώτερο – νὰ διασώσουν τὸν ἔθνισμό καὶ τὸν πολιτισμικὸ χαρακτήρα τοὺς, ἀμυνόμενοι πάντοτε ὑπὲρ πάντων. Ἐνα ἄθλημα, ποὺ τὸ ἐπέτυχαν χάρις στὴν μακραίωνη παράδοσή τους, ποὺ ἀντλεῖ ἀπ' τὸ μυθικὸ Ἑλληνικὸ Πνεῦμα, τὸ ὁποῖο καθιστᾷ ἱκανοὺς τοὺς ἀνθρώπους νὰ πραγματώνουν τὰ ἀκατόρθωτα.

Ἡ «πολιτισμένη» Δύση ὥστόσο, ὅπως ἀρέσκεται ν' αὐτοαποκαλεῖται, δὲν δικαιούται νὰ περηφανεύεται γιὰ τὸν πολιτισμὸ της. Διότι δὲν εἶναι πολιτισμός, ἀλλ' ἀποτελεῖ ὄνειδος γι' αὐτοὺς, ὅχι ἀπλῶς νὰ παρακολουθοῦν ἀπαθῶς τοὺς φόνους, τοὺς βιασμούς, τοὺς πνιγμούς δεκάδων χιλιάδων ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ νὰ συμπράττουν σ' αὐτά, σύμφωνα μὲ διασταυρωμένες πηγές. Πράγματι τὰ πληρώματα τοῦ συμμαχικοῦ – μάλιστα – στόλου (11 ἀγγλικῶν, 5 γαλλικῶν, 2 ἰταλικῶν καὶ 3 ἀμερικανικῶν πλοίων)² ἔγιναν συνεργοὶ στὴν γενοκτονία τῶν Σμυρναίων, οἱ ὅποιοι σὲ τίποτα δὲν ἔφταιξαν πέραν τοῦ ὅτι γεννήθηκαν Ἕλληνες. Καὶ δὲν βρέθηκε οὔτε ἕνας «αἰρετικός» ἀξιωματικὸς νὰ πράξῃ τὸ καθήκον του ἐμποδίζοντας ἕνα τέτοιο ἔγκλημα, γιὰ τὸ ὁποῖο αὐτοὶ εὐθύνονταν ἐν πολλοῖς· οὐτ' ἕνας ὑπαξιωματικὸς ν' αὐτενεργήσῃ ἀπ' τὴν ἀγανάκτησή του.

Εἶχε «δίκιο» λοιπὸν ὁ Μάρξ, ποὺ ἔλεγε, ὅτι «οἱ χριστιανοὶ τότε μόνο θὰ εἶναι πραγματικὰ εὐτυχεῖς, ὅταν θὰ ἐξαφανισθοῦν οἱ καταραμένοι αἰρετικοὶ Ἕλληνες»³. Βλέπετε, ἡ λογοκρατία δὲν θέλει ἀνθρώπους, ἀλλὰ πρόβατα, ποὺ νὰ τὰ ὀδηγῇ χωρὶς προβλήματα ἐκεῖ ποὺ θέλει· κι οἱ Ἕλληνες δὲν προσαρμόζονται στὴν ἀπέραντη «φάρμα τῶν ζώων», δυσκολεύουν τὴν ἐφαρμογὴ τῶν σχεδίων τους, δὲν συγκατατίθενται στὴν παράνοιά τους.

Σήμερα, 70 ἔτη μετὰ τὴν γενοκτονία, ἡ λογοκρατία ζητεῖ τὴν «ἐξόντωση μνήμης» καὶ τὴν ἀποκήρυξη τῆς ἔννοιας τοῦ ἀλυτρωτισμοῦ. Εἶναι σὰν νὰ λέῃ: Τώρα σᾶς γενοκτονήσαμε, σᾶς ξερρίζωσαμε, σᾶς λεηλατήσαμε. Ὅ,τι ἔγινε, ἔγινε· ἄς τὸ ξεχάσουμε! Πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ δίνει ἕνα μεγάλο μέρος ἀπὸ τὸν πλοῦτο της στὰ Μ.Μ.Ε. καὶ σὲ φοινικιστὲς θεατρίνους, οἱ ὅποιοι προβάλλουν πρὸς παραπλάνησιν ἀμφισβητούμενους διωγμούς καὶ ὑποπτα ὀλοκαυτώματα.

Ὅμως δὲν εἶναι ἔτσι. Μπορεῖ τοὺς Ἕλληνες νὰ τοὺς ξερρίζωσαν, ἡ ἀλήθεια ὅμως δὲν ξερρίζώνεται. Ἡ «ἰρρεντένα Γκρέτσια» (= ἀλύτρωτη Ἑλλάς) κι οἱ Ἕλληνες περιμένουν τὴν δικαίωσή τους.

2. (α) Οἱ Ἴωνες ἢ Ἰωνίδαι

Οἱ Ἴωνες εἶναι ἀπόγονοι τοῦ Ξούθου, υἱοῦ τοῦ Ἑλλήνος καὶ τῆς Ὀρσίδος, ὁ δὲ Ἕλλην παιδί τοῦ Δευκαλίωνος καὶ τῆς Πύρρας. Κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη, ὁ Ἴων βασιλεύσε στὴν

Ἀθήνα μετὰ τὸν Ἐρεχθέα, τοῦ ὁποίου ἦτο ἐγγονὸς ἐκ μητρός, τῆς Κρεούσης. Ἀπόγονος τοῦ Ἴωνος ἦτο ὁ Κόδρος, ὁ τελευταῖος βασιλεὺς τῶν Ἀθηνῶν. Ὁ γιὸς τοῦ Κόδρου, ὁ Νηλεὺς, μετανάστευσε στὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ὅπου οἱ ἀπόγονοί του ἐκτίσαν τὴν Δωδεκάπολη, δηλαδὴ τὴν Φώκαια, τὴς Ἐρυθρές, τὴς Κλαζομενές, τὴν Τέω, τὴν Λέδεδο, τὴν Κολοφῶνα, τὴν Ἐφεσο, τὴν Μίλητο, τὴν Πριήνη, τὸν Μυῦντα, τὴν Χίο καὶ τὴν Σάμο, μὲ κέντρο τὸ Πανιώνιον – ἱερὸν τοῦ Ποσειδῶνος – παρὰ τὴν Μυκάλη.

Κάθε μιὰ ἀπ' τὴς πόλεις αὐτὲς ἦτο αὐτόνομος, ὅπως καὶ ὅλες οἱ ἄλλες ἐλληνικὲς πόλεις. Ἡ αὐτονομία τοὺς αὐτὴ διατηρήθηκε μέχρι καὶ τὸ 500 π.Χ., ὅταν ὁ Δαρεῖος τὴς ὑπέταξε, μ' ἀποτέλεσμα τοὺς γνωστοὺς ἀνά τὴν ὑφήλιο Περσικοὺς Πολέμους. Μετὰ τὴς περιλαμβρες νίκης τῶν Ἑλλήνων οἱ Ἰωνικὲς πόλεις ἐνετάγησαν στὴν Ἀθηναϊκὴ Συμμαχία, παρεδόθησαν δὲ στοὺς Πέρσες μετὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον διὰ τῆς Ἀνταλκιδείου εἰρήνης. Οἱ Πέρσες ὥστόσο τὴς ἄφησαν καὶ πάλιν αὐτόνομες, ἕνα προνόμιον ποὺ διετήρησαν καὶ κατὰ τοὺς ἀλεξανδρινούς καὶ κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους ἕως τὸ 129 μ.Χ., ὅταν συμπεριλήφθησαν στὴς ἐπαρχίαι τῆς Ἀσίας.

(6) Οἱ Ἕλληνες τοῦ Πόντου

Οἱ Ἕλληνες τοῦ Πόντου ἀνάγονται τὴν καταγωγὴν τοὺς στὸν Δάρδανο καὶ τὴν Ἀρμονία, παιδιά τοῦ Διὸς, ἄλλοι στὸν Βύζαντα, τὸν βασιλέα τῶν Βεδρύκων καὶ ἄλλοι στοὺς Ἴωνες, οἱ ὁποῖοι πολλαπλασιασθέντες ἔχτισαν πόλεις. Βορειότερα ὅπως ἡ Σμύρνη, ἡ Ὀλβία καὶ ἡ Ἀπολλωνία. Στὸν Πόντον ἤχμασαν δεκάδες ἐλληνικῶν πόλεων, ὅπως ἡ Προῦσσα, ἡ Ἡράκλεια, ἡ Καλχηδὼν, ἡ Ἀμαστρίαις, ἡ Σινώπη, ἡ Ἀμισός, ἡ Κερασός, ἡ Τραπεζοῦς, ἡ Φάσις, ἡ Διοσκουριάς, ἡ Πιτυοῦς, ἡ Τάναϊς, ἡ Μεσημόρια, ἡ Φαναγόρεια κ.ἄ. ποὺ ἐσφύζαν ἀπὸ ζωὴ καὶ μεγαλοφυΐαν ἐπὶ χιλιετίαι.

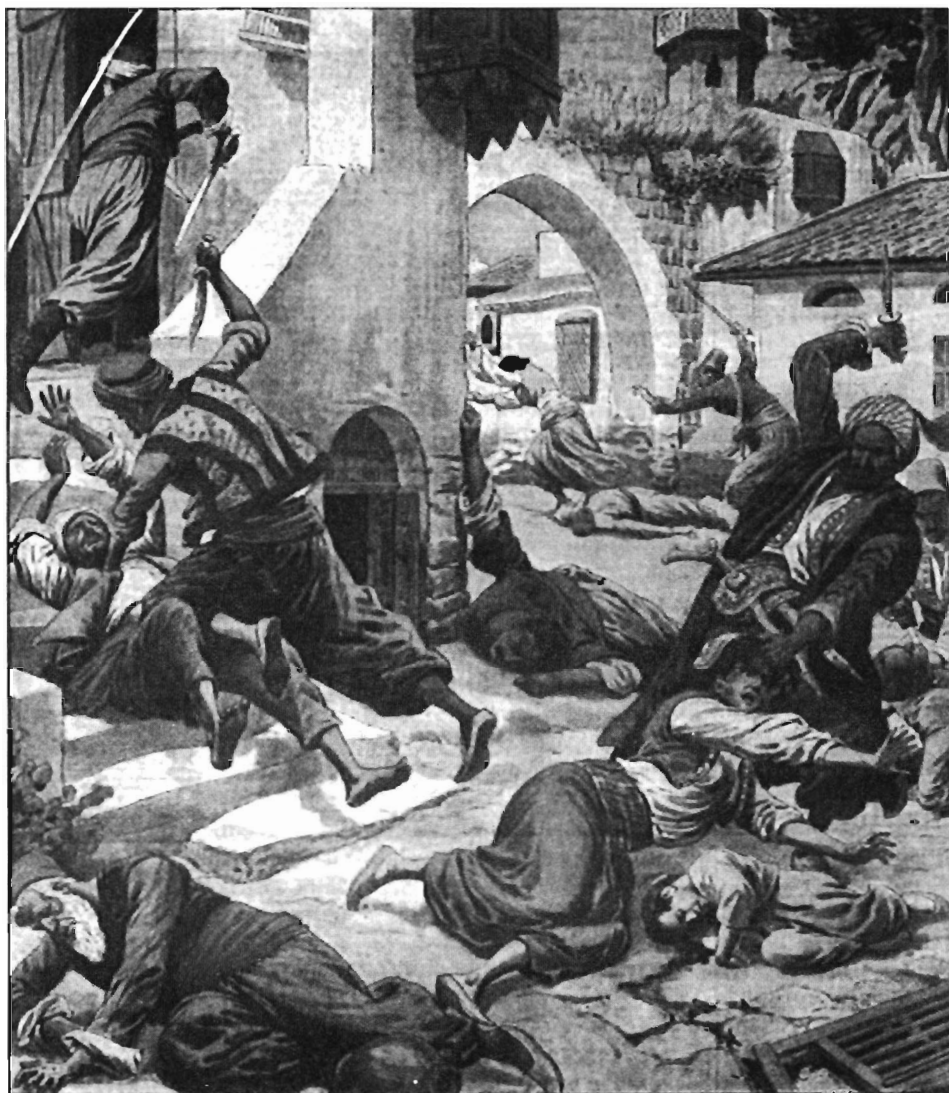
Οἱ πόλεις τοῦ Πόντου ἔμειναν αὐτόνομες μέχρι καὶ τὰ χρόνια τοῦ Βυζαντίου, ὅταν γιὰ πρώτη φορὰ ἐγίνατο ἐπαρχία τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας. Καὶ τότε ὅμως τελοῦσαν ὑπὸ εἰδικὸ καθεστῶς, ὑπὸ μιὰ μορφή χαλαρᾶς ἐπικυριαρχίας. Σ' ὅλους τοὺς αἰῶνες ποὺ ἔχον περάσει, οἱ Ἕλληνες τοῦ Πόντου ἐλέγοντο Ἕλληνες καὶ Ἕλλῆνες, μιὰ ὀνομασία ποὺ ἰσοδυναμοῦσε μὲ ἥρωες. Μὲ τὴν ἐπικράτηση τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τὴν κήρυξιν παντὸς ἐλληνικοῦ ὑπὸ διωγμὸν οἱ Πόντιοι «Ἕλληνες» μετονομάζονται ἐπισήμως σὲ Ῥωμαίους καὶ Γραικοὺς ἢ Λαζοὺς καὶ Ποντίους – ἀφοῦ τὸ ὄνομα Ἕλλην ἦταν ἀπαγορευμένο καὶ σήμαινε πιά εἰδωλολάτρη –, ἀνεπίσημα ὅμως καὶ κρυφὰ ἐξακολουθοῦσαν ν' ἀποκαλοῦνται Ἕλληνες. Σύμφωνα μὲ τὸν Γ. Σουμειλίδη ἡ ἐθνικὴ αὐτὴ ὀνομασία, ἂν καὶ ἐκτοπίσθη ἀπ' ὅλα σχεδὸν τὰ μέρη, στὸν Πόντον διατηρήθηκε πεισματικά. Στὰ Ποντιακὰ τραγούδια, ποὺ ἀκούγαν καὶ ἐξακολουθοῦν ν' ἀκοῦνε οἱ Πόντιοι, τὸ ἔθνωνύμιον Ἕλληνες καὶ Ἕλλῆνες δὲν σίγησε ποτέ.

Τὸν 11ο αἰῶνα, μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τῶν Γαβράδων, ὁ Πόντος αὐτονομήθηκε ἀπ' τὸ Βυζάντιον γιὰ ἀρκετὰ ἔτη, ἐπανεντάχθηκε ὅμως διὰ τῆς βίας τὸ 1140. Μετὰ τὴν Ἀλωση τῆς Πόλης (1204) ὁ Ἐμμανουὴλ Κομνηνὸς ἵδρυσε τὴν Αὐτοκρατορίαν τῆς Τραπεζοῦντος, ποὺ ἐλάμβανε γιὰ 257 ἔτη. Ἡ πτώσις τῆς ἐπῆλθε τὸ 1461, ὁκτὼ ἔτη δηλαδὴ μετὰ τὴν ὀριστικὴν διάλυσιν τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας.

Φαίνεται, ὅτι καὶ καθ' ὅλην τὴν διάρκεια τῆς Τουρκοκρατίας ὁ Ἕλληνισμὸς τοῦ Πόντου τελοῦσε ὑπὸ εἰδικὸ – χαλαρὸ καθεστῶς. Οἱ σουλτάνοι, ὅπως καὶ οἱ Τσάροι τῆς Ρωσσίας, προτιμοῦσαν, φαίνεται, νά 'χουν ἀγαθὲς σχέσεις μὲ τοὺς Ἴωνες καὶ Ποντίους, ἀφοῦ αὐτοὶ διακινοῦσαν τὸ ἐμπόριο, αὐτοὶ ἦσαν οἱ δημιουργοὶ τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν. Φυσικὸ ἦταν λοιπὸν νὰ ἀκμάζουν οἱ Ἕλληνες σ' ὅλους τοὺς τομεῖς, ἐξ οὗ καὶ ὁ φθόνος τῶν φυλῶν τῆς Δύσεως καὶ εἰδικὰ τῶν σιωνιστῶν.

3. Διωγμοὶ καὶ γενοκτονίες

Σύμφωνα μὲ τὰ λεξικά «γενοκτονία λέγεται ἡ προσπάθεια πρὸς ἐξόντωσιν γένους, ἔθνους ἢ φυλῆς τινος». Ἡ λέξις δὲν ἀπαντᾷ στὰ παλαιὰ λεξικά, εἶναι νέα λέξις, σημά-

«Σφαγή Ἑλλήνων στὴν Τουρκία»: Τίτλος λιθογραφίας, πὺ δημοσιεύθηκε στὴ γαλλικὴ ἐφημερίδα «Le Petit Journal» τῆς 2 Μαΐου 1909. (Ἀπὸ τὴν ἔρευνα τοῦ Χάρη Τσιρκινίδη μὲ τίτλο «Ἐπιτέλους τοὺς ξερριζώσαμε...»).

δι' ότι οι "Έλληνες ούτε γνώριζαν κι ούτε μπορούσαν να φαντασθούν πιθανόν μιὰ τέτοια βαρβαρότητα. Στην επίσημη σύμβαση του Ο.Η.Ε. ως γενοκτονία λογίζονται τὰ ἑξῆς ἐγκλήματα:

α) 'Ο φόνος μιᾶς ομάδος.

β) 'Η ἐκ προθέσεως ὑποβολὴ τῆς ομάδος εἰς συνθήκας δυναμένας νὰ ἐπιφέρωσιν τὴν πλήρη ἢ μερικὴν καταστροφὴν αὐτῆς.

γ) 'Η σοβαρὰ βλάβη τῆς σωματικῆς ἢ διανοητικῆς ἀκεραιότητος τῶν μελῶν τῆς.

δ) 'Η παρεμπόδις τῶν γεννήσεων εἰς τοὺς κόλπους τῆς ομάδος.

ε) 'Η ἀναγκαστικὴ μεταφορὰ παίδων μιᾶς ομάδος εἰς ἑτέραν ομάδα.

"Αν καὶ πολλὰ ἀπ' τὰ παραπάνω γενοκτονικὰ μέτρα ἔλαβαν χώραν καὶ κατὰ τὰ ἔτη τῆς τουρκοκρατίας, λαμβάνοντας ὑπόψιν ὅτι ὁ 'Ελληνισμὸς τῆς Ἰωνίας καὶ τοῦ Πόντου ἤκμαζε καὶ μεγαλουργοῦσε στὸ διάστημα αὐτό, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ κάνουμε λόγο περὶ γενοκτονίας. Τυχὸν διωγμοί, πού πράγματι συνέβησαν κατὰ τὴν πτῶση τῆς Πόλης, τῆς Τραπεζοῦντος ἢ κατὰ τὴν Ἐπανάσταση τοῦ 1821, εἶχαν περιορισμένη χωρο-χρονικὴ ἰσχὺ κι εἶχαν τὴν ἔννοια τῶν ἀντιποίνων ἢ τοῦ ἐκφοβισμοῦ πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως.

Οἱ διωγμοὶ κι οἱ γενοκτονίες ἀποτελοῦν «ἀθλήματα» τοῦ αἵωνος μας μὲ κύρια αἰχμὴ τὴν δεκαετία 1915-1925. Τὸν καιρὸ ἐκεῖνο οἱ "Έλληνες ὑπέστησαν ὅλα τὰ παραπάνω μέτρα τόσο ἀπὸ τοὺς Νεότουρκους ὅσο κι ἀπ' τοὺς καθεστωτικούς τῆς Ρωσικῆς Ἐπαναστάσεως, ἦτοι:

α) Ἐπιστράτευση καὶ ἐξόντωση νέων.

β) Στρατόπεδα συγκέντρωσης καὶ ἐξόντωσης.

γ) Τάγματα ἐργασίας-θανάτου.

δ) Σφαγές, κρεμάλες, πνιγμοὶ καὶ ὀλοκαυτώματα.

ε) Πυρπολήσεις, λεηλασίες καὶ διασμοί.

ς) Παιδομαζώματα καὶ γενιτσαρισμοὶ - κομιτατζηδισμοί.

ζ) Βασανιστήρια καὶ ξεκοιλιάσματα ἐγκύων γυναικῶν.

Εἶναι ἀπορίας ἄξιον, πῶς συνέβη, ὥστε λαοὶ πού συνυπῆρξαν ἀρμονικὰ ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνες μὲ τοὺς "Έλληνες - τοὺς ὁποίους σημειωτέον ἐκτιμοῦσαν ὑπερβολικὰ - νὰ λάβουν ἐντελῶς ξαφνικὰ καὶ ἀναίτια μιὰ τόσο ἀπάνθρωπη ἀπόφαση, πού ἀντίκειται τόσο πρὸς τὴν λογικὴ ὅσο καὶ πρὸς τὴν ἴδια τους τὴν ἱστορίαν καὶ παράδοση· πρᾶγμα πού σημαίνει, ὅτι κάποιος ἢ κάποιον τρίτον εὐθύνονται γι' αὐτά.

Ἐξετάζοντας μὲ προσοχὴ τὰ γεγονότα τῆς ἐπίμαχης ἐποχῆς ἀνακαλύπτει κανεὶς τὰ ἑξῆς περιεργὰ, πού συνέβησαν ταυτοχρόνως καὶ σχετίζονται βεβαίως ἄμεσα μὲ τοὺς διωγμοὺς τῶν Ἑλλήνων:

1ον. Ἡ ρωσικὴ αὐτοκρατορία γκρεμίζεται ἀπ' τοὺς μπολσεβίκους χίλια ἔτη μετὰ ἀπ' τὴν ἱδρυσήν της. Τὴν ἐξ-ουσία κατάλαμβάνουν οἱ μπολσεβίκοι, ἡ ἡγεσία τῶν ὁποίων ἦσαν ὅλοι σχεδὸν Ἑβραῖοι. Πράγματι, ἐπὶ συνόλου 21 ὑπουργῶν οἱ 16 ἦσαν Ἑβραῖοι (Λένιν, Τρότσκι, Κάουφμαν, Λουριέ, Σλίχτερ, Σπίτσμπερκ, Σμίθ, Λίλινα, Ζινόβιεφ, Οὐκόρσκι, Οὐρίσκι, Στέμπερκ, Φενισταίν, Ζασλάφσκι, Πάβιτς, Κοέν), ὅπως κι ἐπὶ συνόλου 557 γενικῶν διευθυντῶν-διοικητῶν οἱ 447 ἦσαν ἐπίσης Ἑβραῖοι, πρᾶγμα πού σημαίνει ὅτι ἡ περιβόητη Ἐπανάσταση τῶν Μπολσεβίκων δὲν ἦταν καθόλου κοινωνικο-πολιτικὴ, ὅπως ἀρέσκονται νὰ τὴν προβάλλουν, ἀλλὰ ὠμὴ ἐθνικὴ κατάκτηση τῆς Ρωσίας ἀπ' τοὺς «ἐντὸς τῶν τειχῶν» σιωνιστές⁷.

2ον. Γκρεμίζεται ἡ ὀθωμανικὴ αὐτοκρατορία τὸ 1909 ἀπ' τὴν τριανδρία Ἐμδερ Πασσά, Ταλαὰτ μπέη καὶ Ντιεμάλ Πασσά, οἱ ὁποῖοι μετὰ τινα χρόνον παραδίδουν τὴν ἐξ-ουσία στὸν ντονμέ (= ἐξισλαμισμένος Ἑβραῖος) Κεμάλ Ἀτα-τούρκ, πού γενοκτόνησε τοὺς Ποντίους καὶ Ἰωνες.

3ον. Μεταβάλλεται ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ Ρωσίας καὶ Τουρκίας. Τὰ δύο καθεστώτα δημιουργοῦν ἐξαιρετικὰ φιλικές σχέσεις, συναγωνίζονται δὲ φανερά στὸν μισελληνισμό. Οἱ

ληλασίες, οί διασμοί, οί φόνοι και τὰ βασανιστήρια τῶν Ἑλλήνων εἶναι ἑξίσου πυκνά και ἀπάνθρωπα και στίς δύο χώρες. Ὁ Γάλλος Merzeouf ἰσχυρίζεται, ὅτι «ἐξετάζοντας κανεῖς τὴν ἱστορία ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος, δὲν θὰ βρεῖ τέτοιον εἶδους γενοκτονία οὔτε σὲ σύλληψη οὔτε σὲ ἐκτέλεση»⁸.

Στὴν δεκαετὴ αὐτὴ ἐπιχείρηση γενοκτονίας ἀφανίσθηκαν 1.500.000 Ἴωνες και 1.050.000 Ἕλληνες τοῦ Πόντου, πέραν αὐτῶν ποὺ πέθαναν τυπικά ἀπὸ φυσικὸ θάνατο, οὐσιαστικά ὅμως ἀπὸ κακουχίες και μαρasmus, και γενικά ἀπὸ ἀπουσία θέλησης ζωῆς. Ἄν αὐτὰ δὲν συνέβαιναν, ὁ πληθυσμὸς τῶν Ἑλλήνων τῆς Ἰωνίας και τοῦ Πόντου θὰ ξεπερνοῦσε σήμερα τὰ 30.000.000, θὰ ἦταν δηλαδή τριπλάσιος τοῦ ἑλλαδικοῦ.

Εἶναι ἄξιον παρατήρησης και τὸ γεγονός ὅτι μετὰ τὴν κατάρρευση τοῦ «ὑπαρκτοῦ σοσιαλισμοῦ», και ἐνῶ ὅλοι οἱ πολιτικοὶ πρόσφυγες ἔχουν ἐπιστρέψει στίς ἐστίες τοῖς και ἀπολαμβάνουν τῶν «ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων», μόνο στοὺς Ἕλληνες δὲν ἐπετράπη κάτι τέτοιο. οἱ ὅποιοι ἐξακολουθοῦν νὰ ζοῦν «ἀθέμιστοι και ἀνέστιοι».

4. Ἡ στάση τῶν «Μεγάλων Δυνάμεων»

Οἱ «Μεγάλες Δυνάμεις» ἔπαιξαν ρόλο σαφῶς ἀρνητικὸ γιὰ τοὺς Ἕλληνες, ἀφοῦ συνέπλευσαν ἀπόλυτα μετὰ τὴν πολιτικὴ τοῦ Κεμάλ Ἀτατούρκ και τοῦ Στάλιν. Ἐφαρμόζοντας μὴ λογοκρατικὴ, συμφεροντολογικὴ, αἰνιγματικὴ και ἄλλοπρόσαλλη πολιτικὴ, ἤϋξαν ἀφ' ἑνὸς τὸ θράσος και τίς γενοκτονικὲς διαθέσεις τῆς Τουρκίας και τῆς Ε.Σ.Σ.Δ., ἐνῶ ἀφ' ἑτέρου δημιουργοῦσαν σύγχυση και διχασμοὺς στοὺς ἐν ἀπογνώσει διατελοῦντες Ἕλληνες, οἱ ὅποιοι ἔδλεπαν πότε τὴν Ἀγγλία, πότε τὴν Γαλλία φιλικῶς προσκείμενες σ' αὐτοὺς, ἀδυνατώντας νὰ ἐννοήσουν ὅτι οἱ «Μεγάλες Δυνάμεις» δὲν ἦσαν παρὰ ἀπλᾶ ἐκτελεστικά ὄργανα τῆς Διεθνούς Ἐξουσίας, και ὅτι οἱ «πολιτισμένοι» δὲν ἔδλεπαν παρὰ τὰ ὑλικά τοὺς συμφέροντα μόνο, στὸ ὅμοιο τῶν ὁποίων και τοὺς θυσίασαν.

Ἐπανερχόμενοι στὸν ἐμπρησμὸ τῆς Σμύρνης και ἐξετάζοντας τὴν στάση τοῦ «συμμαχικοῦ» στόλου, ὁδηγοῦμαστε στὸ συμπέρασμα, ὅτι οἱ ἄνθρωποι γινώριζαν και εἶχαν διαταχθεῖ νὰ κρατήσουν τὴν γνωστὴν στάση. Τὸ 1922 τὸ σχέδιο «ἰσορροπίας δυνάμεων» εἶχε μεταβληθεῖ, και ἡ ἀπόφαση ἦταν νὰ ἐνισχυθῇ ἡ μέχρη χθὲς ὑπὸ διάλυσιν Τουρκία, ὡς ἀντίβαρο στὴν Ρωσία, ὅπως παλαιά. Τὰ σχέδιά τοὺς λοιπὸν περὶ προσελάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ στὴν Μικρὰν Ἀσίαν ἀκρωβήθηκαν, οἱ δὲ Ἕλληνες ἐγκαταλείφθηκαν, γιὰ νὰ πληρώσουν τὸ κόστος τοῦ χθεσίου τοὺς λάθους. Ἐκτοτε ἀδιαφοροῦν γιὰ τὸν Ἑλληνισμό και μάχονται νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν συμπάθεια τοῦ Κεμάλ, προκειμένου νὰ ἐπιτύχουν καλὲς ἐμπορικὲς και οἰκονομικὲς σχέσεις.

Ὁ Τοῦρκος ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν Ἰτζὲτ μπέη σὲ μὴ ἀποκαλυπτικὴ ἐκμυστήρευση τοῦ στὸν Α.Γ. Σκουλούδη εἶπε τὰ ἑξῆς: «Εἶναι προφανές, ὅτι οἱ Γερμανοὶ ἠνέχθησαν τὰ πάντα και παρεκίνησαν και ὑπερόσηθησαν τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς τῶν Χριστιανῶν. Ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων συμπεραίνει κανεῖς και τὸν σκοπὸν τῶν διωγμῶν ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ἀπέβλεπον εἰς τὴν ἐξαφάνισιν τῆς ἑλληνικῆς και ἀρμενικῆς φυλῆς»⁹.

Γιατὶ ὅμως νὰ θέλουν οἱ Εὐρωπαῖοι τὸν ἀφανισμό τῶν Ἑλλήνων; Τὴν ἀπάντησι δίδει ὁ Felix de Beaujour, ποὺ στίς παραμονὲς τοῦ 19ου αἰῶνος παρατηρεῖ τὰ ἑξῆς: «Οἱ ἐμποροὶ φοβοῦνται τὸν συναγωνισμό μετὰ τοὺς Ἕλληνες, λαὸ εὐρωστὸ και ἐργατικὸ, ποὺ στέλνει ἤδη τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα τὸν ἴσμεν τὸν Τάμεση. Λέγουν, ὅτι θὰ γεμίσει μετὰ τὸν στόλο του ὅλα τὰ λιμάνια τῆς Εὐρώπης σὲ βάρος τῶν Εὐρωπαίων μεγαλεμπόρων»¹⁰.

Ἡ ἀποψη τοῦ Felix de Beaujour ταυτίζεται, θὰ λέγαμε, μ' ἐκείνην τοῦ G. Horton, ποὺ παρατηρεῖ ὅτι: «Σὲ περίπτωσι ἴσων ἐνκαιριῶν και θεμιτοῦ ἀνταγωνισμοῦ οἱ Χριστιανοὶ θὰ εὐάζαν ἀμέσως τοὺς Μουσουλμάνους στὸ περιθώριον. Οἱ ἰσλαμιστὲς συνεπῶς θὰ βρισκόνταν ἀμέσως σὲ θέση ὑποτελοῦς τόσο ἀπὸ ἐμπορικὴ, βιομηχανικὴ και οἰκονομικὴ ἀποψη ὅσο και γενικώτερα ἀπὸ κοινωνικὴ. Ἡ ἐπίγνωσι τῆς πραγματικότητος αὐτῆς ἔκανε τοὺς Τοῦρκους νὰ καταλήξουν στὴν «λύσι» ἐξόντωσις τῶν Χριστιανῶν. Ἐπρόκειτο κατὰ κάποιον τρόπο γιὰ ἀντιστροφή ἑνὸς φυσικοῦ φαινομένου: οἱ κηφῆνες ἐξόντωσαν τίς μέ-

λισσες»¹¹.

5. Ἡ στάση τοῦ ἑλλαδικοῦ κράτους

Οἱ ξένοι εἴτε «Μεγάλες Δυνάμεις» λέγονται εἴτε μικρὲς ἔκαναν καὶ κάνουν τὴ δουλειά τους. Μπορεῖ νὰ τοὺς κατηγορήσῃ κανεὶς γιὰ ἰδιοτέλεια, μικρότητα καὶ ἔλλειψη ἀνθρωπισμοῦ. Ἀπὸ 'κεῖ καὶ πέρα μέχρι νὰ τοὺς ἐπιφορτίξῃ τὴν εὐθύνη τῶν διωγμῶν καὶ τῆς γενοκτονίας Ἰωνῶν καὶ Ποντίων, πάει πολὺ. Ὑπεύθυνος τῶν ἐγκλημάτων αὐτῶν εἶναι ἀποκλειστικὰ τὸ ἑλλαδικὸν κράτος καὶ συγκεκριμένα ἡ σάπια καὶ διεφθαρμένη ἡγεσία του, πού μὲ τὴν στάση τῆς καλλιέργησε τὸ θράσος καὶ τὶς γενοκτονικὲς διαθέσεις τῶν Νεοτούρκων καὶ Μπολσεβίκων.

Σύμφωνα μὲ τὸ G. Horton «ὁ πολιτικὸς κόσμος τῆς Ἑλλάδος ἀποτελεῖ τὴν ἐνσάρκωση τῆς ἀδελτιρίας, τῆς ἐμπάθειας καὶ τῆς διαφθοράς, ἀφοῦ εἶναι ἱκανοὶ νὰ θυσιάσουν ἀνθρώπινες ζωὲς καὶ τὴν πατρίδα τοὺς ἀκομή, προκειμένου νὰ κρατηθοῦν μιὰ ὁδομάδα περισσότερο στὴν ἐξουσία»¹².

Κατὰ τοὺς Γάλλους διπλωμάτες τῆς ἐπίμαχης ἐποχῆς:

α) οἱ Ἕλληνες πολιτικοὶ εἶν' ἀδιόρθωτοι ὅπως πάντα·

β) τὸ ἐπιτελεῖο παρουσιάζει μιὰν ἀνήκουστη ἀδυναμία, ἀσχολούμενο μὲ πρίγκηπες· ἐπιτελεῖο καὶ πρίγκηπες οὐδέποτε ἐμπλέκονται στὸν πόλεμο·

γ) ὁ στρατὸς μετὰ τὴν δολοφονία τοῦ Καποδίστρια – πού ἐφήρμοσε σωστὴ καὶ γνήσια ἑλληνικὴ πολιτικὴ – οὐδέποτε ὁργανώθηκε σὲ σύγχρονη βάση καὶ οὐδέποτε ἀποκολλήθηκε ἀπ' τὸν ἀσφυκτικὸ κομματικὸ ἐναγκαλισμό·

δ) οἱ ἀξιωματικοί, ἐκτὸς μερικῶν ἐξαιρέσεων, εἶναι μέτριοι, δὲν ἀσχολοῦνται καθόλου μὲ θέματα τοῦ ἐπαγγέλματός τους... καὶ ἡ ἐξέλιξή τους εἶναι ζήτημα προστασίας καὶ κομματικῆς ἐπιρροῆς... εἶναι ἄπειροι στὴν διοίκηση· κακομεταχειρίζονται τὸν στρατιώτη καὶ πιστεύουν πὼς ἀνήκουν στὴν «ἐλίτ» τῆς κοινωνίας·

ε) οἱ στρατιῶτες περιγράφονται σταθερὰ ὡς γενναῖοι, εὐφυεῖς, ἐγκρατεῖς, ἀλλ' ἀπείθαρχοι, δὲν ἐμπνέονται ἀπ' τὴν ἡγεσία τους, μαθαίνουν εὐκόλα τὴν χρῆση παντὸς νέου ὅπλου, εἶναι λιτοδίαιτοι καὶ ἀνθεκτικοὶ στὶς πορεῖες, κακουχίες χωρὶς γογγυσμούς... ἔχουν τὶς ἴδιες ἀρετὲς μὲ τοὺς ἀρματωλοὺς καὶ τοὺς πολεμιστὲς τοῦ Ὀμήρου·

ς) ἀν ἔλειπε ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία, ἡ ἀντίσταση τῆς ἐκκλησίας καὶ προπάντων ἡ θυσία τοῦ Παύλου Μελά, ἴσως θὰ 'χε χαθεῖ καὶ ἡ Μακεδονία¹³.

Στὴν ἐπίμαχη δεκαετία 1915-1925, πού ἐδῶ στὰ Βαλκάνια συμβαίνουν κοσμογονικὲς ἀλλαγές, ὁ πολιτικὸς κόσμος τῆς χώρας φέρεται διχασμένος, ὅπως διχασμένος εἶναι καὶ ὁ στρατός, καὶ ὁ λαὸς στὸ σύνολό του. Ὅταν οἱ «Μεγάλες Δυνάμεις» ἀποφασίζουν, ὅταν οἱ Νεότουρκοι σφάζουν τὸν Ἑλληνισμό τῆς Ἰωνίας καὶ τοῦ Πόντου, οἱ πολιτικοὶ τῆς Ἑλλάδος ἀσχολοῦνται μὲ... ἐκλογές. Νὰ φαντασθῇ κανεὶς, ὅτι ἐντὸς δύο μόνο ἐτῶν καὶ μάλιστα ἐξαιρετικὰ κρίσιμων γιὰ τὸ ἔθνος (1915-1917) ἄλλαξαν ἐννιά κυβερνήσεις (Βενιζέλου, Γούναρη, Βενιζέλου, Ζαΐμη, Σκουλούδη, Καλογεροπούλου, Λάμπρου, Ζαΐμη, Βενιζέλου).

Οἱ Ἕλληνες τοῦ Πόντου μετὰ μύριες θυσίες καὶ δάσανα ἐφθασαν στὸ σημεῖο δημιουργίας αὐτόνομου κράτους, τοῦ «Αὐτονόμου Ἑλληνικοῦ Κράτους τοῦ Πόντου» (1916-1918). Στις 16-4-1916 ὁ βαλὴς τῆς Τραπεζοῦντος παρέδωσε ἐπίσημα τὴ διοίκηση τῆς πόλεως στοὺς Ἕλληνες μ' αὐτὰ τὰ λόγια: «Ἀπ' τοὺς Ἕλληνες ἀποσπάσαμε τὰ μέρη αὐτὰ καὶ στοὺς Ἕλληνες τὰ παραδίδουμε σήμερον...»¹⁴. Οἱ Ἕλληνες ἀμέσως μετὰ ὠργάνωσαν πλήρως τὴν Ἑλληνικὴ Μεραρχία τοῦ Πόντου, ἐξέδωσαν ἑλληνικὲς ἐφημερίδες, ἐθνικοποίησαν τὴν Παιδεία, ἱδρυσαν προξενεῖα κ.ο.κ.

Τὸ «Αὐτόνομον Ἑλληνικὸν Κράτος τοῦ Πόντου» ἀναγνωρίσθηκε ἐπίσημως τόσο ἀπ' τὴν Τουρκία ὅσο καὶ ἀπ' τὶς χώρες-μέλη τοῦ Ἀντάντ, οἱ ὁποῖες μάλιστα ἐβασίζοντο σοβαρὰ ἐπὶ τοῦ νεοεσταίου κράτους. Κι ὅμως τὸ ἑλλαδικὸν κατεστημένο δὲν εἶδε μὲ καλὸ μάτι τὴν ἱδρυση τοῦ Κράτους αὐτοῦ, τὸ ὁποῖο καὶ πολέμησε παντοιοτρόπως. Διότι στὸ νέο αὐτὸ ἐθνικὸ κέντρο εἶδε ἕναν ἐπίδοξο ἀνταγωνιστὴ καὶ συγκληρονόμο τῶν ἐθνικῶν ἰδεῶν καὶ

ἀξιῶν, τῶν ἐθνικῶν παραδόσεων καὶ ἐμβλημάτων, τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας καὶ γλώσσας. Ἔτσι, ὅταν οἱ Πόντιοι ἔκαναν ἐκκλήσεις στο ἑλλαδικό κράτος νὰ προωθήσῃ τὴν ἀναγνώριση τῆς «Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας τοῦ Πόντου», ὁ Ἑλ. Βενιζέλος ἠρνεῖτο καὶ νὰ τοὺς ἀκούσῃ ἀκόμη. Μάταια τὸν παρακαλοῦσαν ὁ μητροπολίτης Χρῦσανθος καὶ οἱ διάφορες ἐπιτροπὲς νὰ προσφέρῃ τίς «καλὲς τοῦ ὑπηρεσίης». Ὁ «ἐθνάρχης» ἀντὶ ὑπηρεσιῶν τοὺς πρότεινε νὰ ἐγκαταλείψουν τίς προσπάθειές τους καὶ νὰ ἐνωματωθοῦν στὴν... Ἀρμενία! Τὸ ἀντιποντιακό μένος τοῦ Βενιζέλου ἐφθασε σὲ τέτοιο σημεῖο, ὥστε νὰ μεσολαβοῦν ξένες προσωπικότητες ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων καὶ νὰ τοὺς ἀποπέμψει ὁ Ἕλληνας πρωθυπουργός· καὶ ὅταν κάποτε δέχτηκε ἐπερώτηση στὴ Βουλὴ σχετικὰ μὲ τὸ θέμα, «ὁ μέγας αὐτὸς ἄνδρας τόλμησε νὰ πῇ, ὅτι δὲν ἀντιπροσώπευε τὸν Ἑλληνισμό τοῦ Πόντου. Τότε ποιὸς τὸν ἀντιπροσώπευε;»!¹⁵...

Ὁ μισελληνισμός τοῦ ἑλλαδικοῦ κράτους ὥστόσο δοῖκε τὴν πλήρη ἔκφρασή του στο πρόσωπο τοῦ βασιλέως τῶν Ἑλλήνων, κάτι ποὺ ἔκανε ζωερὴ ἐντύπωση καὶ στὴ λογοκρατούμενη Δύση, χάριν τῆς ὁποίας ἐργαζόταν. Ὅταν γιὰ παράδειγμα ἐπετέθησαν οἱ Βούλγαροι ἐναντίον τοῦ ὀχυροῦ Ροῦπελ ἢ ὅταν κατέλαβαν τίς Σέρρες, Δράμα, Καβάλα, ὁ βασιλεὺς, ἀντὶ νὰ διατάξῃ, ὡς ἀρχιστράτηγος τῶν Ἑνόπλων Δυνάμεων, τὸν ὑπὲρ πάντων ἀγῶνα, παρέδωσε ἀμαχητὶ τόσο τὴν Μακεδονία ὅσο καὶ τὸ 4ο Σῶμα Στρατοῦ στοὺς Βουλγάρους, καθ' ὑπόδειξη τῶν Γερμανῶν, ποὺ τὸ μετέφεραν αἰχμάλωτο στο Γκαϊρλιτς.

Τὸν μισελληνισμό τοῦ Παλατιοῦ ἢ τὴν ἀδιαφορία του ἐπιτέλους γιὰ τὸ ἔθνος μαρτυροῦν καὶ τὰ κάτωθι περιστατικά: Εὐρισκόμενος ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος στὴ Σμύρνη, ἐρωτᾶτο ἀπ' τοὺς ἐπιτελεῖς στρατηγούς του τόσο γιὰ τὰ μελλοντικά πολεμικά σχέδιά του ὅσο καὶ γιὰ τίς διπλωματικές σχέσεις τῆς Ἑλλάδος μὲ τοὺς Συμμάχους, ὅταν ἔδωσε τὴν ἐξῆς ἀπάντηση: «Δὲν μ' ἐνδιαφέρουν αὐτὰ ἐμένα. Ὅ,τι μ' ἀπασχολεῖ εἶναι νὰ ἐπιστρέψω στὴν Ἀθήνα καὶ νὰ ἐγκρίνῃ ἡ Βουλὴ τὴν αὐξηση τῶν ὀκτῶ ἐκατομμυρίων δρχ. ποὺ ζήτησα». Ὁ πρίγκηπας Ἀνδρέας ἐν τῷ μεταξύ, ποὺ διοικοῦσε τὸ Β' Σῶμα Στρατοῦ, τὸ ὁποῖο προήλυνε νικηφόρα κατὰ τῆς Ἀγκυρας, χωρὶς κανένα ἀπολύτως λόγο καὶ παρὰ τίς ρητὲς διαταγὲς τῆς Στρατιᾶς περὶ συνέχισης τῆς ἐπίθεσης διέταξε ὑποχώρηση, μ' ἀποτέλεσμα τὴν ἀποτυχία τῆς ὅλης ἐπιχείρησης. Πόσο σοβαρὲς ἦσαν οἱ συνέπειες τῆς ἀπόφασης αὐτῆς τὸ ἀπεκάλυψε ὁ ἴδιος ὁ Κεμάλ Ἀτατούρκ, ποὺ ἐντρομος ἀντιμετώπισε τὴν παράδοση καὶ τῆς Ἀγκυρας, δηλαδὴ τῆς Τουρκίας. Δὲν πρέπει νὰ ξεχνοῦμε, ὅτι τὰ σχέδια τῶν Μεγάλων Δυνάμεων περὶ διάλυσης τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας δὲν εἶχαν εἰσέτι μεταβληθεῖ καὶ δὲν θὰ ἀλλάζαν, ἂν ἐμφανιζόταν ἡ ἀνάλογη φερέγγυα δύναμη νὰ τὴν διαδεχθῇ.¹⁶ Ἡ ὑποχώρηση τοῦ Β' Σώματος Στρατοῦ ἔφερε, ὅπως ἦταν φυσικό, τὸν Κεμάλ στὴν ἀντεπίθεση, ποὺ βαδίζοντας κατὰ τῶν πρὸ τινος διωκτῶν του ἐσφαξε τοὺς ἀμαχοὺς πληθυσμούς τοῦ Ἑσκή-Σεχίρ, τοῦ Ἰκονίου, τῆς Ἀμισσοῦ... Παράλληλα ἀναγκάζει τίς Μεγάλες Δυνάμεις ν' ἀλλάξουν σχέδια καὶ πολιτικὴ.

Τότε ἀκριβῶς φάνηκε ἡ παντελὴς ἀνυπαρξία προγράμματός τινος ἐκ μέρους τοῦ ἑλλαδικοῦ κράτους, τὸ ὁποῖο κατελήφθη ἀπὸ πλήρη σύγχυση. Ἐκ μέρους τοῦ Παλατιοῦ καὶ τῶν βασιλικῶν ἔπεσε τὸ σύνθημα «οἶκαδε», ἓνα σύνθημα ποὺ νιοθέτησε πλήρως τὸ νεοσύστατο Κ.Κ.Ε. μ' ἀρχηγό του τὸν Ἑβραῖο Ἀβραάμ Μπεναρόγια. Ἡ σύμπλευση αὐτῆς Παλατιανῶν καὶ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος δὲν εἶχε κανένα ἀπολύτως ἐθνικὸ ἔρεισμα. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ Σοβιετικοὶ ὑπέγραψαν συμφωνία μὲ τὸν Κεμάλ, οἱ κομμουνιστὲς ξέχασαν τίς διαβεβαιώσεις τῶν Τούρκων καὶ μὲ μιὰ ἔντονη προπαγάνδα παρότρυναν τοὺς Ἕλληνες στρατιῶτες νὰ ρίπουν τὰ ὅπλα καὶ νὰ λιποτακτοῦν. Οἱ κομμουνιστὲς τότε ἐγίναν εἰρηνόφιλοι καὶ φιλότουρκοι, κατήγγειλαν δὲ τὸ ἐκστρατευτικὸ σῶμα ὡς κατακτητικὸ καὶ ἐπεκτατικὸ, ὁργανισμένο ἀπ' τὴν ἀγγλογαλλικὴ κεφαλαιοκρατία. Δώδεκα ἔτη μετὰ ἀπ' αὐτὰ τὰ γεγονότα καὶ ἐνῶ ἀκόμη οἱ πληγὲς τῶν Ἑλλήνων ἦσαν νωπές, ὁ «Ριζοσπάστης» γράφει σὲ πρωτοεξέλιδό του, ὅτι «ὄχι μόνο δὲν λυπηθήκαμε γιὰ τὴν ἀστικοιφιλικὰδικὴ ἡττα στὴ Μικρασία, μὰ καὶ τὴν ἐπιδιώξαμε» (12.7.1935)!..

Το μεγάλο μακελλειό του Έλληνισμού έγινε μετά ακριβώς την υποχώρηση – υποχώρησι χωρίς ήττα –, όταν οι Τούρκοι επεδόθησαν στην καθαρή γενοκτονία. Οί Κεμαλικοί, δέχονται για την ανικανότητα μέχρι άνυπαρξίας του έλλαδικού κράτους, βασανίζουν, δικάζουν, εξορίζουν, φονεύουν ομαδικά. Ο στρατοπεδάρχης Σμύρνης στην ήμερήσια διαταγή του της 10.9.1922 καλεί τόν κάθε Τούρκο στρατιώτη νά επιτελέση τó καθήκον του: «Ο κάθε στρατιώτης είναι υποχρεωμένος νά σκοτώση 4-5 Έλληνες για τή δόξα της χώρας μας»¹⁷, είπε, όπως και έγινε. Τά συμμαχικά πολεμικά και έμπορικά πλοία στίς διαδρομές τους κατά μήκος τών ακτών του Πόντου έπεφταν μονίμως σέ τυμπανισμένα πτώματα Έλλήνων. Η όσμη τών νεκρών έφτανε, λένε, μέχρι και την Κωνσταντινούπολη.

Κι όμως τó έλλαδικόν κράτος δέν πήρε καμιά απολύτως θέση έπ' αὐτών. Έχουν νά λέγουν μάλιστα, ότι οί έλληνικές αρχές της Σμύρνης απαγόρευαν στους Έλληνες της Μικρασίας νά εγκαταλείπουν τίς έστίες τους, τή στιγμή πού ό έλληνικός στρατός – κατ' έντολήν πιά τών Μ. Δυνάμεων – έξεκένωσε τή Σμύρνη. «Υπάρχουν συγκεκριμένες καταγγελίες για δΐαιη έμπόδιση άπ' τίς έλληνικές αρχές της αναχώρησης τών Έλλήνων της Ίωνίας λίγες μόνο μέρες πρό της εισόδου στη Σμύρνη του Τουρκικού Στρατού. Ο Γ. Δαφνής αναφέρει, ότι λίγο πριν την καταστροφή της Σμύρνης είχε επισκεφθεί τόν Αρμυοστή της Ελλάδος στη Σμύρνη Στεργιάδη ό Γ. Παπανδρέου, ό όποιος ενημερώθηκε για την επερχόμενη καταστροφή. Είς έρώτηση του Παπανδρέου: "Γιατί δέν είδοποιεί τόν κόσμο νά φύγει", άπάντησε: "Καλύτερα νά μείνουν εδώ, νά τούς σφάξει ό Κεμάλ, γιατί, αν πάνε στην Αθήνα, θ' ανατρέψουν τά πάντα"»¹⁸ Τοιουτοτρόπως παραδόθηκε ό Έλληνισμός της Ίωνίας και του Πόντου στη σφαγή, μιά έπιχείρηση πού, όπως είπαμε, είχε 2.550.000 νεκρούς.

6. Η συνθήκη της Λωζάννης

Η συνδιάσκεψη για τή συνθήκη της Λωζάννης άρχισε τó Νοέμβριο του 1922 και κράτησε ένα έτος περίπου. Στο διάστημα αυτό συνέβησαν πολλά γεγονότα, πού σφράγισαν τó μέλλον αυτού του τόπου. Η Ελλάδα εξακολουθεί νά κυβερνάται άπ' την έπαναστατική κυβέρνηση του συνταγματάρχη Γονατά μετά τó κίνημα της 27.9.21, πού ανάγκασε και τόν βασιλιά Κωνσταντίνο νά παραιτηθί χάριν του Γεωργίου Β'. Στίς 13.11.22 έν τῷ μεταξύ έγινε ή δίκη τών «πρωταιτών», κατά την όποία κατεδικάστησαν εις θάνατον οί Γούναρης, Στράτος, Θεοτόκης, Πρωτοπαπαδάκης, Μπαλτατζής και Χατζηανέστης και εις ισόδια και έξορίαν οί Γούδας και Στρατηγός.

Οί εργασίες της συνδιάσκεψης προχωρούν βραδύτατα, την Ελλάδα δέ εκπροσωπούν οί Έλ. Βενιζέλος και Δημ. Κακλαμάνος. Οί Τούρκοι ακολουθοῦν την γνωστή παρεκτυστική πολιτική, ζητώντας μέχρι και πολεμικές αποζημιώσεις άπ' την Ελλάδα. Στο μεταξύ ό Πάγκαλος, πού μέχρι πρό τινος ήτο ύπουργός Αμύνης, παραιτήθηκε κι ανέλαβε άρχιστράτηγος Έδρου. Έξαιρετικά ικανός, εξοπλίζει έξι μεραρχίες πεζικού και μιά ίππικού, διά τών όποίων προκάλεσε σύγχυση και ταραχή στους συμμάχους και πραγματικό τρόμο στον Κεμάλ Άτατούρκ, ό όποιος λησμόνησε τίς «άπαιτήσεις» του και σύρθηκε στο τραπέζι τών διαπραγματεύσεων. Βλέπετε, ό Πάγκαλος δέν άστειευόταν, άλλ' άφου ένεφύσησε πίστη και ήθικó στο στράτευμα, άπειλοῦσε ότι θά καταλάβει την Κωνσταντινούπολη, εάν δέν συνεμορφούτο ό Κεμάλ. Ήταν μιά πραγματικά «χρυσή στιγμή» μέσα στην πολυετή σκουριά και σαπίλα, πού αν ό Βενιζέλος την εκμεταλλευόταν και άπαιτούσε την Ανατολική Θράκη, τά Δωδεκάνησα, την Κύπρο και Β. Ήπειρο, σίγουρα θά τά κέρδιζε. Σύμφωνα μέ τίς εκτιμήσεις τών ξένων «οί τρελλοί και παράλογοι αξιωματικοί κέρδισαν τó στοίχημα και συγκράτησαν την Ελλάδα άπ' τó χείλος της άδύσσου, όπου βρισκόταν»¹⁹.

Οί δυνατότητες όμως τών «τρελλών και παράλογων αξιωματικών» δέν έτχαν της ανάγκου αξιοποίησεως άπ' τούς πολιτικούς: άπεναντίας προκάλεσαν φόβο και φθόνο: «ιδιαιτέρα άνησύχησε ό Βενιζέλος, βλέποντας τούς έπαναστάτες εκδηλα άποφασισμένους». Φυσικό ήταν λοιπόν νά τούς «προσγειώσουν» στην έλλαδική πραγματικότητα και νά τούς

καταστήσουν «ρεαλιστές».

Τὸ ἑλλαδικὸν κράτος ἐν τῷ μεταξύ, ἀντὶ νὰ προβάλλῃ τὰ παραπάνω αἰτήματα, πανηγύρισε, διότι οἱ Τούρκοι ἐπαύσθησαν τῶν (παράλογων καὶ παρελκυστικῶν) ἀπαιτήσεών τους γιὰ πολεμικὲς ἀποζημιώσεις (!!!) καὶ προχώρησε στὴ συζήτηση τῆς πρότασης Βενιζέλου «περὶ ἀνταλλαγῆς πληθυσμῶν». Ἦταν παλαιὸ σχέδιο τοῦ «ἐθνάρχου», πού βέβαια οὔτε οἱ Ἑλλαδικοὶ γινώριζαν, μὰ οὔτε κι οἱ Μικρασιάτες ἐπιθυμοῦσαν. Ὁ Κεμάλ «ἐτρίβει τὰ χέρια του», καθὼς ἦταν φυσικό, ἀφοῦ τοῦ ἐδίδετο ἡ μοναδικὴ εὐκαιρία νὰ δημιουργήσῃ συμπαγὲς ἔθνος, ἐκδιώκοντας τὰ 2/3 τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Σύμφωνα μὲ τοὺς Εὐρωπαίους ἡ ἀπόφαση αὐτὴ ὑπῆρξε περισσότερον καταστρεπτικὴ γιὰ τὸν Ἑλληνισμό καὶ αὐτῶν τούτων τῶν γενοκτονιῶν πού προηγήθηκαν, οἱ ὁποῖες ἄλλωστε ὀξύνθηκαν πάνω στὴ γενικὴ σύγχυση τῶν μετακινήσεων τῶν πληθυσμῶν. Πέραν αὐτοῦ χάθηκε ἀπαξ διὰ παντός τὸ ὄραμα τῆς Μεγάλης Ἰδέας, συρρικνώθηκε ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ περιθωριοποιήθηκε ἡ Ἑλλάς, ἐνῶ ἡ Τουρκία, πού παρὰ τίς ἐπιχειρήσεις τῶν Νεοτούρκων θὰ πεφτε ἀργὰ ἢ γρήγορα ὑπὸ τὸν ἔλεγχο τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀπέκτησε ὄντοτητα.

7. Ἡ προσφυγιά

Οἱ πρῶτοι πρόσφυγες, πού ἔφθασαν στὴν Ἑλλάδα, ἦσαν Πόντιοι, πού ἦλθαν στὴ μητρόπολη μετὰ τὴν ἀποτυχία ἐδραιώσεως τῆς «Δημοκρατίας τοῦ Πόντου» τὸ 1918 καὶ 1919. Ξεκίνησαν ἀπ' τὸν Πόντο μυριάδες, ἀλλ' ἐδῶ ἔφθασαν λιγοστοί· οἱ κακουχίες, οἱ ἀσθένειες ἀλλὰ κι οἱ φόνοι ἀπὸ ἐνεδρευνόντες στὸ δρόμο τοὺς Τούρκους τοὺς ἀποδεκάτισαν.

Μὲ τὴν ἀνταλλαγὴ πληθυσμῶν οἱ Τούρκοι ἐδιώξαν στὴν Ἑλλάδα 1.400.000 ἀνθρώπους, μεταξύ τῶν ὁποίων πολλοὶ ἦσαν Ἀρμένιοι, Κοῦρδοι, Ἑβραῖοι ἢ καί... ἀνεπιθύμητοι Τούρκοι, ἔναντι μερικῶν ἑκατοντάδων Τούρκων, πού ἔφυγαν ἀπ' τὴν Ἑλλάδα. Ὁ Κεμάλ ζήτησε, ὅπως οἱ Τούρκοι, πού ἔφυγαν ἀπ' τὴν Ἑλλάδα, λαμβάνουν ὅλη τους τὴν παρουσία, «ὥστε νὰ καταστοῦν καλοὶ πρῆσβεις ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, γιὰ νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ Ἑλληνο-τουρκικὴ φιλία». Ὁ Ἑλλήν ὁμολόγός του ὡστόσο δὲν ζήτησε τίποτα. Ἀργότερα καὶ μὲ τὴν μεσολάβηση τοῦ Μουσσολίνι ἔγινε βέβαια κάποιος συμψηφισμὸς περιουσιῶν, ἔτσι ὥστε οἱ ἑκατοντάπλάσιες περιουσίες τῶν Ἑλλήνων νὰ ἐξισωθοῦν μ' ἐκείνες τῶν Τούρκων.

Οἱ πρόσφυγες πού ἦλθαν στὴν Ἑλλάδα, ἀντιμετώπισαν μιὰ ἀπερίγραπτη κατάσταση. Τὸ κράτος δὲν ἐλάμβανε καμμιά πρόνοια ὑποδοχῆς τους καὶ οἱ Μικρασιάτες καὶ Πόντιοι ἄρχοντες, ἐπιστήμονες, ἔμποροι, καλλιτέχνες ὑποχρεώθηκαν νὰ ζοῦν σὲ τενεκεδόσπιτα γύρω ἀπ' τίς πόλεις καὶ τὰ χωριά. Στὶς συρματόπλεκτες γειτονιὲς τῆς Καλαμαριᾶς, τῆς Καισαριανῆς, τῶν Σερρῶν, τῆς Δράμας κ.ο.κ. Οἱ πρόσφυγες πέθαιναν ἀπὸ πείνα, δυσεντερία καὶ μαρασμό. Τὴν δυστυχία τους ἐπαύξανε τόσο ἡ στάση τοῦ κράτους ὅσο κι ἐκείνη τοῦ λαοῦ, πού τοὺς ἀντιμετώπιζαν ἐχθρικά καὶ περιφρονητικά. Οἱ φιλοβασιλικοὶ κι οἱ πλούσιοι ἔδλεπαν τοὺς πρόσφυγες σὰν ξένο σῶμα καὶ τοὺς συκοφαντοῦσαν ὡς κλέφτες, ἀθλίους καὶ τουρκόσπορους. Οἱ ἐργάτες κι ἰδιαιτέρως οἱ κομμουνιστὲς ἀπ' τὴν ἄλλη τοὺς ἀποκαλοῦσαν «χαφιέδες», πειναλέους καὶ παρείσακτους. Πέρασαν πολλὰ ἔτη, ὥσπου νὰ καταλάβουν οἱ «καθοδηγητὲς» τοῦ Κ.Κ.Ε., ὅτι οἱ πρόσφυγες τοὺς «ἀνήκουν», καθότι πικραμένοι, ἀδικημένοι, ἄρα ἀρνητικοί, δηλαδή... κομμουνιστὲς! Τότε τοὺς ἀγκάλιασαν βέβαια γιὰ τίς ψήφους τους. Τὸ ἐπίσημο κράτος μὲ τὴ σειρὰ του κατεδίωκε τοὺς πρόσφυγες, ἀπηγόρευσε τὴ λογοτεχνία τους, τὰ θέατρα, τὴ μουσικὴ τους κ.ο.κ.

Οἱ πρόσφυγες ἐν τῷ μεταξύ, ἄνθρωποι μὲ μακρὰ παράδοση καὶ ἱστορία, τάραξαν τὰ νερὰ τοῦ ἑλλαδικοῦ ἔλους, ἀνέτρεψαν τίς εἰσαγόμενες εὐρωπαϊκὲς ἀξίες τῶν βολεμένων κρατικοδιδαιτων, κλόνισαν τὰ θεμέλια τῆς γεωργικῆς κοινωνίας καὶ προετοίμασαν τὸ ἔδαφος γιὰ τὴν ὑποδοχὴ τῆς βιομηχανικῆς ἐποχῆς. Παρὰ ταῦτα οὐδέποτε οἱ πρόσφυγες πίστευσαν, ὅτι αὐτὸ πού ἔπαθαν εἶχε τὴν ἔννοια τῆς μονιμότητος. Μέχρι καὶ τὸ 1930, πού ὑπεγράφη τὸ σύμφωνο τῆς «Ἑλληνοτουρκικῆς φιλίας» («Σύμφωνο Βενιζέλου-Κεμάλ») ζοῦσαν μὲ τὸ ὄραμα τῆς ἐπιστροφῆς στὶς ἐστίες τους, οἱ δὲ ἐκπρόσωποί τους βουλευτὲς ἔκαναν συ-

χνά-πυκνά σχετικές εισηγήσεις στη Βουλή. Μετά την υπογραφή της έν λόγω συμφωνίας, πού προέβλεπε ακριβώς τὸ ἀντίθετο, οἱ δουλευτές ἐσίγησαν· κι ὅταν κάποιος τολμοῦσε νὰ πῇ κάτι σχετικό, δεχόταν τὶς ἀπειλές τοῦ Βενιζέλου περὶ ἰδιωνύμου. Ἔτσι οἱ Μικρασιάτες κι οἱ Πόντιοι, ὅσοι ἐπέζησαν φυσικά, προσαρμόστηκαν στὴ νέα πραγματικότητα. Οἱ πατρίδες τους ἔγιναν ὄνειρο πιά· οἱ ἐστίες τους μοναδικὴ σκέψη τους· κι ἡ φτώχεια μόνη πραγματικότητα, γιατί ἀποζημιώσεις τῶν περιουσιῶν τους οὐδέποτε ἔλαβαν.

9. Τὸ χρέος

Οἱ διωγμοὶ κι οἱ γενοκτονίες τῶν Ἰώνων καὶ Ποντίων ἀποτελοῦν μιὰ πραγματικότητα. Μέχρι πρὸ τινος μπορούσαν οἱ ὑπεύθυνοι νὰ κρύβονται καὶ νὰ ἀποκρύπτουν τὶς τραγωδίες τῶν Ἑλλήνων. Σήμερα τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα τῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν ἀποτελοῦν κοινὸ κτήμα τῶν ἐρευνητῶν τῆς ἱστορικῆς ἀλήθειας· καὶ τὰ πορίσματά τους εἶναι καταπέλτης τόσο γιὰ τὸ τουρκικὸ κράτος, ὅσο καὶ γιὰ τὴν πρώην Ε.Σ.Σ.Δ. καὶ γιὰ τὶς Μ. Δυνάμεις· περισσότερο ὁμως γιὰ τὸ ἐλλαδικὸ κράτος, πού μὲ τὴ στάση καὶ τὶς ἀποφάσεις του καλλιέργησε τὶς γενοκτονικὲς διαθέσεις τῶν ἀπολίτιστων καὶ ἀπάνθρωπων Ἀσιατῶν καὶ ζήτησε στὴ συνέχεια τὴν «ἀνταλλαγὴ πληθυσμῶν», δηλ. τὴν ἐκρίζωση τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀπὸ τὴν προαιωνία κοιτίδα του.

Σήμερα ὑπάρχει μιὰ διαφορετικὴ κατάσταση. Εὐρωπαῖοι, Τοῦρκοι καὶ Ρῶσοι ἀρέσκονται νὰ ὁμιλοῦν περὶ δημοκρατίας, δικαιοσύνης, ἀνθρωπισμοῦ κ.λπ. Μεγάλες ὁργανώσεις καὶ ὁργανισμοὶ κόπονται γιὰ τ' ἀνθρώπινα δικαιώματα, γιὰ τὴν ἐλευθερία, γιὰ τὰ δίκαια τῶν λαῶν. Δὲν γνωρίζουμε, ἂν μεταξὺ ὅλων τῶν λαῶν συμπεριλαμβάνονται κι οἱ Ἕλληνες ἢ ἔξαιρουνται ὡς «κατηραμένοι κι αἰρετικοί», ὅπως ἔλεγε ὁ Μάρξ. Ἄν δὲν συμβαίνει κάτι τέτοιο, καιρὸς εἶναι ν' ἀναλάβουν οἱ μὲν ὁργανώσεις κι οἱ ὁργανισμοὶ τὴν μελέτη τοῦ θέματος, τὰ δὲ κράτη πού ὑπέπεσαν σ' αὐτὸ τὸ ἄγος τὴν ἀποκατάσταση τοῦ δικαίου. Καὶ τὸ δίκαιο εἶναι, ν' ἀποδοθοῦν στοὺς Ἰωνες καὶ Ποντίους οἱ πόλεις, οἱ ἐστίες κι οἱ περιουσίες τους. Ἐπειδὴ ἐν τῷ μεταξὺ ὑπάρχουν νεκροὶ – καὶ μάλιστα 2.550.000 βεβαιωμένοι –, οἱ ὑπεύθυνοι ν' ἀποζημιώσουν τὶς οἰκογένειές τους. Καὶ σὲ περίπτωσι πού δὲν ὑπάρχουν – γιατί ἔγιναν γενοκτονίες – ν' ἀποδοθοῦν στὴν πόλιν πού προήρχοντο. Μόνο ἐτοίθα μπορούν οἱ Εὐρωπαῖοι, οἱ Ἀμερικανοί, ὁ Ο.Η.Ε. νὰ μιλοῦν περὶ ἰσονομίας καὶ δικαιοσύνης· γιατί εἶναι γνωστὸ, ὅτι σὲ μιὰ ἀνάλογη περίπτωσι οἱ Ἑβραῖοι ἀποζημιώθηκαν γιὰ ἑξὶ ἑκατομμύρια ἀμφισβητούμενους μάλιστα νεκροὺς· ἐδῶ ἔχουμε 2 1/2 ἑκατομμύρια βεβαιωμένους θανάτους.

Ἵποσημιώσεις

1. «Ὅτι ἀρχὴ καὶ τέλος, παλαιόθεν καὶ ὡς τώρα ὅλα τὰ θερία πολεμοῦν νὰ μᾶς φᾶνε καὶ δὲν μποροῦν· τρῶνε ἀπὸ μᾶς καὶ μένει καὶ μαγιά...».
2. G. Horton. «Ἀναφορικά μὲ τὴν Τουρκία», σελ. 161-173.
3. Karl Marx, στὴν «New York Daily Tribune» ἴδε τὸ βιβλίο τοῦ Β. Ἀγτσιδῆ «Ποντιακὸς Ἑλληνισμός», σελ. 101.
4. «Ὠγγία», τ. 4ος σελ. 399 κ.έ. καὶ τ. 5ος σελ. 48 κ.έ.
5. Γ. Σουμειλίδης, «Ἀκριτικά ἄσματα», τ. 1ος σελ. 48.
6. Χ. Τσιρκινίδης, «Ἐπιτέλους τοὺς ξεριζώσαμε», σελ. 13.
7. Δρ. Α. Ἀνδρόνικος, «Ὁ Ἰούδας διὰ μέσον τῶν αἰώνων», σελ. 58.
8. Χ. Τσιρκινίδης, ὁ.π., σελ. 215.
9. Γ.Ν. Λαμπιδῆς, «Τοπὰλ Ὀσμάν», σελ. 20.
10. Β. Ἀγτσιδῆς, ὁ.π., σελ. 10.
11. G. Horton, ὁ.π., σελ. 49.
12. G. Horton, ὁ.π., σελ. 37.
13. Χ. Τσιρκινίδης, ὁ.π., σελ. 37.
14. Β. Ἀγτσιδῆς, ὁ.π., σελ. 42.
15. Χ. Τσιρκινίδης, ὁ.π., σελ. 134.
16. Χ. Τσιρκινίδης, ὁ.π., σελ. 193-194.
17. Χ. Τσιρκινίδης, ὁ.π., σελ. 279.
18. Χ. Τσιρκινίδης, ὁ.π., σελ. 300.
19. Χ. Τσιρκινίδης, ὁ.π., σελ. 305.

‘Ο ἄταφος νεκρὸς

“Ὅπως κάθε χρόνο, θὰ ἐμφανισθοῦν κι ἐφέτος οἱ κεκράχτες τῆς ἐξ-ουσίας – φοι-
νικιστές, γεφυριστές, θυζαντινιστές, ρωμιοσυνιστές κι ἀνόητοι ἐπιστημονιστές
– κι ἄλλοι ἀπὸ τὴν τηλεόραση, ἄλλοι ἀπ’ τὶς ἐφημερίδες κι ἄλλοι ἀπὸ τοὺς ἄμω-
νες τῶν ἐκκλησιῶν, γιὰ νὰ μᾶς μιλήσουν δακρύδρεχοι γιὰ τὴν «ἀποφράδα ἡμέ-
ρα» τῆς 29ης Μαΐου 1453, γιὰ τὴν ἔνδοξη αὐτοκρατορία τοῦ Βυζαντίου «μας»,
γιὰ τὴν Ἁγία Σοφία – τὸ καύχημά «μας», γιὰ τὴν Πόλη «μας» καὶ πολλὰ ἄλλα
τέτοια ἡχηρά. Αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἄνθρωποι ὥστόσο, πὺν τάχα κόπτονται γιὰ τὴν
πατρίδα καὶ τὸ ἔθνος, ἀποφεύγουν συστηματικὰ ἢ καὶ καταφέρονται δριμύτα-
τα ἐναντίον τοῦ οἰκουμενικοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, τῆς Κλασσικῆς Ἑλλάδος, τοῦ
Διὸς Πολιτισμοῦ, πὺν ἀποτελοῦν ἀθλήματα τοῦ ἐξανθρωπιστικοῦ Ἑλληνικοῦ
Πνεύματος, πὺν ἀποτελοῦν αὐτὴν ταύτην τὴν Ἑλλάδα.

Τὸ ἐλλαδικὸν κράτος, λένε, ἀποτελεῖ τὸν φυσικὸ κληρονόμο καὶ τὸν συνεχι-
στή τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, οἱ δὲ Νεοέλληνες εἶναι ἀπόγονοι τοῦ Βυ-
ζαντινοῦ «Ἑλληνισμοῦ». Οὕτε λόγος περὶ Κλασσικῆς Ἑλλάδος καὶ Κλασσικοῦ
Ἑλληνισμοῦ, παρὰ τὸ ὅτι γνωρίζουν ὅτι ἀποκλειστικὸ κίνητρο καὶ ἰδανικὸ τῶν
ἐμπνευστῶν καὶ ἀγωνιστῶν τοῦ Εἰκοσιένα ὑπῆρξε ἡ Κλασσικὴ Ἑλλάδα, παρὰ
τὸ ὅτι ξέρουν καλὰ ὅτι ἡ ἐλευθερία τῶν Ἑλλήνων ἐξεπήγασεν «ἀπ’ τὰ κόκκαλα
τὰ ἱερά» τοῦ κλασσικοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ὅμως κατὰ ποίαν λογικὴν ἐμφανίζουν
τὸ Νεοελληνικὸν Κράτος ὡς φυσικὸ ἔκγονο καὶ βλάστημα τῆς Βυζαντινῆς Αὐτο-
κρατορίας; Ἦταν τὸ Βυζάντιο Ἑλλὰς ἢ ἐλληνικὸ ἢ φιλελληνικὸ ἢ ἀνεκτικὸ
ἔστω πρὸς τὴν Ἑλληνικότητα, ὥστε νὰ δικαιολογεῖται κατὰ τέτοιο;

Μὲ ἀπόλυτη βεβαιότητα γνωρίζουμε, ὅτι ὄχι μόνο ἐλληνικὸ δὲν ἦταν, ἀλλ’
ὑπῆρξε καὶ ἄκρως ἀνθελληνικὸ – γιὰ νὰ μὴν ποῦμε ὅτι μοναδικὸς λόγος ἰδρύ-
σεώς του ἦταν ἡ ἐκ τῶν ἔνδον καταπολέμηση τῆς Ἑλληνικότητος στὴν κοιτίδα
της, ὁ ἀφανισμὸς τῶν Ἑλλήνων κι ἡ καταστροφὴ παντὸς ἐλληνικοῦ, εἴτε ἐπι-
στήμη ἐλέγετο αὐτὸ εἴτε τέχνη εἴτε πολιτισμὸς. Ἡ ἴδια ἄλλωστε ἡ αὐτοκρατο-
ρία ποτὲ δὲν θέλησε νὰ φαίνεται ὡς ἐλληνικὴ καὶ ποτὲ δὲν ὠνομάστηκε «Νέα
Ἑλλὰς» ἢ «Νέαι Ἀθῆναι», ἀλλ’ αὐτοαπεκαλεῖτο «Νέα Σιών» ἢ «Νέα Ἱερουσα-
λήμ», «Ρωμαίων Κράτος» ἢ «Νέα Ρώμη», ἐξ οὗ βεβαίως καὶ οἱ (Β)Ρωμιοὶ κι ἡ
(Β)Ρωμιοσύνη, πὺν – κι ὅμως – εἶναι νὰ τὴν κλαῖς!..

“Ὅτι προσδιορίζει ἐπακριδῶς τὴ φύση κι ἀντικατοπτρίζει τὸν ἀ-πολιτισμὸ
τοῦ Βυζαντίου εἶναι ἡ φοβερὴ ἐξ-ουσιαστικότητα κι ὁ ἄκρατος δογματισμὸς
του, πὺν ἀποτελοῦν τὸν ἀντίποδα καὶ τὴν ἄρνηση τοῦ ἐλευθεροποιοῦ κι ἐξα-
ληθευτικοῦ Ἑλληνικοῦ Πνεύματος. Καθ’ ὅλην τὴν μακρότατὴ ἐκείνη περίοδο
ἡ φιλοσοφία ἐσίγησεν, οἱ ἐπιστῆμες ἐνταφιάστηκαν, οἱ τέχνες ἐμαράνθησαν.
Φανατισμὸς μόνον καὶ πόλεμοι – ἱεροὶ καὶ ἀνίεροι –, θεοκρατία καὶ στρατοκρα-
τία, σκοταδισμὸς καὶ μισαλλοδοξία. Ὁ «θεόκλητος» αὐτοκράτορας κι ὁ «θεό-
σταλτος» πατριάρχης ἀποτελοῦσαν τὰ «ἱερά τέρατα», τὶς ἀπροσπέλαστες, κι
ἀμετάθετες, κι ἀμετάκλητες ἀρχεῖς, τοὺς ἐνσαρκωτὲς καὶ ἐκφραστὲς τῆς «δικαι-
οσύνης» καὶ τῆς «ἀλήθειας».

Μέσα σ’ αὐτὸ τὸ ἰδεολογικο-πολιτικὸ κλίμα ὁ Ἑλληνισμὸς αἰσθάνθηκε ξένος
μέσα στὴν ἴδια τὴ χώρα του. Μαθημένος νὰ σκέπτεται καὶ νὰ ἐρευνᾷ, ν’ ἀναζητῇ
τὴν ἀλήθεια καὶ νὰ τὴν ἐκφράζῃ μὲ εἰλικρίνεια καὶ παρηγοσία, νὰ δοῇ καὶ νὰ δη-

μιουργή, ν' αντιδρά και ν' αντιλέγη, αντιμετώπισε εξαρχῆς τὸ ἀδυσσαλέο μῖσος τῶν ἐξ-ουσιαστῶν, πὺν σκοπὸν εἶχαν νὰ ἐννουχίσουν τὸν ἀνθρώπινο νοῦ, νὰ καταπνίξουν κάθε ἐλεύθερη συνείδηση, νὰ κάμψουν τὶς ἠθικο-πνευματικὲς δυνάμεις τῶν ἀνθρώπων. Μὲ μιὰ σειρὰ δραστηκώτατων μέτρων ἐξοστράκισαν καὶ κατέστρεψαν κάθε πνευματικὴ ζωή, πὺν οὕτως ἢ ἄλλως ἀντιτίθετο στὸν ἐδραιωρωμαϊκὸ τρόπο ζωῆς. Οἱ Ἕλληνες ἀναίτια καὶ ἀπροσδόκητα βρέθηκαν ἀντιμέτωποι μὲ τὴ θεο-στρατοκρατικὴ τυραννία καὶ ὑποχρεώθηκαν νὰ ζοῦν κνηγήμενοι, τρομοκρατημένοι, κουρσεμένοι, ἀναθεματισμένοι καὶ ἐκμηδενισμένοι, ὕβριζόμενοι, διαζόμενοι, χλευαζόμενοι καὶ συκοφαντούμενοι.

Κατατρεγμένοι καὶ ἐξουθενωμένοι ἀπ' τὴν πρωτοφανῆ τυραννία ἐγκατέλειπαν τὶς ἐστίες τους, τὶς σχολές, τὰ θέατρα, τὰ ἐργαστήριά τους καὶ ἀναζητοῦσαν καταφύγιο σ' ἀπόμερες πόλεις καὶ χωριά, προκειμένον νὰ ἡσυχάσουν. Τὸ ἀνθελληνικὸ ὅμως μένος ἦταν τόσο φοβερό, ὥστε, πρὶν φθάσουν ὅπουδήποτε, τοὺς προκατελάμβαναν οἱ «εἰδωλο»διῶκτες, πὺν τοὺς ἀπεδοκίμαζαν μ' αὐτὰ περίπου τὰ λόγια: «Τί φυῶσι καὶ θαμβέουσιν οἱ Ἕλληνες; Τί πλανῶνται πρὸς Πλάτωνα; Τί Δημοσθένη στέργουσι τὸν ἀσθενῆ; Τί δὲ Πυθαγόραν θρυλλοῦσι τὸν δικαίως φημιθέντα; Τί δὲ μὴ τρέχουσι καὶ σέβουσι οἷς ἐνεφανίσθη τὸ πανάγιον πνεῦμα;»!.. Καὶ ἀκολουθοῦσαν δίκαιοι θάνατοι πνευματικῶν ἀνθρώπων, καταδίκες ἐπιστημόνων, ἐμπρησμοὶ σχολῶν, κατεδαφίσεις ναῶν... «Οἱ ἱερεῖς τῶν Ἑλλήνων θεῶν ἐδει σιγᾶν ἢ τεθνάναι» καὶ γιὰ τοὺς χρωμένους ἔστω τὸν φιλοσοφικὸ τρίδωνα «ὁ θάνατος ἐχώρει».

Μάταια προσπαθοῦν οἱ «Γεφυραῖοι» νὰ συζεύξουν τὸ Ἑλληνικὸ πνεῦμα μὲ τὸ Ἰουδαϊκόν, τὴν ἔρευνα μὲ τὸ δόγμα, τὴν ἐλευθερία μὲ τὴ δουλεία... Ἄδικα προσπαθοῦν οἱ φοινικιστὲς νὰ μᾶς πείσουν γιὰ τὴν ἑλληνομάθεια καὶ ἑλληνοπρέπεια τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, οἱ ὅποιοι σπνύδασαν πράγματι τὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα, γιὰ νὰ τὰ πολέμησουν... Τοῦ κάκου τέλος προσπαθοῦν οἱ ρωμιοσυνιστὲς ν' ἀποπροσανατολίσουν τοὺς Ἕλληνες μὲ τὸν τραγέλαφο τῆς Ἑλληνορθοδοξίας, πὺν ὡς τελετὴ ἄρχισε καὶ τελείωσε μὲ τὸν ἀναθεματισμὸ παντὸς Ἑλληνικοῦ.

Δὲν χωρεῖ ἀμφιβολία, ὅτι ἡ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία ὑπῆρξε ἀνθελληνικώτατη καὶ καταστρεπτικώτατη γιὰ τὸν Ἑλληνισμό. Ἡ Ἑλληνοσύνη γιὰ ἓνα πράγμα μπορεῖ νὰ περηφανεύεται, ὅσον ἀφορᾷ στὴ σκοτεινὴ ἐκείνη περίοδο: Ὅτι μπόρεσε μέσα στὴ μακραίωνη αὐτὴ κόλαση νὰ διασωθῇ καὶ νὰ διασώσῃ ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερες ἀπ' τὶς ἱερὲς παρακαταθήκες τῶν προγόνων της, ἀπ' «τὰ ἅγια καὶ ἱερά» τῶν ἀγαθῶν Ἑλλήνων. Τὸ γεγονὸς πάντως ὅτι ὁ Ἑλληνισμὸς πρὸ τοῦ «Ρωμαίων κράτους» ἢ τῆς «Νέας Σιών» ἦταν τὸ πᾶν, ὅλη ἡ οἰκουμένη, μετὰ δὲ τὸ τέλος της δὲν ἦτο τίποτε, μαρτυρεῖ εὐγλωττα τὸ ρόλο τοῦ Βυζαντίου.

Οἱ Ρωμιοσυνιστὲς δὲν ἔχουν παύσει νὰ ὁμιλοῦν γιὰ τὴν Πόλη· τὴν διατηροῦν ὡς ἄταφο πτώμα, παρὰ τὸ ὅτι γνωρίζουν ὅτι ἔπρεπε ἐξαιτίας τῶν ἁμαρτημάτων της. Ἄς γνωρίζουν ὅμως, ὅτι κανένα καλὸ δὲν προσφέρουν στὸ ἔθνος, παρὰ μόνον ἐθνο-ιδεολογικὴ σύγχυση καὶ ψυχο-πνευματικὸ μαρασμό. Χρέος ἔχουν λοιπόν, νὰ θάψουν τὸν νεκρὸ τους.

Πὰν Αἰόλος

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΣΑΜΑΛΗΣ

Συμπληρωματικά στην έρευνα τῶν πυραμίδων Ἡ ἑλληνικὴ Μεγάλῃ Πυραμίδα... «τοῦ Χέοπος»

Σὲ ὅσους δὲν ὑποστηρίζουν τὰ ἀνιστόρητα περὶ «παναρχαιότητος» καὶ «προ-
τεραιότητος» τῶν Αἰγυπτίων, εἶναι γνωστό, τόσο ἀπὸ τὶς ἀρχαῖες πηγές (Πλά-
των, Ἀπολλόδορος) ὅσο καὶ ἀπὸ τὶς νεώτερες (Ἀρβανιτόπουλος, Πήτρι), ὅτι ἡ
Αἴγυπτος στὴν οὐσία ἦταν τμῆμα τοῦ Ἑλληνικοῦ χώρου ἀπὸ ἐποχὲς πανάρχαι-
ες, ὅταν δὲν εἶχαν ἐμφανισθεῖ ἀκόμη ἄνθρωποι στὴν Αἴγυπτο καὶ οἱ μόνοι κά-
τοικοι ἦταν οἱ προϊστορικοὶ Ἕλληνες. Ἀναφέρει σχετικὰ ὁ Α.Σ. Ἀρβανιτόπου-
λος στὴν «Σύγχρονον Ἐγκυκλοπαίδειαν Ἐλευθερουδάκη»: «Μέχρι πρὸ τινων
δεκαετηρίδων (γράφει τὸ 1926) ἐθεωρεῖτο βέβαιον, ὅτι αἱ ἑλληνικαὶ ἀποικίαι
ἄρχονται ἀπὸ τῆς μεγάλης μεταναστεύσεως (προσέξτε τὸν ὄρο) τῶν Δωριέων,
ἥτοι ἀπὸ τὸ 1.100 π.Χ. Τὴν θεωρίαν ὅμως ταύτην ἀνέτρεψαν αἱ γενόμεναι κατὰ
τοὺς τελευταίους χρόνους μεγάλαι ἀνασκαφαὶ καὶ ἔρευναι ἐν Εὐρώπῃ, Ἀσίᾳ καὶ
Ἀφρικῇ, κατὰ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν. Ἐξ αὐτῶν ἀπεδείχθη ἐμφανῶς διὰ τῶν
εὐρημάτων ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος, ὄντες ἡναγκασμένοι ἐκ φύσεως ἀπὸ
παμπάλαιων ἤδη χρόνων νὰ ἐκπέμπωσιν, ἔνεκα τῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ τὸν
ὁποῖον τὸ ἔδαφος αὐτῆς δὲν ἦτο ἱκανὸν νὰ θρέψῃ, συχνὰς ἀποικίας, εἶχον ἐκτε-
λέσει καὶ πρὸ τοῦ χρονολογικοῦ τούτου ὁρίου ἐντεταμένην ἀποικιακὴν πολι-
τικὴν ἀνὰ τὰς νήσους καὶ τὰς ἀκτὰς τῆς ὅλης Μεσογείου. Ὁ αἰγυπτιολόγος Φλίν-
δερος Πήτρι ἀπέδειξε μάλιστα δι' εὐρημάτων ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ Δέλτα τοῦ Νείλου,
ἥτοι ἡ σημερινὴ Αἴγυπτος, κατῳκεῖτο καὶ κατεῖχετο ὑπὸ τῶν προϊστορικῶν
Ἑλλήνων ἀποίκων πρὸ τῆς ἐμφάνισεως τῶν παλαιῶν Αἰγυπτίων, ἥτοι πρὸ τοῦ
6.000 ἢ 4.000 π.Χ. Ὁ αὐτὸς βεβαιώνει ὅτι οἱ παλαιοὶ Αἰγύπτιοι ἦσαν ἐπιδρομεῖς
ἐκ Νοθείας καὶ διὰ μακρῶν ἀγώνων, ἀπὸ τῆς Α' μέχρι τῆς Δ' δυναστείας, κα-
τάρθρωσαν νὰ ἐκδιώξωσιν ἢ νὰ ὑποτάξωσιν τοὺς παλαιούς ἐκείνους Ἕλληνας, οἱ
ὁποῖοι κατεῖχον τὸ Δέλτα. Ἐπίσης ἀπεδείχθη ὅτι καὶ ἡ Παλαιστίνη κατεῖχετο ὑπὸ
Ἑλλήνων ἀποίκων ἤδη κατὰ τὸ 2.000-1.500 π.Χ., ἦσαν δὲ οὗτοι οἱ περιήφημοι ἐν
τῇ Ἀγίᾳ Γραφῇ Φιλιισταῖοι. Τελευταῖον δὲ (1926) ἀπεδείχθη διὰ τῆς ἀναγνώσε-
ως τῶν ἐπιγραφῶν τῶν Χετταίων, ὅτι καὶ ὁ δραστήριος οὗτος λαὸς ἀπετελεῖτο
κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ παλαιωτάτων (προσέξτε τὸν ὄρο) Ἑλλήνων ἀποίκων, ἀνα-
μειχθέντων μετὰ τῶν ἐκεῖ ἐντοπίων. Πρὸς τὰς ἐρεῦνας ταύτας συμφωνοῦσι καὶ
αἱ ἀρχαῖαι παραδόσεις Ἑλλήνων συγγραφέων ὑπὸ τύπον μυθολογημάτων» (τόμ.
5, σελ. 477).

Βεβαίως τὰ στοιχεῖα ἐπιβεβαιώνουν τὴν ἑλληνικὴν παράδοσι καὶ ἀνατρέπουν
τὶς θεωρίες περὶ τοῦ ὑψηλοῦ πολιτισμοῦ τῶν Αἰγυπτίων ἢ περὶ «Ἰνδοευρωπαϊ-
ων» καὶ περὶ «καθόδου» τῶν Ἑλλήνων τὸ 2.000 π.Χ. Διότι, ἂν οἱ Ἕλληνες

* Βλέπε μεγάλῃν ἔρευνα τοῦ κ. Παναγιώτῃ Χατζηιωάννου μὲ τίτλο «Οἱ πυραμίδες τῶν Ἑλλήνων -
στὴν Ἑλλάδα, τὴν Αἴγυπτο, τὴν Ἀμερικὴν», στὸν «Δαυλὸ», τεύχος 148, Ἀπρίλιος 1994, σελ. 8655-
8670· ἐπίσης Σπύρου Βαλλιανάτου, «Μιὰ ἐπίσκεψις στὴν πυραμίδα τοῦ Ἑλληνικοῦ (Ἀργολίδος)»,
στὸν «Δαυλὸ», αὐτόθι σελ. 8655.

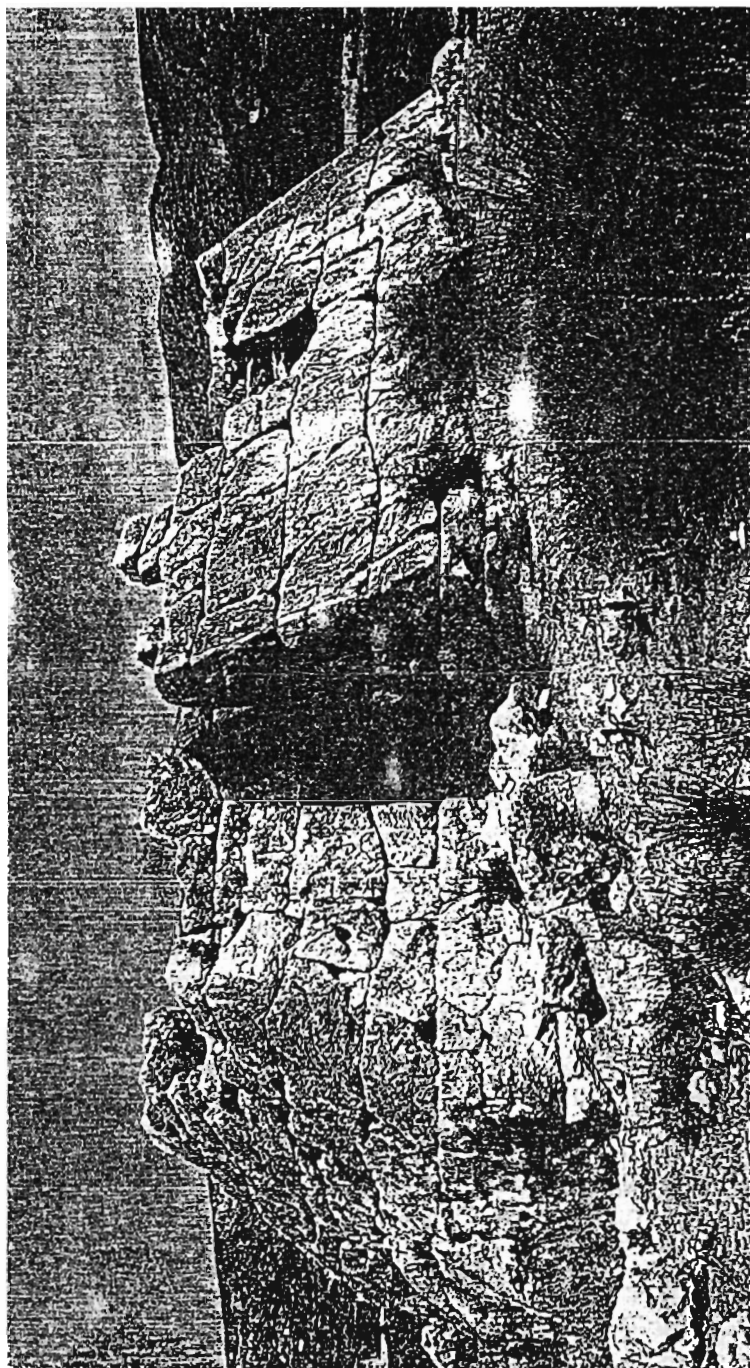
κατήλθον τὸ 2.000 π.Χ. ἢ τὸ 3.000 π.Χ., ποιοὶ εἶχαν ἀποικήσει τὴν Αἴγυπτο 3.000 χρόνια πρὶν (καὶ περισσότερο); Οἱ «Προέλληνες»; Ὁ Ἀγγλὸς αἰγυπτιολόγος ὁμιλεῖ περὶ «προϊστορικῶν Ἑλλήνων» καὶ ὄχι περὶ ἀνυπάρχτων «Προελλήνων». Ταυτόχρονα διαπιστώνεται καὶ τὸ ἄλλο μεγάλο ψέμα περὶ τῆς δῆθεν μεταναστεύσεως Ἀσιατῶν στὴν Ἑλλάδα τὸ 8.000 π.Χ. Τὸ ἀντίθετο συνέβη.

Ὅσον ἀφορᾷ στὶς πυραμίδες, εἶναι φανερὸ ὅτι αὐτοὶ οἱ Ἕλληνες ἀποικοὶ εἶναι οἱ ἐμπνευστὲς καὶ οἱ κατασκευαστὲς τῶν πυραμίδων, ἐφ' ὅσον καὶ ὁ, τι ἀργότερα ἀποτέλεσε τὴν «Αἰγυπτιακὴ σοφία» ἦταν στὴν οὐσία κατάλοιπα τῶν γνώσεων πού οἱ εἰσβολεῖς ἀντέγραψαν ἀπὸ τοὺς ἐκδιωκομένους Ἕλληνες. Ἀκόμα καὶ ἂν δεχτοῦμε τὴν ἐπίσημη ἀποψι, ὅτι οἱ πυραμίδες ἄρχισαν νὰ οἰκοδομοῦνται στὴν Γ' δυναστεία, πάλι τὸ συμπέρασμα εἶναι τὸ ἴδιο. Πρέπει νὰ ἀντιληφθοῦμε, ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι εἰσβολεῖς δὲν διέθεταν οὔτε τὴν ἀπαραίτητη θεωρητικὴ ὑποδομὴ οὔτε τὴν τεχνογνωσία, γιὰ νὰ κατασκευάσουν μία πυραμίδα. Αὐτὸ φαίνεται ἀκόμα καὶ στὰ μεταγενέστερα ἔτη, ὅπου ὁ Θαλῆς ἀποδεικνύει τὴν ἑλλειψὶ γνώσεων τῶν ἐν Αἰγύπτῳ «σοφῶν» Ἀρπεδοναπτῶν. Ἔτσι, συνδυάζοντας ὅσα ὁ Φ. Πῆτρι διαπιστώνει, μὲ τὰ γεγονότα καὶ τὰ στοιχεῖα ἐπιβεβαιώνομε ἀκόμη μιὰ φορὰ τὴν πρωτοπορία τῶν προγόνων μας. Ἀλλὰ ἂν κάποιος ἐπιθυμεῖ νὰ ἐπιβεβαιώσῃ τὸ γεγονὸς τῆς πανάρχαιας (προκατακλυσμαίας) ἐποικίσεως τῆς γῆς τοῦ Νείλου ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες, δὲν ἔχει παρὰ νὰ ἀνατρέξῃ στὸ Β' βιβλίο τῆς *Βιβλιοθήκης* τοῦ Ἀπολλοδώρου, κεφ. Ι, §4 ἀλλὰ καὶ στὸ Α' βιβλίο, κεφ. VI, § 3.

Ἡ Ἑλλὰς εἶναι κατάσπαρτη ἀπὸ πυραμίδες, γεγονὸς τὸ ὁποῖον οἱ γνωστοὶ «κύκλοι» ἀποκρύπτουν ἢ δὲν προβάλλουν. Καί, γιὰ ὅσους δὲν τὸ γνωρίζουν, πρέπει νὰ σημειώσουμε, ὅτι καὶ ὁ Παρθενὼν ἔχει κατασκευασθῇ, ὥστε οἱ πλευρές του (οἱ ὁποῖες ἔχουν κλίσι) προεκτεινόμενες νὰ σχηματίζουν πυραμίδα. Βέβαια εἶναι οἴγουρο, ὅτι ἡ πλάνη αὕτη, μετὰ τὰ ὅσα θὰ ἔλθουν σύντομα στὸ φῶς στὶς στήλες τοῦ «Δαυλοῦ» σχετικὰ μὲ τίς Ἑλληνικὲς Πυραμίδες, τίς ἐν Ἑλλάδι, θὰ καταρρεῦσει.

Θὰ ἤθελα νὰ ἀναφερθῶ λίγο στὴν Μεγάλῃ Πυραμίδα, ἡ ὁποία κακῶς καὶ σκοπίμως ὀνομάστηκε «τοῦ Χέοπος» ἀπὸ κάποιον Ἀγγλο, τὸν Χάουαρντ Βάιζ (βλ. «Ἀνεξήγητο», τεύχ. 94, Νοέμ. 1993), ὁ ὁποῖος – ὡς ἀπεδείχθη – ἀπεπειράθη νὰ πλαστογραφήσῃ ἐπιγραφή ἐντὸς τῆς Μ. Πυραμίδας, ἀλλὰ οὔτε αὐτὴν τὴν ἀπάτη ἦταν ἄξιος νὰ διεκπεραιώσῃ. Βέβαια ὁ ἴδιος ἔκανε καὶ ἄλλους θανδαλισμοὺς (ἔβαλε νὰ γράψουν μὲ κόκκινη μπογιά τὸ ὄνομα τοῦ Οὐέλλινγκτων μέσα στὰ δωμάτια τῆς Μ. Πυραμίδας, γκρέμισε ἐσωτερικοὺς τοίχους μὲ δυναμίτη καὶ ἄλλα, πού μᾶς θυμίζουν τὸν ἄλλο συμπατριώτη του Ἑλγιν), ἀλλὰ κάποτε ἡ ἀπάτη του ἀποκαλύφθηκε καὶ ὁ ἴδιος ξεσκεπάστηκε. Δυστυχῶς, οἱ σημερινοὶ «εἰδικοί», πού κόπτονται γιὰ τὴν «ἐπιστημονικὴ» τους ἀλήθεια, συνεχίζουν τὴν ἀπάτη αὕτη μὲ τὸ νὰ ὀνομάζουν τὸ οἰκοδόμημα αὐτὸ «τοῦ Χέοπος». Οὐδέποτε ὁ Χέοψ ἔκτισε τὴν Μ. Πυραμίδα, διότι ἀπλῶς δὲν θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ κτίσῃ κάτι πού προϋπήρχε αὐτοῦ.

Στὴν Ἑλλάδα κυκλοφοροῦν διάφορα βιβλία, πού πραγματεύονται τὸ θέμα τῆς Μ. Πυραμίδας. Στὴν ἀγορὰ ὑπάρχουν, ὅπως γνωρίζω, δύο σοβαρὰ βιβλία Ἑλλήνων ἐρευνητῶν, τοῦ Θ. Μανιᾶ καὶ τοῦ Ἰππ. Δάκογλου, πού ἀποδεικνύουν μὲ ἐπιχειρήματα μαθηματικῆς φύσεως τὴν ἑλληνικότητα καὶ τῆς Μ. Πυραμίδος. Ὡστόσο κυκλοφορεῖ καὶ ἓνα ἄλλο βιβλίο, «*Τὸ μυστήριον τῆς Μεγάλῃς Πυραμίδας*» ἐνὸς ξένου, τοῦ Τὸμ Βαλλεντῆιν. Ὁ ἐν λόγω ξένος ἱστορικός – παρ' ὅτι εἶναι ἀρκετὰ σημιτόφιλος καὶ ἀναφέρει ἀνακρίβειες καὶ ψεῦδη σχετικὰ μὲ τίς γνώσεις τῶν προγόνων μας – παραδέχεται, πῶς «οἱ ἄνθρωποι πού ἔκτισαν τὴν Πυραμίδα,

Γερμανική χαλκογραφία της πυραμίδας του Έλληνικού Αργολίδος, πού δημοσιεύτηκε από τον Βαναρὸ Stackelberg σὴν Ἰταλία τὸ 1833. Οἱ πυραμίδες σὴν Ἑλλάδα ἦταν γνωστὲς ἀπὸ τὸν περασμένο αἰῶνα, ἀλλὰ ἡ ἀρχαιολογικὴ ὑπερεστία τοῦ Ρωμαίου Κρατίδιον οὐδέποτε ἀσχολήθηκε μ' αὐτὲς – κάποια ἀόρατη δύναμη δὲν ἐπέτρεπε νὰ ἀμφισβητηθῇ ἡ χρονικὴ προτεραιότητα τῶν Ἀνατολικῶν πολιτισμῶν ἐναντὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ... Ἀκόμη καὶ σήμερὰ ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, μολονότι ἔχει ἀναγγελεθῇ ὅτι θὰ προσέδανε σὲ ἀνακοίνωση σχετικὴ μετὶς ἑλληνικὲς πυραμίδες, μεχρὶ στιγμῆς σιωπᾶ γιὰ ἄγνωστο λόγο...

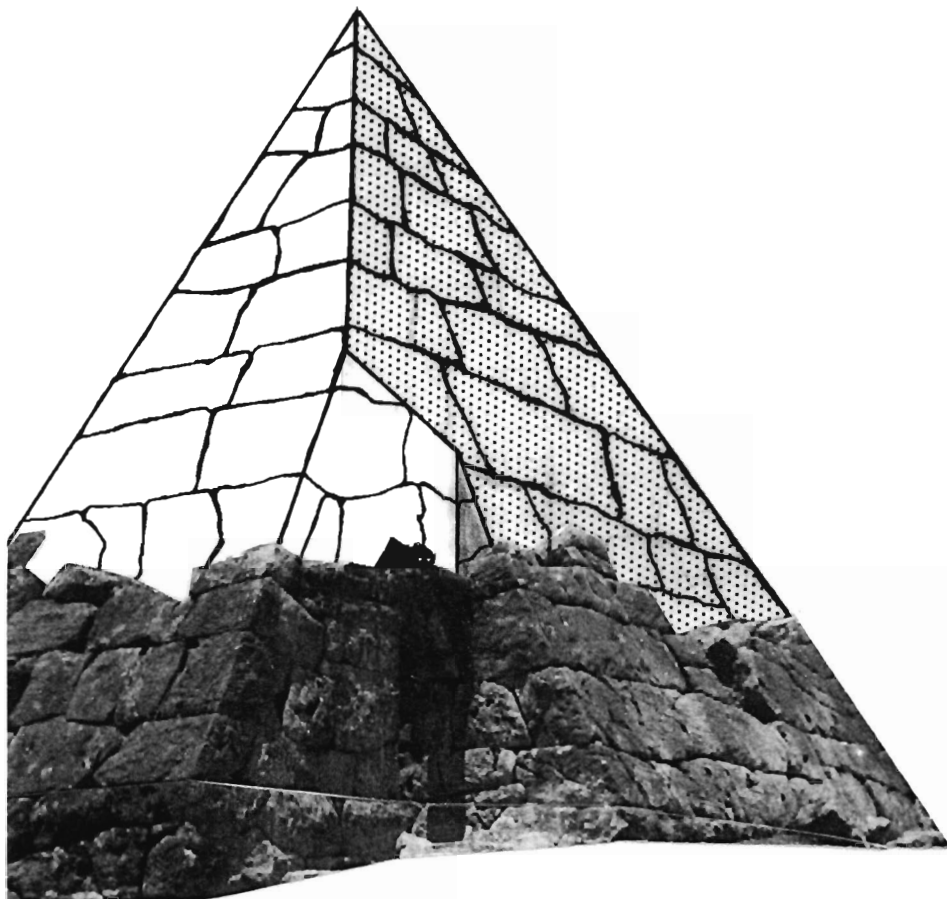
γνώριζαν τὸν πλανήτη μας πολὺ καλύτερα καὶ ἀπὸ ἐμᾶς τοὺς ἴδιους», ὅτι «οἱ πυραμίδες γενικά, καὶ ἡ Μεγάλη Πυραμίδα γενικότερα, εἶναι πολὺ παλαιότερες ἀπὸ τὰ ἄλλα στοιχεῖα ποὺ συνθέτουν τὴν εἰκόνα τῆς ἱστορικῆς Αἰγύπτου. Ἡ Μεγάλη Πυραμίδα ὑπῆρχε χιλιάδες χρόνια πρὶν τὸν Ἀχνατὸν καὶ τὴ Νεφερτίτη, πρὶν τὸν Μωϋσῆ καὶ τὴν Ἑξοδο (sic), πρὶν τὸν Ἀντώνιο καὶ τὴν Κλεοπάτρα». Ἀναφερόμενος δὲ στὸν τέλειο προσανατολισμὸ τοῦ μνημείου ἀναφέρει, ὅτι «οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι πρέπει ν' ἀγνοοῦσαν τὴν ἐννοια τῶν πόλων καὶ τοῦ ὁρίζου πῶλον εἰδικότερα». Ἀναφέρει ἐπίσης, ὅτι «πολλοὶ εἶναι αὐτοὶ ποὺ πιστεύουν, ὅτι ἡ Μεγάλη Πυραμίδα ἔχει τοποθετηθεῖ στὸ κέντρο τῆς μάζας τῆς στεριᾶς τῆς Γῆς, καὶ ἀπὸ τὸ σημεῖο ποὺ ὁρίζεται χωρίζει σὲ τέσσερα ἴσα μέρη τὴ μάζα αὐτή». Φυσικὰ οἱ μόνοι ποὺ θὰ μπορούσαν νὰ ἔχουν τέτοιες γνώσεις ἦταν οἱ Ἕλληνες (ἂς μὴν ξεχνᾶμε καὶ τὸν μεταγενέστερο Ἑρατοσθένη, ὁ ὁποῖος κατασκεύασε παγκόσμιο χάρτη καὶ ὑπολόγισε μὲ ἀκρίβεια τὴν περιφέρεια τῆς γῆς).

Βέβαια ὁ Βαλλεντάν ὑποστηρίζει, ὅτι οἱ κατασκευαστὲς τῆς πυραμίδας ἦταν ἔνας «σημιτικῆς καταγωγῆς» λαός, οἱ Ὑξῶς. Ἀλλὰ, ὡς γνωστόν, οἱ Ὑξῶς ἦταν ἀπολίτιστοι καὶ βάρβαροι, καὶ οἱ Αἰγύπτιοι κατόρθωσαν νὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τὴν τυραννία τους ἐκδιώκοντας μαζὶ μ' αὐτοὺς κι ἐκείνους ποὺ πολὺ μετὰ θὰ ὀνομαστοῦν «Ἑβραῖοι». Ὅλα αὐτὰ βέβαια τὰ ἀναφέρουν τὰ αἰγυπτιακὰ ἀρχεῖα, τὰ ὁποῖα φυσικὰ δὲν ἀναφέρουν καμμιά «Ἑξοδο» καὶ καμμιά «πληγή», ὡς θέλουν νὰ φαντάζονται οἱ Ἑβραῖοι καὶ κάποιοι Χριστιανοί.

Γεγονὸς εἶναι, ὅτι ἡ Μ. Πυραμίδα περικλείει μέσα της γνώσεις γεωμετρικῆς, μαθηματικῆς καὶ ἀστρονομικῆς, ποὺ οἱ Αἰγύπτιοι ὅπωςδήποτε δὲν διέθεταν. Γιὰ παράδειγμα ὁ ἀριθμὸς-ὄρος «π» ἢ ὁ ἕτερος ἀριθμὸς-ὄρος «φ» καὶ πολλοὶ ἀστρονομικοὶ συνδυασμοὶ καὶ ὑπολογισμοί, ποὺ ἐμπεριέχονται στὴν Μεγάλη Πυραμίδα, ἀπεχθύν ἀπὸ τὶς ἐμπειρικῆς καὶ ἀτελεῖς γνώσεις τῶν Ἀρπεδοναπτῶν, οἱ ὁποῖοι μόνον χωράφια μπορούσαν νὰ ὁριοθετοῦν, ἀλλὰ οὐδέποτε κατόρθωσαν νὰ δημιουργήσουν κάτι τόσο τέλει, ὅσο ἡ ἑλληνικὴ Μ. Πυραμίδα.

Ἐπιπροσθέτως θὰ ἤθελα νὰ ἀναφερθῶ στὴν ἐτυμολογία τῆς λέξεως «πυραμῖς». Ὁ Θ. Μανιάς στὸ βιβλίο του «Τὸ ἑλληνικὸ πνεῦμα στὶς πυραμίδες τῆς Αἰγύπτου» ἀναφέρει τὴν ἄποψι ὅτι: «Ἡ λέξις “πυραμῖς” εἶναι γνησίως Ἑλληνικὴ, πιθανῶς προερχομένη ἐκ τοῦ ὄρου “περεμοῦς”, ὅστις κατὰ τὸν μαθηματικὸν πάπυρον τοῦ Α.Η. Rhind ἐκφράζει τὸν ἄξονα τῆς πυραμίδος, ἢ ἐκ τοῦ ὀνόματος ἑνὸς πλακοῦντος κωνικοῦ σχήματος ἐκ σίτου καὶ μέλιτος προσφερομένου ὑπὸ τῶν Ἰώνων εἰς τοὺς νεκρούς, ὑπὸ τὸ ὄνομα “πυραμοῦς”». Ἀναφέρει ὁ Θ. Μανιάς, ὅτι τὴν ἐτυμολόγησι αὐτὴ ἀνέπτυξε ὁ Δ.Φ. Ἀντωνιάδης στὸ βιβλίο του «Αἱ πυραμίδες καὶ οἱ ἰδρυταὶ των». Ὁ ἴδιος ὁ Θ. Μανιάς, ἀναλύοντας λεξαρικτικῶς τὴν λέξι «πυραμῖς» καταλήγει στὸ συμπέρασμα, ὅτι: «Τὸ ὄνομα “πυραμῖς” εἶναι Ἑλληνικὸν καὶ ἐμπεριέχει ὡς λεξάριθμος Ἑλληνικὰς θρησκευτικὰς δοξασίας, φιλοσοφικὰς πεποιθήσεις καὶ μαθηματικὰς γνώσεις». Ὁ Τὸμ Βαλλεντάν στὸ βιβλίο του «Τὸ μυστήριον τῆς Μεγάλης Πυραμίδας» δέχεται, ὅτι: «Ἡ ἐτυμολογία τῆς λέξεως “πυραμίδα” στὰ ἀρχαῖα ἑλληνικὰ σημαίνει: “φωτιά στὴ μέση”... οἱ Μάγια ὀνόμαζαν τὶς πυραμίδες “πίρωνα μάνκα”, ποὺ σημαίνει “ἀποκαλύπτῃς φωτὸς”».

Αὐτὲς εἶναι οἱ πιθανὲς ἐτυμολογίες. Σχολιάζοντας πάντως τὴν ἐτυμολογία ποὺ παραθετῇ ὁ Βαλλεντάν (ὁ ὁποῖος σπεύδει νὰ σημειώσῃ, ὅτι οἱ Ἕλληνες ἀντιγράφαν τὸν «ἑβραιοχαλδαϊκὸν» (sic) τίτλο «οὐρεῖμ μντέν», σὲ ἐποχὴ βέβαια ποὺ οἱ «ἑβραιοχαλδαῖοι» ἦταν ἀνύπαρκτοι ἔνεκα «ἐκλεκτοῦ λαοῦ» βέβαια ὁ «ἱστορικὸς» αὐτὸς γράφει καὶ τέτοιους παραλογισμούς), πρέπει νὰ ἀναφέρουμε, ὅτι ὁ ὄρος «στὴ μέση» εἶναι ἐνδεικτικὸς τοῦ ὅτι οἱ πρόγονοί μας κατασκευαστὲς τῆς

Μερική αναπαράσταση (τοῦ ἐλλείποντος ἄνω τμήματος) τῆς πυραμίδας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀργολίδας (τὸ σωζόμενο κάτω τμήμα ἔχει φωτογραφηθῇ ἀπὸ τὸν κ. ΣΠ. ΒΑΛΛΙΑΝΑΤΟ). Τὸ ὅλικὸ ὕψος τῆς πυραμίδας ἦταν 15 μέτρα, ὅσο καὶ τὸ μῆκος ἐκάστης πλευρᾶς τῆς βάσεως. (Βλέπετε «Δαυλόν», τεύχος 148, σελ. 8655-8670). Τὴν ἀναπαράσταση μελέτησε καὶ σχεδίασε ὁ πολιτικὸς μηχανικὸς ΒΑΣ. ΚΑΤΣΙΑΔΡΑΜΗΣ.

Μ. Πυραμίδας είχαν κατανοήσει την σημασία της τοποθεσίας, όπου θα την έκτιζαν. Καί φυσικά οί Έλληνες της προϊστορικής εκείνης εποχής διάλεξαν τὸ «ἀείζων πῦρ» ὡς πρῶτο συνθετικό τῆς λέξεως. Ἀλλὰ προεκτείνοντας νοηματικά τὴν ἔρμηνεία «*φωτιά στή μέση*» καὶ συνδυάζοντάς την με τὴν σαφῶς ἀστρονομικὴ ἔρμηνεία ὀρισμένων στοιχείων τῆς Μ. Πυραμίδας, θὰ μπορούσαμε νὰ υποστηρίξουμε, ὅτι ὑπάρχει ἀναφορὰ στὸ ἡλιακὸ σύστημα, καθότι ὁ Ἀρίσταρχος ἀλλὰ πρὸ αὐτοῦ οἱ πανάρχαιοι Ὀρφικοὶ διδάσκουν, ὅτι οἱ πλανῆτες κινοῦνται γύρω ἀπὸ ἓνα «κεντρικὸ πῦρ», ἀναφερόμενοι στὸν Ἥλιο. Ἐτσι «πυραμῖς» μπορεῖ νὰ ἀποκαλεῖται ἀλληγορικὰ τὸ μνημεῖο, ὡς μνεία γιὰ τὴν περὶ τὸν Ἥλιον περιφορὰ τῶν πλανητῶν καὶ τὴν κεντρικὴ θέσι τοῦ Ἥλιου στὸ σύστημα. Νὰ σημειωθῇ εἰσέτι, ὅτι στὸν Ἑρμητισμὸ τὸ πῦρ συμβολίζεται ἀπὸ ἓνα ὀρθογώνιο: Δ, τὸ ὁποῖο σαφῶς παραπέμπει στὸ σχῆμα τῆς πυραμίδος. Νὰ ἀναφέρουμε ἀκόμα τὴν ὁμοιότητα τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων Α, Δ, Λ με τὸ πυραμιδικὸ σχῆμα (πλευρὰ) καὶ ὅτι τὸ σύμβολο τοῦ ἄερος στὸν Ἑρμητισμὸ εἶναι Δ, τὸ ὁποῖον μᾶς θυμίζει τὸ Α, πὺν ὁ Η.Λ. Τσατσόμοιρος ἔχει συνδέσει ἐπίσης με τὸν ἄερα. Ἀλλὰ ὁ προαναφερθεὶς συνδέει τὸ Α καὶ με τὸ «ἄελιος» δηλ. «ἥλιος».

Ὅπωςδὴποτε τὸ θέμα τῆς καταγωγῆς τῶν πυραμίδων νομίζω ὅτι διευκρινίσθηκε ἀρκετά, ἀλλὰ θὰ πρέπει νὰ ἀναμένουμε καὶ νεώτερα στοιχεῖα, πὺν θὰ ἀφοροῦν τὰ πυραμιδικὰ μνημεῖα παγκοσμίως. Σίγουρα πολλοὶ θὰ βρεθοῦν πρὸ ἐκπλήξεων.

ΟΔΥΣΣΕΥΣ ΠΑΤΕΡΑΚΗΣ

Ἐπίκληση

Σὰν προπατορικὸ ἁμάρτημα ἔλα·
σὰν ἀλλοτριώση.
Μακρὰ ἀπ' τῶν Ἀρμαγγεδώνων
τῇ φτηνῇ ἀνεπιείκεια· καὶ μακρὰ
ἀπὸ γελοῖες ἐπαναστάσεις τῆς πλεμπάγιας.
Χωρὶς παραδεισένια κρινολόλουδα· χωρὶς
θολοῦρες τῆς κοινόδιας εὐωχίας.
Τὸν χρόνο ἀγάπησε σὰν ἔρωτα ἀνεκπλήρωτο·
σὰν κάποια ἀπλὴ ἐξιδανικευμένη ἁμαρτία.
Τρέξε στὸ δέος νὰ μετρηθεῖς τῶν ἀλλοπρόσαλλων,
στὸν κόσμον μιᾶς ἀναπνοῆς ν' ἀναλωθῇς.
Γίνε σὰν τὴν Στιγμὴ τὴ δυνατὴ,
πὺν δὲν ψευτίζει μέσα στὸ αἰώνιο.
Οἱ αἰωνιότητες! Αὐτὲς οἱ αἰμορροφυῆ χτρες
τῶν Στιγμῶν. Προσπέρνα τις! Κι' ἀφοῦ
στὸ τώρα καὶ στὸ ἐδῶ ἀναστηλωθεῖς,
τὸν ἦχο πῆγαινε ν' ἀφουγκραστῇς
τοῦ κύβου, καθὼς πέφτει
μέσ' στὸν Ρουδίκωνα.
Τί ναι ἄλλωστε ἡ αἰωνιότητα
μπροστὰ σὲ μιὰ ὑπέροχη Στιγμή;!

Μεγάλη Παρασκευή, 15^η Απριλίου 1819

Δέν κρατοῦσε τὴν Ἁγία Γραφή στὰ χέρια του ὁ πρωτόπαπας Γεώργιος Χαλκιδόπουλος Μάντζαρος, σὰν ὑποδεχόταν τὸν Γεντιλλὺ στὴν προκυμαία τῆς Κέρκυρας· κρατοῦσε τὴν Ὀδύσεια τοῦ Ὀμήρου. Ἔρχονται στιγμὲς πού, θέλομε δὲ θέλομε, θυμόμαστε. «Θυμηθῆτε», ἐπέμενε ὁ Κορσικανὸς στρατηγός, ἀρχηγὸς τῆς ναπολεόντειας ἐπιχείρησης στὸ Ἴονιο, γι' ἄλλους αὐτός. Καὶ δεθαίωνα (μὲ τὸ λόγο τῆς στρατιωτικῆς κι ἐπαναστατικῆς του τιμῆς), ὅτι οἱ Γάλλοι ἤρθαν νὰ φέρουν τὴν ἐλευθερία στοὺς Ἕλληνες. Ἀλάλαξαν τὰ πλήθη παραληροῦντα· ἐνθουσιασμοὶ τῆς ἀπελπισίας. Οἱ πανταχοῦ παρόντες Ἰακωβῖνοι (πόθεν τὸ ὄνομα;) εἶχαν κάνει καλὴ δουλειά. Στήθηκε στὰ γρήγορα τὸ Προσχωρινὸ Δημαρχεῖο «ἀπ' ὅλες τίς τάξεις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ», μὴδὲ τῶν Ἑβραίων ἐξαιρουμένων (;) καὶ στὶς 5 Ἰουλίου 1797 «φυτεύτηκε τὸ Δέντρο τῆς Ἑλευθερίας». Ποιᾶς ἐλευθερίας, ἰδέαν δὲν εἶχε τὸ πόπολο. Τὰ ΜΜΕ διατηροῦσαν ἀκμαία τὴ στραβωμάρα του.

Ὁ Βοναπάρτης ἔχει μοιράσει τίς ἐνετικὲς κτήσεις μὲ τοὺς Αὐστριακοὺς καὶ στὶς 16 Αὐγούστου τοῦ αὐτοῦ σωτηρίου ἔτους γράφει πρὸς τὴν κυβέρνησί του: «Ἡ Ἐπὶ τῆς ἡμετέρας ἔχει γιὰ μᾶς περισσότερη ἀξία ἀπ' ὅλη τὴν Ἰταλία μαζί. Ἄν εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ διαλέξουμε, θὰ μᾶς συνέφερε νὰ δώσουμε ὅλη τὴν Ἰταλία στὴν Αὐστρία καὶ νὰ κρατήσουμε αὐτὰ τὰ νησιά, ὅχι μονάχα σὰν πηγὴ πλούτου καὶ εὐημερίας γιὰ τὸ ἐμπόριό μας, ἀλλὰ καὶ διότι, καθὼς προσεγγίζει ἡ πτώσις τοῦ τουρκικοῦ κράτους, θὰ μπορέσουμε ἢ νὰ ὑποστηρίξουμε αὐτὸ μὲ τὴ μορφή πού ἔχει σήμερα ἢ νὰ πάρουμε τὴ μερίδα πού μᾶς πρέπει». Καὶ ἡ πτώσις τοῦ τουρκικοῦ κράτους ἀνεβλήθη γενικῶς καὶ ἀορίστως χάρις εἰς τὸν ἀνταγωνισμὸ τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, τὴν ἀσυναρτησία τῆς γαλλικῆς ἐπανάστασης (ἀνεξήγητη;) καὶ τὸν ἀριτισμὸ τοῦ Μεγάλου, πού στὶς 16 Σεπτεμβρίου συμπληρώνει: «Θεμελιώδες ἀξίωμα τῆς Δημοκρατίας πρέπει νὰ εἶναι τὸ νὰ μὴ ἐγκαταλείνουμε ποτὲ τὰ νησιά, ἀλλὰ νὰ τὰ καταλάβουμε ὀριστικά». Ὅταν τὸ 1803 ἔπρεπε τὸ Σούλι καὶ ὁ Ἀλῆ Πασᾶς δάλλθηκε νὰ ξεπαστρέψει τὸν Ὀλυμπο ἀπὸ τοὺς αἰτοὺς καὶ τὰ γεράκια του, ὅταν ἡ φωτιὰ τοῦ Σαμουήλ καὶ τὸ τραγούδι τοῦ Ζαλόγγου δὲν εἶχαν ἀκόμα σῆσει (ποτὲ δὲ θὰ σήσουν), ὁ Ναπολέων καθωδηγοῦσε τὸν αἱμοσταγὴ τύραννο μὲ τὸν Ταλλεϋράνδο «ἐπαιτώντας τὴ διαγωγή του καὶ τονίζοντας, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ καταβληθεῖ κάθε προσπάθεια, γιὰ νὰ περισταλοῦν οἱ Ἕλληνες». Κατ' ὁρθωσεν μάλιστα νὰ δοθοῦν στοὺς γιουὺς τοῦ Ἀλῆ, τὸν Βελή καὶ τὸν Μουχτάρη, τὰ πασαλίκια τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Ναυπάκτου. Ἀκμαῖος καὶ ὠραίος μετὰ τὴν κατάληψις τῆς Μάλτας, ἔστειλε τὸν μεσοεὶ Λά Βαλέτ στὸν Ἀλῆ, «ὑποσχόμενος (ὁ ἀθεόφοβος) νὰ συμβάλλει στὴν αὐξήσει τῆς δόξας τοῦ πασᾶ». Βιδὸς ἡ Φράνς. Παρὰ τὴ συνθήκη πού εἶχε συνάψει ὁ Ἀλῆ μὲ τὴν Ἐπὶ τῆς Πολιτείας τὸ 1803 ἐγίνε φόδος καὶ τρόμος γιὰ τὰ νησάκια «ἔχοντας τὴν ὑποστήριξι τοῦ Ναπολέοντος, πού τοῦ εἶχε ὑποσχεθεῖ τὴν κυριαρχία στὸ Ἴονιο». Κι ἄς πᾶμε στὸ 1792 γιὰ μιὰ ἐπαναστατικὴ ἀνάσα. Ἐγκαταλειμμένος ὁ Λάμπρος Κατσώνης κι ἔχοντας στείλει στὸ διάολο τὴν Αἰκατερίνη καὶ τὴν «εἰρήνη» τῆς μὲ τὸ σουλτάνο, συνέχιζε μόνος του τὸν ἀγῶνα. «Παράτολμη, παράταιρη ὁρμή». Κι ὅταν στὸ Ταίναρο ἔδινε τὴν ὑστατὴ μάχη κυκλωμένος ἀπὸ τὸν τουρκικὸ στόλο, συνέπραξαν μὲ τοὺς Τούρκους καὶ δύο δημοκρατικώτατα γαλλικὰ πλοῖα στὸ ὄνομα τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀδελφότητος τῶν λαῶν. Οἱ ἐπικίνδυνοι νὰ θγαίνουν ἀπὸ τὴ μέση.

Πιόνι στὴ σκακιέρα τῶν μεγάλων συμφερόντων τὰ Ἐπὶ τῆς ἡμετέρας, ξέφραγο ἀμπέλι στοὺς πράκτορες καὶ τίς λογῆς προπαγάνδες θὰ πληρώσουν τὴν εὐπιστία καὶ τοὺς ἐνθουσιασμοὺς μὲ διαφενέσεις ὁδονηρές. Οἱ «προτάσεις» ἀλλάξαν δάρδεις. Σὲ ἀναταραχὴ ἡ Εὐρώπη κῦτταξε νὰ φέρει δόλτα τὸ τρομερὸ τοῦ παιδὶ καὶ «ἄνθρωπος ἀνθρώπων ἄνθρωπος». Ὅργιο οἱ λυκοφιλίες, οἱ θανατοεῖς συμμαχίες, οἱ περιβόητες «συνθήκες εἰρήνης». Μόνον ἡ σκούφια τοῦ ΟΗΕ ἔλειπε. Μέσα σ' ἐκεῖνον τὸν ἀναδρασμὸ τὰ σπλάγχνα τῆς Ἑλληνίδας γῆς ἀνάδεναν· εἶχαν ἀρχίσει κίολας οἱ ὠδίνες. Προδομένος ὁ Ρήγας, πεθαίνει μ' ἐτοῦτα τὰ λόγια (1798) ἀφήνοντας ἀνανδούς τοὺς δημίους του, φανερούς καὶ κρυφούς: «Ἐταίροι πεθαίνουν τὰ παλληκάρια. Ἰκανὸν σπόρον ἔσπειρα· θὰ βλαστήσει, καὶ τὸ γένος μου θὰ

συλλέξει τὸν γλυκὺ καρπὸ».

«Τὸ Δέντρο τῆς Ἐλευθερίας» στὰ Ἐπτάνησα τσουρουφλίστηκε ἀπὸ τὴ γαλλικὴ κυριαρχία, πὺν ἓνα χρόνο μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Ρῆγα καταλύεται. Ἡ κατάληψι τῆς Αἰγύπτου ἀπὸ τὸν Ναπολέοντα ἀναφε αἰφνίδιο καὶ ὁπωσοῦν ἀνώμαλο ἔρωτα μεταξὺ ὁρθόδοξης Ρωσίας καὶ μουςουλμανικῆς Τουρκίας. Ὅταν πιά ὁ δικός μας εἶδε καὶ ἔπαθε ἀπὸ τὸν Νέλσωνα στὸ Ἀμπουκίρ, Χριστὸς καὶ Ἀντίχριστος τὸ πῆραν ἀπόφασιν νὰ λυτρώσουν τὰ νησιά μας ἀπὸ «τοὺς ἀθέους Γάλλους, νὰ ἐλευθερώσουν τοὺς καταπιεσμένους», ἀλλὰ κυρίως νὰ σώσουν τὶς ψυχὰς τους «ἀπὸ τὴν μέλλουσαν ἀθεΐαν καὶ ἀσέβειαν». Μπροστὰ ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος Ε', ξερδὰ ὁ Ρῶσος ὑποναύαρχος Οὐσακὼφ καὶ ξοπίσω τους τσάρος καὶ σουλτάνος σὲ ἱερῇ ἀποστολῇ. «Παρακινημένοι ἀπὸ θεῖον ζῆλον» προέτρεπαν τοὺς νησιώτες «νὰ συνεργασθοῦν μὲ τὶς συμμαχικὰς δυνάμεις» μὲ ἔπαθλο «τὸ ἔλεος τοῦ θεοῦ καὶ τὴν ἀναγνώρισιν ἀπὸ τὸν σουλτάνο τῆς ἐλευθερίας καὶ τῶν παλαιῶν τους προνομίων». Γιά ὅσους τυχόν εἶχαν ἀντιρροήσεις, ὑπῆρχε τὸ σωτήριο Ἀμπουκίρ. Καὶ ἔγινε «τὸ σῶσε» στὰ νησιά μὲ τοὺς γαλλίζοντες καὶ τοὺς ρωσοτουρκοπατριαρχίζοντες. Ἐνθεοὶ καὶ ἄθεοι, μακελλεῖο. Μὲ τὶς πρώην ἐνετικὰς κτήσεις εἶχε καθαρίσει ὁ Ἀλήπασας ἀπὸ τὸ 1798 ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Πάργα, πὺν ἀντιστεκόταν. Ἡ Πρέβεζα χάθηκε σ' ἓνα πολτὸ ἀπὸ αἶμα καὶ στάχτη. Ἐκεῖ οἱ Γάλλοι ἔδειξαν ἀφάνταστη γενναιοῦτητα, ἔπασαν ἡρωϊκὰ «στό πεδῖον τῆς τιμῆς», λέει ὁ ἱστορικός. Ἐρμα παιδάκια τοῦ κόσμου. Τελικὰ οἱ μόνοι πὺν ἔχουν ἐλπίδες νὰ γλυτώσουν τὸ φρενοκομεῖο εἶναι οἱ «Ἀγαμοὶ Θῦται».

Καὶ ἔγινεν, ὅπως τὸ θέλησεν ὁ θεός, καὶ φχαριστήθηκαν σφάξιμο οἱ Τουρκαλαρεοὶ, καὶ «ἔλαμψε καὶ πάλιν ὁ Χριστιανισμὸς» τοῦ Ἀλλάχ. «Ἰδὼν ὁ Πιλάτος» –συνγγνώμη, ὁ Ρῶσος– «ὅτι μᾶλλον θόρυβος γίνεται» μὲ τ' ἀπομακρυνόμενα αὐτὰ νησάκια, πὺν δὲν ἤθελε ὁμως νὰ τὰ χαρίσει καὶ στὴν Τουρκία, ἔπεισε τὸν Σελίμ Γ' νὰ συγκροτήσῃ μὲ δαῦτα «πολιτεῖαν αὐτόνομον μὲν ἐσωτερικῶς, ἐξωτερικῶς δὲ διατελοῦσαν ὑπὸ τὴν ρωσοτουρκικὴν προστασίαν». Μὲ τὴ σύμβασιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως (1800) «ὑπερίσχυσεν ἡ θέλησις τοῦ σουλτάνου» πὺν καρπωνόταν ἐπὶ πλέον καὶ τὶς ἡπειρωτικὰς περιοχάς. Τὰ περὶ «ἐλευθέρως διακυβερνήσεως» ἀπεδείχθησαν λόγια τοῦ ἀέρα.

Ἡ τύχη τῆς Ἐπτανήσου θὰ κριθεῖ τελικὰ στὸ πεδῖον βολῆς τῆς ξένης διπλωματίας. Μὲ τὴ συνθήκη τοῦ Τιλσίτ (1807) παραχωρεῖται στὴ Γαλλία μαζί μὲ τὴν Πάργα. Ὁ μεσοπέ Μπερθιέ ἦταν καθαρὸς καὶ ξάστερος. «Ἀποτελεῖτε τμήμα τῆς γαλλικῆς αὐτοκρατορίας καὶ εἰσθε ὑπῆκοοι τοῦ αὐτοκρατορικοῦ τῶν Γάλλων». Μπὰ, τρομάρα του! Ὁ ἀποκλεισμός ὁμως ἀπὸ τὰ ἀγγλικά πλοῖα, τὸ ἀντιγαλλικὸ ρεῦμα καὶ οἱ πολιτικὲς μεταβολές πὺν ἔγιναν στὴ Γαλλία μᾶς κατέστησαν... ὑπὸ τὴν ἀγγλικὴ «προστασία», πὺν παρὰ τὴ ρωσικὴ προσπάθεια «ἀπέδῃ ἐπικυριαρχία» τοῦ χειρίστου εἶδους.

Ἀλλὰ σ' ἐτοῦτο τὸ καράβι, καὶ ἂς εἶναι «τρελλοκάραβο», πὺν μπάζει ἀπ' ὅλες τὶς μεριές, μὰ δὲ δουλιάζει, γιατί' εἶναι ἡ ἴδια ἡ ψυχὴ μας στοιχειωμένη, ἔγινε πάλι τὸ σημεῖο. Μεγάλῃ Παρασκευῇ 15 Ἀπριλίου 1819 καὶ μιὰ λάμψη παρὰξενῇ φωτίζει τὴ θολοῦρα τῆς Εὐρώπης· καὶ αὐτοὺς πὺν παίζοντε στὰ ζάρια τοὺς λαοὺς, καὶ αὐτοὺς πὺν παίζοντε στὰ ζάρια τὴν ψυχὴν μας καθηλώνει.

Οἱ Παργινοὶ εἶχαν ἐλπίσει, ὅτι οἱ Ἀγγλοὶ θὰ τοὺς προστάτευναν ἀπὸ τὶς ἐπιβουλὰς τοῦ Ἀλῆ, Φρουρδες ἐλπίδες. Οἱ Ἀγγλοὶ πούλησαν τὴν Πάργα στὸν πασσά γιὰ 150.000 λίρες μαζί μὲ ὅλα τὰ ὑπάρχοντα τῶν κατοίκων τῆς. Μέχρι καὶ τὶς εἰκόνας τῶν ναῶν ἔβγαλαν στὸ παζάρι. Οἱ πουλημένοι σκλάβοι ἀποφάσισαν νὰ σφάξουν τὰ γυναικόπαιδα καὶ νὰ πέσουν μέχρις ἐνός, ἀλλὰ οἱ Ἀγγλοὶ τοὺς ἔβαλαν τὴ θηλειὰ στὸ λαίμω· τοὺς ἀπαγόρευαν ὅποιαδήποτε ἀντίστασι. Ἀγρία σπαράγματα, πέφτουν ἐπάνω στὴ γῆ τους, στίς μῆτρες πὺν τοὺς γέννησαν. Ἀνασκάπτουν τοὺς τάφους, παίρνουν στὴν ἀγκαλιὰ τὰ κόκαλα τῶν ἀγίων νεκρῶν τους, σὰ νὰ 'ταν μικρὰ παιδιὰ καὶ τὰ καίνε σὲ μεγάλη πυρὰ στὴ μέση τῆς ἀγορᾶς μπροστὰ στοὺς ἐμπόρους τῶν ἐθνῶν. Βάζουν τὴ στάχτη σὲ σάκκους, καὶ φεύγουν. «Γιὰ νὰ μὴ μείνῃ τίποτα στὸ σκλαβωμένο χῶμα...».

Εὐγενεῖς Βρεταννοὶ, θυμᾶσθε; Εὐγνωμονοῦσα «ἡ Ἑλλάς ἀνήκει εἰς τὴν Δύσιν».

Οὐρανία Προγκουρη

ΠΑΝΟΣ ΤΣΙΝΑΣ

Μέγας Κωνσταντῖνος καὶ Χριστιανισμός

Μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ αὐτοκράτορος Διοκλητιανοῦ ἐπεκράτησε τοιαύτη σύγχυσις εἰς τὴν ρωμαϊκὴν αὐτοκρατορίαν, ἥ ὅποια οὐδέποτε προηγουμένως εἰς τὸν βίον αὐτῆς εἶχεν ἐπικρατήσει. Μία τρομερὰ σύγκρουσις ἐξέσπασε τότε μεταξὺ τῶν ἐπιγόνων τοῦ Διοκλητιανοῦ, εἰς ἣν εἰς ὁλόκληρος κόσμος, ὁ κόσμος τῶν χριστιανῶν, θὰ εἰσέλθῃ, εἴτε διότι τὰ πράγματα τὸν ἡνάγκασαν πρὸς τοῦτο εἴτε διότι ὁ ἴδιος ἐθεώρησεν ὅτι ἤλθεν ἡ ὥρα του, καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν ἡ θὰ ἐπικρατοῦσε ἡ θὰ διελύετο. Τὸν κόσμον αὐτὸν ἐξεμεταλλεύθη ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἐκ τῶν ἐπιγόνων τοῦ Διοκλητιανοῦ εἰς νέος κατὰ τὴν ἀρχὴν τῶν γεγονότων ἀξιωματικός, ὁ Κωνσταντῖνος, ὅστις καὶ ἐξ ἄλλων ἴσως συγκυριῶν, κυρίως ὁμως, ὡς ἡ ἱστορία μαρτυρεῖ, ἐκ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν χριστιανῶν ἐξήλθε νικητὴς καὶ ἐπέδωκε μίαν ὅλως νέαν τάξιν πραγμάτων.

Ποῖος ἦτο ὁ ἄνθρωπος αὐτός; Ὁ Φλάβιος Κωνσταντῖνος ἐγεννήθη εἰς τὴν πόλιν Ναϊσσὸν τῆς Μοισίας καὶ ἦτο φυσικὸς υἱὸς τοῦ Κωνσταντίου τοῦ Χλωροῦ ἐκ τῆς νομίμου παλλακίδος αὐτοῦ Ἑλένης θυγατρὸς πανδοχέως τινὸς ἐκ Βιθυνίας. Ὁ Κωνσταντῖος κατήγετο ἀπὸ γονεῖς χωρικοὺς τῆς Ἰλλυρίας καὶ ὑπηρέτει ὡς ἀξιωματικὸς εἰς τὸν ρωμαϊκὸν στρατόν. Ὁ Μαξιμιανός, ὅστις διωρίσθη αὐγουστος τοῦ δυτικοῦ τομέως τῆς Αὐτοκρατορίας, ἐκτιμῶν τὰς ἱκανότητάς του διώρισεν αὐτὸν τὸ ἔτος 292 καίσαρα, βοηθὸν καὶ διάδοχόν του. Ὡς αὐτὸς διορισμῶν ὑπεχρέωσε αὐτὸν νὰ διαζευχθῇ τὴν Ἑλένην καὶ νὰ νυμφευθῇ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Θεοδώραν. Ὁ Κωνσταντῖνος παρέλαβε τότε αὐτὸς τὴν μητέρα του Ἑλένην, ἀλλὰ διετήρησε πολὺ καλὰς σχέσεις μὲ τὸν πατέρα του Κωνσταντίον.

Ὁ Κωνσταντῖνος δὲν ἔτυχε καθόλου μορφώσεως, ἀλλὰ, ὡς καὶ ὁ πατήρ του, καταταγείς νεώτατος εἰσέτι εἰς τὸν στρατόν, διεκρίθη εἰς τοὺς ἐπισυμβάντας κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην πολέμους τῆς Αὐτοκρατορίας κατὰ τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Περσίας. Ὄταν παρητήθη ὁ Διοκλητιανός, ὁ Κωνσταντῖνος, νέος ὢν τότε ἀξιωματικός, ὑπηρέτει εἰς τὴν φρουρὰν αὐτοῦ· καὶ ὁ Γαλέριος, ὅστις διεδέχθη τὸν Διοκλητιανόν, ἐκράτησεν ὡς ὄμηρον τὸν νέον αὐτὸν ἀξιωματικὸν πρὸς τὸν σκοπόν, ὅπως ἐξασφαλίσῃ τὴν πρὸς αὐτὸν καλὴν διαγωγὴν τοῦ Κωνσταντίου. Ὄταν ὁ Κωνσταντῖος παρεκάλεσε τὸν Γαλέριον νὰ ἀφήσῃ τὸν νέον αὐτὸν νὰ ὑπάγῃ εἰς αὐτόν, οὗτος ἐκώφευσεν, ὁπότε ὁ Κωνσταντῖνος διέφυγε τῆς ἐπιτηρήσεως καὶ ταξιδεύσας ἡμέραν καὶ νύκτα διὰ μέσου τῆς Εὐρώπης, συνήντησε τὸν πατέρα του εἰς τὴν Βουλώνην καὶ μετέσχε τῆς ἐκστρατείας εἰς τὴν Βρεταννίαν. Ὄταν ὁ Κωνσταντῖος ἀπέθανεν εἰς τὴν Ὑόρκην τὸ ἔτος 306, ὁ στρατὸς ἀνηγόρευσε τὸν Κωνσταντῖνον αὐγουστον. Οὗτος ὁμως ἐδέχθη τὸν κατώτερον τίτλον τοῦ καίσαρος, διότι ἐφοβεῖτο διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς ζωῆς του, ἐπειδὴ δὲν εἶχεν ἐπαρκὴ δύναμιν. Ὁ Γαλέριος, ἐπειδὴ ἦτο πολὺ μακρὺν διὰ νὰ ἐπέμβῃ, ἠναγκάσθη νὰ ἀναγνωρίσῃ ὡς καίσαρα τὸν Κωνσταντῖνον. Ὁ Κωνσταντῖνος ἐπολέμησε τότε κατὰ τῶν Φράγκων καὶ διέθρεψε τὰ θηρία τῶν Γαλατικῶν ἵπποδρομιῶν μὲ τὰς σάρκας τῶν βασιλέων τῶν φατριῶν αὐτῶν.

Ἐκεῖνον τὸν καιρὸν (306) ἐπανεστάτησε εἰς τὴν Ρώμην ἡ πραιτωριανὴ φρουρὰ

καὶ ἀνεκήρυξε τὸν Μαξέντιον αὐτοκράτορα, ἀνεκήρυξε ὡσαύτως τὴν Ρώμην ὡς πρωτεύουσαν τῆς αὐτοκρατορίας, ἣτις εἶχεν ἐγκαταλειφθῇ ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ Διοκλητιανοῦ. Καταστάσης ὑπ' αὐτοῦ πρωτεύουσας διὰ τὸν ἀνατολικὸν τομέα τῆς Νικομηδείας καὶ διὰ τὸν δυτικὸν τοῦ Μεδιολάνου, ἡ Ρώμη ἔχασε τὴν παλαιάν της αἴγλην, καὶ πολλοὶ ἦσαν οἱ ἐπιθυμοῦντες καὶ οἱ ἐργαζόμενοι πρὸς ἐπιναφορὰν τῆς αἴγλης ἐκείνης τῆς Ρώμης. Ὁ Μαξέντιος ἦτο υἱὸς τοῦ Μαξιμιανοῦ, τὸν ὁποῖον ὁ Διοκλητιανὸς, ὡς εἶδομεν, διώρισε συνάρχοντά του μετὰ τὸν τίτλον τοῦ αὐγούστου καὶ τοῦ ἀνέθεσε τὴν διοίκησιν τοῦ δυτικοῦ τομέως τῆς Αὐτοκρατορίας. Αὐτὸς νῦν εἶχε παραιτηθῇ τοῦ ἀξιωματός του, ἀλλ' κατ' αἴτησιν τοῦ υἱοῦ τοῦ Μαξεντίου ἐπανῆλθε εἰς τὴν ἐνέργειαν καὶ ἐπῆλθε κατὰ τοῦ Σεδήρου, ὅστις ἐκ Μεδιολάνου ἤρχετο ἐναντίον τοῦ Μαξεντίου. Ἡ φήμη ὅτι ὁ Μαξιμιανὸς ἔρχεται κατὰ τοῦ Σεδήρου ἔκαμε τοὺς στρατιώτας τοῦ Σεδήρου νὰ τὸν θανατώσουν. Εἰς τὴν Ἀνατολὴν ὁ ἡλικιωμένος Γαλέριος ὠνόμασε αὐγουστον διάδοχόν του τὸν Φλάβιον Λικίνιον.

Ὁ Κωνσταντῖνος, ὅστις εὐρίσκετο εἰς τὴν Γαλατίαν, πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ Λικίνιος ὠνομάσθη αὐγουστος, ὠνομάσθη καὶ αὐτὸς αὐγουστος. Οὕτω ἀπὸ δύο αὐγούστους, οὓς προέβλεπε τὸ σχέδιον τοῦ Διοκλητιανοῦ, νῦν ὑπῆρχον ἕξ μετὰ τὸν τίτλον αὐτὸν καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἠθελε νὰ ὀνομάζεται καῖσαρ. Τὸ ἔτος 310 ὁ Μαξιμιανὸς μετέβη εἰς τὴν Γαλατίαν, διὰ νὰ ζητήσῃ τὴν βοήθειαν τοῦ Κωνσταντίνου, ἔνεκα τοῦ ὅτι ἐπὶ Διοκλητιανοῦ εἶχε διορίσει καῖσαρα βοηθόν του τὸν πατέρα του Κωνσταντῖνον, πρᾶγμα ὃπερ ἔφερε νῦν τὸν Κωνσταντῖνον εἰς αὐτὴν τὴν περίοπτον θέσιν. Ἀντὶ ὅμως νὰ διαπραγματευθῇ τὴν βοήθειαν, ἐπεχείρησε νὰ τὰ ἀνατρέψῃ καὶ νὰ ἀναλάβῃ ὁ ἴδιος τὴν διοίκησιν τῆς Γαλατικῆς Στρατιᾶς, καθ' ὃν χρόνον οὗτος ἐμάχετο κατὰ τῶν Γερμανῶν εἰς τὸν Ρήνον. Ὁ Κωνσταντῖνος ἀφίσας τότε τοὺς Γερμανοὺς ἐβάδισε κατὰ τοῦ Μαξιμιανοῦ, τὸν ἐπολιόρκησεν εἰς τὴν Μασσαλίαν, τὸν ἠχμαλώτισε καὶ τοῦ ἔκαμε τὴν χάριν νὰ τοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ αὐτοκτονήσῃ. Τὸ ἔτος 311 ὁ Γαλέριος ἀπέθανε, καὶ τὸν διεδέχθη ὁ Λικίνιος. Τότε ὁ Μαξέντιος καὶ ὁ Μαξιμῖνος συνεφώνησαν νὰ πολεμήσουν ἀπὸ κοινου, διὰ νὰ ἀνατρέψουν τὸν Κωνσταντῖνον, ὅστις εὐρίσκετο ἐπικεφαλῆς τῆς Γαλατικῆς Στρατιᾶς καὶ τὸν Λικίνιον, ὅστις ἦτο κύριος τῆς Ἀνατολῆς. Ὁ Κωνσταντῖνος τότε κατέβη μετὰ τὴν Γαλατικὴν Στρατιάν καὶ διαβάς τὰς Ἀλπεὺς ἐνίκησε μίαν στρατιάν παρὰ τὸ Τουρῖνον καὶ τὴν 27ην Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 312 εἰσῆλθε νικητῆς εἰς τὴν Ρώμην, συντρίψας τὸν στρατὸν τοῦ Μαξεντίου εἰς τοὺς Ἐρυθροὺς Βράχους, ὀλίγα μίλλια βορείως τῆς Ρώμης. Ὁ Μαξέντιος ἐπνίγη εἰς τὸν Τίδεριν κατὰ τὴν μάχην τῆς Μουλδίας Γεφύρας καὶ ὁ Κωνσταντῖνος εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ρώμην ὡς ὁ ἀδιαμφισβήτητος κύριος τῆς Δύσεως.

Ἐμείναν τότε δύο κύριοι, ὁ Κωνσταντῖνος εἰς τὴν Δύσιν καὶ ὁ Λικίνιος εἰς τὴν Ἀνατολὴν. Οἱ δύο κύριοι συνηντήθησαν εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους 313 εἰς τὸ Μεδιόλανον, διὰ νὰ συντονίσουν τὴν κυριαρχίαν των. Οὗτοι φέρονται ὡς ὑπογράφαντες ἐκεῖ καὶ τὸ περιώνυμον διάταγμα τοῦ Μεδιολάνου περὶ ἀνεξιθρησκείας καὶ ἀποδόσεως τῶν περιουσιῶν τῶν Χριστιανῶν κατὰ τὸν ὑπὸ τοῦ Διοκλητιανοῦ γενόμενον διωγμὸν αὐτῶν. Τὸ διάταγμα αὐτὸ ἄλλοι ἱστορικοὶ ὑποστηρίζουν ὅτι ὑπεγράφη ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου, ἄλλοι ὑπὸ τοῦ Λικινίου καὶ ἄλλοι λέγουν ὅτι ὑπεγράφη ὑπὸ τῶν δύο ὁμοῦ. Ἐκ τοῦ λόγου ὅμως ὅτι δὲν εὐρέθη τὸ κείμενον αὐτοῦ, καὶ ἕξ ἄλλων λόγων, πιστεύεται, ὅτι μᾶλλον τοῦτο δὲν ὑπεγράφη ποτέ,

ἀλλὰ διεδόθη προφορικῶς ἐν εἵδει θρύλου ἢ προφορικῆς ἐντολῆς. Τοῦτο, διότι οἱ Χριστιανοὶ ἐθεωροῦντο ὡς ἀνατροπεῖς, παραβάται τῶν νόμων καὶ καταπατηταὶ τῶν πατριῶν θεσμίων, καὶ συνεπῶς μία πρᾶξις προσεταιρισμοῦ αὐτῶν ἐνὸς Ρωμαίου στρατηγοῦ διὰ τὴν ἐπικράτησιν αὐτοῦ ἐναντι ἐνὸς ἄλλου στρατηγοῦ ἐπίσης Ρωμαίου ἀσφαλῶς θὰ ἐθεωρεῖτο ἀνέντιμος καὶ ἦτο δυνατόν εἰσέτι νὰ στοιχειοθετῇ αὕτη καὶ τὸ ἀδίκημα τῆς ἐσχάτης προδοσίας. Δοθέντος δὲ ὅτι οἱ δύο συγκύριοι ὑπέδλεπον ὁ εἶς τὸν ἄλλον καὶ ἐκ τοῦ λόγου ὅτι ὁ Λικίνιος ἦτο πάντοτε κατὰ τῶν Χριστιανῶν, ὁ ὅλος λόγος περὶ διατάγματος ἀφορᾷ προφανῶς μίαν προφορικὴν διακήρυξιν ἐκπορευθεῖσαν ἐκ τοῦ περιβάλλοντος τοῦ Κωνσταντίνου.

Πράγματι ὀλίγον καιρὸν μετὰ τὴν συνάντησιν αὐτὴν ὁ Λικίνιος καὶ ὁ Κωνσταντῖνος ἦλθον εἰς πόλεμον μεταξύ των κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους 314, κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ Κωνσταντῖνος ἐγίνε κύριος ὅλης τῆς Ρωμαϊκῆς Εὐρώπης πλην τῆς Θράκης. Ὁ δὲ Λικίνιος, ἐκδιωχθεὶς εἰς τὴν Ἀσίαν, προέβη εἰς ἐκτεταμένους διωγμοὺς κατὰ τῶν χριστιανῶν τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Αἰγύπτου. Ὁ Κωνσταντῖνος ἀνέμενε τότε νὰ παρουσιασθῇ εὐκαιρία, ὅχι διὰ νὰ βοηθήσῃ τοὺς χριστιανούς τῆς Ἀνατολῆς, ἀλλὰ διὰ νὰ προσδέσῃ καὶ τὴν Ἀνατολὴν εἰς τὸ κράτος του. Ἐννέα ἔτη ἀργότερον οἱ βάρβαροι εἰσέβαλον εἰς τὴν Θράκην καὶ ὁ Λικίνιος ἐκινήθη ἐναντίον των μὲ 160.000 στρατοῦ. Τότε ὁ Κωνσταντῖνος ἦλθεν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην ὁδηγῶν 130.000 χριστιανούς καὶ ἀφοῦ ἀμφότεροι οἱ στρατοὶ ἀπώθησαν τοὺς βαρβάρους, ἐπολέμησαν ὕστερον μεταξύ των, συναφθεῖσάν δύο μαχῶν, μιᾶς παρὰ τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ μιᾶς παρὰ τὴν Χρυσούπολιν, εἰς ἃς κατενικήθησαν οἱ μὴ χριστιανοὶ στρατιῶται τοῦ Λικινίου, ὁ ἴδιος δὲ ὁ Λικίνιος συνελήφθη αἰχμάλωτος. Ὁ Κωνσταντῖνος τὸν ἐσυγχώρησε τότε, ὡς παλαιὸς σύμμαχος του ποῦ ἦτο, ἀλλὰ μετὰ ἐν ἔτος περίπου τὸν συνέλαβε καὶ πάλιν καὶ τὸν ἐξετέλεσεν ὡς συνωμότην.

Μετὰ τὰς εἰς Θράκην νίκας ὁ Κωνσταντῖνος εἰσῆλθεν εἰς τὴν Νικομήδειαν, ἣτις εἶχεν ὁρισθῇ ὡς πρωτεύουσα τῆς Αὐτοκρατορίας ἀπὸ τὸν Διοκλητιανόν, καὶ ἔλαβε μίαν σειρὰν μέτρων, διὰ νὰ βοηθήσῃ τοὺς χριστιανούς ὅλης τῆς Αὐτοκρατορίας, ἀλλ' ἰδίως τοῦ ἀνατολικοῦ τομέως, οἵτινες ἐπλήγησαν ἀπὸ τοὺς προσφάτους διωγμοὺς τοῦ Λικινίου, καὶ ἀπὸ τοῦδε ὁ Κωνσταντῖνος ἐκκλινεν πλέον ὀριστικῶς ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν. Ἦτο ὅμως ἡ ἀπόφασις αὕτη πίστις τοῦ Κωνσταντίνου ἢ ἀπλῶς ἐπιλογὴ πολιτικῇ; Ὁ Κωνσταντῖνος φέρεται ὑπὸ ὠρισμένων ἱστορικῶν ὡς θιασώτης τοῦ Μιθραϊσμοῦ, ὥς καὶ πιστὸς τῆς δοξασίας αὐτῆς. Ἄλλοι τὸν θέλουν θαυμαστὴν τοῦ Ἀρείου καὶ ἄλλοι χριστιανὸν καὶ δὴ χριστιανὸν ἐκ νεότητός του. Κατ' αὐτοὺς ἐπαιξε ρόλον καὶ ἡ μητέρα του Ἑλένη, ἣν, ἀφοῦ τὴν διεζεύχθη ὁ Κωνσταντῖνος, ἔλαβεν ὑπὸ τὴν προστασίαν του αὐτός. Ἡ Ἑλένη εἶχε προσχωρήσει εἰς τὸν χριστιανισμόν καὶ εἰργάζετο ὑπὲρ αὐτοῦ μετὰ πάθους καὶ ἀσφαλῶς θὰ κατέβαλε ὅλην αὐτὴν τὴν προσπάθειαν, διὰ νὰ προσηλυτίσῃ τὸν Κωνσταντῖνον. Οὗτος ὅμως ἐξεδηλώθη ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν, ὅτε ἐγένετο κύριος ὀλοκλήρου τῆς αὐτοκρατορίας καὶ δὴ κύριος ἀδιαμφισβήτητος καὶ ἀδιαφιλονίκητος. Νῦν δὲν εἶχε πλέον τὸν φόβον νὰ κατηγορηθῇ ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων του ἐπὶ ἐσχάτῃ προδοσίᾳ, ὅπως πολλοὶ ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατοῦ κατηγορήθησαν κατὰ τοὺς ὑπὸ τοῦ Διοκλητιανοῦ διωγμοὺς καὶ κατεδικάσθησαν εἰς θάνατον, ὁμολογήσαντες ὅτι ἦσαν χριστιανοί.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἀπὸ τοῦδε ὁ Κωνσταντῖνος ἤρchiσε νὰ χρηματοδοτῇ τὴν

ἀνέγερσιν χριστιανικῶν ναῶν, μετεχειρίζετο τοὺς ἐπισκόπους ὡς πολιτικούς συμπαραστάτας αὐτοῦ, τοὺς συνεκάλει καὶ προήδρευε τῶν συμβουλίων αὐτῶν, ἐφήρμοσε τὰς κατὰ πλειοψηφίαν λαμβανομένας ἀποφάσεις αὐτῶν καὶ ἔστειλε τὴν μητέρα του εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, διὰ νὰ κατεδαφίσῃ τὸν ναὸν τῆς Ἀφροδίτης. Ἐντούτοις ἀσχέτως τοῦ τί ὄντως ἐπίστευεν, ὁ χριστιανισμὸς ἦτο πάντοτε δι' αὐτὸν μέσον καὶ οὐχὶ σκοπός. Ἡ δὲ «Historia Augusta», ὡς παρατηρεῖ ὁ Durant, φέρει τοῦτον εἰπόντα: «*Ἡ θεὰ τύχη κάμνει ἓνα ἄνθρωπον αὐτοκράτορα*».

Τὸ ἔτος 325 ὁ Κωνσταντῖνος συγκαλεῖ τὴν Α' Οἰκουμενικὴν, ὡς ὀνομάσθη, Σύνοδον τῶν χριστιανῶν, ἣτις συνέταξε τὸν καταστατικὸν χάρτην τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως, ὡς ὠνομάσθη ἢ ὡς εἶχεν τότε κατάστασις τῶν χριστιανῶν. Ἡ Σύνοδος συνήλθεν εἰς τὴν Νίκαιαν τῆς Βιθυνίας ἐγγὺς τῆς πρωτευούσης Νικομηδείας (δὲν εἶχε εἰσεῖτι κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν ὀρισθῇ ὡς πρωτεύουσα τῆς Αὐτοκρατορίας τὸ Βυζάντιον). Ἡ Σύνοδος ἔλαβε χώραν εἰς μίαν μεγάλην αἰθουσαν πικραίνου τινος ἀνακτόρου, καὶ ἔλαβον μέρος εἰς αὐτὴν τριακόσιοι δέκα ὀκτὼ ἐπίσκοποι, ἔξ ὧν ἑπτὰ ἄρειανοί. Κατὰ τὴν ἑναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου προσήλθεν ὁ Κωνσταντῖνος, ὅστις ἐποίησεν σύντομον προσλαλίαν πρὸς τοὺς συνέδρους. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν σύνταξιν τοῦ «πιστεύω» τῶν χριστιανῶν ἡ Σύνοδος κατεδίκασε τὴν αἵρεσιν τοῦ Ἀρείου, ἣτις συνετάρασσε τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὴν Αἴγυπτον. Ὁ Ἀρειὸς ἀπῆχει τὰς ἰδέας τῶν νεοπλατωνικῶν ἐκείνων, οἵτινες δὲν συνεβιβάσθησαν μὲ τὸν χριστιανισμόν. Ὡς γνωστόν, ὁ Νεοπλατωνισμὸς ὑπῆρξε τὸ «συνειδησιακὸν ὑπόστρωμα» τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὡς θὰ ἔλεγον οἱ σημερινοὶ ψυχολόγοι. Εἰς τὴν Ἱστορίαν του ὁ Ντυρὰν λέγει:

«Ὁ Ἀρειὸς... ἦτο ὑψηλὸς καὶ λεπτὸς, μὲ μελαγχολικὴν φυσιογνωμίαν καὶ μίαν ὄψιν, ἣτις ἐπρόδιδε τὸν αὐστηρὸν καὶ ἐγκρατῆ βίον του. Ἦτο γνωστόν, ὅτι ἦτο ἀσκητικὸς, ὅπως ἡδύνατο κανεῖς νὰ διαπιστώσῃ ἀπὸ τὸ ἐνδύμῳ του, ἓνα χιτῶνα ἄνευ χειρῶν κάτωθι ἐνὸς ἱματίου, τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευε καὶ ὡς μανδύα. Ἡ ὁμιλία του ἦτο ἡρεμὸς, ὁ λόγος του πειστικὸς. Αἱ παρθένοι μοναχαί, αἵτινες ἦσαν πολλαὶ εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, τὸν ἐξετίμων πολὺ. Εἶχεν ἐπίσης πολλοὺς ὑποστηρικτάς μεταξὺ τοῦ ἀνωτέρου κλήρου» (Durant, Γ' 756).

Μετὰ τὸ πέρασ τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου δύο ἐπίσκοποι ἠρνήθησαν νὰ ὑπογράψουν τὰ πρακτικὰ ὡς καὶ τὸ συνταχθὲν «πιστεύω» τῶν χριστιανῶν. Δὲν ὑπέγραψαν ὡσαύτως καὶ οἱ ἑπτὰ ἄρειανοὶ ὡς καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἀρειὸς. Οὗτοι, ἀφοῦ ἀνεθεματίσθησαν ὑπὸ τῆς Συνόδου, ἐξωρίσθησαν διὰ διατάγματος τοῦ Κωνσταντίνου. Εἰς τὸ διάταγμα τοῦτο ὑπῆρχε καὶ παράγραφος, ἣτις ὥριζεν ὅτι, ὅστις ἀποκρύψῃ βιβλία τοῦ Ἀρείου, τιμωρεῖται μὲ θάνατον.

Ὁ Κωνσταντῖνος ἐώρτασε τὸ πέρασ τῆς Συνόδου μὲ δέϊπνον, ὅπερ παρέθεσε πρὸς τοὺς ἐπισκόπους τοὺς λαβόντας μέρος εἰς αὐτὴν, πλὴν φυσικὰ τῶν ὑπ' αὐτῆς καταδικασθέντων. Τὸ δέϊπνον παρεσχέθη εἰς τὸ ἐν Νικομηδείᾳ αὐτοκρατορικὸν ἀνάκτορον αὐτοῦ. Ἐπειτα ὁ Κωνσταντῖνος τοὺς προέπεμψε, μὲ τὴν παράκλησιν «νὰ μὴ κατασπαράξῃ ὁ εἷς τὸν ἄλλον». Τὸ δέϊπνον αὐτὸ ὑπῆρξεν ἡ πρᾶξις παραδόσεως τῆς ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας εἰς τοὺς χριστιανούς καὶ ἡ ἀφετηρία ταυτοχρόνως τῆς ἐλεύσεως τῶν αἰώνων οἵτινες ὠνομάσθησαν Μεσαίων. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κωνσταντίνου οἱ χριστιανοί, διὰ τὴν πρᾶξιν αὐτὴν καὶ δι' ὅλας τὰς προηγηθείσας ὑπὲρ αὐτῶν πράξεις του ἀνεκήρυξαν αὐτὸν «ἰσαπόστολον», «μέγαν» καὶ «ἄγιον».

6. Ἰσαάκ

Κι' αὐτὸς ἅγιος προπάτοράς μας. Ὁ γνιὸς τοῦ Πατριάρχῃ μας, τοῦ Ἀβραάμ. Τὸν ἔκανε ὁ Ἰσαάκ μόλις στὰ ἑκατό του. Τὸ σκεφτόταν ἓνα αἰῶνα. Τελικὰ τ' ἀποφάσισε καὶ τὸν ἔκανε. Δηλαδή δὲν τὸν ἔκανε ἀκριβῶς ὁ ἴδιος. Ἔβαλε καὶ λίγο τὸ δαχτυλάκι του ὁ Γιαχβέ. «Καὶ ἐπεσκέφθη ὁ Κύριος τὴν Σάρραν, ὡς εἶπε· καὶ ἔκαμεν ὁ Κύριος εἰς τὴν Σάρραν ὡς ἐλάλησε. Καὶ συνέλαθεν ἡ Σάρρα καὶ ἐγέννησε εἰς τὸν Ἀβραάμ υἱὸν ἐν τῷ γήρατι αὐτοῦ» (Γέν. κα' 1-2).

Ἀφοῦ τὴν ἐπεσκέφθη λοιπὸν ὁ Γιαχβέ καὶ τῆς ἔκανε ὅ,τι τῆς εἶπε, νάτος καὶ ξεφύτρωσε ὁ Ἰσαάκ. Ἐκατὸ δλόκληρα χρόνια, θρὲ Ἀβραάμ, δὲν μπορεῖς νὰ τῆς κάνεις ἓνα παιδί, σκέφτηκε ὁ πάνσοφος, τὴν πάσσαρες στὸν Φαρώ, μετὰ στὸν Ἀθιμέλεχ, ἀλλὰ σὲ πῆραν χαμπάρι καὶ στὴν ἐπέστρεψαν, τί θές νὰ κάνω κι' ἐγώ, νὰ μὴν δοηθῇσω λίγο τὴν κατάστασι; Τί φίλοι εἴμαστε; Καὶ ἔτσι: «Ἦτο δὲ ὁ Ἀβραάμ ἑκατὸ χρονῶν, ὅτε ἐγεννήθη εἰς αὐτὸν Ἰσαάκ ὁ υἱὸς αὐτοῦ» (Γέν. κα' 5).

Μεγάλωσε λοιπὸν ὁ γνιὸς τοῦ Γιαχβέ, συγγνώμην, ὁ γνιὸς τοῦ Ἀβραάμ, καὶ ἦρθε ἡ ὥρα νὰ δοῇ γυναῖκα, ἢ μᾶλλον καλύτερα νὰ τοῦ δοῦν γυναῖκα. Ἔτσι λοιπὸν ὁ μπαμπᾶς Ἀβραάμ φωνάζει τὸν δοῦλο τὸν πρεσβύτερο καὶ τοῦ λέει: «δὲν θέλεις λάθει γυναῖκα εἰς τὸν υἱόν μου ἐκ τῶν θυγατέρων τῶν Χανααναίων, μετὰ τῶν ὁποίων ἐγὼ κατοικῶ· ἀλλὰ εἰς τὸν τόπον μου, καὶ εἰς τὴν συγγενειάν μου θέλεις ὑπάγει καὶ θέλεις λάθει γυναῖκα εἰς τὸν υἱόν μου τὸν Ἰσαάκ» (Γέν. κδ' 3-4). Ὁχι δὲν ἦταν ρατσιστής ὁ ἄνθρωπος, οὔτε αἰμομίκτης. Μὴν τὸ ξαναπεῖτε. Οἱ Παλαιστίνιοι εἶναι οἱ ρατσιστές, πὺν ἔξοντῶνουν τοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἀβραάμ, τὰ ξαδέλφια μας, ξέρετε, πὺν ἔχουμε τοὺς κοινούς προπάτορες, μέχρι σήμερα.

Καὶ τί κελεπούρι τοῦ βρίσκει ὁ δοῦλος! Τί διαμάντι! Τὴν Ρεδέκκα. «Καὶ ἐδέετο ὁ Ἰσαάκ πρὸς τὸν Κύριον περὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, διότι ἦτο στεῖρα» (Γέν. κε' 21).

Ἔ, καλά, μὲ τίς λεπτομέρειες θ' ἀσχολούμαστε τώρα; Καὶ ἡ Σάρρα ἦταν στεῖρα, ἀλλὰ τὰ κανόνισε ὅλα ὥραϊα ὁ πάνσοφος Γιαχβέ. Πολὺν τὸ σκέφτομαι λοιπὸν. Θὰ βάλω τὴν παραδουλεύτρα πὺν ἔχουμε γιὰ τίς δουλειὲς τοῦ σπιτιοῦ, νὰ μοῦ δοῇ γυναῖκα, καὶ μετὰ θὰ περιμένω ἀπ' τὸν Γιαχβέ νὰ καθαρῶσι.

Ἔτσι λοιπὸν καὶ πάλι, ἀφοῦ παρακάλεσε ὁ Ἰσαάκ τὸν πάνσοφο, «ἐπήκουσεν ὁ Κύριος αὐτοῦ καὶ συνέλαθεν ἡ Ρεδέκκα, ἡ γυνὴ αὐτοῦ» (Γέν. κε' 21). Εἶδες ὁ Γιαχβέ; Φανταστεῖτε, ἂν κάνει τίς στεῖρες καὶ γεννᾶνε, τί θὰ κάνει στίς φυσιολογικές. Ἰδοὺ ἡ λύσις γιὰ τὴν ὑπογεννητικότητα.

Καὶ γεννάει ἡ Ρεδέκκα τὰ παιδιά τοῦ Ἰσαάκ, πὺν μᾶς προέκυψαν καὶ «δίκροκα». Ὁ δὲ πρῶτος ἦταν πράγματι κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν τοῦ πατρός: «Ἐξῆλθε ὁ πρῶτος ἐρρυθρὸς καὶ ὅλος ὡς δέρμα δασυτρίχος καὶ ἐκάλεσαν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἡσαῦ» (κε' 25). Ὁχι δὲν τὸ ἴσασε ἀπὸ ζωολογικὸ κῆπο, ὁ Ἡσαῦ ἦταν. Κι' ὅταν τ' ἄλλα μωράκια ἔβαζαν τὴν πιπίλα, τοῦ Ἡσαῦ

τοῦ φόραγαν τὸ φίμωτρο. Τώρα μάλιστα ἦταν εὐτυχισμένος ὁ Ἰσαάκ. Γι' αὐτὸ «καὶ ἔλαβε τὴν Ρεθέκκαν καὶ ἔγινε αὐτοῦ γυνή, καὶ ἠγάπησεν αὐτήν· καὶ παρηγορήθη ὁ Ἰσαάκ περὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ» (Γέν. κδ' 67). Εἶχε πεθάνει, βλέπετε, ἡ μητέρα του καὶ ζητοῦσε ὑποκατάστατο. Τώρα ὁμως τί σχέση μπορεῖ νὰ ἔχῃ ἡ παρηγοριὰ τῆς μητέρας μὲ τὴν παρηγοριὰ τῆς γυναίκας, αὐτὸ μόνο ὁ Ἰσαάκ μπορεῖ νὰ μᾶς τὸ ἐξηγήσει.

Πέρασε ὁ καιρὸς ὁμως κι' ὁ Ἰσαάκ βρέθηκε σὲ οἰκονομικὴ στενότητα. Σκέφτηκε λοιπόν, τί νὰ κάνω, τί κάνω, κι' ἀφοῦ κύτταξε γύρω του, τὸ βλέμμα του ἔπεσε πάνω στὴν γυναῖκα του. Τότε ἦταν πὺν θυμήθηκε τὸν πατέρα του τὸν Ἀβραάμ. Παίρνει λοιπόν τὴν Ρεθέκκα «καὶ κατώκησεν ὁ Ἰσαάκ ἐν Γεράροις· ἠρώτησαν δὲ οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου περὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ· καὶ εἶπεν· Ἀδελφή μου εἶναι» (Γέν. κστ' 6-7).

Ἀλλὰ ὁ Ἰσαάκ δὲν στάθηκε τόσο τυχερός, ὅσο ὁ πατέρας του ὁ Ἀβραάμ, γιατί τὸν πῆραν γρήγορα χαμπάρι:

«Καὶ εἶπεν ὁ Ἀθιμέλεχ. Τί εἶναι τοῦτο τὸ ὅποιον ἔκαμες εἰς ἡμᾶς; παρ' ὀλίγον ἤθελε κοιμηθῇ τις ἐκ τοῦ λαοῦ μετὰ τῆς γυναικὸς σου, καὶ ἤθελες φέρει εἰς ἡμᾶς ἀνομίαν» (Γέν. κστ' 10). Βλέπετε ὁ Ἀθιμέλεχ ἦταν αὐτὸς πὺν τοῦ εἶχε πασάρει ὁ Ἀβραάμ τὴν δική του γυναῖκα καὶ μᾶνα τοῦ Ἰσαάκ, τὴν Σάρρα, καὶ τώρα ὁ γιὸς του ὁ Ἰσαάκ πῆγε νὰ τοῦ πασάρει τὴν δική του, τὴν Ρεθέκκα. Σὺ πάει τὸ βασίλειο. Ἐλα ὁμως, πὺν ὁ Ἀθιμέλεχ δὲν τὴν ξαναπάτησε. Οὔτε βόδια λοιπόν, οὔτε καμήλες, οὔτε δούλους καὶ δοῦλες πῆρε ὁ Ἰσαάκ, καὶ τοῦμεινε καὶ ἡ γυναῖκα του.

Δίδαξε ὁμως τὴν ἀδελφικὴ ἀγάπη ὁ Ἰσαάκ. Γι' αὐτὸ καὶ ὅταν εὐλογεῖ τὸν Ἡσαῦ, πὺν τὸν εἶχε ἐξαπατήσῃ ὁ ἀδελφός του, ὁ Ἰακώβ, καὶ τοῦ εἶχε πάρει τὰ πρωτοτόκια, τοῦ λέει:

«καὶ μὲ τὴν μάχαιράν σου θέλεις ζῆ, καὶ εἰς τὸν ἀδελφόν σου θέλεις δουλεύσει· ὅταν δὲ ὑπερισχύσης, θέλεις συντρίψει τὸν ζυγόν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ τραχήλου σου» (Γέν. κζ' 40).

Εὐγενὴς ἄμιλλα μετὰξὺ ἀδελφῶν, ἀγάπη καὶ ἠθικὰ διδάγματα. Φανταστικός συμβολισμός. Ἐδῶ, ὅταν λέει νὰ ζῆ μὲ τὸ μαχαίρι του, ἐννοεῖ νὰ κόβῃ ραδίκια καὶ νὰ τὰ πουλάει γιὰ νὰ ζήσει, καὶ ὅταν λέει νὰ δουλεύσῃ στὸν ἀδελφόν του, ἐννοεῖ τὸν συνεταιρισμὸ πὺν εἶχανε. Ὁ δὲ ζυγὸς τοῦ ἀδελφοῦ του, πὺν θὰ συντρίψῃ, εἶναι ἡ ζυγαριὰ πὺν ζύγισε τὰ ραδίκια καὶ πὺν θὰ σπάσῃ, ὅταν πλέον θὰ εἶναι τόσο πλούσιος, ὥστε νὰ πάρῃ καινούργια. Τί ὑψηλὰ νοήματα.

Ἀλλὰ δυστυχῶς αὐτὸν τὸν ἅγιο προπάτορά μας, τὸν Ἰσαάκ, ἀφοῦ μεγάλωσε πολὺν κι' ἔφτασε τὰ 180, ὁ Γιαχβὲ τὸν πῆρε ἀπὸ κοντὰ μας. Τί στεναχώρια καὶ τί κλάμα ἔπεσε τότε, δὲν λέγεται. Μόνο ὁ Ἡσαῦ, πὺν ὁ μακαρίτης ἐγκρίνει τὴν εἰς θάρος του ἀπάτη τοῦ Ἰακώβ γιὰ τὰ πρωτοτόκια, ἦταν ἐκεῖνος, πὺν κούναγε χαρούμενος τὴν οὐρά του.

Οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἡσαῦ καὶ τῆς Ρεθέκκας ἄλλωστε παραμένουν ἡ ζωντανὴ ἀπόδειξη τῆς διασταυρώσεως. «Κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν».

Ὁ Ἀπόγονος

Τὸ Ἑλληνικὸ Τραγούδι

“Όταν στὴν χώρα τῆς Ἑλλάδος πρόκειται νὰ μιλήσει κανεὶς περὶ τῆς Ἑλληνικότητος ἢ μὴ ἐνὸς θέματος, καὶ προπαντὸς ὅταν αὐτὸς τυγχάνει καὶ Ἑλληνικῆς ἰθαγένειας, τότε εἶναι κάτι περισσότερο ἀπὸ βέβαιον, ὅτι οἱ συναισθηματικὲς φορτίσεις καὶ ἐντάσεις, ἀλλὰ καὶ οἱ παρεξηγήσεις εἶναι ἀναπόφευκτες. Τὸ λιγότερον ποὺ ἔχει νὰ εἰσπράξει θὰ εἶναι τὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα τοῦ σωθινιστῆ, τοῦ ρατσιστῆ, τοῦ προγονόπλητου καὶ ὅλα τὰ σχετικὰ. Ὡστόσο ὅπως περιέργως δὲν κινδυνεύει καθόλου ἐδῶ κανεὶς, Ἑλληνας ἢ Ἰνδὸς ἢ Ἑβραῖος, ἐὰν μιλήσει περὶ τῆς Ἰνδικότητος τῆς Ἰνδικῆς μουσικῆς ἢ τῆς Ἑβραϊκότητος τῆς Ἑβραϊκῆς. Αὐτὸ σημαίνει μ’ ἄλλα λόγια, ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ θεωρεῖται κανεὶς ἀπὸ κάποιους, ἢ νὰ αἰσθάνεται ἀκόμα καὶ ὁ ἴδιος, ἀλλοδαπὸς μέσα στὴν ἴδια του τὴν χώρα.

Πῶς νὰ μὴ συμβαίνει ὅμως αὐτό, ὅταν θεωρεῖται γελοῖο ἀπὸ τοὺς κατοίκους αὐτῆς τῆς χώρας τὸ νὰ πιστεύουν στὴν μυθολογία τῶν προγόνων τους, ἐνῶ ἀντιθέτως θεωρεῖται ἀπὸ τοὺς ἴδιους σοφὸ τὸ νὰ πιστεύουν στὴν μυθολογία τῶν ἀρχαίων Ἑβραίων ἢ τῶν ὁποίωνδήποτε ἄλλων, ἀφοῦ διαθέτουμε συμπατριῶτες Βουδδιστές, Ἰνδουιστές καὶ πιστοὺς παντὸς εἶδους ἀλλότριων θρησκευμάτων; Γιατί αὐτὴ ἡ διάκριση, παρακαλῶ; Πῶς νὰ μὴ συμβαίνει αὐτό, ὅταν οἱ κάτοικοι τῆς χώρας αὐτῆς θεωροῦν ἀδασάνιστα καὶ τελείως φυσικὰ καὶ πιστεύουν γιὰ παπποῦδες τοὺς τὸν Ἀβραάμ καὶ τὴν Σάρρα καὶ ὄχι τὸν Δευκαλίωνα καὶ τὴν Πύρρα; Ἀλλὰ ἄς ἔλθουμε πιὸ κοντὰ καὶ πιὸ πρόσφατα: Ἀπαιτοῦμε ἀπὸ τοὺς Σκοπιανοὺς ν’ ἀποβάλουν ἀπὸ τὴν σημαία τους τὸν Δία-Ἥλιο, τὸν θεὸ τῶν πανελλήνων. Σύμφωνοι. Ἐὰν ὅμως αὐτοὶ ἐπιθυμοῦν μιὰ φορὰ νὰ τὸν ἔχουν, πόσες φορὲς θὰ ἔπρεπε νὰ τὸ ἐπιθυμοῦμε ἐμεῖς; Ἀντ’ αὐτοῦ ἐπιθυμοῦμε νὰ διατηροῦμε τὸ ἀλλότριον ἔμβλημα, ποὺ ὅλοι γνωρίζουμε, στὴν σημαία μας. Ὅσο γιὰ τὸν Δία-Ἥλιο, αὐτὸν ἀρκοῦμαστε νὰ τὸν τοποθετοῦμε στὸ περίβλημα τοῦ μακεδονικοῦ χαλδᾶ καὶ στοὺς προκτοὺς τῶν λεωφορείων τῆς Θεσσαλονίκης· καὶ ἴσως ἀργότερα καὶ σὲ κάποιο χαρτὶ υγείας, ὅπως μὲ πικρία σχολιάζει κάποιος ποιητῆς μας. Ὅμως εἶναι καιρὸς νὰ εἰσέλθουμε τώρα στὸ κυρίως θέμα μας.

Τί εἶναι λοιπὸν τὸ Ἑλληνικὸ Τραγούδι; Ἡ ἀπάντηση εἶναι σαφὴς καὶ κατηγορηματικὴ γιὰ ὅσους ἔχουν μελετήσῃ τὴν ἱστορία του. Εἶναι ἡ ἀρμονικὴ συνύπαρξη καὶ σύζευξη τῆς ποίησης, τῆς μελωδίας καὶ τοῦ χοροῦ. Ποῦ ἀπευθύνεται τὸ τραγούδι αὐτό; Ταυτόχρονα καὶ στὰ τρία βασικὰ συστατικὰ τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξης, στὸ νοῦ, στὴν ψυχὴ καὶ στὸ σῶμα:

– Ἡ ποίηση διὰ τοῦ λόγου-νοήματος κατὰ κύριον λόγον στὴν σκέψη καὶ κατὰ δευτέρον διὰ μέσου αὐτῆς στὴν ψυχὴ· στὸ γνωστὸ ἀλλὰ καὶ στὸ ἄγνωστο μέρος τοῦ ἀνθρώπου· μ’ ἄλλα λόγια στὴν γνωστικὴ καὶ στὴν καλλιτεχνικὴ του φύση. Τὰ θέματα καλύπτουν ὅλο τὸ φάσμα τοῦ ἀνθρώπινου ἐνδιαφέροντος. Ἡ συρρίκνωση ὅλων αὐτῶν τῶν θεμάτων σ’ ἓνα, τὸν ἔρωτα δηλαδή, ὁ χυδαῖος αὐτὸς μειωτισμός, εἶναι ἀποκλειστικὸ φαινόμενο τῶν τελευταίων δεκαετιῶν.

– Τὸ ἄλλο σκέλος, ἡ μελωδία, ἀπευθύνεται κυρίως στὴν ψυχὴ, ἀλλὰ καὶ στὸ σῶμα διὰ τοῦ ρυθμοῦ· στὴν ψυχὴ, τὴν ἄβυσσον αὐτὴ τῆς ἀνθρώπινης ὑπό-

στασης· πού άλλοτε καταλαγιάζει κι άλλοτε ξεσηκώνει τούς ανέμους της. Μ' άλλα λόγια ή μελωδία ως εξαερισμός της ψυχής.

– Τέλος ό χορός διασφαλίζει τήν συμμετοχή τοῦ ὕλικου σώματος· αὐτοῦ, πού χωρίς αὐτό δέν μποροῦν νά ὑπάρχουν καί τ' ἄλλα.

Ἐδῶ μπορεῖ νά τεθεῖ τό καίριο ἐρώτημα: Ὁ χορός ἔγινε γιά τὰ τραγούδια ἢ τὰ τραγούδια γιά τόν χορό; Ὁ Λιδάνιος τόν 4ο αἰῶνα μ.Χ. ἀπαντάει κατηγορηματικά: «Τὰ ἄσματα ἔγιναν γιά τήν ὄρχηση κι ὄχι τό ἀντίθετο». Ὁ Πλάτων (Νόμοι Β', 654 α-β) ὁκτῶ αἰῶνες πρὶν τολμᾷ ν' ἀναρωτηθεῖ: Νά δεχτοῦμε πῶς ὁ ἀπαιδευτός ἄνθρωπος εἶναι χωρίς ἐξάσκηση ὅτον χορό κι ὁ μορφωμένος μ' ἐξάσκηση στόν χορό; Πῶς ἔχουν ὅμως τὰ πράγματα στό θέμα αὐτό, στήν χώρα μας σήμερα; Τί εἶναι αὐτό πού ἀποκαλοῦμε σήμερα «Ἑλληνικό Τραγούδι»; Εἶναι ψευδεπίγραφο, ἰσχυρίζομαι, κι ἔχει νά κάνει μέ τήν κακοποίηση τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας. Θά ἀναφέρω ὅμως πρῶτα ἓνα πιό χαρακτηριστικό παράδειγμα: Ἀποκαλοῦμε ὀρχήστρα συμφωνική-θαυρεῖς κι οἱ λοιπές εἶναι ἀσύμφωνες – αὐτό τό μουσικό σύνολο πού μᾶς ἀκινητοποιεῖ στήν καρέκλα, ὅταν ὀρχησῇς ἔστι χορός. Ἀπό τή μιᾷ ἡ ἔντεχνη μουσική καί τό ἔντεχνο τραγούδι – σάν νά λέμε, ἡ μουσική μας εἶναι ἔντεχνη κι ὅλες οἱ ἄλλες ἄτεχνες –, τό ἔντεχνο ἔστω λοιπὸν τραγούδι περιφρονεῖ τό χορό· οἱ δημιουργοί του ὅμως καί οἱ ἀκροατές του χορεύουν ἀλλότριους χορούς, γιατί χωρίς χορό δέν γίνεται. Ἀλήθεια, ποιοὶ ἀδειασαν τίς πίστες ἀπό τοὺς Ἑλληνικούς χορούς, τίς ὁποῖες βρῆκαν ἀδειανές κι ἀνυπεράσπιστες οἱ ἐκάστοτε ἀμερικάνικοι χοροί, καί τίς κατέλαβαν ἀμαχητί; Ποιοὶ ἄλλοι ἀπό τοὺς συνθέτες τῆς ἔντεχνης μουσικῆς καί τοῦ νέου κύματος μέ τὰ ραδιοφωνικά καί ἐπικαρέκλεια ἄσματα τους; Δέν μπορούσαμε, λέει, νά μέινουμε ἐμεῖς πίσω, καθυστερημένοι· ἔξω ἀπό τοὺς μοντέρνους χορούς. Νά λοιπόν, ὅταν ἡ χυδαία ἀντιγραφὴ ἀποκτάει αὐτοσυνείδηση καί προχωράει πρὸς τήν αὐτοδιοίκησή της. Οἱ χιλιάδες χοροί, γιά τοὺς ὁποῖους ἀποροῦν καί ἐξίστανται στήν κυριολεξία οἱ ξένοι μελετητές, οἱ χοροὶ αὐτοὶ τῶν χιλιετιῶν, ἔπρεπε νά περιφρονηθοῦν καί νά ἐγκαταλειφθοῦν χάριν τῶν ἀλλοδαπῶν χορῶν τῆς ἐκάστοτε μόδας. Ὁρίστε ἡ ἰλαροτραγωδία τῶν νέων, πού φώναζαν μέχρι χθές «ἔξω οἱ Ἀμερικάνοι» ὄντας ἐνδεδυμένοι πατόκορφα μέ ἀμερικάνικα ροῦχα, καπνίζοντας «Μάλμπορο», πίνοντας κόκα-κόλα καί οὐϊσκάκι στό μπαράκι μέ μουσική ὑπόκρουση καί χορὸ ροκάκι. Ἀπὸ τήν ἄλλη τὸ λαϊκὸ λεγόμενο τραγούδι, βουτηγμένο στήν κυριολεξία μέσα στήν Ἀραούτοურικὴ κολυμπήθρα, καί πρόσφατα καί στήν Ἀγγλοσαξωνική, νά ζέχνει ἀπὸ χυδαίους στίχους κι ἀλλότριους χορούς.

Ἀλλὰ κι οἱ ποιητές μας στήν συντριπτικὴ τους πλειοψηφία ἀπαξιοῦν νά γράφουν τραγούδια, ὄντες ἄμουσοι καί ἄρρυθμοι, ἀποφεύγοντας στήν ποίησή τους τὸν ρυθμό, τὸ κατ' ἐξοχὴν αὐτὸ ἑλληνικὸ στοιχεῖο, ὁ ὁποῖος καθιστᾷ τουλάχιστον τήν ποίηση δεκτικὴ στήν ἀπαγγελία, χωρίς ὥστόσο αὐτὸ νά σημαίνει ὅτι ὁποιοὶ ποίημα ἔχει ρυθμὸ κατ' ἀνάγκη εἶναι καλὸ. Ἡ ἀνελλήνιστη ὅμως αὐτὴ μουσικοχορευτικὴ κατάσταση δέν ἔχει σταματημὸ οὔτε τελειωμὸ· Ἡ χώρα μας εἶναι ἡ μοναδικὴ στήν Εὐρώπη, κι ἀπὸ τίς ἐλάχιστες στόν κόσμο, πού δέν ἔχει ἀκόμα καθιερώσει τὰ μαθήματα τῆς μουσικῆς καί τοῦ χοροῦ στή δημόσια ἐκπαίδευση, ὅταν πρὶν ἀπὸ δυὸ χιλιάδες

χρόνια τουλάχιστον «αἱ τῶν Ἑλλήνων πόλεις πρότιστα καὶ μάλιστα διὰ τῆς μουσικῆς παιδεύουσιν τοὺς νέους», ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ὁ Στράβων ὁ γεωγράφος. Γιατί ἄραγε οἱ Ἕλληνες ἔστελναν τὰ παιδιά τους πρῶτα στὴ μουσικὴ καὶ κατόπιν στὰ γράμματα; Γιατί ἡ προτεραιότητα τῆς ψυχῆς ἐναντι τῶν ὑπολοίπων; Ἀλλὰ κι ὅταν σήμερα ἐνδιαφερόμαστε πρὸς τοῦτο, πάντοτε πρόκειται γιὰ κάτι τὸ ἀλλότριο. «Ὅλα τὰ ὠδεῖα τῆς χώρας διδάσκουν ἀποκλειστικὰ εὐρωπαϊκὴ μουσική. Ἡ Σχολὴ Μουσικῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ὑπολειτουργεῖ, πράττει κι αὐτὴ ἀναλόγως: ὅταν ἡ Τουρκία διαθέτει Ἀνωτάτῃ Ἀκαδημία Τουρκικῆς Μουσικῆς, ἡ χώρα μας δὲν διαθέτει τίποτε ἀνάλογο.

Πῶς ὅμως φτάσαμε στὴν προσβλητικὴ γιὰ Ἕλληνες κατάσταση αὐτή; Τί μεσολάβησε ἐν τῷ μεταξύ; Ἄν καὶ πολλοὶ διαμαρτύρονται, κανεῖς δὲν θέλει νὰ θρεῖ τίς αἰτίες τοῦ κακοῦ αὐτοῦ. Νὰ πάρει τὸ μονοπάτι πρὸς τὰ πίσω, μέχρις ἐκεῖ ποὺ φτάνει. Ἄν δὲν μπήξουμε ὅμως τὸ μαχαίρι ὡς τὸ κόκκαλο – ψάξτε, γιατί δὲν τολμᾶμε οὔτε ἀτομικὰ ἀλλὰ οὔτε καὶ συλλογικὰ –, τότε δὲν ὑπάρχει ἡ παραμικρὴ πιθανότητα ν' ἀλλάξει ἡ κατάσταση αὐτή. Ἄς κάνουμε μιὰ προσπάθεια ὅμως τώρα ν' ἀρχίσουμε ἀπὸ τὸ σημεῖο, ποὺ κατὰ τὴν γνώμη μας ἄρχισε ἡ ἐπιχείρηση, μετὰ τῶν ἄλλων, τῆς ἀνατροπῆς τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς κατάστασης, γιὰ νὰ ἐξετάσουμε τὸ πότε, τὸ πῶς καὶ περισσότερο τὸ γιατί, ἀφοῦ τ' ἀποτελέσματα αὐτῆς τῆς ἐπιχείρησης τὰ ἔχουμε ἤδη ἐπισημάνει. Στὸ βιβλίο τοῦ Ἀλέξη Σολωμοῦ μὲ τὸν τίτλο «Ὁ Ἀγίος Βάκχος» διαβάζουμε μετὰ τῶν ἄλλων σχετικῶν γιὰ τὸν πατέρα τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας Ἰωάννη τὸν Χρυσόστομο: «Δὲν τὸν ἐνοχλοῦσαν μονάχα οἱ παραστάσεις τῶν χορευτῶν καὶ τῶν μίμων. Ζητοῦσε ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς νὰ ξεγράψουν ὀριστικὰ κάθε λαϊκὸ τους τραγούδι· οἱ ἀγωγιάτες νὰ μὴν τραγουδᾶνε πάνω στὸ κάρρο τους οὔτε οἱ κοπέλλες στὸν ἀργαλειό τους οὔτε οἱ μανάδες νανουρίζοντας τὰ μωρά τους. Τὰ λείψανα αὐτὰ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Ζωῆς ἔπρεπε νὰ τ' ἀντικαταστήσουν μὲ ψαλμοὺς τοῦ Δαβίδ». Χίλια χρόνια ἀργότερα οἱ μαθητές «τοῦ πατρὸς ἡμῶν» ἔφελναν τὰ ἑξῆς: «Σίγησον, Ὁρφεὺς· ῥίψον, Ἑρμῆ, τὴν λύραν· τρίπους ὁ Δελφοῖς δύνων εἰς λήθην ἔτι· Δαυὶδ γὰρ ἡμῖν πνεύματος κρούων λύραν...». Ἄς δοῦμε ὅμως τί ἔψελνε μὲ τὴν λύρα του ὁ Δαβὶδ καὶ οἱ συνάδελφοί του μετὰ τῶν ἄλλων: «Καὶ ἐπεγεῶν τὰ τέκνα σου, Σιών, ἐπὶ τὰ τέκνα τῶν Ἑλλήνων καὶ ψηλαφήσω σε ὡς ῥομφαίαν μαχητοῦ· καὶ Κύριος ἔσται ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἐξελεύσεται ὡς ἀστραπὴ βολῆς» (Ζαχαρίας, Θ, 13-15).

Στὸ «Πηδάλιον», βιβλίο ποὺ περιέχει ὅλους τοὺς κανόνες τῶν ἱερῶν συνόδων, διαβάζουμε ἀπὸ τὴν ἐν Λαοδικεῖα τοπικὴ σύνοδο ἐν ἔτει 364: «κανὼν 53ος: ὅτι οὐ δεῖ χριστιανοὺς εἰς γάμους ἀπερχομένους βαλλίζειν ἢ ὀρχεῖσθαι ἀλλὰ σεμνῶς δεῖπνεῖν ἢ ἀριστεῖν, ὡς πρέπει Χριστιανοῖς». Ρητὴ ἀπαγόρευση δηλαδὴ τοῦ τραγουδιοῦ καὶ τοῦ χοροῦ, τῶν κατ' ἐξοχὴν Ἑλληνικῶν αὐτῶν στοιχείων. Ἡ διαταγὴ τοῦ Βυζαντινοῦ αὐτοκράτορα Ἀρκადίου στὰ τέλη τοῦ 4ου μ.Χ. αἰῶνα, τὸ περίφημο «ἐς ἔδαφος φέρειν» γιὰ τὴν ἰσοπέδωση ὅλων τῶν ἑλληνικῶν ναῶν, δὲν ἴσχυσε καθόλου λιγότερο καὶ γιὰ τὸ τραγούδι, ἀπ' ὅ,τι διαπιστώνουμε.

Τέλος στὸν 55ο κανόνα διαβάζουμε: «Ὅτι οὐ δεῖ ἱερατικούς ἢ κληρικούς,

ἀλλ' οὐδὲ λαϊκούς, ἐκ συμβολῆς συμπόσια ἐπιτελεῖν». Ἀπαγόρευση δηλαδή τῶν συμποσίων στοὺς πάντες: κληρικούς καὶ λαϊκούς. Εἶναι γνωστὸ ὅμως, τί συνέβαινε στὰ συμπόσια: «Μολπὴ τ' ὄρχηστός τε, τὰ γὰρ τ' ἀναθήματα δαιτός», μᾶς πληροφορεῖ ὁ Ὅμηρος: ὅτι δηλαδή τὸ τραγούδι καὶ ὁ χορὸς εἶναι τὰ στολίδια τοῦ συμποσίου. Ἀλλὰ καὶ ἀκόμα παρὰ πέρα: Ὁ Πλάτων (Νόμοι Β', 670α) ἰσχυρίζεται τὰ ἑξῆς: «ψιλῶ δ' ἐκατέρω αὐλήσει καὶ κιθαρίσει πᾶσά τις ἀμονοία καὶ θαυματουργία γίγνοιτ' ἂν τῆς χρήσεως», ὅτι δηλαδή ἡ αὐλήση καὶ ἡ κιθάριση (χωρὶς ὄρχηση καὶ τραγούδι) δείχνει ἑλλειψη μουσικῆς καλλιέργειας καὶ θαυματοποιία. Ἔ, ὅχι καὶ μέχρις ἐκεῖ, κύριε Πλάτων, λέω ἐγώ! Ὅχι νὰ μᾶς λὲς δηλαδή, ὅτι ὅλοι αὐτοὶ ποὺ μαζεύνονται ν' ἀκροαστοῦν συμφωνικὴ μουσικὴ ἢ μουσικὴ δωματίου, πάσχουν ἀπὸ ἑλλειψη μουσικῆς καλλιέργειας, ἐπειδὴ δὲν τραγουδοῦν καὶ δὲν χορεύουν. Ὅχι, θεαίῳς δὲν ἀληθεύει αὐτό. Ἀληθεύει ὅμως ἀπόλυτα, ὅτι δὲν ἔχουν ἑλληνικὴ μουσικὴ καλλιέργεια, ἀλλὰ εὐρωλιγονυρική. Ἀλλὰ ἡ ἱστορία αὐτὴ εἶναι πολὺ παλιά. Ἀς θαυμάσουμε γιὰ λίγο τὸ ἦθος καὶ τὸν χαρακτήρα ἐνὸς ἀπὸ τοὺς πρωτεργάτες καὶ προφήτες αὐτῆς τῆς ἐξευτελιστικῆς γιὰ Ἕλληνες σημερινῆς μουσικῆς πραγματικότητος.

Νὰ τί ἐξιστορεῖ ὁ μέγας Θεόφραστος Σακελλαρίδης σὲ συνέντευξή του στὴν ἔφημερίδα «Ἀθηνᾶ» τὸ 1911: «...πηγαίνω μαζί με τοὺς συγγραφεῖς τῆς ἐπιθεωρήσεως εἰς τὸ καφεῖ σταντὰν καὶ κρατῶ εἰς τὸ μουσικόν μου τετράδιο ἐστενογραφημένα πρακτικά... Συνήθως εἶναι ναπολιτάνικα τραγούδια, διότι τὸ αὐτὶ τῶν Ναπολιτάνων εἶναι εἰς τὴν αὐτὴν μοῖραν με τῶν Ἀθηναίων. Ἐφέτος ὅμως, ἐπειδὴ ἡ ναπολιτάνικη μουσικὴ ἦτο πολὺ φτωχικὴ καὶ ἐπειδὴ εἶναι τῆς μόδας ἡ τῶν διεννέζικων ὀπερεττῶν, ἐπροτιμήσαμε τὴν δευτέραν διὰ τὰ Παναθήναια... Παίρνω δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἀπὸ ὀπερέττες: τὴν «Πριγκήπισσα τῶν δολλαρίων» τὴν ἐτρύγησα ἐφέτος. Ἀλλὰ σθῆνω, ἄλλα ἀφήνω. Ἀπὸ 2-3 τραγούδια παίρνω μερικὲς πατούτες, εἰς αὐτὰς κολλῶ ξένην εἰσαγωγὴν καὶ κάμνω νέον τραγούδι...».

Δὲν ἦταν ποτὲ ὁ λαός, ποὺ ἔδωσε τὸ παράδειγμα τοῦ «δὲ θαρυνέσαι», ἀλλὰ πάντα αὐτοὶ οἱ ξιπασμένοι ψευτοαριστοκράτες, γιὰ τοὺς ὁποίους τὸ «λαϊκὸ» εἶναι τὸ ἄλλοθι, γιὰ νὰ κατηφορίζουν ἀνετα πρὸς τὸν χυδαῖο μιμητισμὸ τους. Ὁ λαὸς ὅμως, ὅσο ὑπάρχει ἀκόμα, σὲ πείσμα ὅλων αὐτῶν τῶν περιφρονήσεων· ἐξακολουθεῖ νὰ ἔχει περισσότερον ἑλληνικὴ μουσικὴ καλλιέργεια, ἀφοῦ ἐπιμένει νὰ τραγουδᾷ καὶ νὰ χορεύει ἑλληνικά μέχρις αὐτὴ τὴ στιγμή, παρ' ὅλα τὰ μουσικοχορευτικὰ του ξεστρατίσματα. Ξεστρατίσματα, ποὺ καὶ αὐτὰ τὰ ὀφείλει ἀποκλειστικὰ στὴν ἀδηφαγία τῶν ἐταιρειῶν δίσκων, ἀλλὰ καὶ στὴν ἐγκληματικὴ ἀδιαφορία τοῦ ἐκτρώματος αὐτοῦ, ποὺ λέγεται ἑλληνικὸ κράτος. Μάλιστα λοιπόν· δὲν ὑπάρχει ἀμφοβολία, ὅτι ἐνδιαφερόμαστε πολὺ γιὰ τὴ μουσικὴ. Ἐξ ἴσου ὅμως ἀληθεύει, ὅτι δὲν ἐνδιαφεροθήκαμε σχεδὸν καθόλου γιὰ τὴν ἑλληνικὴ μουσικὴ. Ἀλλὰ, ἐπειδὴ χωρὶς χορὸ δὲν γίνεται, τί χοροὺς χορεύανε οἱ γονεῖς; Ταγκό, βάλς, φόξ-τρότ, τσά-τσά, ρούμπα, σάμπα· καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν σέικ, ρόκ, ντίσκο καὶ τελευταῖα ἀποκλειστικὰ σχεδὸν τσιφτετέλια. Πόσες φορὲς δὲν ἄκουσα τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς νὰ παραπονιοῦνται γιὰ τὰ παιδιά τους, ποὺ μαῖμονδίζουν τοὺς ξένους χορούς, ὅταν οἱ πρῶτοι διδάξαντες εἶναι αὐτοὶ οἱ ἴδιοι τους; Ἀς ἐξετάσουμε

ὅμως τώρα καὶ τὸ ἄλλοθὶ τοὺς. Πρόσφατα καλλιτέχνης δημοσίως χαρακτηρίσε τὴν παράδοση στεῖρα. Πράγματι γιὰ κάποιους λόγους ἡ παράδοση μπορεῖ νὰ δημιουργήσῃ στεριότητα. Αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ποτὲ δὲν εἶναι στεῖρα. Μπορεῖ ὅμως νὰ καταστοῦν κάποιοι στεῖροι ἐξ αἰτίας τῆς, ἀνάλογα μὲ τὴν στάση πὺν θὰ κρατήσουν ἀπέναντί τῆς. Καὶ καθίστανται στεῖροι μόνον ὅσοι τὴν περιφρονοῦν καὶ προσπαθοῦν νὰ τὴν ἀγνοήσουν παντελῶς. Ἡ παράδοση ὅμως δὲν εἶναι ἓνα πρᾶγμα ἀλλὰ δύο. Εἶναι ἡ παράδοση πὺν μᾶς παραδίδεται καὶ ἡ παράδοση πὺν θὰ παραδώσουμε. Ἐὰν παραδώσουμε τὰ ἴδια πὺν παραλάβαμε, τότε γινόμαστε κονσέρβες κι ἐμεῖς καὶ ἡ παράδοσή μας. Ὅμως οἱ κονσέρβες μετὰ ἀπὸ καιρὸ χαλᾶνε, θρωμᾶνε καὶ δηλητηριάζουν. Καμμιά δημιουργία γιὰ ἓναν λαὸ δὲν μπορεῖ νὰ ἔχει ἀξία καὶ διάρκεια, εἰὰν δὲν γίνεται μέσα στὰ πλαίσια τῆς παράδοσής τῆς. Παρελθόν, παρὸν καὶ μέλλον εἶναι μιὰ ἀδιάσπαστη ἐνότητα, κι εἶναι ἀδύνατο νὰ ὑπάρξει τὸ ἓνα δίχως τ' ἄλλα δύο. Οἱ προοδευτικοὶ ὑπόσχονται ἓνα μέλλον χωρὶς παρελθόν. Οἱ παραδοσιακοὶ ὑπόσχονται ἓνα παρελθόν χωρὶς μέλλον. Πότε ὅμως ὑπάρχει παρελθόν χωρὶς μέλλον; Ὅταν αὐτοὶ πὺν τὸ κληρονομοῦν εἶναι μικροί. Ὅσο μεγάλα πράγματα κι ἂν κληρονομήσει κανεῖς, πεθαίνουν, εἰὰν εἶναι μικρός. Τὸ ἐρώτημα εἶναι, εἰὰν ἐμεῖς σήμερα θ' ἀποτελέσουμε τὸ παρελθόν τοῦ μέλλοντος. Χρονολογικὰ θὰ εἴμαστε παρελθόν μετὰ ἀπὸ 500 χρόνια. Δημιουργικὰ ὅμως δὲν θὰ εἴμαστε, διότι εἴμαστε στεῖροι, ἐπειδὴ μαῖμονδίζουμε, καὶ μάλιστα μαῖμονδίζουμε ἀλλότριες παραδόσεις. Τὸ παρελθόν τοῦ μέλλοντός μας θὰ εἶναι στεῖρον ἐπομένως κι ὄχι ἡ παράδοση. Ἀλλὰ εἰὰν ἓνας λαὸς στὸν κόσμον ἔχει λιγότερο τὴν ἀνάγκη ν' ἀντιγράψῃ λόγῳ τῆς τεράστιας καὶ συνεχοῦς παράδοσής του, αὐτὸς εἶναι ὁ Ἑλληνικὸς. Ὅπως ἀνοήτως ἡ παράδοση τῆς Γαλλίας, τῆς Γερμανίας ἢ τῆς Ἀμερικῆς – κάποιες ἱμναιολογικὲς ἐλληνοθρεμμένες παραδόσεις τελικὰ – μποροῦν νὰ ἐμπνεύσουν τὸν Νεοέλληνα δημιουργό, ἐνῶ ἡ ἐλληνικὴ δὲν τὸ μπορεῖ ἢ, τὸ χειρότερο, πρέπει πρῶτα νὰ ἰδῶθεϊ ὑπὸ τὸ πρῖσμα αὐτῶν τῶν ἀλλότριων παραδόσεων. Ἀπὸ Θεσσαλονικιὸ νεοορθόδοξο καλλιτέχνη ἄκουσα τὸν ἰσχυρισμό, ὅτι, γιὰ νὰ γνωρίσει κανεῖς καλὰ τὴν ἀρχαία ἐλληνικὴ γραμματεία, αὐτὸ μπορεῖ νὰ τὸ πετύχει μόνον, εἰὰν τὴν γνωρίσει μέσω τῶν κειμένων τῶν πατέρων τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας. Τί νὰ προσθέσει κανεῖς περισσότερο σ' αὐτὴν τὴν βιασμένη νοοτροπία;

Ἡ ἐλληνικὴ παραδοσιακὴ μουσικὴ εἶναι στεῖρα καὶ παρωχημένη, ἐνῶ ἡ μουσικὴ τῆς Εὐρώπης, ἡ κλασσικὴ, τῆς ἡλικίας τῶν 500 ἐτῶν, δὲν εἶναι στεῖρα, διότι αὐτοδαφτίστηκε κλασσικὴ. Οἱ Ἀραβες καὶ οἱ Ἰνδοὶ ἔχουν κι αὐτοὶ κλασσικὴ μουσικὴ σπονδαιότητα. Ποιὸς ὅμως τὴν γνωρίζει; Γιατὶ δὲν ἀκούστηκαν οἱ μουσικῆς ἀντὲς ποτὲ ἀπὸ τὰ ραδιόφωνα;

Ἐπειδὴ ὅμως εἴμαι δέβαιος, ὅτι ὅλ' αὐτὰ φαντάζουν κραυγαλέα, θὰ ἀναγκαστῶ νὰ ἐπικαλεσθῶ τὴν σχετικὴ ἀντίληψη τοῦ ποιητῆ Ὀδυσσεά Ἐλύτη ἀπὸ τὸ βιβλίο του «Τὰ δημόσια καὶ τὰ ἰδιωτικά». Μᾶς λέει λοιπὸν ὁ ποιητής: «Ὅπως καὶ νὰ τὸ ἐξετάσουμε, ἡ πολυκαιρία παρὸν τοῦ Ἑλληνισμοῦ πάνω στὰ δῶθε ἢ ἐκεῖθε τοῦ Αἰγαίου χῶματα ἔφτασε νὰ καθιερώσει μιὰ ὀρθογραφία, ὅπου τὸ κάθε ὠμέγα, τὸ κάθε ὕψιλον, ἢ κάθε ὀξεῖα δὲν εἶναι παρὰ ἓνας κολπίσκος, μιὰ κατωφέρεια, μιὰ κάθετη βράχον πάνω σὲ μιὰ

καμπύλη πρύμνας πλεούμενου... Είναι μιὰ γλῶσσα μὲ πολὺν ἀνστηρὴ γραμματική, ποὺ τὴν ἐφκίασε μόνος τὸν ὁ λαός, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποὺ δὲν ἐπήγαινε ἀκόμα σχολεῖο. Καὶ τὴν τήρησε μὲ θρησκευτικὴ προσήλωση καὶ ἀντοχὴ ἀξιοθαύμαστη μέσα στὶς πιὸ δύσμενεις ἐκατονταετίες. Ὡσποῦ ἤρθαμ' ἐμεῖς, μὲ τὰ διπλώματα καὶ τοὺς νόμους, νὰ τὸν βοηθήσουμε. Καὶ σχεδὸν τὸν ἀφάνισαμε. Ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος τοῦ φάγαμε τὰ κατάλοιπα τῆς γραφῆς του καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο τοῦ ροκανίσσαμε τὴν ἴδια του τὴν ὑπόσταση, τὸν κοινωνικοποιήσαμε, τὸν μεταβάλαμε σ' ἓναν ἀκόμα μικροαστό, ποὺ μᾶς κνττάζει ἀπορημένος ἀπὸ κάποιον παραθυράκι κάποιας πολυκατοικίας τοῦ Αἰγάλεω». Γιὰ ὅποιον γνωρίζει τὰ μουσικὰ πράγματα τῆς χώρας σὲ δάθος, δὲν ὑπάρχει ἀπολύτως καμμιά ἀμφιβολία, ὅτι τὰ ἴδια καὶ χειρότερα λόγια θὰ ἔλεγε ὁ Ἑλύτης καὶ γιὰ τὰ μουσικὰ μας πράγματα. Τὴν ἴδια θὰ ἔλεγε καὶ γιὰ τοὺς σημερινοὺς διπλωματούχους τῆς μουσικῆς· αὐτὰ τὰ θύματα-θύτες τοῦ μουσικοῦ ὀλοκληρωτισμοῦ. Ἐὰν κάποιος περιφρονεῖ, ἢ τυχὸν δάψει μιὰ κολώνα τοῦ Παρθενῶνα, σίγουρα θὰ θεωρηθεῖ ἀσεβὴς καὶ κακοῦργος· πολὺ σωστά. Ἐὰν ὅμως περιφρονεῖ καὶ δάπτει τὸ Ἑλληνικὸ Τραγούδι, δὲν θεωρεῖται καὶ ἐπιλήψιμος. Γιατί, παρακαλῶ, ἡ κολώνα τοῦ Παρθενῶνα ἔχει μεγαλύτερη ἀξία ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸ Τραγούδι; Μήπως ἐπειδὴ τὸ ἓνα πρᾶγμα πιάνεται καὶ δλέπεται, ἐνῶ τ' ἄλλο ὄχι; Ποιὰ εἶναι ἡ εἴσοδος τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου, περισσότερο τὸ μάτι ἢ τὸ αὐτί; Ἀπὸ ἓναν τυφλὸ ποιητὴ διαπαιδαγωγήθηκαν οἱ Ἕλληνες. Ἀπὸ ἓναν κωφάλαλο τί θὰ μπορούσαν νὰ διδαχθοῦν;

Σταῦρος Βασδέκης

ΝΙΚΟΣ Μ. ΜΟΣΧΟΛΙΟΣ

^ς ἦθος ἀνθρώπων δαίμων

Ἐπερφίαλοι καὶ ἀθέμιτοι,
ξένοι πρὸς τὰς βουλευφόρους ἀγοράς
ὑπὲρ τὴν ἑαυτῶν δύναμιν φλυαροῦσιν.

Τί κρίμα!!
Κανεῖς δὲν τραγονδᾷ διδάσκοντας·
« Ἀνὴρ ἀγαθὸς περὶ ἧι πατρίδι μαρναμένος».

Διὰ ποίους λοιπὸν
οἱ ἀνδριανοὶ ποιηταὶ θὰ χαράξωσιν
ὅμοιον ἐκείνου·
«Τὸ τὰ ὀφειλόμενα ἐκάστω ἀποδιδόναι»;

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Π. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ, *Ἡ καταγωγή τῶν Ἑλλήνων*

Μία σημαντική ανθρωπολογική μελέτη, αλλά ταυτόχρονα και μία αξιόλογη ιστορική και ἐθνολογική ἔρευνα. Ὁ συγγραφεὺς ἐπιχειρεῖ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ βιβλίου νὰ δώσει τὸ στίγμα τῆς προσπάθειάς του. Ἡ θέση του εἶναι σαφής: «Καὶ ἡ μὲν ἀνυπαρξία “ἰνδοευρωπαϊκῆς φυλῆς” ἔχει καταστεί σήμερον “κοινὸς τόπος” γιὰ τὴν Ἀνθρωπολογία, ἀλλὰ καὶ κοινὴ ἰνδοευρωπαϊκὴ ἰδεολογία δὲν μπορεῖ νὰ εὐσταθεῖ σὲ χωρὸς προφυλετικὸ» (σελ. 40).

Διατυπώνει στὴν συνέχεια τὴν πολὺ σημαντικὴ ἀποψη, ὅτι ποτὲ δὲν πραγματοποιήθηκε ἡ περιώνυμος ἀπόδοσις ἀπὸ τὸν Βορρᾶ, ἀλλὰ ἡ ἀνοδος τῶν μεσογειακῶν πληθυσμῶν πρὸς τὴν Κεντρικὴν Εὐρώπην, ἀκόμα δὲ καὶ τὴν Σκανδιναβία. «Ὅταν δὲ ὀρισμένοι ἀπ’ αὐτοὺς τοὺς Ἕλληνες πιέστηκαν ἀπὸ ἄλλοφύλους, τότε ἔχουμε τὴν ἀπόδοσιν ἀλλὰ ὑπὸ τὴν μορφή τῆς ἐπιστροφῆς στὴν Κυρίως Ἑλλάδα (σελ. 63-65). Παραμένει ἴσως ὅμως σχετικὰ ἀδιευκρίνιστο ἀπ’ τὸν συγγραφέα, ἂν στὸ διάστημα τῆς ἀνόδου αὐτῆς τῶν Ἑλληνικῶν φυλῶν εἶχαν ἀπομείνει στὴν κυρίως Ἑλλάδα Ἑλληνικά φυλά ἢ ὄχι. Ὅμως παρακάτω καὶ συγκεκριμένα στὴν σελ. 73 μετὰ ἀπὸ μιὰ σειρὰ συλλογισμῶν καταλήγει στὸ συμπέρασμα, ὅτι «ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς τῆς Ἀρίας ἐποχῆς ὑπῆρξε ὁ πρῶτος πολιτισμὸς τῆς Ἀνθρωπότητος» καὶ «τώρα πιά πιστοποιεῖται ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶχαν κατὰ πολὺ προηγηθῇ τῶν Κινέζων...». Στὸ δεῦτερο κεφάλαιο ἔχουμε εὐρεῖα ἀναφορὰ γιὰ τὴν εἰσβολὴ τῶν Ἀρίων τὸ 2000 στὴν Ἰνδία, πού ὁ συγγραφεὺς τοὺς θεωρεῖ θρακικῆς καταγωγῆς καὶ κατ’ ἐπέκτασιν Ἑλληνικῆς (σελ. 109).

Ἐνα ἄλλο σημαντικὸ θέμα πού πραγματεύεται τὸ βιβλίο τοῦ κ. Δ.Δ. εἶναι ὁ ἐβραϊκὸς ἀνθελληνισμός. Μᾶς δίδει στοιχεῖα γιὰ τὸν ρόλο πού διεδραμάτισαν οἱ Ἑβραῖοι στὴν ἄλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως, γιὰ τοὺς διωγμοὺς τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους, καθὼς καὶ γιὰ πολλὰ ἄλλα γεγονότα εἰς βάρος τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὅπου οἱ Ἑβραῖοι πρωτοστάτησαν.

Ὁ Ἡρόδοτος, τὸ Ἀλφάβητο καὶ οἱ Φοινικιστὲς

Στις 11-7-1993, ἂν θυμᾶμαι καλὰ, δημοσιεύτηκε στὸ κυριακάτικο «Βῆμα» ἕνα ἄρθρο τοῦ καθηγητῆ κ. Γ. Μπαμπινιώτη, τὸν ὁποῖο δὲν γνωρίζω καὶ δὲν ἔχω δεῖ ποτὲ, μὲ τίτλο «Ἐθνικιστικὴ Πλευρίτιδα». Ἀπὸ τὰ ὅσα ἀναφέρονται σὲ αὐτὸ ὀρισμένα μοῦ προκάλεσαν ἐντύπωση, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ συντάξω αὐτὸ τὸ κείμενο, μὲ σκοπὸ νὰ προβάλω κάποιες ἀντιρροήσεις, νὰ θυμίσω καταστάσεις, νὰ διατυπώσω λίγες σκέψεις καὶ νὰ ὑποβάλω μερικὰ ἐρωτήματα.

Ἡ κατηγορία γιὰ ἐρασιτεχνισμό δὲν ἔχει καλὴ φήμη καὶ συνήθως ἐκφράζει ἀδυναμία οὐσιαστικῆς ἀπάντησης. Παραδείγματα ὑπάρχουν πολλὰ· ἡ διαφορὰ ἀνάμεσα σὲ ἕναν ἐπαγγελματία καὶ ἕναν ἐρασιτέχνη εἶναι, ὅτι ὁ πρῶτος ὑπολογίζει καὶ τὴν θέση πού κατέχει καὶ τὴν γνώμη τῶν ἄλλων συναδέλφων, ἐνῶ ὁ δεῦτερος δὲν ἔχει τέτοιους ἐνδοιασμούς· ὅ,τι κάνει, τὸ κάνει ἀπὸ πραγματικὸ ἐνδιαφέρον· ἐπὶ πλέον δὲν τὸν ἐνδιαφέρει, τί θὰ πῶν οἱ ξένοι γιὰ μᾶς, ἀλλὰ ἔχει σκοπὸ νὰ ἀρχίσουν οἱ ξένοι νὰ ἐνδιαφέρονται γιὰ τὸ τί θὰ πῶμε ἐμεῖς γι’ αὐτούς.

Ὁ Ἡρόδοτος στὸ χωρίο V58 ἔγραψε: «Οἱ δὲ Φοινικεῖς οὗτοι οἱ σὺν Κάδμῳ ἀπικόμενοι, τῶν ἦσαν οἱ Γεφνραῖοι, ἀλλὰ τε πολλὰ οἰκίσαντες ταύτην τὴν χώραν εἰσήγαγον διδασκάλια ἐς τοὺς Ἕλληνας καὶ δὴ καὶ γράμματα, οὐκ ἔοντα πρὶν Ἕλλησι, ὥς ἐμοὶ δοκεῖ, πρῶτα μὲν τοῖσι καὶ ἅπαντες χρεώνται Φοινικεῖς· μετὰ δὲ χρόνον προβαίνοντος ἅμα τῇ φωνῇ μετέβαλον καὶ τὸν ὄνθμον τῶν γραμμάτων». Ἡ πρώτη μου παρατήρηση εἶναι, ὅτι ἡ λέξη «γράμματα» δὲν ἔχει ἄρθρο καὶ ὅτι συνδέεται ἄμεσα μὲ τὴν λέξη «διδασκάλια», ἡ ὁποία σήμερον ἀποδίδεται μὲ τὴν λέξη διδάκτρα καὶ ἐφόσον ὁ τόπος εἶναι σωστὰ τοποθετημένος. Ὁ Ἡρόδοτος γεννήθηκε καὶ ἔζησε τὸν 5ο αἰῶνα π.Χ., στὸν ὁποῖο ἡ κυρίαρχη ἔννοια τῆς λέξης «γράμματα» ἦταν ἡ σύντομη ἐπιγραφή

Ἐκεῖ ὅμως πού δέν θά συμπύσσουμε μέ τόν συγγραφέα εἶναι τὸ κεφάλαιο γιὰ τὴν Ἀλβανία, ὅπου ἀναφέρει ὅτι οἱ Ἀλβανοὶ-Ἰλλυριοὶ δέν εἶναι ἐλληνικὸ φύλο. Μία ἀναζήτηση στοὺς πρόβλημα «Ἰλλυριοί» μέσα ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ μυθολογία μπορεῖ νὰ μᾶς ὀδηγήσει στὴν ἀλήθεια. Ὅπως ἐπίσης δέν θά συμφωνήσουμε καὶ μέ τὴν ἀποψη, ὅτι «Ἡ Ἑλλὰς δὲν ἐπιτρέπεται νὰ διεκδικεῖ μόνον ἀνθρώπινα δικαιώματα γιὰ τοὺς Βορειοηπειρώτες, ἀλλὰ ἐθνικὰ δικαιώματα. Ἐπιβάλλεται δηλαδὴ νὰ προσαρτήσῃ τὴν περιοχὴ». Τὸ δόγμα πόλεμος-προσάρτησις εἶναι κρατικιστικὸ καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου προϋποθέτει ἓνα ἀκόμη δόγμα: Ἑλληνισμός = Ρωμαϊκὸ Κρατίδιο. Εἶναι σαφὴς ἡ διάκριση τὴν ὁποία κατὰ καιροὺς ἔχει θεμελιώσει ὁ «Δαυλός» μεταξὺ τῶν δύο ὅρων τῆς ψευδοῦς ἀλλὰ καὶ ἐπικίνδυνης αὐτῆς «ἰσότητος».

Ἐπακολουθοῦν ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρουσες ἀναλύσεις ἐθνογραφικῆς καὶ φυλετικῆς περὶ τῶν Σλάβων, Τσιγγάνων, Πομάκων, Τουρανιδῶν, καθὼς καὶ ἀναπτύσσεται ἀνασκευασόμενὴ ἡ θεωρία Φαλλμεράνερ.

Θὰ κλείσουμε τὴν ἀναφορὰ μας αὐτὴ ἐπικροτώντας γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ τὴν θαυμάσια παρουσίαση ἑκ μέρους τοῦ συγγραφέως τῆς ἀναλύσεως τῶν ἀνθρωπολογικῶν μετρήσεων καὶ παρατηρήσεων, πού ἐπιβεβαιώνουν περὶτρανα τὴν φυλετικὴ ἐνότητα τοῦ Ἑλληνισμοῦ διὰ μέσου τῶν χιλιετιῶν καὶ κάνουν τὸ βιβλίο αὐτὸ νὰ ξεχωρίζῃ καὶ ν' ἀποτελῇ ὁδηγὸ γιὰ τοὺς ἐρευνητὲς τοῦ εἵδους. Θὰ ἦταν ὅμως παρακινδυνευμένο νὰ μὴν τονίζεται παρὰλληλα καὶ κυρίαρχα τὸ πνευματικὸ-ἀφυλετικὸ στοιχεῖο τῆς παγκόσμιας ἐλληνικότητος, ὅταν δλόκληρὴ ἡ ἀνθρωπότης σήμερα θροντοφωνάζει μέσα ἀπὸ τὴν παιδεία καὶ τὸν πολιτισμὸ τῆς γιὰ τὶς ἐλληνικὲς καταβολές τῆς. Σκοπὸς τοῦ Ἑλληνο-οἰκουμενικοῦ ὀργανισμοῦ ἢ ἀνθρώπου δέν πρέπει νὰ εἶναι ἀπλῶς ἡ φυλετικὴ, ἀλλὰ ἡ πνευματικὴ καθαρότητα.

Εὐάγγελος Μπεξῆς

«Ο.Π.Α.Λ.», Ὑπάρχει κρίση στὸν Ἑλληνισμό;

Κανεῖς δὲν ἀμφισβητεῖ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ἀνθρωπότητα καὶ ἰδιαίτερα ὁ Ἑλληνισμὸς διέρχονται οὐδαμῶν ἡθικὴ κρίση. Ἡ ἐτήσια ἐκδοσὴ τοῦ Ὁμίλου Πνευματικῆς Ἀνανεώσεως

ἡ ἀπόσπασμα κειμένου. Οἱ συγγραφεῖς αὐτοῦ τοῦ αἵωνα χρησιμοποίησαν τὴν λέξη αὐτὴν μέ αὐτὲς ἀκριβῶς τὶς ἐννοιες, ὅπως ὁ Αἰσχύλος καὶ ὁ Σοφοκλῆς. Ἀκόμη χειρότερα, ὁ ἴδιος ὁ Ἡρόδοτος στὴν ἀρχὴ περιέγραψε τὴν ἱστορίαν του, τὴν ὁποία ἀργότερα οἱ Ἀλεξανδρινοὶ ὀνόμασαν «Κλειώ», χρησιμοποίησε τὴν λέξη αὐτὴν ἀκριβῶς μέ τὴν ἐννοίαν τοῦ μικροῦ κειμένου. Γιὰ ποιὸν λοπὸν λόγο λίγο ἀργότερα στοὺς ἱστορικοὺς τὸν ἔργο θὰ χρησιμοποιοῦσε τὴν λέξη «γράμματα» μέ τὴν ἐννοία τῶν ἀλφάβητικῶν στοιχείων, τὴ στιγμή πού στὴν ἐποχὴ του δέν ἦταν σὲ χρῆση; Ἡ λέξη «γράμματα» εἶχε κατὰ καιροὺς περισσότερες ἀπὸ δέκα ἐννοιες καὶ μιὰ ἀπὸ αὐτὲς, ἐπίσης ἰσχύονσα στὴν ἐποχὴ του, δέν ἦταν ὁ ποσοτικὸς κατάλογος. Συνεπῶς δέν εἶναι παράλογο νὰ ὑποθεθεῖ, ὅτι στοὺς χωρίο αὐτοὺς ὁ Ἡρόδοτος δέν ἔγραψε, ὅτι οἱ Φοίνικες ἔφεραν στὴν Ἑλλάδα ἀλφάβητο, ἀλλὰ ὅτι ἦταν οἱ πρῶτοι πού ἔφεραν στὴν Ἑλλάδα κάποια μικρὰ τυποποιημένα ἴσως κείμενα, πιθανὸν πίνακες ἀπλῶν ἐμπορικῶν λογαριασμῶν, τὰ ὁποία, σὰν ἐμποροὶ πού ἦταν, δίδαξαν μέ ἀμοιβή. Ἀργότερα ὅμως ἀλλάξαν τὴν φωνὴ καὶ τὸν ρυθμὸ τῶν γραμμάτων.

Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἄλλες πληροφορίες, πού ἔρχονται σὲ ἀντίθεση μέ τὴν θεωρίαν αὐτή. Οἱ Φοίνικες σχεδὸν ὡς τὸ τέλος τοῦ Που π.Χ. αἵωνα χρησιμοποιοῦσαν μιὰ μορφή σφηνοειδοῦς γραφῆς. Ὁ συγγραφέας Διόδωρος Σικελιώτης ἔγραψε, ὅτι τὰ «γράμματα» τῶν Ἑλλήνων ἦταν Πελασγικά καὶ ὅτι οἱ Φοίνικες τὸ ἀλφάβητό τους τὸ δημιούργησαν μέ βάση μιὰ γραφή, ἡ ὁποία χρησιμοποιοῦνταν τὰ παλιὰ χρόνια στὴν Κρήτη.

Τέλος, καὶ ἀκόμη χειρότερα θὰ ἔλεγα, στοὺς ἐπόμενους χωρίο, τὸ V59, ὁ Ἡρόδοτος ἔγραψε, ὅτι αὐτὸς ὁ ἴδιος εἶδε στὸν ναὸ τοῦ Ἰσμηνίου Ἀπόλλωνος στίς Θῆβες τῆς Βοιωτίας τρεῖς τριπόδες μέ χαραγμένα «Καδμεῖα γράμματα», τὰ ὁποία ἀνάγει στὴν ἐποχὴ τοῦ Λαίου. Συγκεκριμένα

Λευκωσίας (τεύχος ΙΑ', 1993) αφιερώνει τις σελίδες της στο πράγματι καυτό αυτό θέμα, το οποίο έρευνούν είκοσι ένας διακεκριμένοι και νέοι άνθρωποι των γραμμάτων του ελληνικού και κυπριακού Έλληνισμού. Το πρόβλημα αν ενδιαφέρει τον υπόλοιπο κόσμο μιὰ φορά, τους Έλληνες τους ενδιαφέρει πολλαπλώς, διότι «*ή Ελλάδα δέν έχει υποχρεώσεις μόνο απέναντι στο σήμερα και τὸ αὐριο, ἀλλὰ καὶ απέναντι στο ὀλοφώτεινο παρελθόν τῆς φυλῆς μας· σωτοτέρα τοῦ κοσμοϊστορικοῦ λαοῦ μας (κοσμοϊστορικοῦ, γιατί ἔδωσε στὴν ἀνθρωπότητα πολὺν περισσότερα ἀπ' ὅσα πῆρε, ὅπως ὑπογράμμισε πάντα ὁ φιλόσοφος Ι.Ν. Θεοδωρακόπουλος)*» (σελ. 10).

Κατὰ τοὺς συγγραφεῖς τοῦ τεύχους ὑπάρχει καὶ στὴν Ἑλλάδα ἡθικὴ κρίση, πού ὅσμεραι καθίσταται περισσότερο ἀνησυχητικὴ, ἐξαιτίας τῆς ἄκρατης ξενομανίας καὶ τοῦ μιμητισμοῦ-πιθηκισμοῦ τῶν Ἑλλαδικῶν πρὸς τοὺς Εὐρωπαίους. Σήμερα ὁ Ἑλληνισμὸς ὑποφέρει ἀπὸ ἔλλειψη ἡθικῶν ἀξιών, ἀπὸ ἀπουσία μεγάλης ἰδέας, γιὰ νὰ μὴν ποῦμε καὶ μικρῆς ἰδέας ἀκόμη. Πέραν αὐτῶν ὁ Ἑλληνισμὸς ὑποφέρει καὶ ἀπὸ ἀπουσία πολιτικῆς καὶ πνευματικῆς ἡγεσίας. Οἱ Νεοέλληνες πολιτικοὶ δέν ἐμπνέουν ἐμπιστοσύνη στὸ ἔθνος, ἔχουν καταστρεῖ ἀναξιόπιστοι, ἀφοῦ «*θεμελιώνουν τοὺς νόμους τοὺς θεοσιζοντας τὰ καλὰ καὶ συμφέροντά*» τους, καθὼς λέει ὁ ποιητής. Τὸ χειρότερο εἶναι, ὅτι μὲ τὴν «*ἐξύλινη γλῶσσα*» τους, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸν βίον καὶ τὰ ἔργα τους ὑποσκάπτουν τὸ κύρος τῶν παλαιῶν παραδεδεγμένων θεσμῶν, τῶν πατέρων νόμων. «*Σύγχρονος Ἕλληνας πολιτικὸς διεκῆρυξε, πῶς “δέν ὑπάρχουν θεομοὶ ἀλλὰ λαός”... Λαὸς ὅμως χωρὶς θεσμούς δέν ὑπάρχει. Ὑπάρχει μόνον ὄχλος, πὺν ἄγεται καὶ φέρεται ἀπ' τὸν πολιτικὸ τυχοδιωκτισμὸ χωρὶς δική του ἡθικὴ ὑπόσταση καὶ πολιτικὴ σκέψη*» (σελ. 32). Ὁ Ἀριστοτέλης στὰ «*Πολιτικά*» του χαρακτηρίζει τοὺς «*ἀφρότορας, ἀθεμίστους καὶ ἀνεστίους*» ὡς ἀρπακτικὰ ὄρνεα, πὺν ἐπιθυμοῦν τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, ὅπως καὶ ὁ λύκος, πὺν ὀλεῖται σὲ καταστάσεις σύγχυσης καὶ ἀναταραχῆς.

Ὁ Κύριος διανοούμενος Μ.Ι. Μαραθεύτης (σελ. 31-34) ὀλέπει τὴν κρίση, τὴν ὅποια δὴποτε κρίση, ὡς ὀριακὸ στοιχεῖο, πὺν σημαίνει τὴ μετάβαση ἀπὸ μιὰ πολιτιστικὴ περιόδο σὲ ἄλλη. Κατ' αὐτὸν συμβαίνει στὴν ἐξέλιξη τῶν πολιτισμῶν ὅ,τι καὶ στὴν ἀνάπτυξη τοῦ ἀνθρώπου ἢ στὴν μεταβολὴ τῶν ἐποχῶν τοῦ ἔτους. «Ὅ,τι ἔχει σημασίαν λοιπὸν εἶναι ἢ μετάβαση, ἢ ἐξοδος δηλαδὴ, ἀπὸ τὴν κρίση. «*Στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα τὸ ξεπέραςμα τῆς*

ἔγραψε: «*Ταῦτα ἡλικίαν ἀν εἴη κατὰ Λάιον τὸν Λαδδάκον τοῦ Πολυδώρου τοῦ Κάδμου*». Βέ-
βαια ὑπάρχουν πολλὲς ἐνδείξεις, ὅτι ὁ Τρωικὸς Πόλεμος ἐγίνε πολὺ παλαιότερα, ἀλλὰ δεχόμα-
στε τὸ διεθνῶς ἀποδεκτό, ὅτι ἐγίνε γύρω στὰ 1180 π.Χ. Ὁ Λάιος ὅμως ἔζησε περίπου τρεῖς γε-
νιὲς πρὶν τὰ Τρωικά καὶ ὁ τρίτος πρόγονός του Κάδμος ἄλλες τρεῖς νωρίτερα. Ὅμως αὐτὸ ση-
μαίνει, ὅτι ὁ Κάδμος τοποθετεῖται, ἀν ὄχι στὰ τέλη τοῦ 15ου αἰῶνα, τουλάχιστον στὶς ἀρχὲς τοῦ
14ου. Δηλαδὴ σὲ μιὰ ἐποχῇ, ὅπου δέν ἔχουν περάσει πολλὲς δεκαετίες ἀπὸ τότε πὺν οἱ Φοῖνι-
κες ἄρχισαν νὰ ξεχωρίζουν σὰν ἔθνος, ἡ γραφὴ πὺν κυριαρχεῖ εἶναι ἡ Γραμμικὴ Β, στὴν Ἀνα-
τολικὴ Μεσόγειο κυριαρχοῦν οἱ κρητικὸι στόλοι. Πῶς λοιπὸν οἱ Φοῖνικες μπόρεσαν νὰ ἔλθουν
ἐμπορικὰ στὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ φέρουν γράμματα;

Ὑπάρχει ὅμως καὶ κάτι ἀκόμη· ἡ γενικὴ ἀποψη γιὰ τὴν ἀξιοπιστίαν τοῦ Ἡρόδοτου. Ὁ J. Bury
ἔγραψε τὸ βιβλίον «*Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἱστορικοὶ*» στὶς ἀρχὲς τοῦ αἰῶνα. Σὲ αὐτὸ ὁ Ἡρόδοτος
χαρακτηρίστηκε λογοκλόπος, ἀνίκανος νὰ τακτοποιήσει τὶς χρονολογίες, δημιουργὸς ψεύτι-
κων ἱστορικῶν γεγονότων, πολὺ καλὸς συλλέκτης ἱστορικῶν ὑλικῶν, ἀλλὰ ἀνίκανος νὰ τὸ δια-
χειριστῇ, δημιουργὸς φανταστικῶν διαλόγων, διαστρεβλωτῆς ἱστορικῶν γεγονότων κ.ἄ. Οἱ
ἀντιλήψεις αὐτὲς ἐπανελήφθησαν καὶ ἀπὸ ἄλλους, ἐφθασαν κάποτε στὴν Ἑλλάδα καὶ ἀντὶ οἱ
Ἕλληνες ἐπιστήμονες νὰ ἀντιδράσουν, ὄχι μόνον τὶς ἀποδέχτηκαν, ἀλλὰ τὶς διέδωσαν γραπτὰ
καὶ προφορικὰ. Τελικὸ ἀποτέλεσμα, νὰ θεωρεῖται ὁ Ἡρόδοτος «*παραμυθᾶς*». Καὶ ὅμως ἀπὸ
ἐναν ἱστορικὰ ἀναξιόπιστο συγγραφέα πᾶρθηκε μιὰ λέξη, ἀπομονώθηκε ἀπὸ τὰ συμφραζόμε-
να, τῆς δόθηκε μιὰ ἔννοια, πὺν δέν ἴσχυε στὴν ἐποχῇ πὺν γράφτηκε, χρησιμοποιήθηκαν κάποια
στοιχεῖα ὁμοιότητος, ἀγνοήθηκαν οἱ ἀντίθετες πληροφορίες καὶ δημιουργήθηκε ἡ θεωρία τῆς

κρίσης έγινε με την αποκατάσταση των "όριων του ανθρώπου" τόσο ως σκεπτομένου όντος όσο και ως μέλους της κοινωνίας. Απέναντι στην αυθαιρεσία των σοφιστών αντιτάχθηκε τόσο η φιλοσοφία του Σωκράτη, που έστρεψε την προσοχή προς τον άνθρωπο, στη γνώση του έαυτού του, όσο και η πολιτική με την εδραίωση των δημοκρατικών θεσμών. Ο Έλληνισμός εξήλθε απ' την κρίση εκείνη με νέα μορφή, στην οποία κυριαρχικά στοιχεία ήταν μία νέα έννοια του ανθρώπου και της δημοκρατίας, με επιγέννημα τον ελεύθερο πολίτη, που γνωρίζει τα όριά του, που γνωρίζει, όπως θα λέγαμε σήμερα, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του».

Ο Παύλος Κυμίσσης (σελ. 29-30) αντιμετωπίζει τον Έλληνισμό διαχρονικά και ανακαλύπτει, ότι η κρίση αξιών χαρακτηρίζει τους Έλλαδίτες κι όχι τους Έλληνες. Οί Έλληνες της ξένης, οι μετανάστες μας, έχουν σοβαρότερα θέματα ν' απασχοληθούν, γι' αυτό και το πνεύμα της παρακμής δεν τους έγγιζει. Έχοντας παράλληλα μιιά τεράστια παράδοση, ένα διαμορφωμένο «εγώ» εξαιτίας της καταγωγής τους, δεν αφομοιώνονται, όπως οι άλλες μεταναστευτικές ομάδες, άλλ' αγωνίζονται να διατηρήσουν την ταυτότητά τους, αξιοποιώντας την παρουσία τους στη χώρα που τους φιλοξενεί.

«Σε μιιά μελέτη, που έγινε σε τρείς γενιές Ελλήνων της Αμερικής, όρέθηκε πώς η πρώτη γενιά ζούσε συνεχώς με τό όραμα της επιστροφής στην πατρίδα, η δεύτερη γενιά αγωνιζόταν ν' απελευθερωθή απ' τό δεσμό με την προγονική έστία και η τρίτη εξιδανίκευσε την ιστορική της προέλευση και παράδοση, την οποία κρατούσε πιο σφιχτά (πιο συνειδητά) από τις προηγούμενες γενιές και αισθανόταν υπερηφάνεια για την καταγωγή της».

Όλα αυτά οδηγούν στο συμπέρασμα, ότι οί Έλληνες της Ελλάδος υποφέρουν από μιιά ανάξια πολιτική και πνευματική ήγερσία κι από μιιά διεφθαρμένη ιθύνουσα τάξη («έλίτ»). Όσο θα διαρκεί η έξ-ουσία της, τόσο μόνο θα διαρκέσει και η ήθικο-πνευματική παρακμή των Ελλήνων, αν και πολλά στοιχεία μαρτυρούν ότι οί Έλληνες άρχισαν ήδη να παίρνουν «διαζύγιο» απ' αυτούς.

Οί Έλληνες, έχοντας συναίσθηση των εύθυνών τους, γνωρίζοντας την σημασία του «αίδεσθαι σεαυτόν», επιστρέφουν στο «κατά φύσιν ζήν», που σημαίνει στο ζήν με αξιοπρέπεια κι αυτοσεβασμό, κάτι που προσπάθησε και προσπαθεί να εξαφανίση ό Διεθνής Έξ-ουσιασμός.

Σαράντος Πάν

προέλευσης του Έλληνικού Αλφάβητου από τό Φοινικικό. Θεωρία της οποίας τά δήθεν ακλόνητα αποδεικτικά στοιχεία στην πραγματικότητα είναι άσαφή και αντιφατικά.

Η μοναδική σκοπιμότητα της φοινικικής θεωρίας είναι, να παρουσιάζονται όρισμένοι σημιτικοί λαοί άρχαιότεροι των Ελλήνων και συνεπώς οί πρώτοι διδάξαντες, από τους οποίους άντέγραψαν οί Έλληνες, άσχετα αν ξεπέρασαν πολύ γρήγορα τους διδασκάλους. Για να μην δημιουργηθούν άσύστολες ύποψιες, δεν είμαι άντισημίτης. Φυσικά η τάση αυτή, να περιορίζεται χρονικά ό Έλληνικός Πολιτισμός και να μειώνεται η σπουδαιότητά του, όφείλεται στο γεγονός ότι δεν ξεσηκώθηκαν οί Έλληνες επιστήμονες να άπαντήσουν, όπως πρέπει. Φυσικά ό λόγος γι' αυτό δεν είναι η άνθελληνικότητά τους ή κατηγορία άντη δεν έχει έρεισμα. Κατά την γνώμη μου έχει συμβεί κάτι άλλο. Οί Έλληνες επιστήμονες, που άναφέρει ό καθηγητής κ. Γ. Μπαμπινιώτης στο άρθρο του, συμπεριλαμβανομένου και του ιδίου, γεννήθηκαν, μεγάλωσαν, μορφώθηκαν και έδρασαν επιστημονικά και κοινωνικά σε μιιά έποχή, κατά την οποία η κυρίαρχη άποψη στην Ελλάδα ήταν, ότι οί ξένοι τά ξέρουν όλα πολύ καλύτερα από έμάς και συνεπώς έχουν πάντα δίκιο. Σήμερα όσοι έπιζούν άκόμη, είναι πολύ δύσκολο, αν όχι άδύνατο, να άπαλλαγούν από αυτόν τον τρόπο σκέψης. Ένδεικτικό είναι ένα τμήμα του άρθρου του κ. καθηγητή. Ψέγεται κάποιος, γιατί δεν άποδέχεται την γνώμη του Έδανς για την Γραμμική Α, σάν να ήταν η γνώμη άντη θέσφατον. Στην πραγματικότητα μόνον όταν άποκρυπτογραφηθεί η γραφή άντη, θα ξέρουμε ποιός είχε δίκιο και ποιός όχι. Έως τότε όλες οί γνώμες για τό θέμα αυτό θα είναι ίσης άξιάς. Άλλωστε, αν παρθεί ύπόψη ότι τά μισά περίπου σύμβολα της Γραμμικής Α συμπίπτουν με άντίστοιχα της Γραμμικής Β, η γνώμη του Έδανς ότι η γραφή άντη δεν

Κ.Μ. ΚΟΛΟΜΠΟΒΑ – Ε.Λ. ΟΖΕΡΕΤΣΚΑΓΙΑ, *Ἡ καθημερινή ζωή στην Ἀρχαία Ἑλλάδα*

Με ἐπίκεντρο τῆς ἱστορικῆς των διερευνήσεως τὴν πόλιν τῆς Παλλάδος, τῆς προμάχου τοῦ πνεύματος καὶ τῆς γνώσεως Ἀθηνᾶς, οἱ δύο ὡς ἄνω Ρωσίδες ἱστορικοὶ πειρῶνται ἐπιτυχῶς νὰ διαγράψουν τὸ πλαίσιον τῆς κοινωνικῆς, πολιτιστικῆς, πολιτικῆς καὶ ἐργασιακῆς δράσεως τῶν πρὸ δύο χιλιετιῶν προγόνων ἡμῶν. Περιγράφουν τὸ ἀστικόν (πολιτικόν) τοπίον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου διεμορφώθη ὁ τύπος τοῦ «καλοῦ κάγαθοῦ» πολίτου, τοῦ ἐνεργητικοῦ στοιχείου τοῦ ἐν γένει βίου, τοῦ πολίτου (οὐχὶ τοῦ ὑπηκόου), τοῦ ἀδελφοῦ τῶν θεῶν ἡμῶν (καὶ οὐχὶ τοῦ δούλου κοσμικῶν ἢ ἐπουρανίων αὐθεντῶν).

Εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον ἀναφέρονται στὴν ρυμοτομία τῆς πόλεως, τὴν Ἀγοράν, τὰ δημόσια οἰκοδομήματα, τὰ μνημεῖα, τὴν Ἀκρόπολιν, τοὺς ναοὺς, τὸν Κεραμεικόν. Εἰς τὸ δεύτερον δίκην «ἐξιστορήσεως» καταγράφουν τὰ στοιχεῖα τῆς καθημερινῆς δραστηριότητος τῶν πολιτῶν. Εἰς τὸ τρίτον ἀναφέρονται στὸν βίο καὶ τὰ ἔργα τῶν γυναικῶν. Εἰς τὸ τέταρτον περιγράφουν τὰ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος τῶν Ἀθηνῶν. Εἰς τὸ πέμπτον ἀναλύουν τὴν ὑφὶ τοῦ «καθεστῶτος» τῶν προστιθεμένων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν Ἀθηναίων οἰκετῶν («παραγυιῶν») – ὑπηρετῶν (τοῦ συστήματος, τὸ ὁποῖον οὐδεμίαν σχέσιν εἶχε πρὸς τὰ δουλοκτητικὰ τῶν ἀνατολιτῶν, τῶν ρωμαίων, τῶν μετέπειτα φεουδαρχῶν, τῶν πατριαρχοκασαροπαπικῶν, τῶν μουσουλμάνων ἀράβων-τουρανῶν, τῶν τιμαριούχων, τῶν αὐθεντῶν δουλοπαροίκων, τῶν εἰσαγωγέων-ἐξαγωγέων ἀφρικανῶν σκλάβων ἀραβο-παπικο-προτεσταντῶν κ.λπ., κ.λπ.). Εἰς τὸ ἕκτον κεφάλαιον ἀναζητοῦν τὰς ρίζας καὶ τὴν ἀπήχην τοῦ Θεάτρου καὶ τοῦ θεατρικοῦ λόγου. Εἰς τὸ ἕβδομον ἀσχολοῦνται μὲ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τῶν κτιριακῶν δημιουργιῶν ἀληθῶν διονυσιακῶν τεχνιτῶν μυστῶν-μαστόρων (πρὸς τοὺς ὁποίους οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουν οἱ σημερινοὶ ἀπόφοιτοι τῶν κατ' ἐπίφασιν λεγομένων ἀρχιτεκτονικῶν σχολῶν).

Τὸ ἔργον μετέφρασεν ὁ Γ. Ζωΐδης.

Β.Π. Γούσιος

ἐκφράζει Ἑλληνικὴ γλῶσσα εἶναι πολὺ ἀδύναμη.

Παράδειγμα πρόσφορο γιὰ τὸ ἐρώτημα: Πόση ἐμπιστοσύνη μπορούμε νὰ ἔχουμε στὶς γλωσσολογικὰς μελέτες τῶν ξένων εἰδικῶν, ὅταν αὐτὲς ἀφοροῦν στὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴ γλῶσσα; Στὸ κάτω-κάτω ὅσο προικισμένος καὶ ἂν εἶναι ἓνας ξένος ἑλληνιστῆς, ὅση καλὴ διάθεση καὶ ἂν ἔχει, ποτὲ δὲν μπορεῖ νὰ διαβάσει τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ νὰ ἐμβαθύνει στὰ νοήματά της τόσο, ὅσο οἱ φυσικοὶ κληρονόμοι της. Τὸ θέμα αὐτὸ εἶναι ἐπίσης μία καλὴ ἐνδειξη γιὰ τὸ ὅτι οἱ ξένοι μελετητὲς, ὅταν δὲν χρειάζονται τὴν ἑλληνικὴ προϊστορία, ἔστω μυθολογία, γιὰ τὴν δουλειά τους, τὴν θεωροῦν ἀχαλίνωτη φαντασία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ὅταν ὅμως θέλουν νὰ στηρίξουν κάποια θέση τους, τότε τὴν παύρουν ἀπολύτως σοβαρὰ.

Ξαναθέτω συνεπῶς τὸ ἐρώτημα: Γιατί πρέπει νὰ ἔχουμε ἐμπιστοσύνη στὶς ἐργασίες τῶν ξένων εἰδικῶν, ὅταν αὐτὲς ἀφοροῦν στὴν Ἑλληνικὴ ἀρχαιότητα γενικά; Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ Μαθηματικά, στὰ ὁποῖα κάθε νέα ἀνακάλυψη προστίθεται στὶς προηγούμενες μὲ ταυτόχρονη διατήρηση τῆς ἐνότητος τοῦ ὅλου, σὲ ὅλες τὶς ἄλλες ἐπιστῆμες, καὶ ἰδιαίτερα σὲ αὐτὲς τοῦ προϊστορικοῦ – ἱστορικοῦ – ἀρχαιολογικοῦ – γλωσσολογικοῦ χώρου, κάθε νέα ἀνακάλυψη ἢ διαπίστωση ἀναίρετὴ καὶ ἀκυρῶνι παλαιότερες.

Κάποτε ὁ Kreuzer, σὰν νέος Πορφύριος, διατύπωσε τὴν θεωρία, ὅτι οἱ Ἑλληνικοὶ μῦθοι εἶναι ἀλληγορικοί. Πολὺ γρήγορα ἀποδείχτηκε, ὅτι ἡ θεωρία του ἀκόμη καὶ σὰν ὑπόθεση ἦταν ἀνάξια λόγου. Ἄλλοι πάλι, ὁ I. Müller καὶ οἱ συνεργάτες του, ἀνακάλυψαν τοὺς «Ἰνδογερμανοὺς» μᾶλλον στὰ θολὰ νερά τοῦ ρεύματος τοῦ Παγγερμανισμοῦ, πὺν ἔρρεε τότε. Ἡ μοῖρα τῶν θεωριῶν εἶναι, κάποτε νὰ καταρρέουν. Ἡ φοινικικὴ θεωρία δὲν θὰ ἔχει καλύτερη τύχη· ἀπλὰ εἶναι

Α. ΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΥ-ΔΟΝΤΑ, *Ἡ νύχτα κάνει τὸν κόσμο κόσμημα*

Ἀρκετοὶ σύγχρονοι Ἕλληνες ποιητὲς ἀποτινάζουν τὰ δόγματα τοῦ ἐξ-ουσιασμοῦ κι ἀγκαλιάζοντας τὸ βαθὺ νόημα τῶν φαινομένων διατυπώνουν ἐν ἐλευθερίᾳ ποικίλες σκέψεις καὶ στοχασμοὺς γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὸν κόσμο, ἔχοντας σάν σταθερὸ σημεῖο ἀναφορᾶς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰ δημιουργήματά της. Ἡ κ. Α.Χ.-Δ., ἐλεύθερη δημιουργός, διασχίζει τὸν χρόνο μὲ τὸ σπαθὶ τοῦ νοῦ, γιὰ νὰ φθάσῃ ἐκεῖ ὅπου οἱ μύστες τοῦ Ὁρφέα σεριάνιζαν: Στὴν Νύχτα, ποὺ ἔναι ἡ *«πρῶτὴ οὐσία καὶ τροφὸς πάντων, ἡ Μητέρα τοῦ Κόσμου»*.

Μέσα στὴ Νύχτα, τὴν ἀδελφὴ τοῦ Ἑρ-έδους καὶ θυγατέρα τοῦ Χάους, λαμβάνουν χώρα ὅλες οἱ ἐξελικτικὲς διαδικασίες τοῦ νοῦ ἢ ἔρωτος, ποὺ *«κάνουν τὸν κόσμο κόσμημα»*, δηλαδὴ στολίδι. Δημιούργημα τοῦ νοῦ ὁ κόσμος, δὲν γίνεται νοητὸς οὔτε κἂν αἰσθητὸς παρὰ μόνον στοὺς «νοῦν ἔχοντας», ο' αὐτοὺς ποὺ γνωρίζουν, γι' αὐτὸ καὶ *«ἀρετὴ τῆς νυχτὸς εἶναι ἡ γνώση»* κατὰ τὴν ποιήτρια (σελ. 16). *«Ὅποιος γνωρίζει καθίσταται ἀγαθός καὶ εὐσεδής»*: ἀγαθός, γιὰτὶ ἀνακαλύπτει τὴν ἁρμονία τοῦ παν-τός κι εὐσεδής, γιὰτὶ αἰσθάνεται ἴσως σάν τὸν Σωκράτη τὴν μικρότητά του ἐναντὶ τοῦ ἐνὸς ὅλου, τοῦ ὁποίου ἔχει τὴν τιμὴ νὰ ἀποτελῇ πολῦτιμο μέλος. Ὅμως, ἂν καὶ τὰ πράγματα ἔτσι εἶναι, οἱ πολλοὶ ζοῦν ἐξεναντιωμένοι, σάν νὰ ἔχουν δικό τους ξεχωριστὸ κόσμο, ὅπως λέγει ὁ Ἡράκλειτος, σάν ν' ἀποτελοῦν ξένα σώματα γιὰ τὴν ὁλότητα. Αὐτοὶ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ἔχουν τὴν ἴδια τύχη μὲ *«τὰ σκουπίδια, <πού> ἡ θάλασσα τ' ἀποβάλλει»* (σελ. 22).

Οἱ φιλοσοφικοὶ στοχασμοὶ τῆς ποιήτριας ἀγκαλιάζουν μοιραῖα τὰ μεγάλα προβλήματα, ὅπως αὐτὰ τῆς ἁρμονίας καὶ δυσαρμονίας, τοῦ ὥραίου καὶ ἄσχημου, τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, τῆς γέννησης καὶ τοῦ θανάτου. Ὁ Ἑλληνικὸς Λόγος τὴν προστατεύει ἀπὸ κάθε κακοτοπιὰ: δὲν ὑποπίπτει στὴν παγίδα, ποὺ διαχωρίζει αὐτὲς τὶς ποιότητες δίδοντάς μας θεοὺς καὶ σατανάδες, Γιαχβέδες καὶ διαβόλους, ἀγαθοποιούς καὶ κακοποιούς δαίμονες. Ἡ ποιήτρια ἐνίζει καὶ ἐνοποιεῖ τὰ πάντα ἔτσι, ὥστε νὰ ὀρίξῃ πῶς:

«Κακὸ εἶναι τὸ καλὸ, / ποὺ πρέπει ν' ἀφήσω πίσω,

περνώντας σὲ μεγαλύτερο / καὶ πιὸ περιεκτικὸ καλὸ» (σελ. 8).

Σαράντος Πάν

θέμα χρόνον. Τὸ ἴδιο ἀναμένει, ὅπου νᾶναι, καὶ τοὺς περιδόητους «Ἰνδοευρωπαίους», διότι ἡ ἰνδομανία ἐξαντλεῖται.

Λεηλατημένη ἐπὶ αἰῶνες αὐτὴ ἡ γῆ πλούτισε μὲ δεκάδες χιλιάδες ἀντικείμενα τῆς ἐθνικῆς μας κληρονομίας μουσεῖα καὶ ἰδιωτικὲς συλλογὲς στὶς χῶρες τῶν «πολιτισμένων», οἱ ὅποιοι, μὴ ἔχοντας χιλιόχρονη ἱστορία, ἀγωνίζονται μὲ κάθε τρόπο νὰ μειώσουν τὴν διάρκειά της δικῆς μας. Ὅσα μᾶς ἀρπαξαν δὲν εἶναι οὔτε τὸ ἓνα ἑκατομμυριοστὸ τῶν ὅσων ὑπάρχουν ἀκόμη καὶ ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ ἀποκαλυφθοῦν, ἀποδεικνύοντας κάθε φορὰ ὅτι ἡ δῆθεν μυθολογία μας εἶναι πανάρχαια ἱστορία. Ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ βρεθοῦν ἐπιγραφὲς ἀρχαιότερες τοῦ 7ου αἰῶνα. Κάποτε ἢ Ἐλίχη θὰ βρεθεῖ. Θὰ βρεθοῦν κάποτε καὶ οἱ πρῶτες Ἀθῆναι καὶ Ἐλενσίνα, ποὺ πρὶν χιλιάδες χρόνια ἓνας σεισμός τις βύθισε στὰ νερά τῆς Κωπαίδας. Ἀν κατηγορηθῶ, ὅτι εἰμαι ἄλλος ἓνας αὐτόκλητος ὑποστηρικτὴς τοῦ Ἑλληνισμοῦ, καλὸ εἶναι νὰ γνωστῇ ὅτι δὲν ἔχω ἀνάγκη νὰ περιμένω πρόκληση –ἀλήθεια ἀπὸ ποιούς;–, γιὰ νὰ κάνω κάτι τέτοιο.

Ἡ λέξη «φοινικιστὴς» εἶναι πράγματι νεολογισμός, ἀλλὰ ὄχι νοσηρῆς φαντασίας, διότι ἐκφράζει πολὺ ἐπιτυχημένα τὴν ἐννοία της καὶ στὸν δημιουργὸ της ἀξίζουν συγχαρητήρια, χωρὶς τὸ θέμα νὰ ἔχει σχέση μὲ τὶς κοινωνικὲς του ἀντιλήψεις καὶ τὴν πολιτικὴ του δράση. Ὅσοι δέχονται τὴν θεωρία, ὅτι τὸ Ἑλληνικὸ Ἀλφάθητο προήλθε ἀπὸ τὸ Φοινικικὸ, πρέπει νὰ χαίρονται, γιὰτὶ ἐπὶ τέλους ὑπάρχει λέξη, ποὺ δηλώνει αὐτὴν τὴν πεποίθησή τους. Ὅσοι προσβάλλονται ἀπὸ τὴν λέξη αὐτὴν, γνώμη μου εἶναι ὅτι τὸ γιὰτὶ πρέπει νὰ τὸ ἀναζητήσουν, ἂν ὄχι στὴν ἐλληνική, ὅπωςδήποτε στὴν ἐπιστημονικὴ τους συνείδηση.

Χαρίσιος Παπαδημητρίου
Μαθηματικὸς 14ου Λυκείου Θεσσαλονίκης